

หนังสือ สวดมนต์
ประจำ วัดอโศการาม

หนังสือสวดมนต์

ประจำ

วัดอโศการาม

ถนนสุขุมวิท ก.ม. ๓๑

อ. เมือง จ. สมุทรปราการ

โทร. ๐๒-๓๕๕๐๐๐๓

ที่ ๕๑/๒๕๒๕

วัดอโศการาม สมุทรปราการ

๒๑ ตุลาคม ๒๕๒๕

เรื่อง ขออนุญาตพิมพ์บทสวดมนต์บางเรื่องบางบท ใน
ลิขสิทธิ์ของมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรม-
ราชูปถัมภ์

กราบเรียน ผู้อำนวยการมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระ-
บรมราชูปถัมภ์

ด้วยสำนักวัดอโศการาม ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมือง
จังหวัดสมุทรปราการ จะได้จัดการรวบรวมบทสวดมนต์ และ
ศาสนพิธีจำเป็นต้องใช้ให้รวมอยู่ที่เดียวกัน เพื่อสะดวก
แก่การใช้ท่องบ่นไม่ต้องค้นหาจากหนังสือหลายเล่ม หลาย
แห่ง

บทสวดมนต์ตลอดทั้งศาสนพิธีจำเป็นต้องนำมาพิมพ์
ขึ้นครั้งน ส่วนมากจะได้จากหนังสือสวดมนต์ฉบับหลวง
หนังสือเอกเทศสวดมนต์ เฉพาะหนังสือเอกเทศสวดมนต์
ซึ่งพระเดชพระคุณ พระญาณวโรดม (สนธิ์ กิจจุฑาโร)

ได้เรียบเรียงไว้ และได้มอบลิขสิทธิ์ให้กับมูลนิธิมหามกุฏ-
ราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์แล้ว

ฉะนั้น ทางวัดจึงขอประทานกราบเรียนมายังท่าน
ผู้อำนวยการมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์
เพื่อได้โปรดพิจารณาอนุญาต

กรรมสิทธิ์แล้วแต่จะโปรด

๐๓๓ (พิมพ์ใหม่)

(พระเทพโมลี)

เจ้าอาวาสวัดอโศการาม

อนุญาต

ศก. ๒๕๓๗/๑๐

๒๒ ต. ค. ๒๕

คำนำ

แต่เดิมมาวัดอโศการามได้กำหนดหลักสูตรในการสวดมนต์ไหว้พระ เพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างและแนวทางเดียวกัน ซึ่งบทสวดมนต์ที่กำหนดไว้นั้น นำมาจากหนังสือสวดมนต์หลายเล่ม และหลายแห่ง อาทิเช่น หนังสือสวดมนต์ฉบับหลวง มนต์พิธี และหนังสือเอกเทศสวดมนต์ แต่ปัจจุบันเมื่อนำมาสวดแต่ละวันแล้วทำให้ไม่สะดวก เพราะแต่ละบทอยู่ในหนังสือต่างเล่มกัน อันเป็นการลำบากแก่การศึกษาค้นคว้าและนำไปใช้

ข้าพเจ้าจึงเห็นสมควรว่า ควรจะปรับปรุงเสียใหม่ โดยนำบทสวดมนต์ที่มีอยู่ต่างเล่มกันมาพิมพ์ไว้ในเล่มเดียวกัน และให้มีวิธีอุปสมบท วินัยกรรม ตลอดจนจรรยาปฏิบัติจำเป็นต้องใช้รวมเข้าไว้ด้วย เพื่อผู้ประสงค์จะนำไปใช้จะได้สะดวกสบายยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณคณะผู้จัดทำที่ช่วยกันรวบรวมจัดทำรูปเล่มขึ้นใหม่จนเป็นผลสำเร็จ หวังว่าหนังสือ

๗

สวคมนตรีของวัดอโศการามเล่มนี้ คงจะอำนวยความสะดวก
และให้ความสะดวกแก่ผู้ศึกษา ตลอดจนผู้ใช้ตามสมควร.

อทต (พิมพ์)

(พระเทพโมลี)

เจ้าอาวาสวัดอโศการาม

คำปรารภ

เนื่องด้วยบทสวดมนต์ประจำวัดอโศการามนั้น เป็นบทสวดมนต์ที่นำมาจากหนังสือเอกเทศสวดมนต์เป็นหลัก และจากหนังสือสวดมนต์อื่น ๆ เช่น หนังสือสวดมนต์ฉบับหลวง อุปสมบทวิธี มนต์พิธี ตลอดจนบทสวดมนต์บางบทที่พระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์ (ท่านพ่อลี ธมฺมธโร) ได้จัดทำขึ้นเป็นพิเศษ แต่บทสวดมนต์เหล่านั้นได้รวบรวมไว้เป็นเล่มเดียวกัน ทำให้ไม่สะดวกแก่ผู้สวดมนต์ โดยเฉพาะพระภิกษุ สามเณร ที่บวชใหม่ ซึ่งจะต้องค้นหาจากหนังสือหลาย ๆ เล่ม

ดังนั้น คณะผู้จัดทำจึงมองเห็นประโยชน์ในการจัดทำหนังสือสวดมนต์ประจำวัดขึ้นให้เป็นระเบียบและได้มาตรฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ผู้ศรัทธาในการทำวัตรสวดมนต์ โดยพยายามรวบรวมบทสวดมนต์ต่าง ๆ ที่กระจัดกระจายอยู่ในหลาย ๆ เล่ม ให้รวมเป็นเล่มเดียวกัน พร้อมทั้งได้รวบรวมวินัยกรรมบางอย่าง เช่น อุปสมบทวิธี (แบบคณะกรรมยุต) คำอธิษฐานบวช วิธแสดงอาบัติ และคำถวายทานต่าง ๆ เป็นต้น

๕๕๘ ๕๕๘ ๕๕๘
 ทงนกกเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการนำไปใช้มากยิ่งขึ้น

หวังว่าหนังสือสวดมนต์ประจำวัดฉบับนี้ จะมีส่วนช่วย
 ให้เกิดความสะดวกและเอื้ออำนวยอันสิ่งต่าง ๆ แก่ท่านผู้มี
 ศรัทธา และวิริยะในการท่องบ่นสวดมนต์หรือสาธยาย ตาม
 สมควร.

คณะผู้จัดทำ

กำหนดเวลาบำเพ็ญกิจวัตรประจำวัน

ของ

สำนักวัดอโศการาม

อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

วันธรรมคา ทุกวัน

- เวลา ๗.๑๕ น. พระภิกษุสามเณรออกบิณฑบาต
๘.๑๕ น. ทำวัตรเช้า
๑๖.๐๐ น. ทำวัตรเย็น
๒๐.๐๐ น. มีการแสดงธรรม อบรมสมาธิภาวนา
จนถึงเวลา ๒๒.๐๐ น.

รายการเพิ่มเติมในวันพระและวันก่อนและหลังวันพระ

- คือ วันขึ้น-แรม ๗, ๘, ๙ ค่ำ และ ๑๔, ๑๕, ๑ ค่ำ
(ถ้าเดือนขาดเป็นวัน ๑๓, ๑๔, ๑ ค่ำ)
เวลา ๑๕.๐๐ น. มีการแสดงธรรม อบรมสมาธิภาวนา
จนถึงเวลา ๑๗.๐๐ น. หลังจากนั้น
ทำวัตรเย็นต่อ

เฉพาะวันพระ

คือ วันขึ้น-แรม ๘ ค่ำ ๑๕ ค่ำ (ถ้าเดือนขาดเป็นวัน ๑๔ ค่ำ) หลังจากทำวัตรเช้าตามปกติแล้ว มีพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

ในอภิลักขิตกาล มีรายการเปลี่ยนแปลงบ้าง ดังนี้:-

วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา

รวมทั้งวันก่อนและวันหลังวันสำคัญด้วย เมื่อเสร็จการแสดงธรรม อบรมสมาธิภาวนาภาคบ่ายแล้ว ไม่ทำวัตรเย็นต่อ

เวลา ๑๕.๐๐ น. ทำวัตรเย็น และสวดมนต์

๒๐.๐๐ น. ประกอบพิธีเวียนเทียน

๒๑.๓๐ น. เฉพาะในวันสำคัญ มีการแสดงธรรม และปฏิบัติบูชาตลอดคืน ส่วนในวันก่อนและวันหลัง ยุติเพียงเที่ยงคืน

สำหรับวันอัฐมีบูชา (วันถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ)

เฉพาะวันเดียว มีรายการภาคบ่าย-ค่ำ

หมายเหตุ เฉพาะวันอาสาฬหบูชา ในวันหลัง (คือวันรุ่งขึ้น เป็นวันเข้าพรรษาไม่ต้องเวียนเทียน)

๒

และการเวียนเทียนเช่นกัน จากนั้น
มีการแสดงธรรมและปฏิบัติบูชาจนถึง
เที่ยงคืน

นอกจากนี้ ในวันที่ ๒๕-๒๖ เมษายน ของทุกปี จะมีพิธี
บำเพ็ญกุศลเป็นรายการพิเศษ อุทิศ
ถวายแด่พระสุทธจริตรมรังสีคัมภีรเมธา-
จารย์ (ท่านพ่อลี) ปฐมเจ้าอาวาส
ด้วย

ส่วนในด้านการศึกษานักธรรม และธรรมศึกษานั้น
จะมีตารางสอนแจ้งให้นักเรียนทราบอีกต่างหาก เมื่อถึง
ฤดูกาลศึกษาทุกครั้ง.

สารบาญ
หลักสูตรสวดมนต์ประจำวัน
อนุโมทนาวิธี (หลังภัตตกิจ)

หน้า

เมื่อพระเถระสวด “ ยถา....ถึง มณี โชติรโศ ยถา.” แล้ว สวดพร้อมกันตามลำดับดังต่อไปนี้:-

๑. สัพพีติโย วิวชฺชนุตฺต....ถึง อายุ วณฺโณ สุขํ พลํ.... (วันใดไม่มีเจ้าภาพ สวดย่อ ตั้งแต่ สัพพี ถึง สุขํ ที่อายุโก ภว. เทียวเดียว แล้วข้ามไปสวด อภิวัตนสลีสส จนจบ) ๑๕๔
๒. บทใดบทหนึ่ง หรือหลายบท แล้วแต่พระเถระ จะข้มนำ ดังต่อไปนี้ (ปกตินิยมสวดบทเดียว)
 - มงคลจักรวาฬน้อย ๗๑
 - กาลทานสุตฺตคาถา ๘๖
 - วิหารทานคาถา ๘๒
 - เทวตาทิสฺสทกฺขิณานุโมทนาคาถา ๘๗
 - เทวตาทิสฺสมนฺตนาคาถา ๘๗
 - อคฺคปฺปสาทสุตฺตคาถา ๑๓๔

- นิธิกณฺหสุตฺตคาถา	๑๑๑
- โภชนทานานุโมทนาคาถา	๑๔๒
- อาทียสุตฺตคาถา	๑๒๘
- รตนตฺตยานุภาวาทิกาถา	๑๐๖
- ตีโรกฺขทกฺกณฺหสุตฺตคาถา	๑๒๐

ทำวัตรเช้า

สวดมนต์ตามลำดับ ดังต่อไปนี้ :-

๑. กล่าวคำอธิวาท	๑
๒. ปุพฺพภาคนมการ	๒
๓. พุทฺธาภิกฺขุติ	๓
๔. ชมฺมาภิกฺขุติ	๓
๕. สงฺฆาภิกฺขุติ	๔
๖. รตนตฺตยปฺปณามคาถา	๔
๗. สํเวคปริทํปกปาฐ	๖

๘. ตงฺขณิกปัจจุเวกฺขณปาฐ	๘
๙. <u>แผ่เมตตา และอุทิศส่วนกุศล แปล</u>	๙

ทำวัตรเย็น

สวดมนต์ตามลำดับ ดังต่อไปนี้ :-

๑. กล่าวคำอภิวัต	๑
๒. ปุพฺพภาคนมการ	๑๑
๓. พุทฺธานุสฺสตี	๑๑
๔. ฐมฺมานุสฺสตี	๑๓
๕. สงฺฆมานุสฺสตี	๑๕
๖. ปุพฺพภาคนมการ	๑๑
๗. สรรณคฺมนปาฐ	๑๘
๘. พุทฺธปาถนมสฺสนปาฐ	๑๙
๙. สวดมนต์ตามวัน ขึ้น-แรม ดังต่อไปนี้ :-	
ขึ้น ๒ ค่ำ สจฺจกิริยาคธา	๒๑
นมการสิทฺฐิคาธา	๒๑
นโมการอฏฺฐกั	๒๓
มกุคฺลสุตฺตั	๒๓

	หน้า
	๒๕
ข ^๕ น ๓ คำ	๓๐
รตนสุดุต	๓๑
กรณเฒตตสุดุต	๓๒
ขนุปริตุต	๓๓
โมรปริตุต	๓๔
ธชคคปริตุต ธชคคสุดุต	๓๕
ข ^๔ น ๔ คำ	๔๐
อาฏานาฎิยปริตุต	๔๒
องคฺลิมาลปริตุต	๔๔
มหากสฺสปโหชฏงคฺสุดุตปาโ	๔๕
ข ^๕ น ๕ คำ	๔๖
มหาการุณิโกนาโถติอาทิกาคาธา	๔๗
รตนตฺตยปฺปภาวภิกขาจนคาธา	๔๘
สฺขภิกขาจนคาธา	๔๙
รตนตฺตยปฺปภาวสัทฺธิคาธา	๕๐
ข ^๖ น ๖ คำ	๕๑
ธมฺมสงคฺคณเฒติกปาช	๕๒
วิปสฺสนาภุมิปาช	๕๓
พระมหาบฏฐาน	๕๔

	หน้า
๙๙ ขน ๑๐ คำ ปุพฺพโตปมคาลา	๕๔
อริยชนคาลา	๕๕
ธมฺมนิยามสฺสตุตฺติ	๕๖
ภทฺเทกรตฺตคาลา	๕๗
พฺพุทฺธอฺทฺธานคาลา	๕๘
ตฺลิกฺขณาทิคาลา	๕๙
มหาโมคฺคกฺลฺลานโพชฺฌนฺจฺจสฺสตุตฺตปาโจ	๖๐
๙๙ ขน ๑๑ คำ สมนฺพฺพุทฺเธ อฏฺฐจิวีสลฺยจ ๑	๖๒
ยนฺทฺนฺนินิมิตฺตํ อวมนฺจฺจลฺลญฺจ ๑	๖๓
ทฺกฺขปฺปตฺตฺตา จ นิตฺทฺทฺกฺข ๑	๖๔
มหาการุณฺโถ นาโถ ๑	๖๔
โส อตฺถลทฺโธ	๖๕
สกฺกตฺวา พฺพุทฺธรตฺนํ ๑	๖๕
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ ๑	๖๖
ยงฺกิลฺลจฺจ รตฺนํ โสเก ๑	๖๖
นทฺขตฺตยทฺกฺขทฺนํ ๑ สํโยค	๖๗
๙๙ ขน ๑๒ คำ ถวายพรพระ	๖๗
มจฺจกฺกฺรวาพินฺญํ	๗๐

	มงคลจักรวาฬน้อย สังกโยค	๗๑
ขัน ๑๓ คำ	สวดแจ้ง สังกโยค (ตั้งแต่พระวินัย จนถึงพระมหาบัญญัติ รวม ๘ บท)	๗๒
แรม ๒ คำ	ชมมจกุกปุปวตฺตคนฺสฺสฺตํ	๗๕
	โคตมกเจตฺยชมฺมปรียาโย	๘๕
	กาลทานสฺสฺตคคาถา	๘๖
แรม ๓ คำ	อนตฺตลภฺขณสฺสฺตํ	๘๖
	วฏฺฏกปริตฺตํ	๕๑
	วิหารทานคคาถา	๕๒
แรม ๔ คำ	อาทิตฺตปรียายสฺสฺตํ	๕๓
	เทวตาทิสฺสทกฺขินานุโมทนาคคาถา	๕๗
	เทวตาทิสฺสมนฺตคคาถา	๕๗
แรม ๕ คำ	อภิณฺหฺพจฺจเวกฺขณปาซ	๕๘
	มคฺควิภฺงคฺสฺสฺตํ	๑๐๒
	อฏฺฐจฺงกิกมคฺคคคาถา	๑๐๕
	รตนตฺตยานุภาวาทิคคาถา	๑๐๖
แรม ๖ คำ	สาราณียชมฺมสฺสฺตํ	๑๐๖
	ภิกฺขุขอปรึหานิยชมฺมสฺสฺตํ	๑๐๘

	หน้า
นิธินุทสูตตคาถา	๑๑๑
แรม ๑๐ คำ โอวาทปาฏิโมกขาทิปาโฆ	๑๑๔
สีลุตฺตสปาช	๑๑๘
ตายนคาถา	๑๑๕
ติโรกฺขุทฺทกณฺทสูตตคาถา	๑๒๐
แรม ๑๑ คำ ชมมคารวาทีกาถา	๑๒๒
สติปฏฺฐานปาโฆ	๑๒๓
โมกฺขุปายคาถา	๑๒๗
อาทฺยสูตตคาถา	๑๒๘
แรม ๑๒ คำ เมตฺตทานิสีสสูตฺตํ	๑๒๕
จตุรปฺปมณฺญาปาช	๑๓๐
มหาจฺจนทโพชฺฌนฺกสูตตปาโฆ	๑๓๒
อคฺคปฺปสาทสูตตคาถา	๑๓๔
แรม ๑๓ คำ คิริมานนุทสูตตปาโฆ	๑๓๕
โกชนทานานุโมทนาคาถา	๑๔๒
๑๐. อตีตปจฺจเวกฺขณปาช (อชฺช มยา อปจฺจเวกฺขิตฺวา)	๑๔๓
๑๑. บทใดบทหนึ่ง หรือหลายบท แล้วแต่	

- พระเถระจะข้มนำดังต่อไปนี้ (ปกตินิยม
สวดสองบท)
- ปุญจอกุญฺเฏหฺนุญจเวกฺขณปาจ แปล
(ชราชมุโหมหฺนุ ๑) ๑๔๕
 - อุกุญฺเฏหฺนุญจเวกฺขณปาจ ทส ฐมฺมสุตฺตํ
แปล (ทส อิม ๑)..... ๑๔๖
 - กายคตาสตีกมฺมฏฺฐานปาจ แปล
(อัย โข เม กาโย ๑) ๑๔๗
 - ปตฺติทานคตาทา (ปุญฺณสุสฺสิทานี
กตสฺส ๑)..... ๑๕๒
 - ทเวตตปตฺติทานคตาทา (ยา ทเวตต สนฺตฺติ
วิหารวาสินี ๑) ๑๔๘
 - อิมินา ปุญฺณกมฺเมนาตฺถิกปตฺติทานคตาทา
(อิมินา ๑) ๑๕๐
 - บทเจริญพรหมวิหาร (อหิ สุขิตโต โหมิ) ๑๕๑

หมายเหตุ วัน ช้มน-แรม ๗, ๘, ๙ ค่ำ และ ๑๔, -๑๕, ๑ ค่ำ (ถ้าเดือนขาด
เป็นวัน ๑๓, ๑๔, ๑ ค่ำ) มีการแสดงธรรม อบรมสมาธิภาวนา
ตั้งแต่ ๑๕.๐๐ น. ถึง ๑๗.๐๐ น. เลิกแล้วทำวัตรเย็นต่อ ไม่มี
การสวดมนต์ต่อท้าย

สวดธรรมสังเวช (ถวายท่านพ่อลี)

หน้า

สวดมนต์ตามลำดับ ดังต่อไปนี้.-

๑.	กล่าวคำอภิวาท (อรหิ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ภควา ฯ)	๑
๒.	ปฐุพฺพภาคนมการ (นโม ตสฺส ภควโต ฯ)	
๓.	อุกาส ทวารตฺตเยน ฯ	๒๐
๔.	ปฐุพฺพภาคนมการ (นโม ตสฺส ภควโต ฯ)	๒
๕.	สวดมนต์ตามวัน อาทิตย - เสาร์ ดังต่อไปนี้.-	
อาทิตย	สวดแจ้ง สังโยค	๗๒
	ติโรกฺขทกณฺทสฺสุตฺตคาถา	๑๒๐
จันทร์	อนตฺตลกฺขณเสตฺตํ	๘๖
	พุทฺธอุทานคาถา	๕๘
	เทวตาสิมฺมมฺนฺตฺนคาถา	๕๗
อังคาร	อาทิตฺตปริยายเสตฺตํ	๕๓
	ติลกฺขณาทิกคาถา	๕๕
	นิจิกณฺทสฺสุตฺตคาถา	๑๑๑
พุธ	ปฐุพฺโตปมคาถา	๕๔
	อริยชนคาถา	๕๕

	หน้า
	๕๘
	๕๗
	๘๖
พฤษ์สัปดาห์	๔๖
	๕๒
	๕๔
	๑๒๘
ศุกร์	๑๒๗
	๑๐๒
	๑๓๔
เสาร์	๕๖
	๑๒๓
	๑๐๕
	๕๒

๖. บัณฑิตกุลตาย (อนิจจา วัต สงฆารา ฯ) ๑๕๘
๗. สวดอนุโมทนาวิธี เช่นเดียวกับที่กล่าวไว้ในหน้า (ณ) (มีการแสดงธรรม อบรมสมาธิภาวนาจนถึงเวลา ๒๒.๐๐ น.)

- ๘. กล่าวคำอภิวาท (อรัหิ สมฺมาสมพุทฺโธ
ภควา ฯ) ๑
- ๙. แผ่เมตตา และ อุทิศส่วนกุศล แปล
(สพฺเพ สตุตา ฯ) ๘

ท

หมวดเบ็ดเตล็ด

	หน้า
สมุทรคณาการ	๑๕๕
อนุโมทนาวิธี	๑๕๕
เกษียณอนุโมนาคาการ	๑๕๖
ถวายอดิเรก	๑๕๗
การศรารทพรคใช้สวคร์บเทศน	๑๕๗
บังสุกุลเป็น	๑๕๘
บังสุกุลตาย	๑๕๘

ศาสนพิธี

พิธีสาขปุณเณ	๑๕๘
พิธีสาขอัญฐม (ถวายพระเพลิง)	๑๖๒
พิธีอาสาพหุบูชา	๑๖๓
พิธีอธิษฐานพรรษา	๑๖๔
พิธีปวารณาออกพรรษา	๑๖๕
พิธีมาฆบูชา	๑๖๕

คำถวายเครื่องสักการะในวันวิสาขบูชา	
และวันวิสาขอัฐมิมบูชา	๑๖๗
คำขอขมาโทษพระรัตนตรัย	๑๗๒
คำถวายเครื่องสักการะในวันอาสาฬหบูชา	๑๗๕
คำถวายเครื่องสักการะในวันมาฆปุณณิม	๑๗๖
คำอาราธนาศีล (ศีล ๕)	๑๘๓
คำอาราธนาศีล (ศีล ๘ อุโบสถศีล)	๑๘๔
คำอาราธนาธรรม	๑๘๕
คำอาราธนาปริตร	๑๘๗
สวดคัมภีร์และศีล	๑๘๘
คำอธิบายวิธีสวดมนต์ในงานต่างๆ	๑๙๒
งานมงคลทั่วไป	๑๙๘
งานทำบุญวันเกิด	๒๐๐
งานทำบุญศพ	๒๐๐
งานทำบุญ ๕๐-๑๐๐ วัน	๒๑๐
งานทำบุญอุทิศ	๒๑๑

	หน้า
พืชน้ำและอนุโมทนาในงานพิธีต่างๆ	๒๑๓
วิธีอ่านสำเนียงมคอ	๒๑๕
อุปสมบทวิธี	๒๑๖
คำพินทุกับปะผ้ำ	๒๓๐
คำอธิบายฐานบริวาร	๒๓๐
อธิบายฐานมี ๒	๒๓๒
ปัจจุทรรศน์หรือถอนอธิบายฐาน	๒๓๒
วิธีวิกปัผ้ำ	๒๓๓
วิกปลับหลัง	๒๓๔
คำถอนวิกปั	๒๓๕
วิธีแสดงอาบคิ	๒๓๖
การเข้าพรรษา	๒๓๗
คำขอขมา	๒๓๘
คำขอนิสัย	๒๓๘
ปวารณา	๒๔๐
กฐิน	๒๔๑
วิธีลาสิกขา	๒๔๓

คำถวายทานต่างๆ

คำถวายสังฆทาน	๒๔๕
คำถวายสังฆทานอุทิศ	๒๔๕
คำถวายผ้ากฐิน	๒๔๖
คำถวายผ้าป่า	๒๔๖
คำถวายผ้าอาบน้าฝน	๒๔๗
คำถวายเสนาสนะพร้อมด้วยบริวาร	๒๔๘
อานิสงส์ของการสวดมนต์	๒๔๙
ทิพยมนต์	๒๕๐

สวดมนต์

ทำวัตรเช้า

เมื่อเข้าประชุมพร้อมแล้ว เวลาผู้เป็นหัวหน้าทำ
สักการะ ฟังพร้อมกันยืนขึ้นหรือนั่งคุกเข่าประณมมือ ครั้น
เสร็จแล้ว ฟังนั่งคุกเข่า ผู้เป็นหัวหน้าฟังกล่าวคำอภิวาท
นำให้หมู่ว่าตามเป็นตอน ๆ ไป ดังนี้ :-

คำอภิวาท

อรหิ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ภควา,
พระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้เองชอบ
ดี ภควนฺตํ อภิวาทेमิ.

ข้าพเจ้าอภิวาทกราบไหว้พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นี้
(กราบ)

สุวากุขาโต ภควตา ธมฺโม,
พระธรรมที่พระผู้มีพระภาคตรัสดีแล้ว
ดี ธมฺมํ นมสฺสามิ.

ข้าพเจ้านมัสการกราบไหว้พระธรรมนั้น (กราบ)

สุปฏิปันโน ภควโต สาวกสงฺโฆ,
 พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคที่ท่านปฏิบัติดีแล้ว
 ตั้ สงฺฆั นมามิ.
 ข้าพเจ้านอบน้อมกราบไหว้พระสงฆ์นั้น. (กราบ)

บูชา

[ผู้เป็นหัวหน้าว่าแต่ผู้เดียว]

ยมฺมฺห โข มยฺ ภควนฺตํ สรณํ คตา, อุตฺทิสฺส
 ปพฺพชิตา โย โน ภควา สตฺถา, ยสฺส จ มยฺ ภควโต
 ชมฺมํ โรเจม, อิมํ^๒ สกฺกาเรหิ ตํ ภควนฺตํ สสทฺชมฺมํ
 สสาวกสงฺฆํ อภิปุชยาม.

ปุพฺพภาคนมการ

[(นำ) หนฺตทานิ มยฺนฺตํ ภควนฺตํ วาจา ย อภิตฺตํ
 ปุพฺพภาคนมการํ กโรมฺ เส.]

๑. กฤหฺสตฺถิงเวณคํวํ อุตฺทิสฺส ปพฺพชิตา.

๒. ถ้าเครื่องสักการะอยู่ที่ไกล พึงเปลี่ยนเป็น เอเตหิ. ถ้าเครื่องสักการะ
 อย่างเคี่ยว พึงเปลี่ยนเป็น อิมินา สกฺกาเรน หรือ เอเตน สกฺกา-
 เรน.

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

(๓ หน)

พุทฺธาภิกฺขุ

[(นำ) หนท มยํ พุทฺธาภิกฺขุ กโรมฺ เส.]

โย โส ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, วิชฺชา-
จรณสมฺปนฺโน สุกโต โลกวิทู, อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ
สตุถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควา; โย อิมํ โลกํ
สเทวกํ สมารกํ สพฺรหฺมกํ, สสฺสมณพฺราหฺมณํ ปจฺจ
สเทวมนุสฺสํ สยํ อภิกฺขุณา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทสิ, โย
ชฺมมํ เทเสสิ อาทิกฺขุยาณํ มชฺเชกฺขุยาณํ ปฺริโยสาน-
กฺขุยาณํ, สาทถํ สพฺยลฺลชฺชนํ เกวลปฺริปฺณณํ ปฺริสฺพุทฺธํ พฺรหฺมจฺริยํ
ปกาสเสสิ; ตมฺหํ ภควนฺตํ อภิปุชฺยามิ ตมฺหํ ภควนฺตํ
สิรสา นมามิ.

[พึงกราบลงหนหนึ่ง]

ชฺมมาภิกฺขุ

[(นำ) หนท มยํ ชฺมมาภิกฺขุ กโรมฺ เส.]

โย โส สุวากุขาโต ภควตา ชฺมโม, สนฺทิฏฺฐิโก
อกาลิโก เอหิปสฺสิโก, โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ

วิบูลย์; ตมห์ ชมม์ อภิปุชยามิ ตมห์ ชมม์ สิริสา
นนามิ.

[ฟังกราบลงหนหนึ่ง]

สงฺฆมาภิตฺติ

[(นำ) หนุท มยฺ สงฺฆมาภิตฺตี กโรมฺ เส.]

โย โส สุปฺปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, อชุปฺปฏิปนฺโน
ภควโต สาวกสงฺโฆ, ฌายุปฺปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ,
สามฺภิจุปฺปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, ยทิทํ จตฺตาริ
ปุริสยฺคานิ, อฏฺฐ ปุริสยฺคคฺลา, เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ,
อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺุชลิกฺรณฺ์โย,
อนฺุคฺตฺริ ปุณฺุณฺกฺเขตฺติ โลกสฺส; ตมห์ สงฺฆํ อภิปุชยามิ
ตมห์ สงฺฆํ สิริสา นนามิ.

[ฟังกราบลงหนหนึ่งแล้วนั่งรายน]

รัตนคฺคยปฺปณามคาถา

[(นำ) หนุท มยฺ รัตนคฺคยปฺปณามคาถาโย เจว
สํเวทฺตฺตฺวิปริทํปฺกปาซญฺจ ภณามฺ เส.]

๑. วิธีนำอย่างนี้ ท่านใช้ควบกับสังเวทปริทํปฺกปาซญฺจ ในกาลบางครั้งว่ามีเวลา
น้อย ท่านมักสวดเพียง รัตนคฺคยปฺปณามคาถา อย่างเดียว ถ้าสวดอย่างเต็มพียงว่า
หนุท มยฺ รัตนคฺคยปฺปณามคาถาโย ภณามฺ เส.

พุทุโธ สุตฺตฺโธ กรุณามหณฺณโว,
 โยจจนฺตสฺสทฺทพฺพรณานโลจโน,
 โลกสฺส ปาปฺปกิเลสฆาตโก,
 วนฺทามิ พุทฺธํ อหฺมาทเรน ตํ.
 ฆมฺโม ปทํไป วีย ตสฺส สตฺถุโน,
 โย มคฺคปากามตเภทภินฺนโก,
 โลกุตฺตโร โย จ ตทตฺถทํปโน,
 วนฺทามิ ฆมฺมํ อหฺมาทเรน ตํ.
 สงฺฆโม สฺสเขตฺตาทภยติเขตฺตสฺสณฺณิโต,
 โย ทิฏฺฐสนฺโต สุกตานุโพชโก,
 โลกปฺปทํโน อริโย สฺสเมชฺโส,
 วนฺทามิ สงฺฆํ อหฺมาทเรน ตํ.
 อิจฺเจวเมกนตฺตภิปุชเนยฺยกํ,
 วัตถุตฺตยํ วนฺทายตาทิสงฺฆตํ,
 ปุณฺณํ มยา ยํ มม สพฺพุปฺททฺวา,
 มา โหนฺตุ เว ตสฺส ปภาวสํหิชา.

ส่วคปริทีปกปำจ

อิช ตถำคโต โลก อูปฺปนโน อรหิ สมนำสมพฺพุโช,
 ฌมโม จ เทสิโต นียำนโก อูปสมโก ปรีนินพฺพำนโก
 สมโพชคำนมี สุกคปฺปเวทิตโต, มยนต์ ฌมม สุตวำ เอวิ
 ชำนำน, ชำคิปี ทุกฺขำ ชรำนปี ทุกฺขำ มรณมฺบิ ทุกฺขํ,
 โสภคปรีเทวทุกฺขโหมนสฺสุปยำนสำปี ทุกฺขำ, อูปฺปิเยหิ
 สมปโยโค ทุกฺโข, ปิเยหิ วิปฺปโยโค ทุกฺโข, ยมฺบิจฺฉิ น
 ลภติ ตมฺบิ ทุกฺขํ, สงฺขิตฺเตน ปฺลยจฺจุปำทำนกฺขนฺชำน ทุกฺขำ,
 เสยฺยถิหิ, รุปฺปำทำนกฺขนฺชำน, เวทนฺนูปำทำนกฺขนฺชำน, สลฺยญฺ-
 ปำทำนกฺขนฺชำน, สงฺขำรุปำทำนกฺขนฺชำน, วิญฺญำนญฺปำทำน-
 กฺขนฺชำน, เยสิ ปรีญฺญำนย, ฌรำนโน โส ภควำ, เอวิ
 พหุลิ สำนเก วิเนติ, เอวิ ภำคำ จ ปนสฺส ภควโต
 สำนเกสฺ อุนฺสำนนี, พหุลา ปวตฺตติ, รุปี อนิจฺฉิ, เวทนำ
 อนิจฺฉำ, สลฺยญำน อนิจฺฉำ, สงฺขำรำน อนิจฺฉำ, วิญฺญำนญิ
 อนิจฺฉิ, รุปี อนตฺตำน, เวทนำ อนตฺตำน, สลฺยญำน อนตฺตำน,

๑. ส่วค่วคตุ ทำกจะนำปสวคในกำดบำนกรำว เช่นสวคในเวลำครำวกรุณ
 เป็นกัน พึงนำวำ หนุท มยิ ส่วค่วคตุปริทีปกปำจ ภณำน เส.
 อนึ่ง ส่วค่วคตุอนั้น เรียกต้ง ๆ กัน เรียกวำ ส่วคปริทีปกปำจ บ้าง ส่วค-
 ปริกิตฺทนปำจ บ้าง ส่วค่วคตุปริทีปกปำจ บ้าง ส่วค่วคตุปริกิตฺทนปำจ บ้าง.

สงฺขารรา อนาคตา, วิญฺญาณํ อนาคตา, สพฺเพ สงฺขารรา
อนิจฺจา, สพฺเพ ฐมฺมา อนาคตาติ. เต มยฺ, โอตินฺณามฺห
ชาติยา ชรามรณฺน, โสเกหิ ปรีเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ
อุปายาเสหิ, ทุกฺโขตินฺณา ทุกฺขปรเตตา, อปฺเปวณามิมสฺส
เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส อนฺตกิริยา ปญฺญาเขตฺตาติ.

จिरฺปรีนิพฺพุตมฺปิ ตํ ภควนฺตํ อุตฺทิสฺส อรหนฺตํ
สมฺมาสมฺพุทฺธํ, สทฺธา อคารสฺมา อนคาริยํ ปพฺพชิตา,
ตสฺมี ภควติ พฺรหฺมจริยํ จราม, ภิกฺขุณฺํ สิกฺขาสาชฺว-
สมาปนฺนํ ตํ โน พฺรหฺมจริยํ, อิมสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺ-
ขนฺธสฺส อนฺตกิริยาย สํวตฺตตุ.

คฤหฺสตัดฺสวคมาตังแกตฺนจนฺตัง ปญฺญาเขตฺตาติ แล้วสวค
ทอถนฺ จिरฺปรีนิพฺพุตมฺปิ ตํ ภควนฺตํ สรณํ คตา, ฐมฺมญจ
ภิกฺขุสงฺฆญจ, ตสฺส ภควโต สาสนํ, ยถาสติ ยถาลํ
มนสิกโรม, อนุปฺปฏิปชฺชาม, สา สา โน ปฺฏิปตฺติ, อิมสฺส
เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส อนฺตกิริยาย สํวตฺตตุ.

๑. คำว่า เต มยฺ สตรีพึงสวคว่า ตา มยฺ.

๒. สามเณรพึงเว้นคำว่า “ภิกฺขุณฺํ สิกฺขาสาชฺวสมาปนฺนา.”

ตงขณิกปัจจเวกขณปาท

ปฏิสงฺขา โยนิโส จีวรํ ปฏิสเววามิ, ยาวเทว สัตตสฺส
 ปฏิมาย, อุนฺหสฺส ปฏิมาย, ทํสมกสวาตาทปสํวีสป-
 สมฺผลสํณํ ปฏิมาย, ยาวเทว หิริโกปํปณฺปิฏิจฺฉาทนตฺถํ.

ปฏิสงฺขา โยนิโส ปิณฺฑปาทํ ปฏิสเววามิ, เนว ทฺวายน
 น มทายน น มณฺฑนายน น วิภูสฺนายน, ยาวเทว อิมสฺส
 กายสฺส จิตฺติยา ขาปนายน วิหีสฺสปรตฺติยา พุรหฺมจฺริยานุกฺคทาย,
 อิตฺติ ปุราณณฺจ เวทนํ ปฏិหฺงขามิ นวณฺจ เวทนํ น
 อุปฺปาเทสฺสสามิ, ยาทฺรา จ เม ภวิสฺสตี อนวชฺชตา จ
 ผาสฺสวิหาโร จาติ.

ปฏิสงฺขา โยนิโส เสนาสนํ ปฏิสเววามิ. ยาวเทว
 สัตตสฺส ปฏิมาย, อุนฺหสฺส ปฏิมาย, ทํสมกสวาตาทป-
 สํวีสปสมฺผลสํณํ ปฏิมาย, ยาวเทว อุตฺตปฺริสฺสยวิโนทนํ
 ปฏิสลฺลานารามตฺถํ.

ปฏิสงฺขา โยนิโส คิลานปัจจยภเสชฺชปริกุขารํ
 ปฏิสเววามิ, ยาวเทว อุปฺปนฺนํ เวยฺยาพาธิกานํ เวทนํ
 ปฏิมาย, อพฺยาปชฺฌปรมตฺยาติ.

แม่เมตตา และอุทิศส่วนกุศล

สพฺเพ สตุตา สทา โหนตุ อเวรา สุขขีวิโน.
 ขอสัตว์ทั้งหลายอย่าได้มีเวรแก่กันและกัน จงเป็นผู้ดำรงชีพ
 อยู่เป็นสุขทุกเมื่อเทอญ

กตํ ปุณฺณผลํ มยฺหิ, สพฺเพ ภากิ ภาวนตุ เต.
 ขอสัตว์ทั้งหลายจงได้เสวยผลบุญ ที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญด้วย
 กาย วาจา ใจ แล้วนั้นเทอญ.

สามเณรสิกขา (เณรบรรพชา)

อนุญญาสิ โข ภควา, สามเณรานํ ทส สิกฺขาปทานิ
 เตสุ จ สามเณเรหิ สิกฺขิตุํ, ปาณาติปาตา เวรมณี,
 อทินฺนาทานา เวรมณี, อพฺรหฺมจฺริยา เวรมณี, มุสาวาทา
 เวรมณี, สุราเมรยมชฺชปมาทญฺจานา เวรมณี, วิกาลโภชนา
 เวรมณี, นจฺจ คีต วาทิต วิสูกทสฺสนา เวรมณี, มาลา
 คนฺธ วิเลปน ธารณ มนฺจฺชน วิภูสณฺญานา เวรมณี,
 อจฺจาสยน มหาสยนา เวรมณี, ชาต รูป รชต ปฏิกุคฺคณา
 เวรมณี.

อนุญญาสิ โข ภควา, ทสฺหิ อญฺเคะหิ สมฺนฺนาคตํ
 สามเณรํ นาเสตฺถุํ, กตเมหิ ทสฺหิ, ปาณาติปาตํ โทตฺติ,

อทินนาทายี โหติ, อปุรหุมจารี โหติ, มุสาวาทิ โหติ,
 มชฺชปายี โหติ, พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสติ, ฌมฺมสฺส
 อวณฺณํ ภาสติ, สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสติ, มิจฺฉาทิฏฺฐิโก
 โหติ, ภิกฺขุณฺ्हุสโก โหติ, อนุญฺญาสิ โข ภควา, อิมหิ
 ทสฺหิ อญฺเศหิ สมนฺนาคตฺถํ สามเณรํ นาเสตฺถนฺติ.

อนุญฺญาสิ โข ภควา, ปญฺจหิ อญฺเศหิ สมนฺนาคตฺถสฺส
 สามเณรสฺส ทณฺฑกมฺมํ กาคฺคํ, กตเมหิ ปญฺจหิ, ภิกฺขุณฺ्हิ
 อลาภาย ปริสกฺกตฺติ, ภิกฺขุณฺ्हิ อนตฺถาย ปริสกฺกตฺติ, ภิกฺขุณฺ्हิ
 อนาวาสาย ปริสกฺกตฺติ, ภิกฺขุณฺ्हิ อุกโกสฺติ ปริภาสติ, ภิกฺขุ
 ภิกฺขุหิ เภเทหิ, อนุญฺญาสิ โข ภควา, อิมหิ ปญฺจหิ
 อญฺเศหิ สมนฺนาคตฺถสฺส สามเณรสฺส ทณฺฑกมฺมํ กาคฺคนฺติ.

ทำวัตรเย็น

กิจเบื้องต้น เช่นทำสักการะ กล่าวคำอภิวัตน์เป็นต้น
เหมือนทำวัตรเช้า.

ปุพฺพภาคนวมการ

[(นำ) หนุททานิ มยนต์ ภาควนฺตี วาจา
อภิไคยิตฺถุ ปุพฺพภาคนวมการญฺเจว พุทฺธานุสฺสตีนิยญฺจ กโรม
เส.]

นโม ตสฺส ภาควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

[๓ หน]

พุทฺธานุสฺสตี

ตํ โข ปน ภาควนฺตี เอวํ กลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท
อพฺภุคฺคโต, อิติปิ โส ภาควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ,
วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุกโต โลกวิทฺตุ, อนุตฺตโร ปุริสทมฺม-
สารถิ สตฺถา เทวมฺนุสฺसानํ พุทฺโธ ภาควาตี.

[หยฺตฺระลิกํถึงพระพุทฺธคุณตามสมควร]

๑. ทำนนิยมใช้นำควบกับบท พุทฺธานุสฺสตี.

พุทธาภિકีติ

[(นำ) หนท มยฺ พุทธาภิกีติ กโรม เส.]

พุทฺธวาร์หนตฺวรวรตาทิคุณากิยฺตุโต,
 สุตฺถาภินวณกรุณาทิ สมากตฺตุโต,
 โโพเชสิ โย สุขนตฺ กมลํ ว สุโร,
 วนฺทามหํ ตมรณํ สิริสา ชินนทํ.

พุทฺธโ โย สพฺพปาลนํ	สรณํ เขมมุตฺตมํ,
ปชฺमानุสฺสตฺถิฏฺฐานํ	วนฺทามิ ตํ สิริเรนทํ.
พุทฺธสฺสสาหสฺมิ ทาสี ว	พุทฺธโ เม สามิกิสฺสโร,
พุทฺธโ ทุกฺขสฺส ฆาตา จ	วิธตา จ หิตสฺส เม.
พุทฺธสฺสสาหํ นียฺยาเทมิ	สํรัณฺชวิตฺถจิทํ,
วนฺทนฺโตหํ ^๑ จริสฺสามิ	พุทฺธสฺสเสว สุโพชิตํ.
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ	พุทฺธโ เม สรณํ วรํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน	วทฺธเมยฺยํ สตฺถุ สาสเน.
พุทฺธํ เม วนฺทมานนํ ^๒	ยํ ปุญฺญํ ปสฺสํ อิช,
สพฺเพปิ อนฺตรายา เม	มาहेสุํ ตสฺส เตชสา.

๑. สตรีสวกว่า พุทฺธสฺสสาหสฺมิ ทาสี ว.

๒. สตรีสวกว่า วนฺทนฺโตหํ.

๓. สตรีสวกว่า พุทฺธํ เม วนฺทมานาย.

[ฟังหมอบกราบลงว่า]

กาเขน วาจา ย ว เจตสา วา,
 พุทุเช กุณมมํ ปกตํ มยา ยํ,
 พุทุโช ปฏิกุณฺหตุ อจฺจยนฺตํ,
 กาลนฺตเร สํวริตฺตุ ว พุทุเช.

[ฟังนั่งคุกเข่าขึ้น]

ชมนามานุสสติ

[(นำ) หนุต มยํ ชมนามานุสสติณยํ กโรมฺ เส.]
 สุวากุขาโต ภควตา ชมฺโม, สนฺทิกฺกุชฺชโก อกาลโก
 เอหิปัสสิโก, โอปนยโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหีติ.

[หยฺตระลึกถึงพระธรรมคุณตามสมควร]

ชมนามภิกษิตี

[(นำ) หนุต มยํ ชมนามภิกษิตี กโรมฺ เส.]

สุวากุขาตตาทิคุณโยควเสน เสยฺโย,
 โย มคฺคปาทปรียตฺตวิโมกฺขเกโท,
 ชมฺโม กุโลกปตนา ตทธาริธาริ,
 วนฺทามหิ ตมหริ วรชมนเมตํ.

ชมโม โย สหุพปาลันนี	สรณํ เขมมุตตมํ,
หุติยานุสฺสติฏฺฐานํ	วนฺทามิ ตํ สีเรนหํ.
ชมฺมสฺสสาหสฺมิมิ ทาสี ว	ชมฺโม เม สามิกิสฺสโร,
ชมฺโม ทุกฺขสฺส ฆาตา จ	วิชาตา จ หิตสฺส เม.
ชมฺมสฺสส่าหํ นียฺยาเทมิ	สรฺรณชฺชิวิตฺถจิทํ,
วนฺทนฺโตหํ ^๒ จริสฺสามิ	ชมฺมสฺสเสว สฺชชมฺมตํ.
นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ	ชมฺโม เม สรณํ วรํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน	วทฺเตมยฺยํ สตฺถุ สาสเน.
ชมฺมิ เม วนฺทมานนํ	ยํ ปญฺญํ ปสฺสํ อีช,
สพฺเพปี อนฺตรายา เม	มาหเสฺสํ ตสฺส เตชสา.

[ฟังหมอบกราบลงว่า]

กาเยน วาจา ย ว เจตสา วา,
 ชมฺเม กุภฺมมํ ปกตํ มยา ยํ,
 ชมฺโม ปฏิกุคฺคณฺหตฺถุ อจฺจยนฺตํ,
 กาลนฺตเร สํวริตฺตุํ ว ชมฺเม.

[ฟังนั่งคุกเข่าขึ้น]

-
๑. สกรีสวทว่า ชมฺมสฺสสาหสฺมิมิ ทาสี ว.
 ๒. สกรีสวทว่า วนฺทนฺโตหํ.
 ๓. สกรีสวทว่า ชมฺมิ เม วนฺทมานาย.

สงฆมานุสฺสติ

[(นำ) หนฺต มยฺ สงฆมานุสฺสตินยฺ กโรมฺ เส.]

สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, อุชฺฐปฏิปนฺโน
ภควโต สาวกสงฺโฆ, ฌายปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ,
สามฺภิจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, ยทฺธิ จตฺตาริ
ปริสฺยุคานิ อญฺช ปุริสปุคฺคลา, เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ,
อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชลิกรณฺเฑยฺโย,
อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺขเขตฺตํ โลกสุสฺสชาติ.

[หยฺตระลิกฺกิงฺพระสังฆคฺคณตามสมคฺวร]

สงฆมาภิกฺคิตฺติ

[(นำ) หนฺต มยฺ สงฆมาภิกฺคิตฺตี กโรมฺ เส.]

สทฺธมฺมชฺโช สุปฏิปตฺตคฺคณาทียตฺตโต,
โยญฺชพฺพิชฺโช อริยปุคฺคลสงฺฆเสฏฺฐชฺโช,
สํลาทีชฺมมปฺวราสยกายจิตฺตโต,
วนฺทามหํ ตมรียาน คณํ สุสุทฺธํ.

สงฺโฆ โย สพุพปถนั	สรณั เขมมุตตมัม,
ตติยานุสฺสติฏฺฐานั	วนุทามิ ตัม สีเรนหัม.
สงฺฆสฺสสาหสฺมิมิ ทาสี ว	สงฺโฆ เม สามิกิสฺสโร,
สงฺโฆ ทุกฺขสฺส ฆาตา จ	วิธตา จ หิตสฺส เม.
สงฺฆสฺสสาหัม นิยุยาเทมิ	สัรรณชัวิตถจิทัม,
วนุทนุโตหัม ^๒ จริสฺสามิมิ	สงฺฆสฺโสปปฎิปนุถัม.
นตฺถิ เม สรณั อญฺญั	สงฺโฆ เม สรณั วรัม,
เอเตน สจฺจวชฺเชน	วทฺเตมยฺยัม สตฺถุ สาสเน.
สงฺฆัม เม วนุทมานนัม	ยัม ปญฺญั ปสฺสตี อธิ,
สพุเพปปี อนุตฺตรายา เม	มาเหลสุ ตสฺส เตชสา.

[ฟังหมอบกราบลงว่า]

กาเยน วาจา ย ว เจตสา วา,
 สงฺฆเ กุกมมัม ปกตัม มยา ยัม,
 สงฺโฆ ปฎิคุคฺคณฺเหตุ อจฺจยนุถัม,
 กาลนุตฺตเร สัวริต्तัม ว สงฺฆเ.

[จบแล้วฟังนั่งราบ]

๑. สกฺริสฺสวทวา สงฺฆสฺสสาหสฺมิมิ ทาสี ว.

๒. สกฺริสฺสวทวา วนุทนุโตหัม.

๓. สกฺริสฺสวทวา สงฺฆัม เม วนุทมานาย.

สรขุขั สเสนั สพนธู นรินท,
 ปริตตานุภาโว สทา รกขตฺตติ,
 ฝริตฺวาน เมตตํ สเมตฺตา ภทฺนตา,
 อวิกฺขิตฺตจิตฺตา ปริตตํ ภณนฺตุ.

สมนฺตา จกฺกวาเพสุ อตฺราคจฺฉนฺตุ เทวตา,
 สทฺธมฺมํ มุนิราชสฺส สฺถนนฺตุ สกฺกโมกฺขทံ.

สคฺเค กามे จ รูปे คิริสีขรตฺถเญ จนฺตลิกฺเข วิมานเ,
 ทึเป รฎฺเฐ จ กามเ ตรวนคฺคหเน เกหฺวตฺถมฺหิ เขตฺเต,
 ภูมฺมา จายนฺตุ เทวา ชลถลวิสเม ยกฺขคณฺธพฺพนาคา,
 ติฏฺฐนฺตา สนฺติเก ยํ มุนิรวจฺฉนํ สาธโว เม สฺถนนฺตุ.

ธมฺมสฺสวณกาโล อยมฺภทฺนตา,
 ธมฺมสฺสวณกาโล อยมฺภทฺนตา,
 ธมฺมสฺสวณกาโล อยมฺภทฺนตา.

ต้นสวดมนต์

ปฐกมนปาฐ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

สรณคมนปาฐ

	พุทฺธํ	สรณํ	คจฺจนามิ,
	ชมฺมํ	สรณํ	คจฺจนามิ,
	สงฺฆมํ	สรณํ	คจฺจนามิ.
ทุติยมฺบิ	พุทฺธํ	สรณํ	คจฺจนามิ,
ทุติยมฺบิ	ชมฺมํ	สรณํ	คจฺจนามิ,
ทุติยมฺบิ	สงฺฆมํ	สรณํ	คจฺจนามิ.
ตติยมฺบิ	พุทฺธํ	สรณํ	คจฺจนามิ,
ตติยมฺบิ	ชมฺมํ	สรณํ	คจฺจนามิ,
ตติยมฺบิ	สงฺฆมํ	สรณํ	คจฺจนามิ.

พุทธปาหนมสุสนปาส

วนุทามิ พุทฺธํ ภวปารตฺถินฺณํ,
 ตํโลกเกตุํ ตฺถิภเวกฺขนานํ,
 โย โลกเสฏฺฐโฆ สกฺลํ กิเลสํ,
 เจตฺวาน โฟเชสฺสึ ขนฺธิ อนนฺตํ,
 ยํ นมฺมทาย นทฺธิยา ปฺุลฺลิเน จ ตฺริเร,
 ยํ สจฺจพฺนฺชคิริเก สุมฺนาจลคฺคเ,
 ยํ ตตฺถ โยนกปุเร มุณีโน จ ปาหํ,
 ตํ ปาทลฺลขณเมหํ สิริสา นมามิ,
 สุวณฺณเมาลีเก สุวณฺณเปพฺพเต,
 สุมฺนกุญฺเญ โยนกปุเร นมฺมทาย นทฺธิยา,
 ปฺลยฺจปาทวรี จานํ อหํ วนุทามิ ทูรโต.

อิจฺเจวมจฺจนฺตณมสฺสเนยฺยํ,
 นมสฺสมาโน รตนตฺตยํ ยํ,
 ปฺุลฺลวาทิสนฺทํ วิปฺลํ อลตฺถํ.
 ตสฺसानุภาเวน หตฺนฺตฺตราโย.

อามนฺตยามิ โว ภิกฺขเว,
 ปฏฺฐิเวทยามิ โว ภิกฺขเว,

ขวยชมมา สงขารา,
 อปฺปมาเทน สมฺปาเทถาคิ.

อุกาส ทวารตฺตเยน . . . ๑ ๑ . . .

อุกาส ทวารตฺตเยน กตํ สพฺพํ อปฺราธํ ขมตฺ โน
 ภนฺเต

วนฺทามิ ภนฺเต เจตียํ, สพฺพํ สพฺพตฺต จานเ,
 สฺปตฺติฏฺฐิตํ สารีริกชาตํ, มหาโพธิ พุทฺธรูปํ สกฺกาเรตฺตํ,
 อหํ วนฺทามิ ชาตฺโย, อหํ วนฺทามิ สพฺพโส, อิจฺเจตํ
 รตนตฺตยํ, อหํ วนฺทามิ สพฺพทา.

พุทฺธปฺปชา มหาเตชวฺนโต, ฌมฺมปฺปชา มหปฺปญฺโญ,
 สงฺฆปฺปชา มหาโกคาวโห.

พุทฺธํ ฌมฺมํ สงฺฆํ, ธีวํ ยาว นินฺพฺพานํ สรณํ
 คจฺฉามิ.

ปริสฺสุทฺโธ อหํ ภนฺเต, ปริสฺสุทฺโธติ มํ, พุทฺโธ
 ฌมฺโม สงฺโฆ ชาเรตฺ.

สพฺเพ สตุตา สทา โหนตุ อเวรา สุขขวิโน.
 กตํ ปุณฺณผลํ มยฺหิ สพฺเพ ภาคิ ภาวนตุ เต.

สจฺจกิริยาคาถา

นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ พุทฺโธ เม สรณํ วรํ,
 เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตฺถิ เต โหตุ สพฺพทา.
 นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ ชมฺโม เม สรณํ วรํ,
 เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตฺถิ เต โหตุ สพฺพทา.
 นตฺถิ เม สรณํ อญฺญํ สงฺโฆ เม สรณํ วรํ,
 เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตฺถิ เต โหตุ สพฺพทา.

นมการสัทฺธิคาถา

โย จกฺขุมา โมหฺมลาปกฺกฺโข,
 สามิ ว พุทฺโธ สุกโต วิมุตฺโต.
 มารสฺส ปาสา วินิโมจยฺนฺโต,
 ปาเปสิ เขมิ ชนตํ วินยฺยํ.
 พุทฺธิ วรฺนตํ สิริสา นมามิ,
 โลกสฺส นาถญฺจ วินายกญฺจ.

ตนุเตชสา เต ชยสิทธิ์ โหตุ,
 สพพนุตรายา จ วินาสเมนตุ.
 ชมฺโม ชโช โย วีย ตสฺส สตฺถุ.
 ทสฺเสสิ โลกสฺส วิสฺสุทฺทมคฺคิ.
 นียยานิโก ชมฺมชรสฺส ชาริ,
 สาตาวโห สนฺติกโร สฺจิจฺฉนฺ.
 ชมฺมิ วรรณฺตี สิริสา นมามิ,
 โมหปฺปทาลิ อุปสนฺตทาหิ.
 ตนุเตชสา เต ชยสิทธิ์ โหตุ,
 สพพนุตรายา จ วินาสเมนตุ.
 สทฺชมฺมเสนา สุกตานุโค โย,
 โลกสฺส ปาปฺปกิเลสเขตฺตา.
 สนฺโต สยฺม สนฺตนิโยชโก จ,
 สุวากฺขาตชมฺมิ วิทิตฺติ กโรติ.
 สงฺฆิ วรรณฺตี สิริสา นมามิ,
 พุทฺธานุพุทฺธ สมนสิลทฺธิจฺฉิ.
 ตนุเตชสา เต ชยสิทธิ์ โหตุ,
 สพพนุตรายา จ วินาสเมนตุ.

นโมการอฏฐกั

นโม อรหโต สมมา-	สมพุทฺธสฺส มหเสีโน,
นโม อุตฺตมชรมสฺส	สฺวากุขาตสฺเสว เตนฺธ.
นโม มหาสงฺฆสฺส	วิสุทฺธสึลทฺธิจฺฉิโน,
นโม โอมาทุยารทฺธสฺส	รตนตฺตยสฺส สาธกั.
นโม โอมกาตีตสฺส	ตสฺส วตฺถตฺตยสฺสปี,
นโมการปฺปภาเวน	วิกฺขณฺตฺต อฺปทฺทวา.
นโมการานุภาเวน	สฺวตฺถิ โหตฺตฺต สพฺพทา,
นโมการสฺส เตเชน	วิธมฺหิ โหมิ เตชวา.

นโมการอฏฐก ๔ คาทานีสวคในกาลสมัยที่ควร

มงคลสูตร

เอวมฺเม สุตฺติ. เอกั สมยั ภควา, สาวตฺถิยั วิหริติ.
 เชตวเน อนาถปิตฺตํทิกสฺส อารามे. อถโข อญฺญตฺรา
 เทวตา, อภิกฺกนฺตฺตย รตฺติยา อภิกฺกนฺตฺตวณฺเณ เกวลกปฺป
 เชตวนั โสภาเสตฺวา, เยน ภควา เตนฺปสงฺกมิ อฺปสงฺกमितฺวา
 ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ อฏฺฐาสิ. เอกมนฺตํ จิตฺตา
 โข สํ เทวตา ภควนฺตํ กาทาย อชฺฌภาสิ

พหู เทวา มนุสฺสา จ
 อากงฺขมานา โสตุถานํ
 อเสวนา จ พาลานํ
 ปุชา จ ปุชนียานํ
 ปฏฺฐิรูปเทสวาโส จ
 อตฺตสมมาปณฺธิ จ
 พาหุสจฺจลฺลจ สิปฺปญฺจ
 สุภาสิตา จ ยา วาจา
 มาตาปิตุอุปฺถุชานํ
 อนากุลา จ กมฺมมนฺตา
 ทานญจ ฌมฺมจฺริยา จ
 อนวชฺชานํ กมฺมานํ
 อารตํ วิรตํ ปาปา
 อปฺปมาโท จ ฌมฺเมสุ
 การโว จ นิวาโต จ
 กาเลน ฌมฺมสฺสวานํ
 ฌนฺตํ จ โสวจฺสฺสตา
 กาเลน ฌมฺมสากจฺฉา

มงฺคลานํ อจฺฉินฺตยฺมํ,
 ทฺรุหิ มงฺคลมฺตฺตมํ.
 ปถเทหิตานญจ เสวนา,
 เอตมฺมงฺคลมฺตฺตมํ.
 ปุพฺเพ จ กตฺตญฺจลฺลตา,
 เอตมฺมงฺคลมฺตฺตมํ.
 วินโย จ สฺสํกฺกจฺโถ,
 เอตมฺมงฺคลมฺตฺตมํ.
 ปุตฺตทวารสฺส สงฺกโห,
 เอตมฺมงฺคลมฺตฺตมํ.
 ฌาตกานญจ สงฺกโห,
 เอตมฺมงฺคลมฺตฺตมํ.
 มชฺชปาณา จ สลฺลญฺโม,
 เอตมฺมงฺคลมฺตฺตมํ.
 สนฺตฺตญฺจ จ กตฺตญฺจลฺลตา,
 เอตมฺมงฺคลมฺตฺตมํ.
 สมณานญจ ทสฺสนํ,
 เอตมฺมงฺคลมฺตฺตมํ.

ตโป จ พุรหมจริยญจ	อริยสจฺจาน ทสฺสนํ,
นิพฺพานสจฺฉิกิริยา จ	เอตมฺมงฺกลมตฺตมํ.
ผุฏฺฐสฺส โลกธมฺเมหิ	จิตฺตํ ยสฺส น กมฺปติ,
อโสภํ วิรชํ เขมํ	เอตมฺมงฺกลมตฺตมํ.
เอตาทิสานิ กตฺวาน	สพฺพตฺตณฺมปฺราชาชิตา,
สพฺพตฺตงฺ โสตฺถํ กจฺจนฺติ	ตนฺเตสํ มงฺกลมตฺตมฺนฺติ.

มงฺกลมตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๑๒ กถา

รัตนสุตฺตํ

ยานํธ ภูตานิ สมากตานิ,
 ภูมฺมานิ วา ยานิว อนฺตลิกฺเข.
 สพฺเพ ว ภูตา สุมฺนา ภวนฺตุ,
 อโถปี สกฺกจฺจ สฺถเนตฺต ภาสีตํ.
 ตสฺมา หิ ภูตา นิสาเมถ สพฺเพ,
 เมตฺตํ กโรถ มานุสฺสียา ปชาย.
 ทิวา จ รตฺโต จ หรฺนฺติ เข พลี,
 ตสฺมา หิ เน รกฺขถ อปฺปมตฺตา.

ขงกิลฺยจิ วิตฺตํ อิท วา หุริ วา,
 สกฺกเสสุ วา ยํ รัตนํ ปถิเต.
 น โน สมํ อตฺถิ ตถาคเตน,
 อิทมฺปิ พุทฺเธ รัตนํ ปถิเต,
 เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
 ขยํ วิจารณ์ อมตํ ปถิเต,
 ยทชฺฌคา สกฺขมฺนี สมหาหิโต.
 น เตน ฌมฺเมเน สมตฺถิ กิลฺยจิ,
 อิทมฺปิ ฌมฺเม รัตนํ ปถิเต,
 เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
 ยมฺพุทฺธเสฏฺโฐ ปรีวถเถเย สฺวํ,
 สมาริมาณนตฺริกณฺณมาหุ.
 สมารินา เตน สโม น วิชฺชติ,
 อิทมฺปิ ฌมฺเม รัตนํ ปถิเต,
 เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
 เย ปุคฺคลา อฏฺฐิ สตํ ปสฺสตา,
 จตฺตาริ เอตานิ ยุกานิ โหนฺติ.
 เต ทกฺขิณฺเอยยา สุกตสฺส สาวกา,
 เอเตสุ ทินฺนุณานิ มหปฺเปลานิ.

อิทมบี สงฺฆเ รตนํ ปถเนตฺ,
 เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
 เย สุปฺปยุตฺตา มเสสา ทพฺพฺเหน,
 นิกฺกามิโน โคตมสาสนมฺหิ.
 เต ปตฺตติปตฺตา อมตํ วิคยฺห,
 ลทฺฐา มุชฺชา นิพฺพุตฺติ ภูณฺชมานา.
 อิทมบี สงฺฆเ รตนํ ปถเนตฺ,
 เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
 ยถินทฺขัโล ปจฺวี สิทฺโต สียา
 จตฺตฺถุภี วาเตภี อสมฺปกมฺบีโย.
 ตถฺอุปมํ สปฺปปริสํ วทามิ,
 โย อริยสจฺจจฺานิ อเวจฺจ ปสฺสสฺติ.
 อิทมบี สงฺฆเ รตนํ ปถเนตฺ,
 เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
 เย อริยสจฺจจฺานิ วิภาวยนฺติ,
 คมฺภีรฺปถฺยเณน สุเทสฺสิตานิ.
 กิณฺจายี เต โหนฺติ ภูสฺปฺปมตฺตา,
 น เต ภวํ อญฺจมมาทियนฺติ.
 อิทมบี สงฺฆเ รตนํ ปถเนตฺ,
 เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.

สหาวสุส ทสฺสนสมปทาย,
 ตฺยสฺสฺ ฐมฺมา ชหิตา ภวนฺติ.
 สกฺกายทฺธิจฺฉิ วิจิกฺขณฺตลฺลจ,
 สีสฺลพฺพตฺตํ วาปี ยทตฺถิ กิณฺนิจิ.
 จตฺตฺวาเยหิ จ วิปฺปมฺตฺโต,
 ฉ จาภิจานานิ อภพฺโพ กาคฺคิ.
 อิทฺมฺปิ สจฺเจม รตฺนํ ปถฺนิตฺตํ
 เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
 กิณฺนจาปี โส กมฺมํ กโรติ ปาปกิ,
 กาเยน วาชายฺท เจตสา วา.
 อภพฺโพ โต ตสฺส ปฏฺิจฺฉนทาย,
 อภพฺพตา ทฺธิจฺฉปทสฺส วุตฺตา.
 อิทฺมฺปิ สจฺเจม รตฺนํ ปถฺนิตฺตํ,
 เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
 วนฺปฺปคฺคฺมฺเพ ยถา ผุสฺสิตฺตคฺเค,
 คิมฺหานมาเส ปจฺมสมฺมิ คิมฺเห.
 ตถฺตฺตฺมํ ฐมฺมวริ อเทสฺยิ,
 นิพฺพานคามิ ปรมฺมิ หิตาย.
 อิทฺมฺปิ พุทฺเธ รตฺนํ ปถฺนิตฺตํ,
 เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.

วโร วรรณุญ วรโท วราหโร,
 อนุตฺตโร ชมฺมวรี อเทสยิ.
 อิทฺมปี พุทฺเช รตนํ ปรถิตํ,
 เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
 ขันฺนิ ปุราณํ นวํ นตฺถิ สมภวํ,
 วิรตฺตจิตฺตตายติเก ภวสฺมึ.
 เต ขันฺพิชชา อวิรุพฺพหิณฺนทา,
 นิพฺพนฺติ ธีรา ยถายมฺปทีโป.
 อิทฺมปี สงฺเขม รตนํ ปรถิตํ,
 เอเตน สจฺเจน สุวตฺถิ โหตุ.
 ยานีธ ภูตานิ สมากตานิ,
 ภุมฺมานิ วา ยานิว อนุตฺตลิกฺขเ.
 ตถาคตํ เทวมนุสฺสปุชิตํ,
 พุทฺธํ นมสฺสาม สุวตฺถิ โหตุ.
 ยานีธ ภูตานิ สมากตานิ,
 ภุมฺมานิ วา ยานิว อนุตฺตลิกฺขเ.
 ตถาคตํ เทวมนุสฺสปุชิตํ,
 ชมฺมํ นมสฺสาม สุวตฺถิ โหตุ.

ยานัธ ภูตานี สมากตานี,
 ภูมมานี วา ยานิว อนตลิกุเข.
 ตถาคคิ เทวมนุสสุปฺปชิตฺ,
 สงฺฆิ นมสฺสาม สวตฺถิ โทตฺ.
 รัตนสุตฺตํ นิฎฺฐิตํ.

๒๑ คาถากิ่ง

เขมาเขมสรณคมนปริทีปิกา คาถา

พหุ เว สรณิ ยนฺติ	ปพฺพตานี วนานิ จ,
อารามรฺกฺขเจตฺตยานิ	มนุสฺสา ภยตฺทชฺชิตา.
เนตฺติ โข สรณิ เขมิ	เนตฺติ สรณเมตฺตตมฺ,
เนตฺติ สรณเมากมฺม	สพฺพทฺทฺทฺชา ปมฺจฺจตฺติ.
โย จ พุทฺธลฺลจ ฐมฺมลฺลจ	สงฺฆลฺลจ สรณิ คโต,
จตฺตาริ อริยสจฺจานิ	สมฺมปฺปญฺญา ย ปสฺสตี.
ทฺทฺขิ ทฺทฺขสมฺมปฺปาหิ	ทฺทฺขสฺส จ อตฺติกฺกมฺ,
อริยลฺลจฺจฺจฺจฺจฺจิกิ มกฺคิ	ทฺทฺขุปสมคามินิ.
เอตฺติ โข สรณิ เขมิ	เอตฺติ สรณเมตฺตตมฺ
เอตฺติ สรณเมากมฺม	สพฺพทฺทฺทฺชา ปมฺจฺจตฺติ.

กรณียเมตตสุตต์

กรณียเมตตกุสเลน
 สกโก อชฺช จ สหฺช จ
 สนฺตฺสสโก จ สฺกโร จ
 สนฺตฺนทฺริโย จ นิปโก จ
 น จ ชุทฺทํ สฺมาจเร กิลฺยจ
 สฺจโน วา เขมิโน โหนตฺ
 เย เกจ ปาณญตฺตถิ
 ทึมา วา เข มหนฺตา วา
 ทิฏฺฐา วา เข จ อทิฏฺฐา
 ภูตา วา สมฺภเวสี วา
 น ปโร ปรี นิกฺขุเพต
 พฺยาโรสนา ปญฺจมสฺสณฺวา
 มาตา ยถา นียํ ปตฺตํ
 เอมปึ สพฺพญฺเตสฺ
 เมตฺตญฺจ สพฺพโลกสฺมี
 อุตฺธํ อโร จ ทิริยญฺจ

ยนฺตํ สนฺตํ ปทํ อภิสเมจฺจ,
 สฺวโจ จสฺส มุทฺ อนุตฺติมานี.
 อปฺปกิจฺโจ จ สลฺลหฺกฺจฺจติ,
 อปฺปคพฺโก กุเลสฺ อนุคฺทโร.
 เยน วิญฺญู ปเร อฺปฺวเทยฺยํ,
 สพฺเพ สตฺตา ภวนฺตฺ สฺจิตฺตฺตา.
 ตสา วา ถาวรา วา อนวเสสา,
 มชฺฌิมา รสฺสกา อณฺเฏถลา.
 เข จ ทูเร วสนฺติ อวิทูเร,
 สพฺเพ สตฺตา ภวนฺตฺ สฺจิตฺตฺตา.
 นาติมฺลฺเบถ กตฺถจฺ นํ กิลฺยจ,
 นานฺณมฺลฺลสฺส ทฺกฺขมฺมิจฺเจยฺย.
 อายุสา เอกปฺตฺตมฺนฺรฺกฺเข,
 มานสมฺภาวเข อปริมาณํ.
 มานสมฺภาวเข อปริมาณํ,
 อสมฺพาทฺธํ อเวรี อสปฺตฺตํ.

ติฏฺฐณฺจเร นิสินฺโน วา สยาโน วายาวตสฺส วิคตมิทฺโธ,
 เอตํ สตี อธิฏฺฐเจยฺย พุรหฺมเมตํ วิหารํ อิชฺมาหุ.
 ติฏฺฐณฺจ อนุปคมฺม สึลฺวา ทสฺสเนน สมฺปนฺโน,
 กามสฺสฺ วิเนยฺย เคธึ น ทิชาตุ คพฺภเสยฺยํ ปุณเรตฺตี.

กรณียเมตตตสฺสํ นิฏฺฐิตํ.

๑๐ กถา

ขนธปริตตํ

วิรูปฺกฺเขหิ เม เมตฺตํ เมตฺตํ เอราปเถหิ เม,
 ฉพฺยาปฺตฺเตหิ เม เมตฺตํ เมตฺตํ กถฺหาโคตมเกหิ จ.
 อปาทเกหิ เม เมตฺตํ เมตฺตํ ทิปาทเกหิ เม,
 จตฺตฺปฺเทหิ เม เมตฺตํ เมตฺตํ พหุปฺปเทหิ เม,
 มา มํ อปาทโก หีสึ มา มํ หีสึ ทิปาทโก,
 มา มํ จตฺตฺปฺโท หีสึ มา มํ หีสึ พหุปฺปโท.
 สพฺเพ สตฺตา สพฺเพ ปาถา สพฺเพ ภูตา จ เกวลา,
 สพฺเพ ภาทรานิ ปสฺสนฺตุ มา กิณฺจึ ปาปมาคฺมา.
 อปฺปมาโลนํ พุทฺโธ, อปฺปมาโลนํ ชมฺโม, อปฺปมาโลนํ
 สงฺโฆ, ปมาถวณฺตานิ สิริสฺปานิ, อหิ วิจฺฉิกา สตปฺที

อุณฺณานาภี สรพฺ พุ มุสึกา, กตา เม รกฺษา กตา เม
 ปริตฺตา, ปฏิกกมนตุ กุตานิ, โสหํ นโม ภควโต, นโม
 สตฺตณฺนี สมมาสมพุทฺธานิ.

ขนฺธปริตฺตํ นิฏฺจิตํ.

๕ กถา

โมรปริตตํ

อุเทตฺยลฺลจกฺขมา เอกราชา,
 หริสฺสวณฺโณ ปชฺวีปฺภาโส.
 ตํ ตํ นมสฺสามิ หริสฺสวณฺณํ ปชฺวีปฺภาสํ,
 ตยชฺช คฺคฺตฺตา วิหเรมฺ ธีวสํ.
 เย พุราหฺมณา เวทคฺ สพฺพชฺมเม,
 เต เม นโม เต จ มํ ปาลยฺนตุ.
 นมตฺถ พุทฺธานิ นมตฺถ โฟธิยา,
 นโม วิมุตฺตานิ นโม วิมุตฺตียา.
 อิมो โส ปริตฺตํ กถฺวา โมโร จรติ เอสนา.
 อเปตฺยลฺลจกฺขมา เอกราชา
 หริสฺสวณฺโณ ปชฺวีปฺภาโส.

ตี ตี นมสฺสามิ หริสฺสวณฺณํ ปจฺวิปฺภาสํ,
ตยชฺช คฺคฺคตา วิหเรมฺ รตฺตี.

เย พุราหฺมณา เวทคฺ สุพฺพชฺมเม,
เต เม นโม เต จ มํ ปาลยณฺตุ.

นมตฺถ พุทฺธานํ นมตฺถ โโพธิยา,
นโม วิมุตฺตานํ นโม วิมุตฺตียา.

อิมิ โส ปรีตฺตํ กตฺวา โมโร วาสมกปฺปยீติ.

โมรปรีตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๕ คาถา

ชชคฺคปรีตฺตํ ชชคฺคสุตฺตํ

เอวมฺเม สฺตํ. เอกิ สมยํ ภควา, สาวตฺถึยํ วิหริติ,
เชตวเน อนาถปฺปณฺฑิตกิสฺส, อารามे. ตฺตร โข ภควา
ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภิกฺขโวติ. ภทฺนเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต
ปจฺจสฺโสสิ. ภควา เอตทโวจ.

ภุตฺตพฺพํ ภิกฺขเว เทวาสุรสงฺคาโม สมฺปพฺยุพฺโ
อโหสิ. อตฺโข ภิกฺขเว สกฺโก เทวานมฺนฺโท เทเว ตา-
ตีเส อามนฺเตสิ, สเจ มาริสา เทวานํ สงฺคามคฺคานํ

อุปฺปชฺเชยฺย ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา, มเมว
 ตสฺมี สมเย ชชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ, มมํ หิ โว ชชคฺคํ
 อุลฺโลกยตฺถ, ยมภวิสฺสตี ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส
 วา, โส ปหิยฺยิสฺสตี. โน เจ เม ชชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ,
 อถ ปชาปตฺติสฺส เทวราชสฺส ชชคฺคํ อุลฺโลเกยฺยาถ,
 ปชาปตฺติสฺส หิ โว เทวราชสฺส ชชคฺคํ อุลฺโลกยตฺถ,
 ยมภวิสฺสตี ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา, โส
 ปหิยฺยิสฺสตี. โน เจ ปชาปตฺติสฺส เทวราชสฺส ชชคฺคํ
 อุลฺโลเกยฺยาถ, อถ วรฺณสฺส เทวราชสฺส ชชคฺคํ อุลฺโล-
 เกยฺยาถ, วรฺณสฺส หิ โว เทวราชสฺส ชชคฺคํ อุลฺโลกยตฺถ,
 ยมภวิสฺสตี ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส วา, โส
 ปหิยฺยิสฺสตี. โน เจ วรฺณสฺส เทวราชสฺส ชชคฺคํ อุลฺโล-
 เกยฺยาถ, อถ อีสานสฺส เทวราชสฺส ชชคฺคํ อุลฺโล-
 เกยฺยาถ, อีสานสฺส หิ โว เทวราชสฺส ชชคฺคํ อุลฺโล-
 กยตฺถ, ยมภวิสฺสตี ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ วา โลมหํโส
 วา, โส ปหิยฺยิสฺสตี.

ตํ โข ปน ภิกฺขเว สกฺกสฺส วา เทวานมฺินุทสฺส
 ชชคฺคํ อุลฺโลกยตฺถ, ปชาปตฺติสฺส วา เทวราชสฺส ชชคฺคํ
 อุลฺโลกยตฺถ, วรฺณสฺส วา เทวราชสฺส ชชคฺคํ อุลฺโลกยตฺถ,

อีสานสุส วา เทวราชสุส ชชคัค อุลโลกยตัม, ยมภวิสฺสตี
 ภยํ วา ฉมภิตตตํ วา โลมหํโส วา, โส ปหิยเยถาปี
 โนปี ปหิยเยถ, ตํ กิสฺส เหตุ, สกุกโก หิ ภิกฺขเว
 เทวานมินุโท อวิตราโค อวิตโทโส อวิตโมโท, ภีรु
 ฉมภี อุตฺราสี ปลายตี. อหญจ โช ภิกฺขเว เอวํ วทามิ:
 สเจ ตุมหากํ ภิกฺขเว อรณฺณคตานิ วา รุกฺขมุลคตานิ
 วา สุลฺลวาคารคตานิ วา, อุปฺปชฺเชยฺย ภยํ วา ฉมภิตตตํ
 วา โลมหํโส วา, มเมว ตสฺมี สมเย อนุสฺสเรยฺยาถ.
 อิตปี โส ภควา อรหํ สมมาสมพุทฺโธ, วิชฺชาจรณสม-
 ปนฺโน สุกโต โลกวิทู, อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตุถา
 เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ ภควาติ, มมํ หิ โว ภิกฺขเว
 อนุสฺสรตํ, ยมภวิสฺสตี ภยํ วา ฉมภิตตตํ วา โลมหํโส
 วา, โส ปหิยฺยิสฺสตี. โน เจ มํ อนุสฺสเรยฺยาถ, อถ
 ชมมํ อนุสฺสเรยฺยาถ: สุวากฺขาโต ภควตา ชมฺโม,
 สนฺทิกฺขโก อกาลิกโก เอหิปสฺสโก, โอปนยิกโก ปจฺจตฺตํ
 เวทิตพฺโพ วิญญูหีติ. ชมมํ หิ โว ภิกฺขเว อนุสฺสรตํ,
 ยมภวิสฺสตี ภยํ วา ฉมภิตตตํ วา โลมหํโส วา, โส
 ปหิยฺยิสฺสตี. โน เจ ชมมํ อนุสฺสเรยฺยาถ, อถ สงฺฆํ
 อนุสฺสเรยฺยาถ: สุปฺปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ, อชฺช-

ปฏิปโน โภควโต สวากสงโฆ, ฌายปฏิปโน โภควโต
 สวากสงโฆ, สามิจิปฏิปโน โภควโต สวากสงโฆ, ยทิท
 จตตาริ ปุริสยุดานิ อฏฺฐิ ปุริสปุคฺคลา, เอส โภควโต
 สวากสงโฆ, อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณเณยฺโย
 อณฺชลิกรณฺเณยฺโย, อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺขเขตฺตํ โลกสุสาคิ. สงฺฆํ
 หิ โว ภิกฺขเว อนุสฺสรตํ, ยมฺภวิสฺสตี ภยํ วา ฉมฺภิตตฺตํ
 วา โลมหํโส วา, โส ปหิยฺยิสฺสตี. ตํ กิสฺส เหตุ,
 ตถาคโต หิ ภิกฺขเว อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, วัตราคो
 วัตโทโส วัตโมโห, อภิรุ อจฺฉมฺภิ อนุตฺตราสี อปฺลาयीติ.
 อิทมวโจ ภควา, อิทํ วตฺวาน สุคโต, ยถาปรี เอตทวโจ
 สตถา:

อรณฺเณ รุกฺขมฺมูลे วา	สุญฺญาคาเรว ภิกฺขโว,
อนุสฺสเรถ สมฺพุทฺธํ	ภยํ ตุมฺหาก โน สียา.
โน เจ พุทฺธํ สเรยฺยาถ	โลกเชฏฺฐํ นราสภํ
อถ ชมฺมํ สเรยฺยาถ	นियฺยานิกํ สุเทสิตํ.
โน เจ ชมฺมํ สเรยฺยาถ	นियฺยานิกํ สุเทสิตํ,
อถ สงฺฆํ สเรยฺยาถ	ปุณฺณกฺขเขตฺตํ อนุตฺตรํ.

เอวมพุทฺฐิ สรณฺตานิ ชมฺมํ สงฺฆณฺจ ภิกฺขโว,
ภยํ वा ฉมฺภิตตฺตํ वा โลมหํโส น เหสฺสตีติ.

ธชคฺคปริตฺตํ ธชคฺคสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๔ นิกมกาถา

อาฏานาฎิยปริตฺตํ

วิปสฺสีสุตฺต นมตฺถ	จกฺขมฺนตฺตสุตฺต สิริรมฺโต,
สัชชีสุตฺตํ นมตฺถ	สพฺพภูตานุภวํปิโน.
เวสฺสภุสฺส นมตฺถ	นฺหาคกฺสุตฺต ตปสฺสีโน,
นมตฺถ กกฺสนุชฺชสุตฺต	มารเสนปฺปมทฺธิโน.
โกนาคมนสุตฺต นมตฺถ	พฺรหฺมณฺสสุตฺต วุสฺสิมฺโต,
กสฺสปฺสสุตฺต นมตฺถ	วิปฺปมฺตฺตสุตฺต สพฺพธิ.
องฺคิรฺสสุตฺต นมตฺถ	สกฺยปฺตฺตสุตฺต สิริรมฺโต,
โย อิมิ ชมฺมมเทเสสิ	สพฺพทฺถุขาปฺนุทฺธิ.
เย จาปิ นิพฺพุตา โลก	ยถาภูตํ วิปสฺสีสุตฺ,
เต ชนา อปฺปีสุณา	มหนฺตา วิตฺสารถา.

หัตถ์ เทวมนุสฺसानัน
 วิชาจรณสมุปนฺนิน
 วิชาจรณสมุปนฺนิน

เอเต จณฺเณ จ สมฺพุทฺธา
 สพฺเพ พุทฺธา อสมสฺมา
 สพฺเพ ทสฺพลุเปตา
 สพฺเพ เต ปฏฺิชา นนฺติ
 สีนานํ นทฺนเตเต
 พุรหฺมจกฺกํ ปวตฺเตนฺติ
 อูเปตา พุทฺธชฺรมเมหิ
 ทวตฺตีสลฺกขณฺุเปตา-
 พุยามปฺปกาย สฺปฺปกา
 พุทฺธา สพฺพลฺลฺโย เอเต
 มหปฺปกา มหาเตชา
 มหาการุณิกา ธีรา
 ทิปา นาทา ปตฺติฏฺฐา จ
 คตฺติ พนฺธฺุ มหสฺสาสา
 สเทวกสฺส โลกสฺส
 เตสํหิ สิริสา ปาเท

ยิ นมสฺสนนฺติ โคตมฺ,
 มหนตฺติ วิตสาร์ทิ.
 พุทฺธํ วนฺทาม โคตมนฺติ.

อนกสฺตโกฏฺโย,
 สพฺเพ พุทฺธา มหิทฺธิกา.
 เวสาร์ชฺเชหุปาคตา,
 อาสภณฺุชานมุตฺตมฺ.
 ปรีสาสฺ วิสาร์ทา,
 โลกเ อปฺปฏฺิวัตฺติยฺ.
 อฏฺุขาร์สหิ นายกา,
 สิตฺตฺยานุพฺยลฺลฺชนาธรา.
 สพฺเพ เต มุณิภฺุชฺรรา,
 สพฺเพ ชินฺทาสวา ชินา.
 มหาปฺลฺลฺยา มหพฺพลา,
 สพฺเพสํหิ สฺขาวหา.
 ตาณา เลณา จ ปาณินฺ,
 สรณา จ หิเตสฺสิน.
 สพฺเพ เอเต ปฺรายนา,
 วนฺทามิ ปฺริสฺตฺตเม.

วจสา มนสา เจว	วนฺทามาเต ตถาคเต,
สยเน อาสเน จานเ	คมเน จาปี สพฺพทา.
สทา สุขเน รกฺขนฺตุ	พฺพธา สนฺตึกรา ตฺวึ,
เตหิ ตฺวึ รกฺขิตฺโต สนฺโต	มุตฺโต สพฺพภเยน จ
สพฺพโรควินฺมุตฺโต	สพฺพสนฺตาปวชฺชิตฺโต,
สพฺพเวรมตฺตึกฺกนฺโต	นิพฺพุโต จ ตฺวึ ภว.
สพฺพพีตโย วิวชฺชนฺตุ	สพฺพโรโค วินสฺสตุ,
มา เต ภวตฺตฺวณฺตราโย	สฺขึ ทิฆมายูโก ภว.
อภิวาทนสฺสึสฺส	นิจฺจํ วุฑฺฒนาปจายินฺ,
จตฺตาริ ธมฺมา วฑฺฒนฺติ	อายุ วณฺโณ สฺขึ พลฺ.

อาฏานาฏियปริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๑๕ คาถาทิ้ง

องฺคฺคฺติมาลปริตฺตํ

ยโตหิ ภคินี อริยาย ชาตียา ชาโต, นาภิชานามิ
 สลฺยจิจฺจ ปาณํ ชีวิตา โวโรเปตา. เตน สจฺเจน โสตฺถิ
 เต โหตุ โสตฺถิ คพฺภสฺส.

โฆษณงฺโค สติสงฺขาโต ฌมฺมานํ วิจโย ตถา,
 วิจารณ์ปติปสฺสทฺธิ— โฆษณงฺกา จ ตถาปเร.
 สมาธูปेกขโฆษณงฺกา สตุเตเต สพฺพทสฺสีนา,
 มุณินา สมฺมทกฺขาตา ภาวิตา พหุลักฺขา.
 สํวตฺตนฺตํ อภินฺถาย นีพฺพานาย จ โพธิยา,
 เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตุถิ เต โหตุ สพฺพทา.
 เอกสฺมึ สมเย นาโถ โมคฺคผลฺลานญจ กสฺสปี,
 คิลาเน ทกฺขิตฺเต ทิสฺวา โฆษณงฺเก สตุตฺเต เทสยิ.
 เต จ ตํ อภินนฺทิตฺวา โรคา มุจฺจิสฺสุ ตังเณ,
 เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตุถิ เต โหตุ สพฺพทา.
 เอกทา ฌมฺมราชาปปี เกลณฺเณนาภิปฺพิโต,
 จุนฺทตฺเตเรน ตณฺเณว ภณฺนาเปตฺวาน สาทรํ.
 สมฺโมทิตฺวา จ อาพาธา ตมฺหา วุฏฺฐาสี จานโส,
 เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตุถิ เต โหตุ สพฺพทา,
 ปหีนฺวา เต จ อาพาธา ตินฺณนฺนฺมปปี มहेสนัน,
 มคฺคาหตฺกิลเสสา ว ปตฺตฺตานุปฺปตฺตติชฺมมตฺตํ,
 เอเตน สจฺจวชฺเชน โสตุถิ เต โหตุ สพฺพทา.
 องฺคุติมาลปฺริตฺตปฺพุกํ โฆษณงฺกปฺริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

มหากุสสปโพชฌงคสุตตะปาโฐ

เอวมเม สุตัง, เอกัง สมยੰ ภควา, ราชคเห วิหริติ,
 เวพฺพเน กลนฺทกนิวาเป. เตเน โข ปน สมเยเน, อายสฺมา
 มหากุสสโป นีปฺพลีคฺุหายัง วิหริติ, อาพาธโก ทุกฺขิตฺโต
 พาพฺุหคฺิลานอ. อถโข ภควา สายณฺุหสมยੰ ปฏิสฺลลามา
 วุฏฺุขิตฺโต, เยนายสฺมา มหากุสสโป เตนุปฺสงฺกมิ, อฺุ-
 สงฺกมิตฺวา ปฺุณฺุณตฺเต อาสเน นิสฺสีทิ. นิสฺซชฺช โข ภควา
 อายสฺมนฺุตฺติ มหากุสสปี เอตทวอจ, กจฺุจึ เต กสฺสป
 ขมนียํ, กจฺุจึ ยานียํ, กจฺุจึ ทฺุภฺุชา เวทนา ปฏิกฺุภฺุมนฺุติ,
 โน อภิกฺุภฺุมนฺุติ, ปฏิกฺุภฺุโมसानํ ปฺุณฺุณายติ, โน อภิกฺุภฺุโมติ.
 น เม ภนฺุเต ขมนียํ, น ยานียํ, พาพฺุหา เม ทฺุภฺุชา
 เวทนา อภิกฺุภฺุมนฺุติ, โน ปฏิกฺุภฺุมนฺุติ, อภิกฺุภฺุโมसानํ
 ปฺุณฺุณายติ, โน ปฏิกฺุภฺุโมติ.

สฺตฺติเม กสฺสป โพชฌงฺคา, มยา. สมฺมทฺุภฺุชาตา
 ภาวิตา พหุลฺลิกตา, อภินฺุณาย สมฺโพชาย นีพฺุพานาย
 สํวตฺตนฺุติ. กตเม สฺตฺต.

สฺติสมฺโพชฌงฺโค โข กสฺสป มยา สมฺมทฺุภฺุชาโต
 ภาวโต พหุลฺลิกโต, อภินฺุณาย สมฺโพชาย นีพฺุพานาย

สัณฑ์.

ธมฺมวិเจยสมฺโพชนฺจโค โข กสฺสป มยา สมฺม-
ทกฺขาโต ภาวีโต พหุлікโต, อภินฺถาย สมฺโพชาย
นิพฺพานาย สัณฑ์.

วิริยสมฺโพชนฺจโค โข กสฺสป มยา สมฺมทกฺขาโต
ภาวีโต พหุлікโต, อภินฺถาย สมฺโพชาย นิพฺพานาย
สัณฑ์.

ปฺตีสมฺโพชนฺจโค โข กสฺสป มยา สมฺมทกฺขาโต
ภาวีโต พหุлікโต, อภินฺถาย สมฺโพชาย นิพฺพานาย
สัณฑ์.

ปสฺสทฺธสมฺโพชนฺจโค โข กสฺสป มยา สมฺม-
ทกฺขาโต ภาวีโต พหุлікโต, อภินฺถาย สมฺโพชาย
นิพฺพานาย สัณฑ์.

สมาธิสมฺโพชนฺจโค โข กสฺสป มยา สมฺมทกฺขาโต
ภาวีโต พหุлікโต, อภินฺถาย สมฺโพชาย นิพฺพานาย
สัณฑ์.

อุเปกฺขาสมฺโพชนฺจโค โข กสฺสป มยา สมฺมทกฺขาโต
ภาวีโต พหุлікโต, อภินฺถาย สมฺโพชาย นิพฺพานาย
สัณฑ์.

อิม โข กสฺสป สุตฺต โพชฺฌนฺตา, มยา สมฺม-
ทกฺขาตา ภาวิตา พหุлікตา, อภินฺวาย สมฺโพชาย
นัพฺพานาย สํวตฺตนฺตํตี.

ตคฺขม ภควา โพชฺฌนฺตา, ตคฺขม สุกต โพชฺฌนฺตาตี.

อิมโวจ ภควา, อตฺตมโน อายสฺมา มหากสฺสโป
ภควโต ภาสํตี อภินนฺตี. วุฏฺฐหิ จายสฺมา มหากสฺสโป
ตมฺหา อาพาธา, ตถาปหิโน จายสฺมโต มหากสฺสปสฺส,
โส อาพาโธ อโหสํตี.

มหากสฺสโปชฺฌนฺตคฺคตปาโช นิฏฺฐิต.

มหาการุณโกนาโถติอาทกา คาถา

มหาการุณโก นาโถ	อตฺถาย สพฺพปาณินํ,
ปุเรตฺวา ปารมี สพฺพา	ปตฺโต สมฺโพชิมุตฺตมํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน	มา โหนตุ สพฺพปทฺทวา.
มหาการุณโก นาโถ	หิตาย สพฺพปาณินํ,
ปุเรตฺวา ปารมี สพฺพา	ปตฺโต สมฺโพชิมุตฺตมํ,
เอเตน สจฺจวชฺเชน	มา โหนตุ สพฺพปทฺทวา.

มหาการุณโก นาโถ
 ปุเรตฺวา ปารมี สพฺพา
 เอเตน สจฺจวชฺเชน

สุขาย สพฺพปาณินิ,
 ปตฺโต สมโพธิมุตฺตมึ,
 มา โหนตุ สพฺพปทฺทวา.

รัตนคตยปุปกาภาภิกษาจนคภา

อรหิ สมฺมาสมพฺพุโ อุตฺตมึ ชมฺมมชฺฌคภา,
 มหาสงฺฆึ ปโพเชสิ อิจฺเจตฺ รัตนคตยึ.
 พุฑฺโธ ชมฺโม สงฺโฆ จาติ นานาโหนตฺมปิ วตฺถุโต,
 อลฺยณมณฺเฑวาวโยคภา ว เอกิภฺตฺมปฺนตฺโต.
 พุฑฺโธ ชมฺมสฺส โพเชตา ชมฺโม สงฺเขน ชาโรโต,
 สงฺโฆ จ สาวโก พุฑฺธสฺส อิจฺเจกาพฺพุชเมวิทฺ.
 วิสฺสุทฺธิ อุตฺตมึ เสฏฺฐิ โลกสฺมิ รัตนคตยึ,
 สํวตฺตติ ปสนฺนานิ อตฺตโน สุทฺธิกามินิ,
 สมฺมา ปฏฺธิปชฺชนฺตานิ ปรมาย วิสฺสุทฺธิยา.
 วิสฺสุทฺธิ สพฺพเกฺลเสหิ โหติ ทฺถุเขหิ นิพฺพุติ,
 นิพฺพานึ ปรมึ สุลฺลณิ นิพฺพานึ ปรมึ สจฺ,
 เอเตน สจฺจวชฺเชน สฺวคฺคิ โหตุ สพฺพทา.

รัตนตฺตยานุภาเวน
 อุปทฺทวนตฺราราชา จ
 มา กทาจิ สมฺมุสฺสีสุ
 อาโรคฺยสุขณฺเจว
 ตพฺพตฺตณฺณจ สมฺปรตฺตโย
 ภวนตฺต สมฺปรวตฺตตฺต
 เต จ รมฺมจ รมฺมจ
 สยามานํ รมฺมจปาลิํ
 สิทฺตมตฺต สิทฺตมตฺต
 เอตฺตมํ รัตนตฺตยสมํ

รัตนตฺตยเตชสา,
 อุปสคฺคา จ สพฺพโส.
 รมฺมจํ สยามานเมวํ,
 ตโต ทัมฺมาตฺตปํ จ.
 สจฺจํ สพฺพตฺต โสตฺติ จ,
 สยามานํ รมฺมจปาลิํ.
 สยามรมฺมจิกเทวตา,
 รมฺมามิเสหิ ปุชิตา.
 สิทฺตมตฺต อิทํ ผลํ,
 สมฺปสาทเนตฺตโส.

๑๑ กถา

สุขาภิยาจนคาถา

ยํ ยํ เทวมฺมสุสานํ	มจฺจลตฺตถาย ภาสิตํ,
ตฺตสฺส ตฺตสฺसानุภาเวน	โหตฺต ราชกฺกุเล สจฺจํ.
เย เย อารกฺขกา เทวา	ตฺตตฺต ตฺตตฺตธาชีวาสิโน,
อิมินา รมฺมทาเนน	สพฺพเพ อมฺมเหหิ ปุชิตา.

สทา ภทรานี ปสฺสขตุ
 อปฺปมตฺตา จ อมฺเหสุ
 ยลฺลจ โน ภาสมานเห
 ตนฺโน เทวานุโมทนต์
 เย วา ชลาพฺขณฺทชา
 อเวรา โหนตุ สพฺเพ เต
 ปสฺสขตุ อนวชฺชานี
 จิรํ ติฏฺฐขตุ โลกสฺมึ
 ทสฺเสนตํ โสตวณฺตุนิ
 ยาว พุทฺโธติ นามมฺปิ
 สมฺมาเทสิตธมฺมสฺส
 ปสฺสนา โหนตุ สพฺเพปิ
 สมฺมา ธารี ปเวจฺจนฺโต
 วุทฺถนิภาวาย สตฺตานิ
 มาตา ปิตา จ อตฺตรขั
 เอวํ ธมฺเมน ราชาโน

สุขิตา โหนตุ นิพฺภยา,
 สพฺเพ รกฺขขตุ โน สทา.
 กุสลํ ปสฺสํ พหุํ,
 จิรํ ติฏฺฐขตุ สาทตํ.
 สํเสทโฆปฺปาทิกา,
 อนินฺมา นิรुปฺททวา.
 มา จ สาวชฺชมากมา,
 สมฺมาสมฺพุทฺธสาสนิ.
 มกฺกํ สตฺตวิสุทฺธิยา,
 โลกเชฏฺฐสฺส สตฺถโน.
 ปวตฺตติ มเหสิโน,
 ปาณินอ พุทฺธสาสนเ.
 กालเ เทโว ปวสฺสตุ,
 สมิตฺธิ เนตุ เมทนี.
 นิจฺจํ รกฺขขตุ ปุทฺตกํ,
 ปจฺจํ รกฺขขตุ สพฺพทา.

รัตนตตยปุปภาวสิทธิคาถา

[แบบใหม่]

อรหิ สมมาสมพุทฺโธ	โลกานํ อนุกมฺปโก,
เวเนยฺยานํ ปโปเชตา	สนฺติมคฺคานุสาสโก.
สุวากุขาโต อุตฺตโม ชมฺโม	โลกานํ ตมทาลโก,
นียฺยานิโก จ ทุกฺขสุมา	ชมฺมจารีณุปาลโก.
สุปฺปฏิปนฺโน มหาสงฺโฆ	โลกานํ ปุณฺณมากโร,
สํลทฺธิจฺฉิหิ สํสุทฺโธ	สนฺติมคฺคนิโยชโก.
อิจฺเจตํ รัตนํ เสฏฺฐิ	โลเก สรณมุตฺตมํ,
ปริกฺขกานธฺรณํ	ญาณสฺสจรรณกฺขมํ.
ยสฺส โลกํ ปภาเสติ	อาตโปว ตโมนุโท,
ทยฺยเทโส อิมาคมฺม	เขมมคฺคปฺปโชตนํ,
สนฺติสฺสฺเช ปตฺธิจฺฉาติ	อิสฺสโร สาทตํ จิโต.
อคฺคเมตํ ทิรตณํ	ครุํ กตฺวาน รกฺขิตํ
ธชฺชํ กตฺวา ปเทสฺส	ทยฺยเทเสน อุตฺตตํ.
นิตฺติปฺลฺลตฺตติการาย	สทฺธิจฺฉิยา ปกฺกพฺพน,
ชมฺมนุญฺญวํ ฐฺฐสฺส	ฐฺฐจฺฉานํ สิทธิทายกํ.
เอวํ สาสนกิจฺเจสฺสุ	สงฺฆมํ กตฺวานธฺธิสฺสรํ,

ปัสสัณณเนตฺติ พุทฺธ-
 เหวํ ปสาสนุปาเยน
 รตนตฺตยยานุภาเวน
 ทยฺยชาติ วิโรเจตฺ
 อิทฺธิ ปปฺโปตฺ เวปฺลฺลํ
 จิรํ ติฏฺฐตฺ โลกสฺมํ
 ทสฺเสนตํ ภาพฺพสฺตฺตานํ
 จิรญฺชิวตฺ ทิฆายุ
 วณฺณวา พลสมฺปนฺโน
 รฏฺฐิสฺส ชมฺมนุญฺญจ
 รตนตฺตยปฺปภาเวน
 ทยฺยานํ รฏฺฐปาลีนํ
 ชยฺมตฺถุ จ ทยฺยาไ
 ปวชฺชตฺตํ จ ภิกฺขุโยโส

สาสนสฺส ปสาสนํ,
 ติรํ ติฏฺฐตฺติ สาสนํ.
 รตนตฺตยเตชสา,
 สพฺพสมฺปตฺติสิทฺธิยา.
 วิรุพฺหิ จุตฺตริ สทา,
 สมฺมาสมฺพุทฺธสาสนํ.
 อญฺชสํ ว วิสฺสุทฺธิยา,
 ทยฺยานํ ชมฺมชตฺติโย.
 นีรามโย จ นีพฺภโย,
 จิรํ ติฏฺฐตฺตํ โสตฺถินา.
 วุชฺชตฺติยาสา สมิชฺชตฺตํ,
 สพฺพสิทฺธิ สทา ติรํ.
 วุชฺชตฺติสนฺตินีรนฺตรํ,
 ชนฺนุชฺชาเนน สมฺปทา.

ชมมสงฺกคณิมาติกาปาจ

กุสลา ชมฺมา อกุสลา ชมฺมา อพฺยากตา ชมฺมา.
 สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา ชมฺมา ทุกฺขาย เวทนาย

สมปยุตฺตา ฐมา อทุกขมสุขาย เวทนาย สมปยุตฺตา
ฐมา.

วิปากา ฐมา วิปากฐมฐมา เนววิปากนวิปาก-
ฐมฐมา.

อนุปาทินุปาทานิยา ฐมา อนุปาทินุปาทานิยา
ฐมา อนุปาทินุปาทานิยา ฐมา.

สงฺกิลฺลฺหฺสงฺกิลฺลฺกา ฐมา อสงฺกิลฺลฺหฺสงฺกิลฺลฺกา
ฐมา อสงฺกิลฺลฺหฺสงฺกิลฺลฺกา ฐมา.

สวิตกฺกสฺวิจารํ ฐมา อวิตกฺกสฺวิจารมตฺตา ฐมา
อวิตกฺกสฺวิจารํ ฐมา.

ปิตฺตสฺสทคฺคา ฐมา สุขสฺสทคฺคา ฐมา อุกฺกฺขา-
สฺสทคฺคา ฐมา.

ทสฺสเนน ปฺหฺตพฺพํ ฐมา ภาวนาย ปฺหฺตพฺพํ
ฐมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย ปฺหฺตพฺพํ ฐมา.

ทสฺสเนน ปฺหฺตพฺพเหตุกา ฐมา ภาวนาย
ปฺหฺตพฺพเหตุกา ฐมา เนวทสฺสเนน นภาวนาย
ปฺหฺตพฺพเหตุกา ฐมา

อจฺยคามิโน ฐมา อปจฺยคามิโน ฐมา เนว-
จฺยคามิโน นาปจฺยคามิโน ฐมา.

เสกฺขา ชมฺมา อเสกฺขา ชมฺมา เนวเสกฺขา นาเสกฺขา
 ชมฺมา.

ปริตฺตา ชมฺมา มหคฺคตา ชมฺมา อปฺปมาณา ชมฺมา.
 ปริตฺตารมฺมณา ชมฺมา มหคฺคตารมฺมณา ชมฺมา
 อปฺปมาณารมฺมณา ชมฺมา.

หีนา ชมฺมา มชฺฌิมา ชมฺมา ปถีตา ชมฺมา.
 มิจฺฉตฺตนิยตา ชมฺมา สมฺมตฺตนิยตา ชมฺมา อนิยตา
 ชมฺมา.

มคฺคารมฺมณา ชมฺมา มคฺคเหตุกา ชมฺมา มคฺคา-
 ธิปฺติโน ชมฺมา.

อุปฺปนฺนา ชมฺมา อนุปฺปนฺนา ชมฺมา อุปฺปาทีโน
 ชมฺมา.

อติตา ชมฺมา อนาคตา ชมฺมา ปจฺจุปฺปนฺนา ชมฺมา.
 อติตารมฺมณา ชมฺมา อนาคตารมฺมณา ชมฺมา
 ปจฺจุปฺปนฺนารมฺมณา ชมฺมา.

อชฺฌตฺตา ชมฺมา พหิทฺธา ชมฺมา อชฺฌตฺตพหิทฺธา
 ชมฺมา.

อชฺฌตฺตารมฺมณา ชมฺมา พหิทฺธารมฺมณา ชมฺมา
 อชฺฌตฺตพหิทฺธารมฺมณา ชมฺมา.

สนิทสฺสนสฺสปฏิบัติมา ชมฺมา อนิทสฺสนสฺสปฏิบัติมา
 ชมฺมา อนิทสฺสนาปฏิบัติมา ชมฺมา.

วิปสฺสนาภูมิปาถ

ปลฺลจกฺขณฺธา, รูปกฺขณฺโธ, เวทนากฺขณฺโธ, สลฺลวากฺ-
 ขณฺโธ, สงฺขารกฺขณฺโธ, วิญฺญาณกฺขณฺโธ.

ทฺวาทสายตฺตานี. จกฺขุวายตฺนํ รูปายตฺนํ, โสตายตฺนํ
 สทฺททายตฺนํ, ฆานายตฺนํ คนฺธายตฺนํ, ชิวฺหทายตฺนํ รสทายตฺนํ,
 กายายตฺนํ โฝฏฺฐพฺพายตฺนํ, มนฺนายตฺนํ ชมฺมมายตฺนํ.

อฏฺฐารส ชาตฺตโย. จกฺขุชาตฺตํ รูปชาตฺตํ จกฺขุวิญฺญาณ-
 ชาตฺตํ, โสตฺตชาตฺตํ สทฺทชาตฺตํ โสตฺตวิญฺญาณชาตฺตํ, ฆานชาตฺตํ
 คนฺธชาตฺตํ ฆานวิญฺญาณชาตฺตํ, ชิวฺหาชาตฺตํ รสชาตฺตํ ชิวฺหา-
 วิญฺญาณชาตฺตํ, กายชาตฺตํ โฝฏฺฐพฺพชาตฺตํ กายวิญฺญาณชาตฺตํ,
 มโนชาตฺตํ ชมฺมชาตฺตํ มโนวิญฺญาณชาตฺตํ.

พาวีสตฺตินฺทฺริยานี. จกฺขุขุณฺทฺริยํ โสตฺตินฺทฺริยํ ฆานินฺทฺริยํ
 ชิวฺหินฺทฺริยํ กายินฺทฺริยํ มนินฺทฺริยํ, อิตฺถินฺทฺริยํ ปฺริสฺสินฺทฺริยํ
 ชิวฺตฺตินฺทฺริยํ, สฺขินฺทฺริยํ ทฺกฺขินฺทฺริยํ โสมนสฺสสินฺทฺริยํ

โหมนสุสินุทริย์ อุเปกจินุทริย์. สทฐินุทริย์ วิริยินุทริย์
 สตินุทริย์ สมาชินุทริย์ ปณฺณินุทริย์, อนนฺณตณฺณสสามี-
 ตินุทริย์ อณฺณินุทริย์ อณฺณาตาวิณฺุทริย์.

จตุตถาริ อริยสัจจანი. ทุกข์ อริยสัจจํ, ทุกฺขสมุทโย
 อริยสัจจํ, ทุกฺขนิโรโธ อริยสัจจํ, ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทา
 อริยสัจจํ.

อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขารา, สงฺขารปจฺจยา วิญฺญาณํ,
 วิญฺญาณปจฺจยา นามรูปํ, นามรูปปจฺจยา สพายตน์,
 สพายตน์ปจฺจยา ผลฺโส, ผลฺสปจฺจยา เวทนา, เวทนา-
 ปจฺจยา ตณฺหา, ตณฺหาปจฺจยา อุปาทานํ, อุปาทานปจฺจยา
 ภโว, ภวปจฺจยาชาติ, ชาติปจฺจยา ชรามรณํ โสภ-
 ปริเทวทุกฺขโหมนสุสฺสฺยาสา สมภวนฺติ. เอวเมตสฺส
 เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺชสฺส, สมุทโย โหติ.

อวิชฺชาเยเตว อเสสฺวิราคฺนิโรธา สงฺขารนิโรโธ,
 สงฺขารนิโรธา วิญฺญาณนิโรโธ, วิญฺญาณนิโรธา นามรูป-
 นิโรโธ, นามรูปนิโรธา สพายตน์นิโรโธ, สพายตน์นิโรธา
 ผลฺสนิโรโธ, ผลฺสนิโรธา เวทนานิโรโธ, เวทนานิโรธา
 ตณฺหานิโรโธ, ตณฺหานิโรธา อุปาทานนิโรโธ, อุปาทาน-
 นิโรธา ภวนิโรโธ, ภวนิโรธา ชาตินิโรโธ, ชาตินิโรธา

ชรามรณั โสภปริเทวทุกขโทมนสสุปายาสา นිරุชฌนติ.
 เอวเมตสฺส เภวลสฺส ทุกขกฺขนฺธสฺส, นโรโร โหติ.

พระมหาปรัชญาน

เหตุปัจจโย, อารมมณปัจจโย, อธิปัตติปัจจโย,
 อนนุตรปัจจโย, สมนนุตรปัจจโย, สหชาติปัจจโย, อณฺเฏ-
 มณฺเฏปัจจโย, นิสฺสยปัจจโย, อุปนินิสฺสยปัจจโย, ปุเรชาติ-
 ปัจจโย, ปจฺจชาติปัจจโย, อาเสวนปัจจโย, กมฺมปัจจโย,
 วิปากปัจจโย, อาหารปัจจโย, อินฺทริยปัจจโย. ฌานปัจจโย,
 มคฺคปัจจโย, สมุပ္ยตฺตปัจจโย, วิปฺยตฺตปัจจโย, อตฺถิ-
 ปัจจโย, นตฺถิปัจจโย, วิกตปัจจโย, อวิกตปัจจโย.

พระมหาปรัชญาน จบ.

ปพฺพโตปมคาคา

ยถาปี	เสลา	วิปฺลา	นํ	อาหจ	ปพฺพตา,
สมนฺตา	อนุปรียะยฺ			นิปฺโป	เถนฺตา จตฺตฺทิสฺสา.
เอวํ	ชรา	จ มจฺจุ	จ	อธวิตฺต	นฺติ ปาณิน,
ขตฺติเย	พฺราหฺมณ	เวสฺเส		สฺส	เท จณฺฑาลปฺกฺกเส.

น กิณฺจิ ปรีวชฺเชติ	สพฺพเมวาภิมทฺหติ,
น ตตฺถ หตฺถินํ ภูมิ	น รถานํ น ปตฺติยา.
น จาปี มนตฺยทฺเรน	สภฺกา เชตฺถุ ชเนน วา,
ตสฺมา หิ ปณฺหิโต โปโส	สมปฺสฺสํ อตฺถมตฺตโน.
พฺพเช ชมฺเม จ สงฺฆे จ	ธโร สทฺธํ นิเวสเย,
โย ชมฺมจารี กาเยน	วาจาย อุตฺ เจตฺสา,
อิเชว นํ ปสฺสนฺติ	เปจฺจ สคฺเค ปโมทฺติ.

อริยชนคถา

ยสฺส สทฺธา ตถาคเต	อจลา สุปฺติภูจฺจिता,
สํลยฺจ ยสฺส กลฺยาณํ	อริยกนฺตํ ปสฺสิตํ.
สงฺฆे ปสาโท ยสฺสตฺถิ	อชฺชภูตลฺยจฺ ทสฺสนํ,
อหฺลิตฺโตติ ตํ อหฺ	อโมฆมนตฺสฺส จิวิตํ.
ตสฺมา สทฺชลฺยจฺ สํลยฺจ	ปสาทํ ชมฺมทสฺสนํ,
อนฺยฺยลฺยเชถ เมธาวํ	สวํ พุทฺธาน สาสนนฺติ.

ชมนนิยามสุดท้าย

เอวมเม สุตฺ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตถึยํ
 วิหริตี, เขตวเน อนาถปณฺฑิตกสฺส, อารามे. ตตฺร โข
 ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสึ ภิกฺขโวติ. ภทฺนฺเตติ เต ภิกฺขุ
 ภควโต ปจฺจสฺโสสุ. ภควา เอตทโวจ, อุปฺปาทา วา
 ภิกฺขเว ตถาคตาณํ อนุปฺปาทา วา ตถาคตาณํ, จิตฺตา ว
 สา ธาตุ ชมฺมญฺจิตฺตา ชมนฺนิยามตา, สพฺเพ สงฺขารา
 อนิจฺจาติ. ตํ ตถาคโต อภิสมฺพุชฺฌติ อภิสเมติ
 อภิสมฺพุชฺฌิตฺวา อภิสเมตฺวา อจิกฺขติ เทเสติ, ปลฺลยเปติ
 ปฏฺฐเปติ, วิวริตี วิภชติ อุตฺตทานํโรตี, สพฺเพ
 สงฺขารา อนิจฺจาติ. อุปฺปาทา วา ภิกฺขเว ตถาคตาณํ
 อนุปฺปาทา วา ตถาคตาณํ, จิตฺตา ว สา ธาตุ ชมฺมญฺจิตฺตา
 ชมนฺนิยามตา, สพฺเพ สงฺขารา ทุกฺขาติ. ตํ ตถาคโต
 อภิสมฺพุชฺฌติ อภิสเมติ, อภิสมฺพุชฺฌิตฺวา อภิสเมตฺวา
 อจิกฺขติ เทเสติ, ปลฺลยเปติ ปฏฺฐเปติ, วิวริตี วิภชติ
 อุตฺตทานํโรตี, สพฺเพ สงฺขารา ทุกฺขาติ. อุปฺปาทา วา
 ภิกฺขเว ตถาคตาณํ อนุปฺปาทา วา ตถาคตาณํ, จิตฺตา
 ว สา ธาตุ ชมฺมญฺจิตฺตา ชมนฺนิยามตา, สพฺเพ

ธมฺมา อนตฺตาคี. ตํ ตถาคโต อภิสมฺพชฺชณฺติ อภิสเมตฺติ,
 อภิสมฺพชฺชณฺติวํ อภิสเมตฺวํ อัจฺฉิขฺติ เทเสตฺติ, ปรฺยณฺเปตฺติ
 ปรฺยชฺเชตฺติ, วิวรรตฺติ วิภชฺติ อุตฺตํนํกโรตฺติ, สพฺเพ ธมฺมา
 อนตฺตาคี. อิทมวโจ ภควา. อุตฺตมฺนา เต ภิกฺขุ ภควโต
 ภาสีตํ, อภินนฺทนต์ฺติ.

ธมฺมนิยามสฺสทํ นิฏฺฐิตํ.

ภทฺเทกรตฺตคฺคาฉา

อตฺตํ นานวาคเมยฺย	นปฺปฏฺธิกฺงฺเข อนาคตํ,
ยทตฺตมฺปหีนฺนตฺตํ	อปฺปตฺตลฺลจฺ อนาคตํ.
ปจฺจชฺชปฺนณฺณจ โย ธมฺมํ	ตตฺถ ตตฺถ วิปสฺสติ,
อสํหิรํ อสงฺกชฺชปฺนํ	ตํ วิทฺธา มนุพฺรุหเย.
อชฺเชว กิจฺจมาตฺตปฺนํ	โก ชลฺลณฺวา มรณํ สุเว,
น หิ โน สงฺครนฺนเตน	มหาเสเนน มจฺจุฉา.
เอวํ วิหาริมาตฺตปฺนํ	อโหโรตฺตมตฺตนฺนทิตํ,
ตํ เว ภทฺเทกรตฺตคฺโคตฺติ	สนฺโต อัจฺฉิขฺเต มุณฺตี.

ติอุทานคาถา

(พุทธอุทานคาถา)

ยथा हवे पातुग्वन्ति चममा,
 आतापीनो णायतो पुराहमणसुस,
 ओदसुस गङ्खा वप्यन्ति सपुषा,
 यतो पञ्चानात्ति सहेत्तुम्मि.

ยथा हवे पातुग्वन्ति चมमा,
 आतापीนो णायतो पुरาहमणसुस,
 ओदसुस गङ्खा वप्यन्ति सपुषा,
 यतो ขยิ ปัจจยानิ อเวทิ.

ยथा हवे पातुग्वन्ति चममा,
 आतापीनो णायतो पुराहमणसुस,
 विरूप्यि तिग्गुจ्जติ मारเสนัน,
 सुโรว ओภาसयมนत्तลิกขन्ति.

ติลภขณาทิลกา

สพฺเพ สงฺขารา อนิจฺจาติ	ยทา ปญฺญา ย ปสฺสตี,
อถ นิพฺพินฺนํ ทุคฺคา	เอส มคฺโค วิสุทฺธิยา.
สพฺเพ สงฺขารา ทุคฺคา	ยทา ปญฺญา ย ปสฺสตี,
อถ นิพฺพินฺนํ ทุคฺคา	เอส มคฺโค วิสุทฺธิยา.
สพฺเพ ชมฺมา อนตฺตาติ	ยทา ปญฺญา ย ปสฺสตี,
อถ นิพฺพินฺนํ ทุคฺคา	เอส มคฺโค วิสุทฺธิยา.
อปฺปกา เต มนุสฺเสสุ	เย ชนา ปารคามิโน,
อถายํ อิตฺรา ปชา	ตฺริเมวานุชาวตี.
เย จ โข สมฺมทกฺขาเต	ชมฺเม ชมฺมานุตฺตโน,
เต ชนา ปารเมสฺสนตี	มจฺจุเชยฺยํ สุตฺตตฺริ.
กถํ ชมฺมํ วิปฺปหาย	สูกํ ภาเวถ ปญฺหิตฺ,
โอกา อโนกมาคมฺม	วิเวเก ยตถ ทูรมํ.
ตตฺราภิตฺติมิจฺเจยฺย	หิตฺวา กามे อภิณฺจโน,
ปรีโยทเปยฺย อตฺตานํ	จิตฺตเกสเสหิ ปญฺหิตฺ.
เยสํ สมฺโพธิยงฺเคสุ	สมฺมา จิตฺตํ สุภาวิตํ,
อาทานปฏฺฐินิสฺสคฺเค	อนุปาทาย เย รตา,
ชฺฌนาสวา ชฺชติมนฺโต	เต โลเก ปรีนิพฺพุตฺตาติ.

มหาโมคคัลลานโพชฌงคสูตรปาโง

เอวมเม สุตฺ. เอกํ สมยํ ภควา, ราชคเห วิหริติ,
 เวพฺพเน กลนฺทกนิวาเป. เตน โข ปน สมเยน, อายสฺมา
 มหาโมคคัลลาโน คิञฺฉณกุญฺเฒ ปพฺพเต วิหริติ, อาพาธโก
 ทุกฺขิตฺ พาทุหคิลาโน. อถโข ภควา สายณฺหสมยํ
 ปฏฺฐิสลฺลานา วุฏฺฐิตฺ, येनายสฺมา มหาโมคคัลลาโน
 เตนุปสงฺกมิ, อุปสงฺกมิตฺวา ปลฺลยเตเต อาสเน นิสฺสีทิ.
 นิสฺซชฺช โข ภควา อายสฺมนฺตํ มหาโมคคัลลานํ เอตทโวจ,
 กจฺจิ เต โมคคัลลาน ชมนนฺยํ, กจฺจิ ยาปนฺนํ, กจฺจิ
 ทุกฺขา เวทนา ปฏิกฺกมฺนฺติ, โน อภิกฺกมฺนฺติ ปฏิกฺกโมसानํ
 ปลฺลยายติ, โน อภิกฺกโมติ. น เม ภนฺเต ชมนนฺยํ, น
 ยาปนฺนํ, พาทุหา เม ทุกฺขา เวทนา อภิกฺกมฺนฺติ, โน
 ปฏิกฺกมฺนฺติ, อภิกฺกโมसानํ ปลฺลยายติ, โน ปฏิกฺกโมติ.

สตุตฺติเม โมคคัลลาน โพชฌงฺกา, มยา สมฺม-
 ทกฺขาทา ภาวิตา พหุลิกฺกตา, อภิลฺลยาย สมฺโพชาย
 นิพฺพานาย สํวตฺตนฺติ. กตเม สตุตฺต.

สตุตฺติสมฺโพชฌงฺโก โข โมคคัลลาน มยา สมฺม-
 ทกฺขาโต ภาวิตो พหุลิกฺกโต, อภิลฺลยาย สมฺโพชาย

นิพพานาย สัตตตติ.

ธมฺมวិทยสมฺโพชฌงฺโก โข โมคคฺคลฺลาน มยา
สมฺมทกฺขาโต ภาวีโต พหุลีกโต, อภินฺถาย สมฺโพชาย
นิพพานาย สัตตตติ.

วิริยสมฺโพชฌงฺโก โข โมคคฺคลฺลาน มยา สมฺม-
ทกฺขาโต ภาวีโต พหุลีกโต, อภินฺถาย สมฺโพชาย
นิพพานาย สัตตตติ.

ปตฺติสมฺโพชฌงฺโก โข โมคคฺคลฺลาน มยา สมฺม-
ทกฺขาโต ภาวีโต พหุลีกโต, อภินฺถาย สมฺโพชาย
นิพพานาย สัตตตติ.

ปสฺสสทฺธิสมฺโพชฌงฺโก โข โมคคฺคลฺลาน มยา
สมฺมทกฺขาโต ภาวีโต พหุลีกโต, อภินฺถาย สมฺโพชาย
นิพพานาย สัตตตติ.

สมาธิสมฺโพชฌงฺโก โข โมคคฺคลฺลาน มยา สมฺม-
ทกฺขาโต ภาวีโต พหุลีกโต, อภินฺถาย สมฺโพชาย
นิพพานาย สัตตตติ.

อุเปกฺกขาสมฺโพชฌงฺโก โข โมคคฺคลฺลาน มยา
สมฺมทกฺขาโต ภาวีโต พหุลีกโต, อภินฺถาย สมฺโพชาย

นิพพานาย สัตตตติ.

อิม โข โมคคัลลาน สัตต โพชฌงกา, มยา
สมมทกฺขาตา ภาวิตา พหุลีกตา, อภิญญา สมโพชฌาย
นิพพานาย สัตตตตติ.

ตคฺข ภควา โพชฌงกา, ตคฺข สุกต โพชฌงกาติ.

อิมวโจ ภควา. อตตมโน อายสฺมา มหาโมค-
คฺคฺลาโน ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทึ. วุฏฺฐหิ จายสฺมา
มหาโมคคฺคฺลาโน ตมฺหา อาพาธา, ตถาปฺหิโน จายสฺมโต
มหาโมคคฺคฺลานสฺส, โส อาพาโธ อโหสฺสตี.

มหาโมคคฺคฺลานโพชฌงกสฺสทฺตปาโง นิฏฺฐจิตฺ.

สมพฺพุเช อฏฺฐวีสญฺจ	ทฺวาทสญฺจ สหสฺสเก,
ปลฺยจสตสหสฺसानิ	นมามิ สิริสา อหํ.
เตสํ ฐมฺมญฺจ สงฺฆญฺจ	อาทเรน นมามิหํ,
นมการานุภาเวน	หนตฺวา สพฺเพ อุปฺททเว,
อนेกา อนฺตรายาปี	วินสฺสนตฺตฺ อเสสโต.
สมพฺพุเช ปลฺยจปลฺยญาสญฺจ	จตุวีสตีสหสฺสเก,
ทสสตสหสฺसानิ	นมามิ สิริสา อหํ.

เตสั ฌมฺมณฺจ สงฺฆณฺจ

นมการานุกาเวน

อเนกา อนฺตรายาปี

สมฺพุทฺเฐ นวตฺตรสฺเต

วิสตีสตสฺสหาสนิ

เตสั ฌมฺมณฺจ สงฺฆณฺจ

นมการานุกาเวน

อเนกา อนฺตรายาปี

อาทเรน นมามิหิ,

หนตฺวา สพุเพ อุปฺทฺทเว,

วินสฺสณฺตุ อเสสโต.

อฏฺฐจตฺตาฬีสสฺสเก,

นมามิ สิริสา อหิ.

อาทเรน นมามิหิ,

หนตฺวา สพุเพ อุปฺทฺทเว,

วินสฺสณฺตุ อเสสโต.

๘ กาดากัง

ยฺนทฺนฺนํมิตฺตํ อวมงฺคฺลณฺจ,

โย จามนาโป สกฺกณฺสฺส สทฺโท,

ปาปคฺคฺโข ทฺสฺสึปฺนํ อกนฺตํ,

พุทฺธานุกาเวน วินาสเมนฺตุ.

ยฺนทฺนฺนํมิตฺตํ อวมงฺคฺลณฺจ,

โย จามนาโป สกฺกณฺสฺส สทฺโท,

ปาปคฺคฺโข ทฺสฺสึปฺนํ อกนฺตํ,

ฌมฺมานุกาเวน วินาสเมนฺตุ.

ยนุทฺตุนิมิตฺตํ อวมงฺคลณฺจ,
 โย จามนาโป สกฺกณฺสฺส สทฺโท,
 ปาปฺคฺคโห หุสฺสฺสปีนํ อกนฺตํ,
 สงฺฆมานุภาเวน วิมาสเมนฺตฺ.

๓ คาถา

<p> ทุกฺขปฺปตฺตา จ นิตฺตทูกฺขา ภยปฺปตฺตา จ นิพฺภยา โสกปฺปตฺตา จ นิสฺโสกา โหนฺตฺ สพฺเพปิ ปาณินฺ. เอตฺตาวตฺตา จ อมฺเหหิ สมฺภตฺ ปรุณฺณสมฺภตฺ, สพฺเพ เทวานุโมทฺตฺ สพฺพสมฺปตฺตีสิทฺธิยา. ทานํ ททฺตฺ สทฺชาย สีสฺสํ รกฺขณฺตฺ สพฺพทา, ภาวนาภีรตฺตา โหนฺตฺ กจฺจนฺตฺ เทวตาคตฺตา. สพฺเพ พุทฺธา พลปฺปตฺตา ปจฺเจกานณฺจ ยํ พลฺ, อรหนฺตฺานณฺจ เตเชน รกฺขํ พนฺชามิ สพฺพโส. </p>
--

๔ คาถา

<p> มหาการุณิโก นาโถ ปุเรตฺวา ปารมี สพฺพา เอเตน สจฺจวชฺเชน </p>	<p> หิตาย สพฺพปาณินํ, ปตฺโต สมฺโพธิมุตฺตมํ, โหตฺ เต ชยมงฺคลํ. </p>
---	--

ชยมนโต โพธิยา มุเล
 เอวํ ตํ วิชโย โหหิ
 อปราชิตปลลงเก
 อภิเสเก สพพพุชานํ
 สุนกขตํ สุมงคลํ
 สุขโณ สุมหุตโต จ
 ปทกฺขิณํ กายกมฺมํ
 ปทกฺขิณํ มโนกมฺมํ
 ปทกฺขิณานิ กตฺวาน
 โส อตฺถลทฺโธ สุขิโต
 อโรโค สุขิโต โหหิ
 สา อตฺถลทฺธา สุขิตา
 อโรคา สุขิตา โหหิ
 เต อตฺถลทฺธา สุขิตา
 อโรคา สุขิตา โหถ
 สกฺกตฺวา พุทฺธรตนํ
 หิตํ เทวมนุสฺसानํ
 นสฺสเนตฺตปทฺทวา สพฺเพ

สกฺขยานํ นนทิวทฺตฺมโน,
 ชยสฺส ชยมงฺกเล.
 สีเส ปจฺวิโปกฺขเร,
 อคฺคปฺปตฺโต ปโมทติ.
 สุปฺภาตํ สฺหุญฺจิตํ,
 สฺยญฺจํ พุรหฺมจาริสฺ.
 วาจกมฺมํ ปทกฺขิณํ,
 ปณฺธิ เต ปทกฺขิณา,
 ลภนตฺตฺเถ ปทกฺขิเณ.
 วิรฺพฺโห พุทฺธสาสเน,
 สห สพฺเพหิ ฅาตฺธิ.
 วิรฺพฺหา พุทฺธสาสเน,
 สห สพฺเพหิ ฅาตฺธิ.
 วิรฺพฺหา พุทฺธสาสเน,
 สห สพฺเพหิ ฅาตฺธิ.
 โอสถํ อุตฺตมํ วรํ,
 พุทฺธเตเชน โสตฺถิณา,
 ทุกฺขา วุปฺสเมนตฺตฺ เต.

ยงฺกิลฺลิจิ รตนํ โลกเ
 รตนํ สงฺฆสมฺมํ นตฺถิ
 วิชฺชติ วิวิธํ ปฺลฺล,
 ตสฺมา โสตฺถิ ภาวนตฺตฺเต.
 สวคในราชการ มีท้ายสวคมนตรีก่อนตามควร.

นกฺขตฺตยกฺขภฺภูตานํ	ปฺปาปคฺคหฺนินฺวารณา,
ปฺริตฺตสฺสสาณฺภาเวน	หฺนตฺตฺวา เตสํ อฺปฺทฺทเว.
นกฺขตฺตยกฺขภฺภูตานํ	ปฺปาปคฺคหฺนินฺวารณา,
ปฺริตฺตสฺสสาณฺภาเวน	หฺนตฺตฺวา เตสํ อฺปฺทฺทเว.
นกฺขตฺตยกฺขภฺภูตานํ	ปฺปาปคฺคหฺนินฺวารณา,
ปฺริตฺตสฺสสาณฺภาเวน	หฺนตฺตฺวา เตสํ อฺปฺทฺทเว.

จตุลราชปริศนํ สตฺตฺตปฺริศนํ นิฏฺฐิจิตํ.

เจ็ดตำนานจบ.

ฉวายพรพรช

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

[๓ ทน]

อิติปิ โส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, วิชฺชา-
 จรณสมฺปฺนฺโน สฺสโต โลกวิทู, อนุตฺตโร ปฺริสทฺมมฺสารถิ

สตถา เทวมนุสฺसानิ พุทฺโธ ภควาติ. สุวากุขาโต ภควตา
 ฌมฺโม, สนฺทิกฺขิโก อกาลิโก เอหิปสฺสีโก, โอปนยิโก
 ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหีติ. สุปฏิปนฺโน ภควโต
 สวากสงฺโฆ, อสุปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ,
 ฌายปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺโฆ, สามิจิปฏิปนฺโน
 ภควโต สวากสงฺโฆ, ยทิตํ จตฺตาริ ปฺริสยฺคานิ อฏฺฐ
 ปฺริสปกฺคลา, เอส ภควโต สวากสงฺโฆ, อาหุเนยฺโย
 ปาหุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย อณฺชลิกรณฺเณยฺโย, อนุตฺตรํ
 ปุณฺณกฺขेतฺตํ โลกสฺสาติ.

พาหุํ สหสฺสมภินิมฺมิตฺตาวุชฺชนตฺถิ,
 คุรีเมขลํ อุตฺตโมรสเสนมาริ,
 ทานาทิธมฺมวชิณา ชิตฺวา มุณินฺโท,
 ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมฺงฺคลานิ.
 มาราคิเรกมภิกฺขุฉณิตสพฺพรตฺตํ,
 โฆรมุปฺนาพวกมกฺขมถทฺชยกฺขิ,
 ขนฺตํสุทฺตวชิณา ชิตฺวา มุณินฺโท,
 ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมฺงฺคลานิ.

นาพาคีรี คชวรี อติมตฺตภูตํ,
 ทาวคฺคิจกฺกมสนํว สุทธารุณฺเณตํ,
 เมตฺตมฺพฺเสกฺวิธนา ชิตฺวา มุนินฺโท,
 ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺกลานิ.
 อุกฺขิตฺตชคฺคฺมตฺติหตฺตสุทธารุณฺเณตํ,
 ราวณฺติโยชนปฺถงฺคฺลิมาลวณฺตํ,
 อิทุธิภิสงฺขตฺมโน ชิตฺวา มุนินฺโท,
 ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺกลานิ.
 กตฺวาน กญฺจฺมฺหริ อิว คพฺภินฺนียา,
 จิณฺจาย ทญฺจฺจวณฺนิ ชนกายมฺชฺเช,
 สนฺเตเน โสมฺวิธนา ชิตฺวา มุนินฺโท,
 ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺกลานิ.
 สจฺจํ วิหાય มตฺติสจฺจกฺวาทเกตฺตํ,
 วาทาภิโรปฺตีมนํ อติอนฺธภูตํ,
 ปฺถุณฺวาปทีปชฺลิโต ชิตฺวา มุนินฺโท,
 ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺกลานิ.
 นนฺโทปเนทฺทชฺคํ วิพฺุชฺ มหิทุชฺ,
 ปฺตฺเตน เถรภุชฺเลน ทมาปฺยนฺโต,
 อิทุชฺอุปฺเทสฺวิธนา ชิตฺวา มุนินฺโท,
 ตนฺเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺกลานิ.

ทศคาหทีฏฐิภุชเคน สุตฏฐหตุถิ,
 พรหมั วิสุตฐิฐติมิฐิพกาภิธานิ,
 ฌานาคเทเน วิธินา ชิตวา มุนินุโ,
 ตนุเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺกลานิ.
 เอตานิ พุทฺธชยมงฺกลอฏฺฐิกาธา,
 โย วาจโน ทินทินเ สรเต มตฺนุที,
 หิตฺวานเนกวิธานิ จุปฺทฺทวานิ,
 โมกฺขิ สุขิ อธิคเมยฺย นโร สปลฺโย.

ชยมงฺกลอฏฺฐิก ๘ คาธา อานิสฺสคาธา ๑.

มงคลจักกวัตใหญ่

สิริธิตฺมิตเตโชชยสิทฺธิมหิทฺธิมหาคุณาปริมิตปฺลฺลา-
 ธิการสฺส สพฺพนฺตรายนิวารณสมตฺถสฺส ภควโต อรหโต
 สมมาสมพุทฺธสฺส ทวตฺตีสมาหาปฺริสทกฺขนานุภาเวน
 อสฺสิตฺยานุพฺยลฺขนานุภาเวน อฏฺฐิตฺตฺรสทฺมงฺกลานุภาเวน
 ฉพฺพณฺณรํสียานุภาเวน เกตฺตฺมาลานุภาเวน ทสฺปารมิตา-
 นุภาเวน ทสฺอุปฺปารมิตานุภาเวน ทสฺปรมตฺตฺปารมิตา-
 นุภาเวน สีสฺสมาธิปฺลฺลานุภาเวน พุทฺธานุภาเวน ธมฺมา-

นุภาเวน สงฺฆมานุภาเวน เตชานุภาเวน อิทฺธานุภาเวน
 พฺลานุภาเวน เถยฺยธมฺมานุภาเวน จตุรสีตีสหสฺสธมฺมก-
 ขนฺธานุภาเวน นวโลกุตฺตรธมฺมานุภาเวน อฏฺฐงฺกิก-
 มคฺคานุภาเวน อฏฺฐสมาปฺตฺตียนุภาเวน ฉพฺภิลฺลวณฺณานุภาเวน
 จตุสจฺจวณฺณานุภาเวน ทสพฺพลวณฺณานุภาเวน สพฺพลฺลวณฺ-
 ณาณานุภาเวน เมตฺตากรุณามุทิตาอูเปกฺขานุภาเวน สพฺพ-
 ปริตฺตानุภาเวน รตนตฺตยสรณานุภาเวน ตฺยหิ สพฺพโรค-
 โสกุปฺททวทฺทกฺขโทมนสฺสุปฺปายาสา วินสฺสนตฺต, สพฺพ-
 อนุตฺตรายาปปี วินสฺสนตฺต, สพฺพสงฺกปฺปา ตฺยหิ สมฺมิชฺฌนตฺต,
 ทิฆมายุตฺตา ตฺยหิ โหตฺต, สตวสฺสขีเวณ สมงฺกิกโก โหตฺต
 สพฺพทา. อากาสปฺพทวณฺณมิกฺงคามหาสมฺมุตฺตา อารกฺขกา
 เทวตา สทา ตุมฺเห อนุรกฺขนตฺต.

มงคลจกฺกวาสน้อย

สพฺพพุทฺธานุภาเวน สพฺพธมฺมานุภาเวน สพฺพสงฺฆา-
 นุภาเวน พุทฺธรตนํ ธมฺมรตนํ สงฺฆรตนํ ตินฺนํ รตนานํ
 อานุภาเวน จตุรสีตีสหสฺสธมฺมกฺขนฺธานุภาเวน ปฏฺฐกตฺตยา-
 นุภาเวน ชินฺสาวกานุภาเวน สพฺเพ เต โรคา สพฺเพ

เต ภยา สพเพ เต อนุตรายา สพเพ เต อุตฺตว
 สพเพ เต ทุนฺนิมิตฺตา สพเพ เต อวมงฺคลา วินสฺสนฺตุ,
 อายุวฑฺฒโก ฌนวฑฺฒโก สิริวฑฺฒโก ยสวฑฺฒโก
 พลวฑฺฒโก วณฺเณวฑฺฒโก สุขวฑฺฒโก โหตุ สพฺพทา.

ทุกฺขโรคฺภยา เวรา	โสกา สตฺตุ จุปฺตว,
อนเกา อนุตรายาปี่	วินสฺสนฺตุ จ เตชสา.
ขยสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส	โสตฺถิ ภาคฺยํ สุขํ พล,
สิริ อายุ จ วณฺโณ จ	โกคํ วฑฺฒํ จ ยสวา,
สทวสฺสา จ อายุ จ	ชวสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส เต.

สวดแจ้ง

พระวินัย

ยมนฺเตน ภควตา ฆานตา ปสฺสตา อรหตา
 สมฺมาสมฺพุทฺเธน, ปจฺมํ ปาราชิกํ กตฺถ ปญฺจตฺตนฺติ.
 เวสาลิยํ ปญฺจตฺตนฺติ. กิ อารพฺภาติ. สฺสฺสฺสฺส
 กลนฺทปฺตฺตํ อารพฺภาติ. กิ สฺมํ วตฺถุสฺมินฺติ. สฺสฺสฺส
 กลนฺทปฺตฺโต ปฺราณทฺตฺติกาเย เมถุนํ ฌมฺมํ ปฏฺฐิเสว,
 ตสฺมํ วตฺถุสฺมินฺติ.

เตน สมเยน พุทฺโธ ภควา เวรณฺชาຍํ วิหฺรติ
 นเพรฺรปุจิมฺนํมฺมุเล มหตา ภิกฺขุสงฺฆเณ, สทฺธิํ ปฺลจฺมตฺเตหิ
 ภิกฺขุสฺเตหิ. อสฺโสสี โข เวรณฺโซ พฺราหฺมโณ สมโณ
 ขลฺล โภ โคตโม สกฺยปฺตฺโต สกฺยกุลฺลา ปฺพพฺพิโต,
 เวรณฺชาຍํ วิหฺรติ นเพรฺรปุจิมฺนํมฺมุเล มหตา ภิกฺขุสงฺฆเณ,
 สทฺธิํ ปฺลจฺมตฺเตหิ ภิกฺขุสฺเตหิ. ตํ โข ปน ภวนฺตํ
 โคตมํ เอวํ กลฺยาโณ กิตฺติสทฺโท อพฺภุคฺคโต, อิตฺปี โส
 ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุกฺโต
 โลกวิทู, อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตุถา เทวมนุสฺसानํ
 พุทฺโธ ภควาติ. โส อิมํ โลกํ สเทวํ สมารกํ
 สปุรฺหมกํ สสฺสมณพฺราหฺมณํ ปจฺจํ สเทวมนุสฺสํ สยํ
 อภิลฺลวํ สจฺฉิกตฺวา ปเวเทติ, โส ชมฺมํ เทเสติ
 อาทิกฺลฺยาณํ มชฺฌกฺลฺยาณํ ปรีโยสานกฺลฺยาณํ, สาคฺคํ
 สพฺยลฺลชนํ เกวลปรีปฺลฺลณํ ปรีสุทฺธํ พุรฺหมจฺริยํ ปกาเสติ,
 สาธฺว โข ปน ตถารูปํ อรหตํ ทสฺสนํ โหตฺตีติ.

พระวินัย จบ.

พระสูตร

เอวมเม สุตฺ. เอกํ สมยํ ภควา, อนุตฺรา จ
 ราชคหํ อนุตฺรา จ นาลนฺทํ อทฺธานมคฺคปฏฺธิปนฺโน โหติ
 มหตา ภิกฺขุสงฺฆเณ, สทฺธิํ ปณฺจมตฺเตหิ ภิกฺขุสฺเตหิ.
 สุปฺปิโยปปี โข ปริพฺพาชโก อนุตฺรา จ ราชคหํ อนุตฺรา
 จ นาลนฺทํ อทฺธานมคฺคปฏฺธิปนฺโน โหติ, สทฺธิํ อนุตฺเต-
 วาสีนา พุรหฺมทตฺเตน มาณเวณ. ตตฺตร สทฺธิํ สุปฺปิโย
 ปริพฺพาชโก อเนกปริยาเยน, พุทฺธสฺส อวณฺณํ ภาสตี,
 ชมฺมสฺส อวณฺณํ ภาสตี, สงฺฆสฺส อวณฺณํ ภาสตี.
 สุปฺปิยสฺส ปน ปริพฺพาชกสฺส อนุตฺเตวาสี พุรหฺมทตฺโต
 มาณโว อเนกปริยาเยน, พุทฺธสฺส วณฺณํ ภาสตี,
 ชมฺมสฺส วณฺณํ ภาสตี, สงฺฆสฺส วณฺณํ ภาสตี. อิติห
 เต อุกฺโก อัจฉริยนฺตฺเตวาสี อลฺลวมลฺลลสฺส อชฺชวิปฺจจฺฉนิกฺวาทา,
 ภควนฺตํ ปิฏฺฐิจิตฺโต ปิฏฺฐิจิตฺโต อนุพฺนุชา โหนติ ภิกฺขุสงฺฆมฺลฺลจ.

พระสูตร จบ.

พระอภิธรรม พระสังคณี

กุสลา ชมฺมา อกุสลา ชมฺมา อพฺยากตา ชมฺมา.
 กตฺเม ชมฺมา กุสลา. ยสฺมึ สมฺเย กามาวจรํ กุสลํ
 จิตฺตํ อปุปฺปนํ โหติ, โสมนสฺสสหคฺตํ ฌานสมฺปยุตฺตํ,
 รุปรามมณฺโณ วา สหฺททารมมณฺโณ วา, คนฺธารมมณฺโณ วา
 รสสารมมณฺโณ วา, โสณฺฑุชฺพพารมมณฺโณ วา ชมฺมารมมณฺโณ วา,
 ยํ ยํ วา ปนารพฺก, ตสฺมึ สมฺเย ผลฺโส โหติ
 อวิกฺเขโป โหติ, เย วา ปน ตสฺมึ สมฺเย อญฺเวยปี
 อตฺถิ ปฏฺิจจสมฺบุตฺตนา อรูปโน ชมฺมา, อิมํ ชมฺมา
 กุสลา.

พระสังคณี จบ.

พระวิภังค์

ปลฺลจกฺขนฺธา, รูปกฺขนฺโธ, เวทนากฺขนฺโธ, สลฺลลาภ-
 ขนฺโธ, สงฺขารกฺขนฺโธ, วิญฺญาณกฺขนฺโธ. ตตฺถ กตฺโม
 รูปกฺขนฺโธ. ยงฺกิลฺลิจิ รุํ อตฺตานาคตฺปจฺจุปฺปนํ, อชฺฌตฺตํ
 วา พหิทฺธา วา, โอพาริกํ วา สุขุมํ วา, หีนํ วา

ปลัดไต้ วา, ยี่ ทูเร วา สนฺติเก วา, ตเทกษณฺ์ อภิ-
สณฺณหิตฺวา อภิสงฺขิปิตฺวา, อยฺยํ วุจฺจติ รุปกฺขนฺโร.

พระวิภังค์ จบ.

พระธาตุกถา

สงฺคโห อสงฺคโห. สงฺคหิตฺเตน อสงฺคหิตฺตํ, อสงฺ-
คหิตฺเตน สงฺคหิตฺตํ, สงฺคหิตฺเตน สงฺคหิตฺตํ, อสงฺคหิตฺเตน
อสงฺคหิตฺตํ. สมฺปโยโค วิปฺปโยโค. สมฺปยุตฺเตน วิปฺปยุตฺตํ,
วิปฺปยุตฺเตน สมฺปยุตฺตํ, อสงฺคหิตฺตํ.

พระธาตุกถา จบ.

พระปุคฺคฺลปัณฺณุตฺติ

ณ ปณฺณตฺติโย, ขนฺธปณฺณตฺติ, อายตฺนปณฺณตฺติ,
ธาตฺตปณฺณตฺติ, สจฺจปณฺณตฺติ, อินฺทริยปณฺณตฺติ, ปุคฺคฺล-
ปณฺณตฺติ. กิตฺตาวตฺตา ปุคฺคฺลानํ ปุคฺคฺลปณฺณตฺติ. สมย-
วิมฺุตฺโต อสมยวิมฺุตฺโต, กุปฺปชฺรมโม อกุปฺปชฺรมโม, ปรีหาน-
ชฺรมโม อปรีหานชฺรมโม, เจตฺตนาภพฺโพ อนุรฺกฺขนาภพฺโพ,
ปฺตฺตชฺชโน โคตฺตฺตฺตฺ, ภยฺปรโต อภยฺปรโต, ภพฺพาคมฺโม

อกพุกาคมโน, นียโต อนียโต, ปฏิปนโนโก ผละ ชีโต
 อรหา อรหตุตถาย ปฏิปนโน.

พระปกกลบญญัตติ จบ.

พระกถาวัตถุ

ปลุกโล อุปลพุกติ, สจฺฉิกตฺถปรมตฺถณนาติ. อามนฺตา
 โย สจฺฉิกตฺถ ปรมตฺถ ๓๓ โส ปลุกโล อุปลพุกติ,
 สจฺฉิกตฺถปรมตฺถณนาติ. น เหว ๓๓๓๓. อาชานาธิ
 นิกฺคหํ ๓๓๓๓, ปลุกโล อุปลพุกติ, สจฺฉิกตฺถปรมตฺถณ,
 เตน ๓๓ ๓๓๓๓, โย สจฺฉิกตฺถ ปรมตฺถ, ๓๓๓
 โส ปลุกโล อุปลพุกติ, สจฺฉิกตฺถปรมตฺถณนาติ มิฉฉา.

พระกถาวัตถุ จบ.

พระขมก

เย เกจิ กุสลา ๓๓๓๓, ๓๓๓๓ ๓๓ กุสลมุลา.
 เย วา ๓๓ กุสลมุลา, ๓๓๓๓ ๓๓๓๓ กุสลา. เย
 เกจิ กุสลา ๓๓๓๓, ๓๓๓๓ ๓๓๓๓ เวกมุลา.

เย วา ปน กุสลมุเลน เอกมฺลา, สพฺเพ เต ชมฺมา
กุสลา.

พระยมก จบ.

พระมหาบัฏฐาน

เหตุปัจจโย, อารมมณปัจจโย, อธิปัตติปัจจโย,
อนนตฺรปัจจโย, สมนตฺรปัจจโย, สหชาติปัจจโย,
อลฺลวมลฺลยปัจจโย, นิสฺสยปัจจโย, อุปนิสฺสยปัจจโย,
ปุเรชาติปัจจโย, ปจฺจชาติปัจจโย, อาเสวนปัจจโย,
กมฺมปัจจโย, วิปากปัจจโย, อาหารปัจจโย, อินฺทฺริย-
ปัจจโย, ฌานปัจจโย, มคฺคปัจจโย, สมฺปยุตฺตปัจจโย,
วิปฺปยุตฺตปัจจโย, อตฺถิปัจจโย, นตฺถิปัจจโย, วิคตปัจจโย,
อวิคตปัจจโย.

พระมหาบัฏฐาน จบ.

ชมมจกฏปุปวตตตตต

เอวมเม สุตฺติ. เอกํ สมยํ ภควา, พาราณสียํ
 วิหริติ, อัสปีตเน มิกทาเย. ตตฺร โข ภควา ปณฺจวคฺคิเย
 ภิกฺขุ อามนฺเตสึ.

เทวมเม ภิกฺขเว อนฺตา ปหุพฺพิเตน น เสวิตพฺพา.
 โย จายํ กามเมสุ กามสุขลฺลิกานฺโโยโค, ทึโน กมฺโม
 โปถุชฺชนิกอ อนฺริโย อนตฺตสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 กิลมถานฺโโยโค, ทุกฺโข อนฺริโย อนตฺตสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
 เอเต เต
 ภิกฺขเว อุกฺโก อนฺเต อนฺปคฺมม, มชฺฉณิมา ปฏิปทา
 ตถาคเตน อภิสฺมฺพุทฺธา, จกฺขุกรณฺี ฅาณกรณฺี อุปฺสมาเย
 อภินฺถาย สมฺโพชาย นินฺพพานาย สํวตฺตติ.

กตมา จ สา ภิกฺขเว มชฺฉณิมา ปฏิปทา ตถาคเตน
 อภิสฺมฺพุทฺธา, จกฺขุกรณฺี ฅาณกรณฺี อุปฺสมาเย อภินฺถาย
 สมฺโพชาย นินฺพพานาย สํวตฺตติ. อยมเว อริโย อญฺจฺจกฺโก
 มคฺโค. เสยฺยถึทึ. สมฺมาทิจฺฉิ สมฺมาสงฺกปฺโป, สมฺมาวาจา
 สมฺมากมฺมฺนฺโต สมฺมาอาชีโว, สมฺมาวาชาโม สมฺมาสติ
 สมฺมาสมาธิ. อยํ โข สา ภิกฺขเว มชฺฉณิมา ปฏิปทา
 ตถาคเตน อภิสฺมฺพุทฺธา, จกฺขุกรณฺี ฅาณกรณฺี อุปฺสมาเย

อภิณฺณาย สมฺโพธาย นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

อิทํ โข ปน ภิกฺขเว ทุกฺขํ อริยสจฺจํ. ชาตีย์
 ทุกฺขา ชราปี ทุกฺขา มรณมฺปิ ทุกฺขํ, โสภปริเทวทุกฺข-
 โทมนสฺสุปายาสาปี ทุกฺขา, อปฺปิเยหิ สมฺปโยโค ทุกฺโข
 ปิเยหิ วิปฺปโยโค ทุกฺโข ยมฺปิจฺฉํ น ลภติ ตมฺปิ ทุกฺขํ,
 สงฺขิตฺเตน ปญฺจุปาทานกฺขนฺธา ทุกฺขา. อิทํ โข ปน
 ภิกฺขเว ทุกฺขสมฺภูโย อริยสจฺจํ. ยายํ ตณฺหา โปโนพฺภวิกา
 นนฺทิราศสหคตา ตตฺร ตตฺราริณฺณินิ. เสยฺยถิทํ. กาม-
 ตณฺหา ภวตณฺหา วิภวตณฺหา. อิทํ โข ปน ภิกฺขเว
 ทุกฺขนิโรธอ อริยสจฺจํ. โย ตสฺสาเยว ตณฺหาเย อเสส-
 วิราคนิโรธอ จาโค ปญฺนิสฺสคฺโค มุตฺติ อนาลโย. อิทํ
 โข ปน ภิกฺขเว ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏฺธิปทา อริยสจฺจํ.
 อยเมว อริโย อญฺฺจกฺโก มคฺโค. เสยฺยถิทํ. สมฺมาทิฏฺฐิ
 สมฺมาสงฺกปโป, สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมนโต สมฺมา-
 อาชีโว, สมฺมารายาโม สมฺมาสตี สมฺมาสมาธิ.

อิทํ ทุกฺขํ อริยสจฺจนฺติ เม ภิกฺขเว, ปุพฺเพ
 อนนฺตฺสฺเตสฺส ธมฺเมสฺส, จกฺขุ อุตฺปาที ฌานํ อุตฺปาที
 ปญฺญา อุตฺปาที วิชฺชา อุตฺปาที อาโลโก อุตฺปาที. ตํ
 โข ปนิตํ ทุกฺขํ อริยสจฺจํ ปริณฺเวชฺชยนฺติ เม ภิกฺขเว,

ปุพฺพเพ อนนุสฺสฺสฺเตสฺส ชมฺเมสฺส, จกฺขุํ อุตฺปาที ฌาณํ
 อุตฺปาที ปญฺญา อุตฺปาที วิชฺชา อุตฺปาที อาโลโก
 อุตฺปาที. ตํ โข ปณิทํ ทกฺขุํ อริยสจฺจํ ปริยฺญาตนฺตํ
 เม ภิกฺขเว, ปุพฺพเพ อนนุสฺสฺสฺเตสฺส ชมฺเมสฺส, จกฺขุํ
 อุตฺปาที ฌาณํ อุตฺปาที ปญฺญา อุตฺปาที วิชฺชา อุตฺปาที
 อาโลโก อุตฺปาที.

อิทํ ทกฺขุสฺมฺทโย อริยสจฺจนฺตํ เม ภิกฺขเว, ปุพฺพเพ
 อนนุสฺสฺสฺเตสฺส ชมฺเมสฺส, จกฺขุํ อุตฺปาที ฌาณํ อุตฺปาที
 ปญฺญา อุตฺปาที วิชฺชา อุตฺปาที อาโลโก อุตฺปาที.
 ตํ โข ปณิทํ ทกฺขุสฺมฺทโย อริยสจฺจํ ปหาตพฺพนฺตํ เม
 ภิกฺขเว, ปุพฺพเพ อนนุสฺสฺสฺเตสฺส ชมฺเมสฺส, จกฺขุํ อุตฺปาที
 ฌาณํ อุตฺปาที ปญฺญา อุตฺปาที วิชฺชา อุตฺปาที อาโลโก
 อุตฺปาที. ตํ โข ปณิทํ ทกฺขุสฺมฺทโย อริยสจฺจํ ปหีนนฺตํ
 เม ภิกฺขเว, ปุพฺพเพ อนนุสฺสฺสฺเตสฺส ชมฺเมสฺส, จกฺขุํ
 อุตฺปาที ฌาณํ อุตฺปาที ปญฺญา อุตฺปาที วิชฺชา อุตฺปาที
 อาโลโก อุตฺปาที.

อิทํ ทกฺขุณิโรโร อริยสจฺจนฺตํ เม ภิกฺขเว, ปุพฺพเพ
 อนนุสฺสฺสฺเตสฺส ชมฺเมสฺส, จกฺขุํ อุตฺปาที ฌาณํ อุตฺปาที
 ปญฺญา อุตฺปาที วิชฺชา อุตฺปาที อาโลโก อุตฺปาที. ตํ

โฆ ปณิตํ ทุกฺขนิโรธํ อริยสัจจํ สจฺฉิกถาตพฺพนฺติ เม
 ภิกฺขเว, ปุพฺเพ อนนุสฺสฺเตสฺส ฆมฺเมสฺส, จกฺขุํ อุตฺปาที
 ฌานํ อุตฺปาที ปญฺญา อุตฺปาที วิชฺชา อุตฺปาที อาโลโก
 อุตฺปาที. ตํ โฆ ปณิตํ ทุกฺขนิโรธํ อริยสัจจํ สจฺฉิ-
 กตฺตนฺติ เม ภิกฺขเว, ปุพฺเพ อนนุสฺสฺเตสฺส ฆมฺเมสฺส,
 จกฺขุํ อุตฺปาที ฌานํ อุตฺปาที ปญฺญา อุตฺปาที วิชฺชา
 อุตฺปาที อาโลโก อุตฺปาที.

อิทํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏฺฐิปทา อริยสัจจนฺติ เม
 ภิกฺขเว, ปุพฺเพ อนนุสฺสฺเตสฺส ฆมฺเมสฺส, จกฺขุํ อุตฺปาที ฌานํ
 อุตฺปาที ปญฺญา อุตฺปาที วิชฺชา อุตฺปาที อาโลโก อุตฺปาที.
 ตํ โฆ ปณิตํ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏฺฐิปทา อริยสัจจํ ภาเว-
 ตพฺพนฺติ เม ภิกฺขเว, ปุพฺเพ อนนุสฺสฺเตสฺส ฆมฺเมสฺส, จกฺขุํ
 อุตฺปาที ฌานํ อุตฺปาที ปญฺญา อุตฺปาที วิชฺชา อุตฺปาที
 อาโลโก อุตฺปาที. ตํ โฆ ปณิตํ ทุกฺขนิโรธคามินี
 ปฏฺฐิปทา อริยสัจจํ ภาวิตฺตนฺติ เม ภิกฺขเว, ปุพฺเพ
 อนนุสฺสฺเตสฺส ฆมฺเมสฺส, จกฺขุํ อุตฺปาที ฌานํ อุตฺปาที
 ปญฺญา อุตฺปาที วิชฺชา อุตฺปาที อาโลโก อุตฺปาที.

ยวากัณฺฐจ เม ภิกฺขเว อิมํสฺส จตฺตุสฺส อริยสัจฺเจสฺส,
 เวนฺตปรีวณฺณํ ทฺวาทสาการํ ยถากฺกํ ฌานทสฺสนํ น

สุวิสุทฺธํ อโหสิ. เนว ตาวาหํ ภิกฺขเว สเทวเก โลเก
 สมารเก สพฺรหฺมเก, สสฺสมณพฺรหฺมณียา ปชาย
 สเทวมนุสฺสาย, อนุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธิ อภิสมฺพุทฺโธ
 ปจฺจณฺดาสิ. ยโต จ โข เม ภิกฺขเว อิมสฺส จตฺตฺส
 อริยสจฺเจสฺส, เวนฺตฺติปรีวณฺณํ ทฺวาทสาการํ ยถาภุคฺติ
 ญาณทสฺสนํ สุวิสุทฺธํ อโหสิ. อถาหํ ภิกฺขเว สเทวเก
 โลเก สมารเก สพฺรหฺมเก, สสฺสมณพฺรหฺมณียา ปชาย
 สเทวมนุสฺสาย, อนุตฺตรํ สมฺมาสมฺโพธิ อภิสมฺพุทฺโธ
 ปจฺจณฺดาสิ. ญาณญจ ปน เม ทสฺสนํ อุทปาติ, อกฺุปฺปา
 เม วิมุตฺติ, อยมนฺตฺติมา ชาติ, นตฺถิทานิ ปฺนพฺภโวติ.
 อิทมโวจ ภควา. อตฺตมนา ปญฺจวคฺคิยา ภิกฺขุ ภควโต
 ภาสิคํ อภินนฺหํ. อิมสฺมิญจ ปน เวยฺยากรณสฺมิ
 ภณฺณมานเ, आयสฺมโต โทณฺเขตฺตณฺณสฺส วิรัชํ วิตมถํ
 ธรรมจกฺขํ อุทปาติ. ยงฺกิลฺลจฺจิ สมฺมุทฺตมฺมํ สพฺพนฺตํ
 นิโรธธรรมนฺตฺติ.

ปวตฺติเต จ ภควตา ธรรมจกฺเก, ภูมฺมา เทวา
 สทฺทมฺนุสฺสาเวสฺสุ, เอตมฺภควตา พาราณสียํ อสิปฺตเน
 มิคทาเย อนุตฺตรํ ธรรมจกฺกํ ปวตฺติคํ, อปฺปฏิวตฺติยํ
 สมณเณ วา พฺรหฺมณเณ วา เทเวณ วา มารเณ วา

พุรหุมนุ วา เกนจิ วา โลกสุมินฺติ. ภูมฺมานํ เทวานํ
 สทฺทํ สุตฺวา, จาตุมฺมหาราชิกา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสุ.
 จาตุมฺมหาราชิกานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา, ตาวตฺตีสฺวา เทวา
 สทฺทมนุสฺสาเวสฺสุ. ตาวตฺตีสฺวานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา, ยามา
 เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสุ. ยามานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา,
 ตฺสิตฺตา เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสุ. ตฺสิตฺตานํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา,
 นิมฺมานรตฺติ เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสุ. นิมฺมานรตฺตินํ เทวานํ
 สทฺทํ สุตฺวา, ปรนนิมฺมิตฺตวสฺวตฺตํ เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสุ.
 ปรนนิมฺมิตฺตวสฺวตฺตํ เทวานํ สทฺทํ สุตฺวา, พุรหุมกายิกา
 เทวา สทฺทมนุสฺสาเวสฺสุ. เอตมฺภควตา พาราณสียํ
 อิติปตฺเน มิกฺททาเย อนุตฺตรํ ชมฺมจกฺกํ ปวตฺตติตฺตํ, อปฺปฏฺฏิ-
 วตฺตติยํ สมณฺเณ วา พุราหุมนฺเณ วา เทเวณ วา มาเรณ
 วา พุรหุมนุ วา เกนจิ วา โลกสุมินฺติ. อิติห เตน
 ขณฺเณ เตน มฺหุตฺเตน, ยาว พุรหุมโลกา สทฺโท
 อพฺภุคฺคจฺฉนิ. อยญฺจ ทสฺสทฺสฺสํ โลกชาตฺตุ, สงฺกมฺบิ
 สมฺปกมฺบิ สมฺปเวชฺชิ. อปฺปมาโณ จ โอพาโร โอภาโส
 โลเก ปาตฺตฺรโหสิ, อติกกมฺเมว เทวานํ เทวานุภาวํ. อถโข
 ภควา อุทานํ อุทานฺสสิ, อญฺญาสิ วต โภ โภณฺทญฺญโล,
 อญฺญาสิ วต โภ โภณฺทญฺญโลติ. อิติหิตํ อายสฺมโต

กาลทานสุตตคาถา

กาเล ทนฺติ สปลฺลว	วทณฺณ วีมจฺจรา,
กาลน ทินฺนํ อริเยสุ	อุชฺฐเตสุ ตาทิสฺสุ.
วิปฺปสฺนมนฺนา ตสฺส	วิปฺลา โหติ ทกฺขิณา,
เย ตตฺถ อนฺนโมทนฺติ	เวยฺยาวจฺจํ กโรนฺติ วา.
น เตน ทกฺขิณา โอนา	เตปฺปี ปฺลฺลวสฺส ภาคีโน,
ตสฺมา ทเท อปฺปฏฺวิวนจิตฺโต	ยตฺถ ทินฺนํ มหปฺปลํ,
ปฺลฺลวานิ ปฺรโลกสฺมึ	ปฺตฺติจฺจา โหนฺติ ปาณินฺนติ.

อนตฺตลกฺขณสุตฺตํ

เอวมฺเม สุตฺติ. เอกํ สมยํ ภควา, พาราณสียํ
 วิหริติ, อีสิปตเน มิคทาเย. ตตฺร โข ภควา ปฺลฺลวคฺคิเย
 ภิกฺขุ อามนฺเตสี.

รूपึ ภิกฺขเว อนตฺตา. รูปฺลฺลจฺหิํ ภิกฺขเว อตฺตา
 อภวิสฺส, นยิํ รุปึ อาพาชาย สํวตฺเตยฺย, ลพฺภเถ จ
 รุเป, เอว เม รุปึ โหตุ เอว เม รุปึ มา อโหสีติ.
 ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว รุปึ อนตฺตา, ตสฺมา รุปึ อาพาชาย

สัตตตติ. น จ ลพฺภติ รูปํ, เอวํ เม รูปํ โหตุ เอวํ
 เม รูปํ มา อโหสํติ. เวทนา อนตฺตา. เวทนา จ หิํ
 ภิกฺขเว อตฺตา อภวิสฺส, นยิํ เวทนา อาพาชาย
 สัตตเตยฺย, ลพฺภถ จ เวทนาย, เอวํ เม เวทนา โหตุ
 เอวํ เม เวทนา มา อโหสํติ. ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว
 เวทนา อนตฺตา, ตสฺมา เวทนา อาพาชาย สัตตตติ,
 น จ ลพฺภติ เวทนาย, เอวํ เม เวทนา โหตุ เอวํ เม
 เวทนา มา อโหสํติ. สลฺลว อนตฺตา. สลฺลว จ หิํ
 ภิกฺขเว อตฺตา อภวิสฺส, นยิํ สลฺลว อาพาชาย
 สัตตเตยฺย, ลพฺภถ จ สลฺลว, เอวํ เม สลฺลว โหตุ
 เอวํ เม สลฺลว มา อโหสํติ. ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว
 สลฺลว อนตฺตา, ตสฺมา สลฺลว อาพาชาย สัตตตติ.
 น จ ลพฺภติ สลฺลว, เอวํ เม สลฺลว โหตุ เอวํ
 เม สลฺลว มา อโหสํติ. สงฺขารา อนตฺตา. สงฺขารา
 จ หิํ ภิกฺขเว อตฺตา อภวิสฺส, นยิํ สงฺขารา
 อาพาชาย สัตตเตยฺย, ลพฺภถ จ สงฺขารา, เอวํ เม
 สงฺขารา โหนตุ เอวํ เม สงฺขารา มา อหฺสนฺติ.
 ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว สงฺขารา อนตฺตา, ตสฺมา
 สงฺขารา อาพาชาย สัตตตติ, น จ ลพฺภติ สงฺขารา,

เอวี่ เม สงขาร่า โหนตุ, เอวี่ เม สงขาร่า มา
 อหะสนุติ. วิญญานัณิ อนตฺตา. วิญญานญะจ หิทั ภิกฺขเว
 อตฺตา อภวิสฺส, นยิทั วิญญานัณิ อปาชาย สัวัตเตยฺย,
 ลพฺภถ จ วิญญาถ, เอวี่ เม วิญญานัณิ โหตุ เอวี่ เม
 วิญญานัณิ มา อโหสิติ. ยสฺมา จ โข ภิกฺขเว วิญญานัณิ
 อนตฺตา, ตสฺมา วิญญานัณิ อปาชาย สัวัตตติ. น จ
 ลพฺภติ วิญญาถ, เอวี่ เม วิญญานัณิ โหตุ เอวี่ เม
 วิญญานัณิ มา อโหสิติ.

ตั กิ มลฺลถ ภิกฺขเว รุปึ นิจฺจึ วา อนิจฺจึ วาติ.
 อนิจฺจึ ภนฺเต. ยมฺปนาณิจฺจึ ทุกฺขึ วา ตั สฺขึ วาติ.
 ทุกฺขึ ภนฺเต. ยมฺปนาณิจฺจึ ทุกฺขึ วิปริณามธมฺมึ, กลฺลั
 นุ ตั สมนุปลสฺสิตฺตุ, เอตฺตึ มม เอโสหมฺสมฺมิ เอโส เม
 อตฺตาติ. โน เหตุ ภนฺเต. ตั กิ มลฺลถ ภิกฺขเว เวทนา
 นิจฺจา วา อนิจฺจา วาติ. อนิจฺจา ภนฺเต. ยมฺปนาณิจฺจึ
 ทุกฺขึ วา ตั สฺขึ วาติ. ทุกฺขึ ภนฺเต. ยมฺปนาณิจฺจึ
 ทุกฺขึ วิปริณามธมฺมึ, กลฺลั นุ ตั สมนุปลสฺสิตฺตุ, เอตฺตึ
 มม เอโสหมฺสมฺมิ เอโส เม อตฺตาติ. โน เหตุ ภนฺเต.
 ตั กิ มลฺลถ ภิกฺขเว สญฺญา นิจฺจา วา อนิจฺจา วาติ.
 อนิจฺจา ภนฺเต. ยมฺปนาณิจฺจึ ทุกฺขึ วา ตั สฺขึ วาติ.

ทุกข์ ภาต. ยมฺปนานิจฺฉํ ทุกฺขํ วิปริณามธมฺมํ, กลฺลํ
 นุ ตํ สมฺนุสฺสํ, เอตํ มม เอโสหฺมสฺมิ เอโส เม
 อตฺตาคฺติ. โน เหตํ ภาต. ตํ ก็ มลฺลเว ภาตเว
 สงฺขารา นิจฺฉา วา อนิจฺฉา วาคิ. อนิจฺฉา ภาต.
 ยมฺปนานิจฺฉํ ทุกฺขํ วา ตํ สุขํ วาคิ. ทุกฺขํ ภาต.
 ยมฺปนานิจฺฉํ ทุกฺขํ วิปริณามธมฺมํ, กลฺลํ นุ ตํ สมฺนุ-
 สฺสํ, เอตํ มม เอโสหฺมสฺมิ เอโส เม อตฺตาคฺติ. โน
 เหตํ ภาต. ตํ ก็ มลฺลเว ภาตเว วิญฺญาณํ นิจฺฉํ วา
 อนิจฺฉํ วาคิ. อนิจฺฉํ ภาต. ยมฺปนานิจฺฉํ ทุกฺขํ วา ตํ
 สุขํ วาคิ. ทุกฺขํ ภาต. ยมฺปนานิจฺฉํ ทุกฺขํ วิปริณาม-
 ธมฺมํ, กลฺลํ นุ ตํ สมฺนุสฺสํ, เอตํ มม เอโสหฺมสฺมิ
 เอโส เม อตฺตาคฺติ. โน เหตํ ภาต.

ตสฺมาตฺติห ภาตเว ยงฺกิลฺลจฺฉิ รุปี อตฺตานาคต-
 ปจฺจุปปนฺนํ, อชฺฉตฺตํ วา พหิทฺธา วา, โอพาริกิ วา
 สุขุมํ วา, หีนํ วา ปถิตํ วา, ยนฺทุเร สนฺติเก วา,
 สพฺพํ รุปี, เนตํ มม เนโสหฺมสฺมิ น เมโส อตฺตาคฺติ.
 เอวเมตํ ยถากุตํ สมฺนุสฺสํ ภาตเว ทฏฺฐพฺพํ. ยา กาจิ
 เวทนา อตฺตานาคตปจฺจุปปนฺนา, อชฺฉตฺตา วา พหิทฺธา
 วา, โอพาริกา วา สุขุมา วา, หีนา วา ปถิตา วา,

ยา ทูเร สนฺติเก วา, สพฺพา เวทนา, เนตํ มม
 เนโสหฺมสมฺมิ น เมโส อตฺตาคฺติ. เอวเมตํ ยถากฺกุตํ สมฺมป-
 ปลฺลวาย ทฏฺฐพฺพํ. ยา กาจิ สลฺลว อตฺตานาคต-
 ปจฺจุปปนฺนา, อชฺฌตฺตา วา พหิทฺธา วา, โอพาริกา วา
 สุขุมฺมา วา, หีนา วา ปลฺลิตา วา, ยา ทูเร สนฺติเก
 วา. สพฺพา สลฺลว, เนตํ มม เนโสหฺมสมฺมิ น เมโส
 อตฺตาคฺติ. เอวเมตํ ยถากฺกุตํ สมฺมปปลฺลวาย ทฏฺฐพฺพํ. เย
 เกจิ สงฺขารา อตฺตานาคตปจฺจุปปนฺนา, อชฺฌตฺตา วา
 พหิทฺธา วา, โอพาริกา วา สุขุมฺมา วา, หีนา วา ปลฺลิตา วา,
 เย ทูเร สนฺติเก วา, สพฺเพ สงฺขารา, เนตํ มม เนโส-
 หฺมสมฺมิ น เมโส อตฺตาคฺติ. เอวเมตํ ยถากฺกุตํ สมฺมป-
 ปลฺลวาย ทฏฺฐพฺพํ. ยงฺกิลฺลิจิ วิญฺญาณํ อตฺตานาคต-
 ปจฺจุปปนฺนํ, อชฺฌตฺตํ วา พหิทฺธา วา, โอพาริกํ วา
 สุขุมํ วา, หีนํ วา ปลฺลิตํ วา. ยนฺตฺตูเร สนฺติเก วา.
 สพฺพํ วิญฺญาณํ, เนตํ มม เนโสหฺมสมฺมิ น เมโส
 อตฺตาคฺติ. เอวเมตํ ยถากฺกุตํ สมฺมปปลฺลวาย ทฏฺฐพฺพํ.

เอวํ ปสฺสํ ภิกฺขเว สุตฺวา อริยสาวโก, รูปสมฺมปี
 นินฺพพินฺทติ, เวทนายปี นินฺพพินฺทติ, สลฺลวายปี นินฺพพินฺทติ,
 สงฺขาราเรสปิ นินฺพพินฺทติ, วิญฺญาณสมฺมปี นินฺพพินฺทติ.

นิพฺพินฺท์ วิรชชติ. วิจารณ์ วิมฺจจติ. วิมุตฺตสุมิ วิมุตฺตมิตติ
 ฌานํ โหติ, จินฺนา ชาติ. วุสิตํ พุรหมจฺริยํ, กตฺ
 กรณียํ, นาปริ อิตฺตตฺตยาติ ปชานาตีติ. อิทมวโจ
 ภควา. อตฺตมฺนา ปลฺลจวคฺคิยา ภิกฺขุ ภควโต ภาสีติ
 อภินนฺท์, อิมสุมิลฺลจ ปน เวยฺยากรณสุมิ ภณฺณมาเน,
 ปลฺลจวคฺคิยานิ ภิกฺขุณิ อนุปาทาย, อาสเวหิ จิตฺตานิ
 วิมฺจจฺสูติ.

อนตฺตลภฺชณฺเสตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

วฏฺฏกปริตฺตํ

อตฺถิ โลกํ สีสฺสฺสฺสฺส	สจฺจํ โสเจยฺยนุทฺทยา,
เตน สจฺเจน กาทามิ	สจฺจกิริยมนฺตฺตรํ.
อวชฺชิตฺวา ฌมฺมพลํ	สริตฺวา ปุพฺพเก ชิเน,
สจฺจพลมวสฺสาย	สจฺจกิริยมกาสหํ.
สนฺติ ปกฺขา อปตฺตนา	สนฺติ ปาทา อวฺลจฺนา,
มาตา ปิตา จ นิภฺชนฺตา	ชาตเวท ปฏิกฺกม.

สห สจฺเจ กเต มยฺหํ มหาปชฺชลิโต สีขี,
 วชฺเชสิ โสฬส กรีสานิ อุกกํ ปตฺวา ยถา สีขี,
 สจฺเจน เม สโม นตฺถิ เอสา เม สจฺจปารมิตี.

วฏฺฏกปริตฺตํ นิฏฺฐิตํ.

๔ คาทากิ่ง

วิหารทานคาลา

สีตํ อุณฺหํ ปฏฺิหนฺติ	ตโต วาพมิกานิ จ,
สีรีสเป จ มกเส	สีสิเร จาปี วฏฺฐิโย.
ตโต วาตาทโป โฆโร	สญฺชาโต ปฏฺิหณฺยติ,
เลนตฺถลฺลจฺ สฺขตฺถลฺลจ	ณายิตฺุ จ วิปสฺสีตฺุ.
วิหารทานํ สงฺฆสฺส	อคฺคํ พุทฺเธหิ วณฺเณตฺุ,
ตสฺมา หิ ปณฺฑิโต โปโส	สมปสฺสํ อตฺถมตฺตโน.
วิหาเร การเย รฺมเม	वासเยตฺถ พหุสฺสฺเต,
เตสํ อนนฺนจฺ ปานนฺจ	วตฺถเสนาสนานิ จ.
ทเทยฺย อชฺฐเตสฺ	วิปฺปสนฺเนน เจตสา,
เต ตสฺส ชมฺมํ เทเสนฺติ	สพฺพทฺถุขาปนฺหนิ,
ยํ โส ชมฺมมิชฺชณฺาย	ปรินิพฺพาทฺตยนาสโวติ.

อาทิตฺตปริยายสุตฺตํ

เอวมเม สุตฺตํ. เอกํ สมยํ ภควา, คยายํ วิหริติ
คยาสิสเส, สทฺธิํ ภิกฺขุสหสฺเสน. ตตฺร โข ภควา ภิกฺขุ
อามนเตสิ.

สพฺพํ ภิกฺขเว อาทิตฺตํ. กิญฺจ ภิกฺขเว สพฺพํ
อาทิตฺตํ. จกฺขุํ ภิกฺขเว อาทิตฺตํ. รุปา อาทิตฺตา. จกฺขุ-
วิญฺญาณํ อาทิตฺตํ. จกฺขุสมฺมุสฺโส อาทิตฺโต. ยมฺปํทํ
จกฺขุสมฺมุสฺสสฺสจฺจยา อฺปฺปชฺชติ เวทิตฺตํ, สฺขํ वा ทฺกฺขํ
วา อทฺกฺขมฺสฺขํ वा, ตมฺปํ อาทิตฺตํ. เกน อาทิตฺตํ.
อาทิตฺตํ รากคฺคินา โทสคฺคินา โมหคฺคินา, อาทิตฺตํ
ชาติยา ชรามรณฺน, โสเกหิ ปฺริเทเวหิ ทฺกฺกฺเขหิ
โทมนสฺเสหิ อฺปายาเสหิ อาทิตฺตฺตฺตํ วทามิ. โสตฺตํ
อาทิตฺตํ, สทฺธา อาทิตฺตา, โสทวิญฺญาณํ อาทิตฺตํ,
โสตสมฺมุสฺโส อาทิตฺโต, ยมฺปํทํ โสตสมฺมุสฺสสฺสจฺจยา
อฺปฺปชฺชติ เวทิตฺตํ, สฺขํ वा ทฺกฺขํ वा อทฺกฺขมฺสฺขํ
วา, ตมฺปํ อาทิตฺตํ. เกน อาทิตฺตํ. อาทิตฺตํ รากคฺคินา
โทสคฺคินา โมหคฺคินา, อาทิตฺตํ ชาติยา ชรามรณฺน,
โสเกหิ ปฺริเทเวหิ ทฺกฺกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อฺปายาเสหิ

อาทิตฺตุนฺตี วทามิ. ฉานํ อาทิตฺตํ, คนฺธา อาทิตฺตา,
 ฉานวิญฺญานํ อาทิตฺตํ, ฉานสมฺผลฺโส อาทิตฺโต, ยมฺปํทํ
 ฉานสมฺผลฺสฺปจฺจยา อฺปฺปชฺชติ เวทิตํ, สฺขํ วา ทฺกฺขํ
 วา อทฺกฺขมฺสฺขํ วา, ตมฺปํ อาทิตฺตํ. เกณ อาทิตฺตํ.
 อาทิตฺตํ รากคฺคินา โทสคฺคินา โมหคฺคินา, อาทิตฺตํ
 ชาตียา ชรามรณฺน, โสเกหิ ปฺริเทเวหิ ทฺกฺขเขหิ
 โทมนสฺเสหิ อฺปายาเสหิ อาทิตฺตุนฺตี วทามิ. ชิวฺหา
 อาทิตฺตา, รสา อาทิตฺตา, ชิวฺหาวิญฺญานํ อาทิตฺตํ,
 ชิวฺหาสมฺผลฺโส อาทิตฺโต, ยมฺปํทํ ชิวฺหา สมฺผลฺสฺปจฺจยา
 อฺปฺปชฺชติ เวทิตํ, สฺขํ วา ทฺกฺขํ วา อทฺกฺขมฺสฺขํ วา,
 ตมฺปํ อาทิตฺตํ. เกณ อาทิตฺตํ. อาทิตฺตํ รากคฺคินา
 โทสคฺคินา โมหคฺคินา, อาทิตฺตํ ชาตียา ชรามรณฺน,
 โสเกหิ ปฺริเทเวหิ ทฺกฺขเขหิ โทมนสฺเสหิ อฺปายาเสหิ
 อาทิตฺตุนฺตี วทามิ. กาโย อาทิตฺโต, โณฏฺฐพฺพา อาทิตฺตา,
 กายวิญฺญานํ อาทิตฺตํ, กายสมฺผลฺโส อาทิตฺโต, ยมฺปํทํ
 กายสมฺผลฺสฺปจฺจยา อฺปฺปชฺชติ เวทิตํ, สฺขํ วา ทฺกฺขํ
 วา อทฺกฺขมฺสฺขํ วา, ตมฺปํ อาทิตฺตํ. เกณ อาทิตฺตํ.
 อาทิตฺตํ รากคฺคินา โทสคฺคินา โมหคฺคินา, อาทิตฺตํ
 ชาตียา ชรามรณฺน, โสเกหิ ปฺริเทเวหิ ทฺกฺขเขหิ

โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ อาทิตฺตุนฺติ วทามิ. มโน
 อาทิตฺโต, ฐมา อาทิตฺตา, มโนวิญญาณิ อาทิตฺตํ,
 มโนสมฺผลฺโส อาทิตฺโต, ยมฺบิํทํ มโนสมฺผลฺสฺปจฺจยา
 อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ, สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมฺสุขํ วา,
 ตมฺบิํ อาทิตฺตํ. เกณ อาทิตฺตํ. อาทิตฺตํ รากคฺคินา
 โทสคฺคินา โมหคฺคินา, อาทิตฺตํ ชาตียา ชรามรณฺน,
 โสเกหิ ปรีเทเวหิ ทุกฺখেหิ โทมนสฺเสหิ อุปายาเสหิ
 อาทิตฺตุนฺติ วทามิ.

เอวํ ปสฺสํ ภิกฺขเว สุตฺวา อริยสาวโก. จกฺขุสมฺบิํ
 นิพฺพินฺนํ, รุเปสฺสํ นิพฺพินฺนํ, จกฺขุวิญญาณเณปฺ
 นิพฺพินฺนํ, จกฺขุสมฺผลฺเสปฺ นิพฺพินฺนํ. ยมฺบิํทํ
 จกฺขุสมฺผลฺสฺปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ, สุขํ วา
 ทุกฺขํ วา อทุกฺขมฺสุขํ วา, ตสมฺบิํ นิพฺพินฺนํ. โสตสมฺบิํ
 นิพฺพินฺนํ, สทฺเตสฺสํ นิพฺพินฺนํ, โสตวิญญาณเณปฺ
 นิพฺพินฺนํ, โสตสมฺผลฺเสปฺ นิพฺพินฺนํ, ยมฺบิํทํ
 โสตสมฺผลฺสฺปจฺจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ, สุขํ วา
 ทุกฺขํ วา อทุกฺขมฺสุขํ วา, ตสมฺบิํ นิพฺพินฺนํ. ฆานสมฺบิํ
 นิพฺพินฺนํ, ฆนฺเตสฺสํ นิพฺพินฺนํ, ฆานวิญญาณเณปฺ
 นิพฺพินฺนํ, ฆานสมฺผลฺเสปฺ นิพฺพินฺนํ, ยมฺบิํทํ ฆาน-

ผลสุสัจจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ, สุขํ वा ทุกฺขํ वा
 อทุกฺขมสุขํ वा, ตสมฺมึปํ นินฺพินฺนทติ. จิวฺหาयी นินฺพินฺนทติ.
 รเสสุปํ นินฺพินฺนทติ, จิวฺหาวิญฺญาณेषु นินฺพินฺนทติ,
 จิวฺหาสมฺผลเสปํ นินฺพินฺนทติ, ยมฺปํทํ จิวฺหาสมฺผลสุส-
 ัจจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ, สุขํ वा ทุกฺขํ वा
 อทุกฺขมสุขํ वा, ตสมฺมึปํ นินฺพินฺนทติ. กายสมฺมึปํ
 นินฺพินฺนทติ, โณฏฺจพฺเพสุปํ นินฺพินฺนทติ, กายวิญฺญาณेषु
 นินฺพินฺนทติ, กายสมฺผลเสปํ นินฺพินฺนทติ, ยมฺปํทํ
 กายสมฺผลสุสัจจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ, สุขํ वा
 ทุกฺขํ वा อทุกฺขมสุขํ वा, ตสมฺมึปํ นินฺพินฺนทติ. มนสมฺมึปํ
 นินฺพินฺนทติ, ธมฺเมสุปํ นินฺพินฺนทติ, มโนวิญฺญาณेषु
 นินฺพินฺนทติ, มโนสมฺผลเสปํ นินฺพินฺนทติ, ยมฺปํทํ มโน-
 สมฺผลสุสัจจยา อุปฺปชฺชติ เวทยิตํ, สุขํ वा ทุกฺขํ वा
 อทุกฺขมสุขํ वा, ตสมฺมึปํ นินฺพินฺนทติ. นินฺพินฺนทํ วิรัชฺชติ.
 วิจารณ์ วิมฺจจติ. วิมฺตตสมฺมึ วิมฺตตมิตติ ญาณํ โหติ, ขันนา
 ชาติ, วุสิตํ พุรฺหมจฺริยํ, กตํ กรณียํ, นาปรํ อิตฺถตฺตาयाติ
 ปชานาตฺติ, อิทมฺโวจ ภควา. อตฺตมฺนา เต ภิกฺขุ ภควโต
 ภาสิตํ อภินนฺทํ. อิมสมฺมิลฺลจ ปน เวยฺยากรณสมฺมึ

ภณฺณมานเน, ตสฺส ภิกฺขุสหสฺสสฺส อนุปาทาย, อาสเวหิ
จิตฺตานิ วิมฺจจิสฺสตี.

อาทิตฺตปริยายสฺสทํ นิฏฺฐิตํ.

เทวตาทิสฺสทกฺขิณานุโมทนาคาถา

ยสฺมึ ปเทเส กปฺเปติ	วาสํ ปณฺเขตฺตชาติโย,
สีลวนฺเตตฺถ โภเชตฺวา	สญฺญเต พุรหฺมจารีโน.
ยา ตตฺถ เทวตา อาสํ	ตาสํ ทกฺขิณมาทิสฺ,
ตา ปุชฺฉิตา ปุชฺชนฺติ	มานิตา มานยนฺติ นํ.
ตโต นํ อนุกมฺปนฺติ	มาตา ปุตฺตํว โอรสํ,
เทวตานุกมฺปิโต โปโส	สทา ภทฺรานิ ปสฺสตี.

เทวตาทิสฺสมนฺตนาถา

ยานิธ ภูตานิ สมากตานิ,
ภุมฺมานิ วา ยานิ ว อนุตฺตลิกฺเข,
สพฺเพ ว ภูตา สุมฺนา ภวนฺตุ,
อโถปี้ สกฺกจฺจ สฺถนฺตฺ ภาสิตํ.

สุภาสิตํ กิลฺยจิปี โว ภณฺเม,
 ปฺลฺยฺลเว สคฺปฺปาทกริ อปฺปํ,
 ชมฺมุปฺเทสํ อนุการกานํ,
 ตสฺมา หิ ภุตานิ สเมนฺตุ สพฺเพ.
 เมตฺตํ กโรถ มานุสฺสียา ปฺชาย,
 ภุเตสฺส พापฺหิ กตภตฺติกาย,
 ทิวา จ รตฺโต จ หรฺนฺติ เย พลฺลํ,
 ปจฺจโงปการิ อภิกงฺขมานา.
 เต โข มนุสฺสสา ตนฺนูกานฺนภาวา,
 ภุตา วิเสเสน มหิตฺธิกา จ,
 อทิสฺสमानา มนุเชหิ ลวตา,
 ตสฺมา หิ เน รกฺขถ อปฺปมตฺตา.

อภิณหปัจจเวกฺขณปาธ

อตฺถิ โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา
 สมฺมาสมฺพุทฺเธน, ปฺลฺยจ จานานิ สมฺมทกฺขาตานิ. ยานิ
 อภิลฺลํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพานิ, อิตฺติยา वा ปฺริเสน वा
 คหณฺนฺเชน वा ปพฺพชิตฺเตน वा. กตมานิ ปฺลฺยจ.

๑. ชราธมฺโมมฺหิ ชรี อนตฺโตตฺติ, อภินฺหํ
 ปจฺจเวกฺขิตพฺหํ อิตฺถียา วา ปุริเสน วา คหณฺุเจน วา
 ปพฺพชิตฺเตน วา.

๒. พุยาธธมฺโมมฺหิ พุยาธํ อนตฺโตตฺติ, อภินฺหํ
 ปจฺจเวกฺขิตพฺหํ อิตฺถียา วา ปุริเสน วา คหณฺุเจน วา
 ปพฺพชิตฺเตน วา.

๓. มรณธมฺโมมฺหิ มรณํ อนตฺโตตฺติ, อภินฺหํ
 ปจฺจเวกฺขิตพฺหํ อิตฺถียา วา ปุริเสน วา คหณฺุเจน วา
 ปพฺพชิตฺเตน วา.

๔. สพฺเพหิ เม ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว
 วินาภาโวตฺติ, อภินฺหํ ปจฺจเวกฺขิตพฺหํ อิตฺถียา วา ปุริเสน
 วา คหณฺุเจน วา ปพฺพชิตฺเตน วา

๕. กมฺมสฺสโกมฺหิ กมฺมทายาโท กมฺมโยนิ
 กมฺมพฺนชฺฐ กมฺมปฏฺฐิสฺสรโณ, ยํ กมฺมํ กริสฺสสามิ กถฺยถาณํ
 วา ปาปกํ วา ตสฺส ทายาโท ภวิสฺสสามิตฺติ, อภินฺหํ
 ปจฺจเวกฺขิตพฺหํ อิตฺถียา วา ปุริเสน วา คหณฺุเจน วา
 ปพฺพชิตฺเตน วา.

อิมานิ โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา

สมุมาสมพุทุเรน, ปญจ ชานานิ สมุมทกฺขาตานิ, ยานิ
 อภินฺหิ ปัจจเวกฺขิตพุพานิ, อิตฺติยา วา ปุริเสน วา
 คหณฺฐเชน วา ปพุพชิตฺเตน วา.

ตสฺมาตฺติหฺมเหหิ เอวํ อภินฺหิ ปัจจเวกฺขิตพุพฺ,
 ชฺราธมฺโมมฺหิ ชฺริ อนุตฺตํโต. พุยาธฺธมฺโมมฺหิ พุยาธฺ
 อนุตฺตํโต. มฺรณธมฺโมมฺหิ มฺรณํ อนุตฺตํโต. สพุเพหิ เม
 ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโว. กมฺมสฺสโกมฺหิ
 กมฺมทายาโท กมฺมโยนิ กมฺมพฺนฺชฺ กมฺมปฏฺฐิสฺสรโณ. ยํ
 กมฺมํ กริสฺสํมิ กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา ตสฺส ทายาโท
 ภวิสฺสํมิตฺติ. ตโต อุตฺตรํปิ ปัจจเวกฺขิตพุพฺ.

๑. น โข ปนาหเมว, ชฺราธมฺโมมฺหิ ชฺริ อนุตฺตํโต.
 อถโข ยาวตา สตฺตํตานํ อากฺติ คคฺติ จุติ อฺอุปฺตฺติ,
 สพุเพ สตฺตา ชฺราธมฺมา ชฺริ อนุตฺตํตา. ตํ กุเตตฺถ
 ลพฺภา.

๒. น โข ปนาหเมว, พุยาธฺธมฺโมมฺหิ พุยาธฺ
 อนุตฺตํโต. อถโข ยาวตา สตฺตํตานํ อากฺติ คคฺติ จุติ
 อฺอุปฺตฺติ, สพุเพ สตฺตา พุยาธฺธมฺมา พุยาธฺ อนุตฺตํตา.
 ตํ กุเตตฺถ ลพฺภา.

๓. น โข ปนาหเมว, มรณชมฺโมมฺหิ มรณํ
 อนตฺโต. อถโข ยาวตา สตุตฺตานํ อาคติ คติ จุติ
 อุปฺปตฺติ, สพฺเพ สตุตา มรณชมา มรณํ อนตฺตา. ตํ
 กุเตตฺถ ลพฺภา.

๔. น โข ปน มยฺหเมว, สพฺเพหิ ปิเยหิ
 มนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโว. อถโข ยาวตา สตุตฺตานํ
 อาคติ คติ จุติ อุปฺปตฺติ, สพฺเพสํ สตุตฺตานํ ปิเยหิ
 มนาเปหิ นานาภาโว วินาภาโว. ตํ กุเตตฺถ ลพฺภา.

๕. น โข ปนาหเมว. กมฺมสฺสโกมฺหิ กมฺมทายาโท
 กมฺมโยนํ กมฺมพฺนชฺช กมฺมปฺปฏิสรณ, ยํ กมฺมํ กวิสฺสามิ
 กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา ตสฺส ทายาโท กวิสฺสามิ.
 อถโข ยาวตา สตุตฺตานํ อาคติ คติ จุติ อุปฺปตฺติ, สพฺเพ
 สตุตา กมฺมสฺสกา กมฺมทายาทา กมฺมโยนํ กมฺมพฺนชฺช
 กมฺมปฺปฏิสรณา, ยํ กมฺมํ กวิสฺสนฺติ กลฺยาณํ วา ปาปกํ
 วา ตสฺส ทายาทา กวิสฺสนฺติ. ตํ กุเตตฺถ ลพฺภาติ.

อภิณหฺพจฺจเวกฺขนปาโง นฺนิฏฺฐิต.

มคฺควิภงฺคสุตฺตํ

เอวมฺเม สุตฺตํ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ
 วิหริติ, เขตวเน อนาถปฺปณฺฑิตกฺขสฺส, อารามे. ตตฺร โข
 ภควา ภิกฺขุ อามนฺเตสึ ภิกฺขโวติ. ภทฺนฺเตติ เต ภิกฺขุ
 ภควโต ปจฺจสฺสสํ, ภควา เอตทวโจ. อริยํ โว ภิกฺขเว
 อญฺจกิกํ มคฺคํ เทสฺสสามิ วิภงฺคิสามิ, ตํ สฺสณณ
 สาธกํ มนสิกโรถ ภาสฺสสามีติ. เอวมฺภทฺนฺเตติ โข เต
 ภิกฺขุ ภควโต ปจฺจสฺสสํ. ภควา เอตทวโจ. กตโม จ
 ภิกฺขเว อริโย อญฺจกิกโก มคฺโค. เสขยถิทํ. สมฺมาทิฏฺฐิ
 สมฺมาสงฺกปฺโป, สมฺมาวาจา สมฺมากมฺมมฺนโต สมฺมา-
 อาชีโว, สมฺมาวาयाโม สมฺมาสตี สมฺมาสมาธิ.

๑. กตมา จ ภิกฺขเว สมฺมาทิฏฺฐิ. ยํ โข ภิกฺขเว
 ทุกฺখে ฌานํ ทุกฺขสมุทฺথে ฌานํ ทุกฺขนิโรธเ ฌานํ
 ทุกฺขนิโรธคามินิยา ปฏิปทาย ฌานํ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว
 สมฺมาทิฏฺฐิ.

๒. กตโม จ ภิกฺขเว สมฺมาสงฺกปฺโป. โย โข
 ภิกฺขเว เนกฺขมฺมสงฺกปฺโป อพฺยาปาทสงฺกปฺโป อวิหีสา-
 สงฺกปฺโป. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สมฺมาสงฺกปฺโป.

๓. กตมา จ ภิกฺขเว สมฺมาวาจา. ยา โข
 ภิกฺขเว มุสาวาทา เวรมณฺี, ปิสุณาย วาจาเย เวรมณฺี,
 ฌรฺุสาย วาจาเย เวรมณฺี, สมฺเปปฺลาปา เวรมณฺี. อัย
 วุจฺจติ ภิกฺขเว สมฺมาวาจา.

๔. กตโม จ ภิกฺขเว สมฺมากมฺมนฺโต. ยา โข
 ภิกฺขเว ปาณาติปาทา เวรมณฺี, อทินฺนาทานา เวรมณฺี,
 อพฺรหฺมจฺริยา เวรมณฺี. อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว สมฺมา-
 กมฺมนฺโต.

๕. กตโม จ ภิกฺขเว สมฺมาอาชีโว. อิทฺ ภิกฺขเว
 อริยสาวโก มิจฺฉาอาชีโว ปหาเย, สมฺมาอาชีเวเน ชีวิกฺก
 กปฺเปติ. อัย วุจฺจติ ภิกฺขเว สมฺมาอาชีโว.

๖. กตโม จ ภิกฺขเว สมฺมาวายาโม. อิทฺ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ อนุปฺปนฺนํ ปาปกํ อกฺุสลาณํ ฌมฺมานํ อนุปฺ-
 ปาทาย, ฉนฺทํ ชเนติ วายมตี วิริยํ อารภติ จิตฺตํ
 ปคฺคณฺหาติ ปทหติ. อุปฺปนฺนํ ปาปกํ อกฺุสลาณํ
 ฌมฺมานํ ปหานาย, ฉนฺทํ ชเนติ วายมตี วิริยํ อารภติ
 จิตฺตํ ปคฺคณฺหาติ ปทหติ. อนุปฺปนฺนํ กุสลาณํ ฌมฺมานํ
 อุปฺปาทาย, ฉนฺทํ ชเนติ วายมตี วิริยํ อารภติ จิตฺตํ
 ปคฺคณฺหาติ ปทหติ. จุปฺปนฺนํ กุสลาณํ ฌมฺมานํ,

จิตติยา อสมุโสมสาย ภิกขุโยภาวาย เวปุลุลาเย ภาวนาย
 ปาริปุริยา, ฉนทํ ชเนติ วายมตติ วิริยํ อารภติ จิตตํ
 ปคฺคณฺหาติ ปทหติ. อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สมฺมาวาयाโม.

๑. กตมา จ ภิกฺขเว สมฺมาสตี. อีธ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ กายเย กายานุปสฺสํ วิหริตี, อาตาปํ สมฺปชาโน
 สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌณาโทมนสฺสํ. เวทนาสุ
 เวทนานุปสฺสํ วิหริตี, อาตาปํ สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย
 โลเก อภิชฺฌณาโทมนสฺสํ. จิตฺเต จิตฺตานุปสฺสํ วิหริตี,
 อาตาปํ สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌณา-
 โทมนสฺสํ. ฌมฺเมสุ ฌมฺมานุปสฺสํ วิหริตี, อาตาปํ
 สมฺปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิชฺฌณาโทมนสฺสํ.
 อयํ วุจฺจติ ภิกฺขเว สมฺมาสตี.

๔. กตโม จ ภิกฺขเว สมฺมาสมาธิ. อีธ ภิกฺขเว
 ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กามเมหิ วิวิจฺจ อกฺุสเลหิ ฌมฺเมหิ,
 สวิตกฺกํ สวิจาร์ วิเวกชฺฌมฺบตีสุขํ ปจฺฉมํ ฉานํ อุปสมฺปชฺช
 วิหริตี. วิตกฺกวิจารานํ รูปสฺมา, อชฺฌตฺตํ สมฺปสาหนํ
 เจตโส เอโกทิกาวํ อวิตกฺกํ อวิจาร์, สมาธิชฺฌมฺบตีสุขํ
 ทฺุติยํ ฉานํ อุปสมฺปชฺช วิหริตี. ปัตติยา จ วิราคา
 อูปเภฺขโก จ วิหริตี สโต จ สมฺปชาโน, สุขญฺจ

กาเยน ปฏิสัเวเทติ, ยนตัม อริยา อัจฉิขนุติ อุกุเปกขโก
 สติมา สุขวิหารัตติ, ตติยัม ฉานัน อุปสมปชช วิหริติ.
 สุขสฺส จ ปหานา ทุกฺขสฺส จ ปหานา, ปุพฺเพ ว
 โสมนสฺสโทมนสฺसानัน อตฺถงฺคมา, อทุกฺขมสฺสํ อุกุเปกขา-
 สติปาริสฺสุทธิ, จตฺตถัม ฉานัน อุปสมปชช วิหริติ. อัย
 วุจฺจติ ภิกฺขเว สมฺมาสมาริทธิ.

อิทมวโจ ภควา. อตฺตมณา เต ภิกฺขุ ภควโต
 ภาสีตัม, อภินนฺทนต์.

มคฺควิภงฺกสฺสทตัม นิฏฺฐิตัม.

อฏฺฐจฺจกิกมคฺคคาถา

มคฺคานนฺทชฺชกิกโก เสฏฺฐโฆ	สจฺจจันนํ จตฺุโร ปทา,
วิราโค เสฏฺฐโฆ ฐมฺมานัน	ทิปทานนฺจ จกฺขุมา.
เอเสว มคฺโค นตฺถนฺนโล	ทสฺสสนสฺส วิสฺสุทฺธิยา,
เอตฺถนฺนํ ตมฺเห ปฏฺิปชฺชถ	मारเสนปฺปโมหนัน. *
เอตฺถนฺนํ ตมฺเห ปฏฺิปนฺนา	ทุกฺขสฺสนตัม กิริสฺสถ,
อกฺขาโต โว มยา มคฺโค	อณฺณาย สลฺลสฺสทณฺน.

ตุมฺเหที กิจฺจํ อาตปฺปํ อุกฺขาตาโร ตถาคตา,
 ปฏฺฐินฺนา ปโมกฺขนฺตี ฌายีโน มारพฺนชฺนาตี.

รัตนตฺตยานภาวาทคฺคาฉา

รัตนตฺตยานภาเวน	รัตนตฺตยเตชสา,
ทุกฺขโรคฺภยา เวรา	โสกา สตฺตฺ จุปฺททฺวา.
อนเภา อนฺตรายาปํ	วินสฺสนตฺตฺ อเสสโต,
ชยสิทฺธิ ฐนํ ลากิ	โสตฺถิ ภาคฺยํ สุขํ พลํ.
สิริ อายุ จ วณฺโณ จ	โกกํ วุฑฺฒิ จ ยสฺวา,
สทวสฺสา จ อายุ จ	ชีวสิทฺธิ ภาวนตฺตฺ เต.

ภวตฺ สหฺพมฺงคฺลํ ๆ เป ๆ

สาราณียชฺมมฺสฺตฺตํ

เอวมฺเม สฺตํ. เอกิํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหฺรติ,
 เชตวเน อนาถปฺปณฺฑิกสฺส, อาราเม. ตตฺร โข ภควา
 ภิกฺขุ อามนฺเตสิ ภิกฺขุโวตี. ภทฺนเตตี เต ภิกฺขุ ภควโต
 ปจฺจสฺโสสิ. ภควา เอตทโวจ, ฉยิเม ภิกฺขเว ชมฺมา

สาราณียา ปัยกรณา ครุกรณา, สงคหાય อวิวาทาย
 สามคฺคิยา เอกภวาย สํวตฺตติ. กตเม ฉ.

๑. อธิ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน, เมตฺตํ กายกมฺมํ
 ปจฺจุปฺภูจิตฺตํ โหติ, สพฺรหฺมจาร์สฺส อวิ เจว รโห จ.
 อยมฺปิ ฌมฺโม สาราณียํ ปัยกรโณ ครุกรโณ, สงคหાય
 อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกภวาย สํวตฺตติ.

๒. ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน, เมตฺตํ วจิกมฺมํ
 ปจฺจุปฺภูจิตฺตํ โหติ, สพฺรหฺมจาร์สฺส อวิ เจว รโห จ.
 อยมฺปิ ฌมฺโม สาราณียํ ปัยกรโณ ครุกรโณ, สงคหાય
 อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกภวาย สํวตฺตติ.

๓. ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน, เมตฺตํ มโนกมฺมํ
 ปจฺจุปฺภูจิตฺตํ โหติ, สพฺรหฺมจาร์สฺส อวิ เจว รโห จ.
 อยมฺปิ ฌมฺโม สาราณียํ ปัยกรโณ ครุกรโณ, สงคหાય
 อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกภวาย สํวตฺตติ.

๔. ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ, เย เต ลาภา
 ฌมฺมิกา ฌมฺมลทฺธา, อนฺตมโส ปตฺตปริยาปนฺนตฺตมฺปิ,
 ตถารุเปหิ ลาเภหิ อปฺปฏิวิทฺตโกคฺคิ โหติ, สํลวณฺเตหิ
 สพฺรหฺมจาร์หิ สาธารณโกคฺคิ. อยมฺปิ ฌมฺโม สาราณียํ

บิษกรโณ ครุกรโณ, สงคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา
เอกัภาวาย สํวตฺตติ.

๕. ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ, ยานิ ตานิ สีสานิ
อชณฺทานิ อณิหฺทานิ อสพฺลานิ อกมฺมาसानิ, ภูชิสฺसानิ
วิญญูปสฺตถานิ อปรามญฺจานิ สมาธิสํวตฺตนิกานิ, ตถารูปเส
สึเสสฺ สึลสามณฺณคโต วิหฺรติ, สพฺรหฺมจาร์หิ อวิ เจว
รโห จ. อยมฺปิ ชฺมโม สาราณึโย บิษกรโณ ครุกรโณ,
สงคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกัภาวาย สํวตฺตติ.

๖. ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ, ยายํ ทิฏฺฐิ อริยา
นियฺยานิกา, นียฺยาติ ตกฺกรสฺส สมฺมาทกฺขกฺขยาย,
ตถารูปาย ทิฏฺฐิยา ทิฏฺฐิสามณฺณคโต วิหฺรติ, สพฺรหฺม-
จาร์หิ อวิ เจว รโห จ. อยมฺปิ ชฺมโม สาราณึโย
บิษกรโณ ครุกรโณ, สงคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา
เอกัภาวาย สํวตฺตติ.

อิม โข ภิกฺขเว ฉ ชฺมมา สาราณึยา บิษกรณา
ครุกรณา, สงคหาย อวิวาทาย สามคฺคิยา เอกัภาวาย
สํวตฺตตฺตติ.

อิทฺมโวจ ภควา, อตฺตมฺนา เต ภิกฺขุ ภควโต

ภาสิต์, อภินนทนต์.

สาราณียชมมสตุตต์ นิฎฐิต์.

ภิกขุอุปปริหานิยชมมสตุตต์

เอวมมุเม สุตฺ. เอกิ สมยํ ภควา. ราชคเห วิหริติ,
 คิขุณฺณกุญฺเฒ ปพฺพเต. ตตร โข ภควา ภิกขุ อามนฺเตสึ.
 สตุตฺต วอ ภิกขเว อุปริหานิเย ชมฺเม เทเสสฺสามิ, ตํ
 สฺนฺนาถ สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิตฺสามิตฺติ. เอวมฺภนฺเตติ
 โข เต ภิกขุ ภควโต ปจฺจสฺโสสุ. ภควา เอตทโวจ.
 กตเม จ ภิกขเว สตุตฺต อุปริหานิยา ชมฺมา.

๑. ยาวกัถฺวญฺจ ภิกขเว ภิกขุ, อภินฺนทนต์ปาทา
 ภวิสฺสสนฺติ สนฺนปาทพฺพลา. วุฑฺฒิเยว ภิกขเว ภิกขุณฺิ
 ปาฎิกงฺขา โน ปริหานิ.

๒. ยาวกัถฺวญฺจ ภิกขเว ภิกขุ, สมคฺคา สนฺนปติสฺ-
 สนฺติ, สมคฺคา วุฑฺฒิสฺสสนฺติ, สมคฺคา สงฺฆกรณฺิยานิ
 กริสฺสสนฺติ. วุฑฺฒิเยว ภิกขเว ภิกขุณฺิ ปาฎิกงฺขา โน
 ปริหานิ.

๓. ยาวกัณฐจ ภิกขเว ภิกขุ, อปฺลฺลตฺตํ น
 ปลฺลตฺเตสฺส สฺสํ, ปลฺลตฺตํ น สมฺมุจฺฉินฺทิสฺสํ, ยถา
 ปลฺลตฺเตสฺส สิกฺขาปเทสฺส สมาทาย วตฺติสฺสํ. วุฑฺฒิเยว
 ภิกขเว ภิกฺขุํ ปาฎิกฺงฺขา โน ปริหานิ.

๔. ยาวกัณฐจ ภิกขเว ภิกขุ, เย เต ภิกขุ เถรา
 รตฺตลฺลญฺ จิรปพฺพิตา, สงฺฆปฺปโต สงฺฆปริณายกา, เต
 สกฺกริสฺสํ ครุกริสฺสํ มานะสฺสํ ปุเชสฺสํ,
 เตสฺสจ โสตพฺพิ มลฺลิสฺสํ. วุฑฺฒิเยว ภิกขเว
 ภิกฺขุํ ปาฎิกฺงฺขา โน ปริหานิ.

๕. ยาวกัณฐจ ภิกขเว ภิกขุ, อฺปฺปนฺนํ ตณฺหา
 โปโนพฺภวีกาย โน วสํ คจฺฉิสฺสํ. วุฑฺฒิเยว ภิกขเว
 ภิกฺขุํ ปาฎิกฺงฺขา โน ปริหานิ.

๖. ยาวกัณฐจ ภิกขเว ภิกขุ, อารลฺลเกสฺส เสนา-
 สเนสฺส สาเปกฺขา ภวิสฺสํ. วุฑฺฒิเยว ภิกขเว ภิกฺขุํ
 ปาฎิกฺงฺขา โน ปริหานิ.

๗. ยาวกัณฐจ ภิกขเว ภิกขุ, ปจฺจตฺตลฺลเว สติ
 อฺปฺปจฺเจสฺสํ, กิณฺติ อนาคตา จ เปสลา สพฺรหฺมจาริ
 อากฺขณฺณํ, อากตา จ เปสลา สพฺรหฺมจาริ ฆาสุ

วิหเรยฺยุนฺติ. วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺโ ปาฎิกฺงฺขา โน
ปฺริหานี.

ยวาทฺถวญฺจ ภิกฺขเว อิมํ สตฺตํ อปฺริหานีเยว ฐมฺมา
ภิกฺขุสฺส จสฺสสนฺติ. อิมํสฺส จ สตฺตํสฺส อปฺริหานีเยสฺส ฐมฺเมสฺส
ภิกฺขุ สนฺทิสฺสิสฺสสนฺติ. วุฑฺฒิเยว ภิกฺขเว ภิกฺขุณฺ
ปาฎิกฺงฺขา โน ปฺริหานีติ.

อิทฺมวโจ ภควา, อตฺตมฺนา เต ภิกฺขุ ภควโต
ภาสิตํ, อภินนฺทุนฺติ.

ภิกฺขุอปฺริหานีเยวสฺสสฺส ตํ นิฏฺฐิจิตํ.

นิธิกณฺฑทสฺสุตฺตคาคา

นิธี นิเชติ ปุริโส	คฺมภีเร อุตฺกนฺติเก,
อตฺถเก กิจฺเจ สมนุปฺปนเน	อตฺถาย เม ภวิสฺสตี.
ราชโต วา ทฺรุตฺตสฺส	โจรโต ปิพิตฺสฺส วา,
อิตฺตสฺส วา ปโมกฺขาย	ทฺพฺภิกฺขุ อปฺทาสุ วา.
เอตฺตตฺถาย โลกสฺมึ	นิธี นาม นิธิยฺยตี.
ดาวสฺสฺสนิหิตโต สนฺโต	คฺมภีเร อุตฺกนฺติเก.

น สพุโพ สพุพทาเยว
 นิธิ วา จานา จวติ

นาคา วา อปนาเมนติ
 อปปียา วาปี ทายาทา
 ยทา ปุณฺณกฺขโย โหติ

ยสฺส ทาเนน สีเลน
 นิธิ สุนฺหิตฺโต โหติ

เจติยมฺหิ จ สงฺฆे วา
 มาตริ ปิตริ วาปี

เอโส นิธิ สุนฺหิตฺโต
 ปทาย คมนฺเยสุ

อสาธารณมฺมฺลฺเณสํ
 กยิราถ ฐโร ปุณฺณานิ

เอส เทวมฺนุสฺसानํ
 ยํ ยํ เทวาทิปตฺถเณติ

สุวณฺณตา สฺสรตา
 อาธิปจํ ปริวาริ

ตสฺส ตํ อุกกปฺปติ,
 สลฺลวฺวา วาสฺส วิมฺยุหติ.

ยกฺขา วาปี หรฺนติ นํ,
 อุตฺถรฺนติ อปสฺสโต,
 สพุพเมตํ วินสฺสติ.

สลฺลวฺเมน ทเมน จ,
 อิตฺถิยา ปุริสสฺส วา.

ปุกฺคฺเค อตฺถิสฺสุ วา,
 อโถ เชฏฺฐจฺมฺหิ ภาตริ.

อเชยฺโย อนุคามิโย,
 เอตํ อาทาย คจฺจติ.

อโจรฺหฺรฺโณ นิธิ,
 โย นิธิ อนุคามิโก.

สพุพกามทโท นิธิ,
 สพุพเมเตน ลพฺภติ.

สุสณฺจานํ สฺสรูปตา,
 สพุพเมเตน ลพฺภติ.

ปเทศรชษฐ์ อีสุสรีย์	จกกวตฺตีสฺขั ปิยั,
เทวราชชมปี่ ทิพเพสุ	สพฺพเมเตน ลพฺภติ.
มานุสฺสิกา จ สมฺปตฺติ	เทวโลเก จ ยา รัตติ,
ยา จ นิพฺพานสมฺปตฺติ	สพฺพเมเตน ลพฺภติ.
มิตฺตสมฺปทมาคมฺม	โยนิโส เจ ปยุญฺชโต,
วิชฺชาวิมุตฺติวสฺสิกาโว	สพฺพเมเตน ลพฺภติ.
ปฏิสมฺภिता วิโมกฺขา จ	ยา จ สาวกปารมฺมี,
ปจฺเจกโพธิ พุทฺธภูมि	สพฺพเมเตน ลพฺภติ.
เอวํ มหตฺถิกา เอสา	ยทฺธิ ปุญฺญสมฺปทา,
คสฺมา ธีรา ปสฺสนติ	ปณฺธิตา กตปุญฺญตนฺติ.

๑๖ คาทากิ่ง

โอวาทปาฏิโมกฺขาทีปาโด

อุทฺทิฏฺฐิ โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา
 สมฺมาสมฺพุทฺเธน, โอวาทปาฏิโมกฺขิ ตีหิ คาทาหิ,
 ขนฺตี ปรมิ ตโป ตีติกฺขา,
 นิพฺพานิ ปรมิ วทนฺติ พุทฺธา,
 น หิ ปพฺพชิตो ปฺรปฺมาตี,
 สมฺโน โหติ ปฺริ วิหะชยนฺโต.

สพฺพปาปสฺส อกรรมิ	กุสลสฺสุปสมฺปทา.
สจิตฺตปฺริโยทปนํ	เอตํ พุทฺธาน สาสนํ.
อนุปฺวาโท อนุปฺมาโต	ปาฏิโมกฺเข จ สํวโร,
มตฺตตฺถตฺตา จ ภตฺตสมิ	ปนฺตตฺถจ สยนาสนํ,
อชฺชิตฺเต จ อาโยโค	เอตํ พุทฺธาน สาสนนฺติ.

อนนฺกปฺริยาเยน โข ปน เตน ภควตา ชานตา
 ปสฺสตา อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน, สํลํ สมฺมทฺกฺขาตํ
 สมาชิ สมฺมทฺกฺขาโต ปญฺญา สมฺมทฺกฺขาทา.

กถญจ สํลํ สมฺมทฺกฺขาตํ ภควตา. เหฏฺฐิเมนปปี
 ปฺริยาเยน, สํลํ สมฺมทฺกฺขาตํ ภควตา. อฺปริเมนปปี ปฺริยาเยน,

สี่ลั สมมุทกษัตริ ภาควตา. กถลจ เหฎจิมเณ ปรียาเณ, สี่ลั
 สมมุทกษัตริ ภาควตา. อีธ อรียสาวโก ปาณาติปาตา
 ปฎีวีรโต โหติ, อทินนาทานา ปฎีวีรโต โหติ, กามะสุ
 มิจฉาจารา ปฎีวีรโต โหติ, มุสาวาธา ปฎีวีรโต โหติ,
 สุราเมรยมชฺชปมาทญฺชานา ปฎีวีรโต โหตีติ. เอว โข
 เหฎจิมเณ ปรียาเณ, สี่ลั สมมุทกษัตริ ภาควตา. กถลจ
 อูปริเณน ปรียาเณ, สี่ลั สมมุทกษัตริ ภาควตา. อีธ ภิกฺขุ
 สี่ลวา โหติ, ปาฎีโมกฺขสัวรสัวโต วิหริติ อจาจรโคจร-
 สมฺปนฺโน, อถมฺเตเตสุ วชฺเชสุ ภยทสฺสาวี สમાทาย
 สิกฺขติ สิกฺขาปเทสุติ. เอว โข อูปริเณน ปรียาเณ, สี่ลั
 สมมุทกษัตริ ภาควตา.

กถลจ สมาริ สมมุทกษัตริ ภาควตา. เหฎจิมเณปรี
 ปรียาเณ, สมาริ สมมุทกษัตริ ภาควตา. อูปริเณนปรี
 ปรียาเณ, สมาริ สมมุทกษัตริ ภาควตา. กถลจ เหฎจิมเณ
 ปรียาเณ, สมาริ สมมุทกษัตริ ภาควตา. อีธ อรียสาวโก
 ไวสุสคฺคาเรมฺมณั กริตฺวา, ลภติ สมาริ ลภติ จิตฺตสุเสกคฺค-
 ตนฺติ. เอว โข เหฎจิมเณ ปรียาเณ, สมาริ สมมุทกษัตริ

ภควตา. กถญจ อุปริเมน ปรียาเยน, สมาธิ สมมทุกขาโต
 ภควตา. อีธ ภิกขุ วิวิจฺเจว กามะหิ วิวิจฺจ อกฺุสเลหิ
 ฐมฺเมหิ, สวิตกฺกํ สวิจารํ วิเวกขมฺบตีสุขํ ปจฺฉมํ ฌานํ
 อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ. วิตกฺกวิจฺจารานํ รูปสมา, อชฺฌตฺตํ
 สมฺปสาทนํ เจตโส เอโกทิกาวํ อวิตกฺกํ อวิจารํ, สมาธิ-
 ขมฺบตีสุขํ ทฺติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ. ปัตติยา จ
 วิราคา อฺุเปกฺขโก จ วิหฺรติ สโต จ สมฺปชาโน, สุขญจ
 กายเณ ปฏิสํเวเทติ, ยนฺตํ อริยา อัจจิกฺขณฺติ อฺุเปกฺขโก
 สติมา สุขวิหฺรติ, ตฺติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ. สุขสฺส
 จ ปหานา ทฺกฺขสฺส จ ปหานา, ปุพฺเพ ว โสมนสฺส-
 โทมนสฺसानํ อตฺถจฺจมา, อทฺกฺขมฺสุขํ อฺุเปกฺขาสติปาริสฺสุทฺธิ,
 จตฺตฺถํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหฺรติ. เอวํ โข อฺุปริเมน
 ปรียาเยน, สมาธิ สมมทุกขาโต ภควตา.

กถญจ ปญฺญา สมมทุกขาตา ภควตา. เหฏฺฐิเมนปปี
 ปรียาเยน, ปญฺญา สมมทุกขาตา ภควตา. อฺุปริเมนปปี
 ปรียาเยน, ปญฺญา สมมทุกขาตา ภควตา. กถญจ เหฏฺฐิเมน
 ปรียาเยน, ปญฺญา สมมทุกขาตา ภควตา. อีธ อริยสาวโก
 ปญฺญวา โหติ, อุตฺยตฺถคามินียา ปญฺญาย สมนฺนาคโต,

อริยาย นิพเพชฌกาย สมมา ทุกขกุกขคามินิชาติ. เอว
 โข เหฏฐิเมน ปรียาเยน, ปญญา สมมตทกขาทา ภควตา.
 กถญจ อูปริเมน ปรียาเยน, ปญญา สมมตทกขาทา
 ภควตา. อีธ ภิกขุ อิทํ ทุกขนุตติ ยถาภูตํ ปชานาติ, อัย
 ทุกขสมุทโยติ ยถาภูตํ ปชานาติ, อัย ทุกขนิโรธติ
 ยถาภูตํ ปชานาติ, อัย ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาติ ยถาภูตํ
 ปชานาติ. เอว โข อูปริเมน ปรียาเยน, ปญญา
 สมมตทกขาทา ภควตา.

สัสสปริภาวโต สมาธิ มหปผลโต โหติ มหานิสัสโส.
 สมาสสปริภาวตา ปญญา มหปผลา โหติ มหานิสัสสา.
 ปญญาปริภาวตี จิตฺตี สมมเทว อาสเวหิ วิมุจฺจติ. เสยฺยถิทํ.
 กามาสวา ภวาสวา อวิชฺชาสวา. ภาสิตา โข ปน ภควตา
 ปรีนิพพานสมเย อัย ปจฺฉิมวาจา, หนุททานิ ภิกฺขเว
 อามนฺตยามิ โว, วยธมฺมา สงฺขารา, อปฺปมาเทน
 สมฺปาเทถาติ. ภาสิตถฺยจิทํ ภควตา, เสยฺยถาปี ภิกฺขเว
 ยานิ กานิจิ ชงฺคลานํ ปาณานํ ปทชาตานิ, สพฺพานิ
 ตานิ หตฺถิปเท สโมธานํ กจฺฉนฺติ, หตฺถิปทํ เตสํ
 อคฺคมกฺขายตี, ยทิทํ มหนตฺตเตน. เอวเมว โข ภิกฺขเว

เย เกจิ กุสลา ฐมา, สพเพ เต อปฺปมาทมูลกา
 อปฺปมาทสโมสรรณา, อปฺปมาโท เตสํ อคฺคมกฺขายตฺติ.
 ตสฺมาตฺติหฺมฺเหติ สิกฺขิตพฺพํ, ติพฺพาเปกฺขา ภวิสฺสาม,
 อธิสฺลสิกฺขาสมาทาเน, อธิจิตฺตสิกฺขาสมาทาเน, อธิปฺลฺยา-
 สิกฺขาสมาทาเน, อปฺปมาเทน สมฺปาเทสฺสามาติ. เอวญฺหิ
 โน สิกฺขิตพฺพํ.

โหวาทปาฏิโมกฺษาทิปาไซ นิฏฺฐิตฺโต.

สฺลฺลทฺเทสฺปาไซ อฺโปสถาวสฺสานเน สขุณฺณายิตพฺพโท

ภาสิตฺมิทํ เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา
 สมฺมาสมฺพุทฺเธน, สมฺปนฺนสฺลฺลา ภิกฺขเว วิหฺรต สมฺปนฺน-
 ปาฏิโมกฺขา, ปาฏิโมกฺขสํวรสํวฺตา วิหฺรต อจารโคจร-
 สมฺปนฺนา, อณฺมตฺเตสฺ วชฺเชสฺ ภยทสฺสาวิ สมาทาย
 สิกฺขต สิกฺขาปเทสฺติ. ตสฺมาตฺติหฺมฺเหติ สิกฺขิตพฺพํ,
 สมฺปนฺนสฺลฺลา วิหฺริสฺสาม สมฺปนฺนปาฏิโมกฺขา, ปาฏิโมกฺข-
 สํวรสํวฺตา วิหฺริสฺสาม อจารโคจรสมฺปนฺนา, อณฺมตฺเตสฺ

วชฺเชสฺส ภยทสฺสาวี สมากาย สิกฺขิสฺสสาม สิกฺขาปเทสฺสติ.
 เอวณฺหิ โน สิกฺขิตพฺพํ.

ตายนคานา

ฉินฺท โสถํ ปรกฺกมฺม	กามะ ปนฺท พุราหฺมณ,
นปฺปฬาย มฺนิ กามะ	เนกตฺตมฺปปฺชชติ.
กยิรา เจ กยิราถนํ	ทพฺพหเมณํ ปรกฺกม,
สีติโล หิ ปรีพฺพาไซ	ภยฺโย อากิเรเต รชํ.
อกถํ ทฺกฺกมฺมิ เสยฺโย	ปจฺฉา ตปฺปติ ทฺกฺกมฺมิ,
กตลฺลจ สฺกถํ เสยฺโย	ยํ กตฺวา นานตปฺปติ.
กุโส ยถา ทฺคฺคหิโต	หตฺถเมวานุกนฺตติ,
สามลฺลํ ทฺปฺปรามตฺถิ	นิริยายฺปฺกทฺตติ.
ยงฺกิลฺลจ สีติลํ กมฺมํ	สงฺกิลฺลจลฺลจ ยํ วจํ,
สงฺกสฺสรํ พุรหฺมจริยํ	น ตํ โหติ มหปฺพลนฺติ.

ติโรกฐกฏทศตคาถา

ติโรกฐกฐเทศุ ติฏฐนุติ	สนธิสังฆาฏเกสุ จ,
ทวารพาสุ ติฏฐนุติ	อาคนตฺวาน สกั ฆริ.
ปฺหุเต อนฺนปानมฺหิ	ขชฺชโกชฺเช อฺปฏฺจิตฺเต,
น เตสํ โกจิ สรติ	สตุตฺตานํ กมฺมปจฺจยา.
เอวํ ททฺนฺติ ฅาตํ	เย โหณฺติ อนุกมฺปกา,
สฺจึ ปณฺตี กาลเณ	กปฺปิยํ ปานโกชนํ.
อิทํ โว ฅาตํ โหตุ	สฺจิตฺตา โหณฺตุ ฅาตโย,
เต จ ตตฺถ สมากนฺตฺวา	ฅาติเปตา สมากตา.
ปฺหุเต อนฺนปानมฺหิ	สกกจฺจํ อนฺโมทเร,
จิรํ ชฺวันตุ โน ฅาติ	เยสํ เหตุ ลกาม เส.
อมฺหากญฺจ กตา ปุชา	ทายกา จ อนิพฺผลา,
น หิ ตตฺถ กสิ อตฺถิ	โครกฺเขตฺถ น วิชฺชติ.
วณฺชฺชา ตาทิสํ นตฺถิ	หิรฺลฺเลน กยากยํ,
อิโต ทินฺเนน ยาเปณฺติ	เปตา กาลกตา ตฺหิ.
อฺณฺณเต อฺทกํ วุฏฺฐิ	ยถานินฺนํ ปวตฺตติ,
เอวเมว อิโต ทินฺนํ	เปตํ อฺปกปฺปติ,
ยถา วาริวหา ปุรา	ปฺริปฺเรนฺติ . สาคฺริ,
เอวเมว อิโต ทินฺนํ	เปตํ อฺปกปฺปติ.

อหาสี เม อกาสี เม	ภาติมิตฺตา สขา จ เม,
เปตานํ ทกฺขิณํ ทชฺชา	ปฺพุเพ กตมนุสฺสรํ.
น หิ รุณฺณํ วา โสโก วา	ชา วณฺณา ปรีเทวนา,
น ตํ เปตานมตฺถาย	เอวํ ติกฺขณฺตํ ภาตโย.
อยลฺลจ โข ทกฺขิณา ทินฺนา	สงฺฆมฺหิ สุปฺตฺติกฺขา,
ทํมรตฺตํ หิตายสฺส	ชานโส อุกฺกปฺปติ.

โส ภาตฺธิมฺโม จ อัย นิตฺตฺสํโตะ,
 เปตาน ปุชา จ กตา อุพารา,
 พลลฺลจ ภิกฺขุณฺมนุปฺปทินฺนํ,
 ตุมฺเหหิ ปฺลลฺลํ ปสฺสํ อนปฺปกนฺติ.

๑๓ คาถา อนุโมทนา ในปุพพเปตพลีทาน ทั้งสูตร
 บ้าง แต่ อหาสี เม อกาสี เม ไปบ้าง.

ชมมคารวาทिका

เย จ อตตะตา สมุพพุธา	เย จ พุพพุธา อนาคตา,
โย เจตริหิ สมุพพุโ	พหุนัน โสภนาสโน.
สพเพ สทฺชมมกรุโน	วิหริสฺ วิหาติ จ,
อถาปี วิหริสฺสนติ	เอสา พุพพุชาน ชมมตา.
ตสฺมา หิ อตตกาเมน	มหตตมภิกงฺขตา,
สทฺชมฺโม กรุกาตพุโพ	สรฺ พุพพุชาน สาสนํ.
ทฺททํ ททมานานํ	ทุกฺกรํ กมฺม กุพฺพตํ,
อสนฺโต นานุกุพฺพนติ	สत्ตํ ชมฺโม ทฺรนวโย.
ตสฺมา สตถฺจ อสตถฺจ	นानา โหติ อิตฺถ คติ,
อสนฺโต นิรยํ ยนฺติ	สนฺโต สคฺคปรายนา.
น หิ ชมฺโม อชมฺโม จ	อุโป สมวิปากิโน
อชมฺโม นิรยํ เนติ	ชมฺโม ปาเปติ สุกฺคตํ.

ชมฺโม หเว รกฺขติ ชมฺมจารี,
 ชมฺโม สฺจิจฺฉโน สฺขมวหาติ.
 เอसानิสฺสโ ส ชมฺเม สฺจิจฺฉณ,
 น ทฺคฺคตํ คจฺฉติ ชมฺมจารี.
 น ปุพฺพคนฺโ โ ปฏฺฐวาตเมติ,
 น จนฺทนํ ตครมลฺลิกา वा

สตยจ คนุโธ ปฏิวาตเมติ,

สพฺพทา ทิสสา สปฺปริโส ปวายติ.

จนฺทนี ตครี วาปี

เอเตสํ คนุชชาตานิ

อปฺปมตฺโต อยํ คนุโธ

โย จ สิวตํ คนุโธ

เตสํ สมฺปนฺนสํลานิ

สมฺมทญฺญา วิมุตฺตานิ

ยถา สงฺการชานสมิ

ปทุมํ ตตฺถ ชาเยถ

เอวํ สงฺการภุเตสุ

อติโรจติ ปญฺญา

อฺปฺปลิ อถ วสุสิเก,

สิลคนุโธ อนุตฺตโร.

ยวายํ ตครจนฺทนี,

วาติ เทเวสุ อุตฺตโม.

อปฺปมาทวิหารินี,

มาโร มคฺคิ น วิณฑติ.

อฺชฺฉนฺตสมิ มหาปถ,

สฺจิกนุชํ มโนรมิ.

อนุชภูเต ปุณฺชชเน,

สมฺมาสมฺพุทฺทสาวโกติ.

สติปฏฺฐานปาโธ

อตฺถิ โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา
สมฺมาสมฺพุทฺทเชน. เอกายโน อยํ มคฺโค สมฺมทกฺขาโต,
สตฺตานิ วิสุทฺธิยา, โสภปริเทวานิ สมตฺติกฺกมาย, ทุกฺข-
โทมนสฺसानิ อตฺถงฺกมาย, ญาสฺส อธิคฺมาย, นิพฺพานสฺส
สจฺฉิกิริยาย. ยทิตฺถ จตฺตาริ สติปฏฺฐานา, กตเม จตฺตาริ.

อิธ ภิกขุ กายเ กายานุปัสสี วิหริติ, อาตาปี่ สมุปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิขุณาโทมนสฺสํ.
 เวทนาสุ เวทนานุปัสสี วิหริติ, อาตาปี่ สมุปชาโน สติมา
 วิเนยฺย โลเก อภิขุณาโทมนสฺสํ. จิตฺเต จิตฺตานุปัสสี
 วิหริติ, อาตาปี่ สมุปชาโน สติมา วิเนยฺย โลเก อภิขุณา-
 โทมนสฺสํ. ฌมฺเมสุ ฌมฺมานุปัสสี วิหริติ, อาตาปี่ สมุปชาโน
 สติมา วิเนยฺย โลเก อภิขุณาโทมนสฺสํ.

๑. กถญจ ภิกขุ กายเ กายานุปัสสี วิหริติ. อิธ
 ภิกขุ อชฺฌตฺตํ วา กายเ กายานุปัสสี วิหริติ, พหิทฺธา
 วา กายเ กายานุปัสสี วิหริติ, อชฺฌตฺตพหิทฺธา วา กายเ
 กายานุปัสสี วิหริติ, สมุทฺยฌมฺมานุปัสสี วา กายสมฺมึ
 วิหริติ, วยฌมฺมานุปัสสี วา กายสมฺมึ วิหริติ. สมุทฺยวย-
 ฌมฺมานุปัสสี วา กายสมฺมึ วิหริติ, อตฺถิ กาโยติ วา
 ปนสฺส สติ ปจฺจุปฺภวจิตฺตา โหติ, ยาวเทว ฌาณเมตฺตตาย
 ปตฺติสฺสตีตฺตตาย. อนิสฺสตีโต จ วิหริติ น จ กิณฺจิ โลเก
 อุปาทิยตี. เอวํ โข ภิกขุ กายเ กายานุปัสสี วิหริติ.

๒. กถญจ ภิกขุ เวทนาสุ เวทนานุปัสสี วิหริติ.
 อิธ ภิกขุ อชฺฌตฺตํ วา เวทนาสุ เวทนานุปัสสี วิหริติ,
 พหิทฺธา วา เวทนาสุ เวทนานุปัสสี วิหริติ, อชฺฌตฺต-

พหิทฺฐา วา เวทนาสุ เวทนानุปฺสฺสึ วิหฺรติ, สมุทฺยธฺมฺมานุ-
 ปฺสฺสึ วา เวทนาสุ วิหฺรติ, วยธฺมฺมานุปฺสฺสึ วา เวทนาสุ
 วิหฺรติ, สมุทฺยวยธฺมฺมานุปฺสฺสึ วา เวทนาสุ วิหฺรติ. อคฺคฺติ
 เวทนาติ วา ปนฺสฺส สติ ปจฺจุปฺภุจฺจिता โหติ, ยาวเทว
 ฅานมตฺตตาย ปตฺติสฺส
 อนิสฺส
 กิณฺณจ โลกเ อฺปาทิยติ. เอวํ โข ภิกฺขุ เวทนาสุ เวทนानุ-
 ปฺสฺสึ วิหฺรติ.

๓. กถญจ ภิกฺขุ จิตฺเต จิตฺตานุปฺสฺสึ วิหฺรติ. อธิ
 ภิกฺขุ อชฺฌตฺตํ วา จิตฺเต จิตฺตานุปฺสฺสึ วิหฺรติ, พหิทฺฐา
 วา จิตฺเต จิตฺตานุปฺสฺสึ วิหฺรติ, อชฺฌตฺตพหิทฺฐา วา จิตฺเต
 จิตฺตานุปฺสฺสึ วิหฺรติ, สมุทฺยธฺมฺมานุปฺสฺสึ วา จิตฺตสฺมึ
 วิหฺรติ, วยธฺมฺมานุปฺสฺสึ วา จิตฺตสฺมึ วิหฺรติ, สมุทฺยวย-
 ธฺมฺมานุปฺสฺสึ วา จิตฺตสฺมึ วิหฺรติ, อคฺคฺติ จิตฺตฺนฺติ วา
 ปนฺสฺส สติ ปจฺจุปฺภุจฺจिता โหติ, ยาวเทว ฅานมตฺตตาย
 ปตฺติสฺส
 อนิสฺส
 กิณฺณจ โลกเ อฺปาทิยติ. เอวํ โข ภิกฺขุ จิตฺเต จิตฺตานุปฺสฺสึ วิหฺรติ.

๔. กถญจ ภิกฺขุ ธฺมฺเมสุ ธฺมฺมานุปฺสฺสึ วิหฺรติ. อธิ
 ภิกฺขุ อชฺฌตฺตํ วา ธฺมฺเมสุ ธฺมฺมานุปฺสฺสึ วิหฺรติ, พหิทฺฐา
 วา ธฺมฺเมสุ ธฺมฺมานุปฺสฺสึ วิหฺรติ, อชฺฌตฺตพหิทฺฐา วา

ชมฺเมสุ ชมฺมานุปลฺลสฺสึ วิหริติ, สมุทฺยชมฺมานุปลฺลสฺสึ วา
 ชมฺเมสุ วิหริติ, วยชมฺมานุปลฺลสฺสึ วา ชมฺเมสุ วิหริติ,
 สมุทฺยวยชมฺมานุปลฺลสฺสึ วา ชมฺเมสุ วิหริติ, อตฺถิ ชมฺมาติ
 วา ปนฺสฺส สติ ปจฺจุปฺภุจฺจิตา โหติ, ยาวเทว ฌาณเมตฺตตาย
 ปตฺติสฺสตีมตฺตตาย. อนิสฺสึโต จ วิหริติ น จ กิณฺณจ โลก
 อฺปาทียติ. เอวํ โข ภิกฺขุ ชมฺเมสุ ชมฺมานุปลฺลสฺสึ วิหริติ.

อยํ โข เตน ภควตา ชานตา ปลฺลสฺสตา อรหตา
 สมฺมาสมุทฺตฺเตน, เอกายโน มคฺโค สมฺมทกฺขาโต, สตฺตทานิ
 วิสุทฺธิยา, โสภปริเทวานํ สมตฺติกฺกมฺยา, ทุกฺขโทมนสฺसानิ
 อตฺตงฺกมฺยา, ฌายสฺส อธิคฺมฺยา, นีพฺพานสฺส สจฺฉนิกิริยาเย.
 ยทิตํ จตฺตาวโร สติปฺภุจฺจานาติ.

เอกายนํ ชาตฺติขยนฺตทสฺสึ,
 มคฺคํ ปชานาติ หิตานุกมฺปํ,
 เอเตน มคฺเคน ตริสฺสํ ปุพฺเพ,
 ตริสฺสเร เจว ตรณฺติ โจชนฺติ.

สติปฺภุจฺจานปาโง นิภฺจฺจิตฺโต.

โมกฺขุปายคาคา

สพฺพตถุตฺตมํ นตฺวา	พฺพตฺตมมคณตฺตยํ,
เชคฺคจฺฉกกายมจฺฉานํ	โมกฺขุปายํ วทามิหํ.
ปาณฺณิโมกฺขํ ปุเรตพฺพํ	อโถ อินฺทฺริยสํวโร,
อาชีวสฺส อโถ สฺสทฺธิ	อโถ ปจฺจยนิสฺสิตํ.
จาตฺตปาริสฺสทฺธิสํ	กาตพฺพํ ว สุนิมมถํ,
กรณากรณเหว	ภิกฺขุณา โมกฺขเมสีนา.
พฺพธานุสฺสตี เมตฺตา จ	อสุภํ มรณสฺสตี,
อิจฺฉิมา จตฺตารกฺขา	กาตพฺพา จ วิปสฺสนา.
วิสฺสทฺตมฺมสนฺตานิ	อนุตฺตราย โพรธิยา,
โยคโต จ ปโปธา จ	พฺพโธ พฺพโธติ ฌายเต.
นรานรตฺติจฺฉาน-	เกทา สตฺตา สฺสขេสีโน,
สพฺเพปฺปี สฺขิโน โหนตฺตุ	สฺขิตตฺตา จ เขมิโน.
เกสโลมาทิจฺฉวานํ	อยเมว สมฺมสฺสโย,
กาโย สพฺพโปปฺปี เชคฺคจฺฉโณ	วณฺณาทิตฺโต ปฏิกฺกโโล.
ชีวิตินฺทฺริยฺยปฺจฺฉเอท-	สงฺฆาตมรณํ สียา,
สพฺเพสํบิธ ปาณฺณินํ	ตถฺหิ ชฺฐํ น ชีวิตํ.
อวิชฺชาทํหิ สมฺภูตา	รูปญฺจ เวทนา ตถา,
อโถ สณฺญา จ สงฺฆารา	วิญฺญาตญฺจจาทิ ปญฺจิเม.

อุบุปฺพชฺชนฺติ นีรุชฺฌนฺติ
 เอเต ชมฺมา อนิจฺจาถ
 ปุณฺปุณฺนี ปิพิตฺตทา
 เต ทุกฺขา ว อนิจฺจา เย
 วเส อวตฺตนาเยว
 สุลฺลตฺตสฺสสามิกฺตทา จ
 เอวฺ สานฺเต จ เต ชมฺมา
 ททฺธมฺเภหสฺมาเยว
 ปรุญฺจกฺขนฺธมิมิํ ทุกฺขํ
 ตสฺสา นีโรโธ นีพฺพานํ
 เอตฺตกานปี ปาชาณํ
 ปฏิปฺชเชถ เมธาวิ

เอวฺ หุตฺวา อภาวโต,
 ตาวกาลิกฺตาทิโต.
 อุบุปาเทน วเยน จ,
 อถ สนฺตตฺตตาทิโต.
 อตฺตวิปฺกฺขภาวโต,
 เต อนตฺตาทิ ฌายเร.
 นีพฺพินฺทิตฺตพฺพภาวโต,
 อลํ โมกฺขํ คเวสิตฺตํ.
 ตณฺหา สมฺพุทธโย ภเว,
 มคฺโค อฏฺฐชฺงฺคิการิโย.
 อตฺถํ ฌตฺวา ยถารหํ,
 ปตฺตํ สงฺขารนินฺพฺพตฺตินฺติ.

อาทียสฺสตฺตคาลา

ภุตฺตา โภคา ภฺญา ภจฺจา
 อุทฺธคฺคา ทกฺขินฺนา ทินฺนา
 อุปฺภูจฺฉิตฺตา สัลลวฺนฺโต
 ยทตฺถํ โภคมิจฺเฉยฺย
 โส เม อตฺถโต อนุปฺปตฺโต

วิตฺถณฺนา อาปทาสุ เม,
 อโธ ปรุญฺจ พลฺลํ กตา.
 สุลฺลตฺตา พุรฺหมฺจาริโน,
 ปณฺทิตฺโต ฌรมมาวสํ.
 กตฺถํ อนนฺตฺตาปียํ,

เอก อณฺสุสรํ มจฺโจ

อริยธมฺเม จิโต นโร.

อิเชว นํ ปัสฺสนติ

เปจฺจ สกฺเค ปโมทตฺติ.

๓ กาทากัง อณฺโฆทนา ในการทำบุญปี ตามที่เคยทำมา.

เมตฺตานิสฺสสุตฺตปาโธ

เอวมฺเม สุตฺ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตฺถิยํ วิหริติ,
 เขตวเน อนาถปฺปญฺชิกสฺส, อารามे. ตตฺร โข ภควา
 ภิกฺขุ อามนฺเตสึ ภิกฺขโวติ. ภทฺเตติ เต ภิกฺขุ ภควโต
 ปจฺจสฺโสสฺ. ภควา เอตทโวจ.

เมตฺตาย ภิกฺขเว เจโตวิมุตฺติยา, อาเสวิตาย
 ภาวิตาย พหฺลิกตฺาย, ยานิกตฺาย วตฺถุกตฺาย อณฺฺจิตฺาย
 ปริจิตฺาย สฺสมารทฺชาย, เอกาทสฺสานิสฺสา ปาฏิกงฺขา.
 กตเม เอกาทส. ๑. สุขํ สฺปติ. ๒. สุขํ ปฏฺิพฺพณฺติ.
 ๓. น ปापกํ สฺปนนํ ปสฺสติ. ๔. มนฺสฺसानํ ปิโย
 โหติ. ๕. อมนฺสฺसानํ ปิโย โหติ. ๖. เทวตา รกฺขณฺติ.
 ๗. นาสฺส อคฺคิ วา วิสฺสิ วา สตฺถํ วา กมฺติ.
 ๘. ตฺวณฺฺ จิตฺตํ สมาธิยฺติ. ๙. มุขวณฺฺโน วิปฺปสฺสตี.
 ๑๐. อสมฺมุโพฺห กาลํ กโรตี. ๑๑. อุตฺตรํ อปฺปฏฺิ-

วิชฌนุโต พรหมโลกุโปโค โหติ. เมตฺตตาย ภิกฺขเว
 เจโตวิมุตฺตียา, อาเสวิตาย ภาวิตาย พหุลีกตาย,
 ยานีกตาย วตฺถุกตาย อนฺนุจิตาย ปริจิตาย สฺสมารทฺธาย,
 อิมเ เอกาทสานิสฺสา ปาฏิกงฺขาทิ. อิทมวโจ ภควา.
 อตฺตมฺนา เต ภิกฺขุ ภควโต ภาสีตํ, อภินนฺทนต์ิ.

เมตฺตทานิสฺสสฺสคฺคปาโง นิฏฺฐจิตฺ.

จตุรปฺปมณฺณาปาโง

อตุถิ โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา
 อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺเธน, จตฺสฺโส อปฺปมณฺณาโย
 สมฺมทกฺขาทา.

อิธ ภิกฺขุ เมตฺตาสหคเตน เจตฺสา, เอกํ ทิสฺ
 ฌริตฺวา วิหริ, ตถา ทฺติยํ ตถา ตฺติยํ ตถา จตฺตถํ,
 อิติ อุตฺถมโร ติริยํ สพฺพชฺ สพฺพตฺตตาย สพฺพาวนฺตํ
 โลกํ, เมตฺตาสหคเตน เจตฺสา, วิปฺเลน มหคฺคเตน
 อปฺปมาณฺเณ อเวเรน อพฺยาปชฺเณน ฌริตฺวา วิหริ.

กรฺณาสหคเตน เจตฺสา, เอกํ ทิสฺ ฌริตฺวา วิหริ.
 ตถา ทฺติยํ ตถา ตฺติยํ ตถา จตฺตถํ, อิติ อุตฺถมโร

ติริยัม สหุพธิ สหุพตตตาย สหุพาวนุตัม โลกัม, กรุณา-
 สหคเตน เจตสา, วิปุลเณ มหคคเตน อปฺปมาเณน
 อเวเรน อพฺยาปชฺเณน ฝริตฺวา วิหริตี.

มุกฺกิตาสหคเตน เจตสา, เอกัม ทิสํ ฝริตฺวา วิหริตี,
 ตถา ทุตฺติยํ ตถา ตตฺติยํ ตถา จตฺตฺตํ, อิตฺติ อุตฺทมโช
 ติริยัม สหุพธิ สหุพตตตาย สหุพาวนุตัม โลกัม, มุกฺกิตา-
 สหคเตน เจตสา, วิปุลเณ มหคคเตน อปฺปมาเณน
 อเวเรน อพฺยาปชฺเณน ฝริตฺวา วิหริตี.

อุเปกฺกขาสหคเตน เจตสา, เอกัม ทิสํ ฝริตฺวา
 วิหริตี, ตถา ทุตฺติยํ ตถา ตตฺติยํ ตถา จตฺตฺตํ, อิตฺติ
 อุตฺทมโช ติริยัม สหุพธิ สหุพตตตาย สหุพาวนุตัม โลกัม,
 อุเปกฺกขาสหคเตน เจตสา, วิปุลเณ มหคคเตน
 อปฺปมาเณน อเวเรน อพฺยาปชฺเณน ฝริตฺวา วิหริตี.

อิมา โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา อรหตา
 สมฺมาสมฺพุทฺเธน, จตฺสโส อปฺปมณฺเณน โส สมฺม-
 ทกฺขาตาตี.

จตรูปมณเณปาโห นิฏฺฐิตโ.

มหาจุนท์โพชฌงคสุตตะปาโจ

เอวมมเม สุตฺติ. เอกํ สมยํ ภควา, ราชคเห วิหริติ,
 เวพฺพเน กลนฺทกนิวาเป. เตเน โข ปน สมเยเน, ภควา
 อาพาธโก โหติ ทุกฺขิตฺโต พาพฺพทิลานเ. อถโข
 อายสฺมา มหาจุนฺโท สายณฺหสมยํ ปฏฺฐิสลฺลานา วุฏฺฐิตฺโต,
 येเน ภควา เตนฺอุปสงฺกมิ, อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ
 อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสีทิ. เอกมนฺตํ นิสฺสินฺนํ โข
 อายสฺมนฺตํ มหาจุนฺทํ ภควา เอตทโวจ, ปฏฺฐิภนฺตุ ตํ
 จุนฺท โพชฌงฺกาคี.

สตุตฺติเม ภนฺเต โพชฌงฺกา, ภควตา สมฺมทกฺขาตา
 ภาวีตา พหุлікฺกตา, อภิญฺญาเย สมฺโพชาย นิพฺพานาย
 สํวตฺตนฺตฺติ. กตเม สตุต.

สตุตฺติสมฺโพชฌงฺโก โข ภนฺเต ภควตา สมฺมทกฺขาโต
 ภาวีโต พหุлікฺกโต, อภิญฺญาเย สมฺโพชาย นิพฺพานาย
 สํวตฺตตฺติ.

ธมฺมวិเจยสมฺโพชฌงฺโก โข ภนฺเต ภควตา สมฺม-
 ทกฺขาโต ภาวีโต พหุлікฺกโต, อภิญฺญาเย สมฺโพชาย
 นิพฺพานาย สํวตฺตตฺติ.

วริยสมุโพชฌงโค โข ภนฺเต ภควตา สมฺมทฺทฺชาโต
ภาวโต พหุลักโต, อภิลุณาย สมุโพชาย นิพฺพานาย
สํวตฺตติ.

ปัติสมุโพชฌงโค โข ภนฺเต ภควตา สมฺมทฺทฺชาโต
ภาวโต พหุลักโต, อภิลุณาย สมุโพชาย นิพฺพานาย
สํวตฺตติ.

ปสฺสทฺทฺชสมุโพชฌงโค โข ภนฺเต ภควตา สมฺม-
ทฺทฺชาโต ภาวโต พหุลักโต, อภิลุณาย สมุโพชาย
นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

สมาธิสมุโพชฌงโค โข ภนฺเต ภควตา สมฺม-
ทฺทฺชาโต ภาวโต พหุลักโต, อภิลุณาย สมุโพชาย
นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

อุเปกฺขาสมุโพชฌงโค โข ภนฺเต ภควตา สมฺม-
ทฺทฺชาโต ภาวโต พหุลักโต, อภิลุณาย สมุโพชาย
นิพฺพานาย สํวตฺตติ.

อิม โข ภนฺเต สตฺต โพชฌงฺกา, ภควตา
สมฺมทฺทฺชาตา ภาวตา พหุลักตา, อภิลุณาย สมุโพชาย
นิพฺพานาย สํวตฺตตฺตติ.

ตคฺข จุฑท โปษุณฺจกา, ตคฺข จุฑท โปษุณฺจกาติ.
 อิทมโวจายสฺมา มหาจุฑโท. สมนฺนุโย สตุตา อโหสี.
 วุฑฺฐหิ จ ภควา ตมฺหา อาพาธา, ตถาปหีนो จ ภควโต,
 โส อาพาโธ อโหสีติ.

มหาจุฑทโปษุณฺจกสฺสทฺตปาโง นิฏฺฐิโต.

อคฺคปฺปสาทสฺสตุตคฺคาถา

อคฺคโต เว ปสนฺนํ	อคฺคํ ฐมฺมํ วิชานตฺถิ,
อคฺเค พุฑฺเช ปสนฺนํ	ทกฺขิณฺเยเย อนุตฺตเร.
อคฺเค ฐมฺเม ปสนฺนํ	วิราคฺอุปสเม สุขे,
อคฺเค สจฺเจ ปสนฺนํ	ปฺปุลฺลภฺเขตฺเต อนุตฺตเร,
อคฺคสฺมี ทานํ ทตฺถิ	อคฺคํ ปฺปุลฺลํ ปวทฺตมฺติ,
อคฺคํ อายุ จ วณฺโณ จ	ยโส กิตฺติ สุขํ พลํ.
อคฺคสฺส ทาธา เมธาวั	อคฺคฐมฺมสมาหิโต,
เทวญฺโต มนุสฺโส वा	อคฺคปฺปตฺโต ปโมทตฺติ.

คิริमानนุทสุตตะปาโธ

เอวมุเม สุตฺติ. เอกํ สมยํ ภควา, สาวตถียํ
 วิหริติ, เขตวเน อนาถปฺปณฺฑิตกสฺส. อารามे. เตเน โข
 ปน สมเยน อายสฺมา คิริमानนุโท, อาพาธโก โหติ
 ทุกฺขิตो พาทุหคฺคิลาโน. อถ โข อายสฺมา อานนุโท,
 येन ภควา เตนุปลสงฺกมิ, อุปสงฺกमितฺวา ภควนฺตํ
 อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสฺสีทิ. เอกมนฺตํ นิสฺสินโน โข
 อายสฺมา อานนุโท ภควนฺตํ เอตทวโจ.

อายสฺมา ภนฺเต คิริमानนุโท, อาพาธโก โหติ
 ทุกฺขิตो พาทุหคฺคิลาโน, สาธุ ภนฺเต ภควา, येनाยสฺมา
 คิริमानนุโท เตนุปลสงฺกมตุ ออนุกมฺบิ อุปาทายาติ, สเจ
 โข ตฺวํ อานนุท, คิริमानนุทสฺส ภิกฺขุโน อุปสงฺกमितฺวา
 ทส สลฺลวาทา สหายาสี, จานํ โข ปเนตํ วิชฺชติ,
 ยํ คิริमानนุทสฺส ภิกฺขุโน ทส สลฺลวาทา สุตฺวา, โส
 อาพาโธ จานโส ปฏฺิปปสฺสมภเยย. กตมา ทส. อนิจฺจ-
 สลฺลวาทา อนตฺตสลฺลวาทา, อสฺสภสลฺลวาทา อาทึนฺวสลฺลวาทา,
 ปหฺนสลฺลวาทา วิราคสลฺลวาทา, นิโรธสลฺลวาทา สพฺพโลเก
 อนภิตสลฺลวาทา, สพฺพสงฺขาราเรสุ อนิจฺจสลฺลวาทา อานา-
 ปานสฺสตี.

กตมา จานนุท อนิจฺจสญฺญา. อิทานนุท ภิกฺขุ
 อรญฺญคโต वा รุกฺขมฺลคโต वा สญฺญาการคโต वा,
 อิติ ปฏฺิสญฺจิกฺขติ. รุปี อนิจฺจํ, เวทนา อนิจฺจา, สญฺญา
 อนิจฺจา, สงฺขารา อนิจฺจา, วิญฺญาณํ อนิจฺจนฺติ. อิติ
 อิมสฺส ปญฺจสฺส อุปาทานกฺขนฺเชสฺส, อนิจฺจानุปสฺสํ วิหริตี.
 อयํ วุจฺจตานนุท อนิจฺจสญฺญา.

กตมา จานนุท อนตฺตสญฺญา. อิทานนุท ภิกฺขุ
 อรญฺญคโต वा รุกฺขมฺลคโต वा สญฺญาการคโต वा,
 อิติ ปฏฺิสญฺจิกฺขติ. จกฺขุํ อนตฺตา รุปา อนตฺตา, โสคํ
 อนตฺตา สทฺธา อนตฺตา, ฆานํ อนตฺตา คนฺธา อนตฺตา,
 ชิวฺหา อนตฺตา รสา อนตฺตา, กาโย อนตฺตา โสญฺจพฺพหา
 อนตฺตา. มโน อนตฺตา ฐมา อนตฺตาตี. อิติ อิมสฺส
 ฉสฺส อชฺฉตฺตทิคพาหิเรสฺส, आयตनेสฺส, อนตฺตานุปสฺสํ
 วิหริตี. อयํ วุจฺจตานนุท อนตฺตสญฺญา.

กตมา จานนุท อสุภสญฺญา. อิทานนุท ภิกฺขุ
 อิมเมว กายํ อุทฺธํ ปาทตลา, อโธ เกสมตฺถกา,
 ตจฺปริญนฺตํ, ปุรฺนนานุปการสฺส อสุจฺฉิโน ปจฺจเวกฺขติ,

อดุติ อิมสมิ กายะ, เกสา โลมา นขา ทนฺตา ตโจ,
 มํสํ นหารุ อฏฺฐิ อฏฺฐิมิลฺลํ, วกฺกํ หทยํ ยกนํ กิโลมกํ
 ปิหํ ปุฬาสํ, อนตฺติ อนตฺตคฺคณิ อุทริยํ กรีสํ, ปิตฺตํ
 เสมหิ ปุพฺโพ โลหิตํ เสโท เมโท, อสฺส วสา เขโพ
 สิงฆานิกกา ลสิกา มุตฺตนฺติ. อิติ อิมสมิ กายะ,
 อสุภานุปสฺสํ วิหริติ. อयํ วุจฺจตานุท อสุภสญฺญา.

กตมา จานนุท อาทั้นวสญฺญา. อิทานุท ภิกฺขุ
 อรญฺญคโต वा รุกฺขมุลคโต वा สญฺญาकारคโต वा, อิติ
 ปฏฺฐิสญฺจิกฺขติ. พหุทฺกฺโข โข อयํ กายो พหุอาทั้นโวติ.
 อิติ อิมสมิ กายะ, วิวิธา อาพาธา อุปฺปชฺชนฺติ.
 เสยฺยถิทํ. จกฺขุโรโค, โสตโรโค, ฆานโรโค, ชิวฺหาโรโค,
 กายโรโค, สีสโรโค, กณฺณโรโค, มุขโรโค, ทนฺตโรโค,
 กาโส สาสो ปีนาสो, ทโท ชโร กุจฺฉโรโค, มุจฺฉา
 ปกฺขนฺทิกา สฺลา วิสฺสุจิกา, กุฏฺฐิ คณฺโฑ กิลาโส,
 โสโส อปฺมาโร, ทนฺตุ กณฺฑุ กจฺฉุ, รชสา วิตฺตจฺฉิกา,
 โลหิตํ ปิตฺตํ มธฺเมโห, อํสา ปิพฺกา ภคณฺฑลา,
 ปิตฺตสมฺมุจฺจานา อาพาธา, เสมหสมฺมุจฺจานา อาพาธา,
 วาตสมฺมุจฺจานา อาพาธา, สนนฺิปาตฺติกา อาพาธา, อุตฺต-
 ปริณามชา อาพาธา, วิสมปฺริหารชา อาพาธา,

โอบกุกมิกา อาพาธา, กมฺมวิปากษา อาพาธา, สัตถ์
 อุดุหฺ, ชิมจฺดา ปี่ปาสา, อฺจุจโร ปสฺสาโวติ. อิติ
 อิมฺสุมิ กายะ, อาทึนวานุปสฺสึ วิหฺรติ. อัยํ วุจฺจตานนฺท
 อาทึนวสฺสฺวา.

กตฺมา จานนฺท ปหฺนสฺสฺวา. อิทานนฺท ภิกฺขุ
 อฺปฺปนฺนํ กามวิตกฺกํ นาธฺวาเสติ, ปชฺหติ วิโนเทติ,
 พฺยนฺตักโรติ อนภาวํ คเมติ, อฺปฺปนฺนํ พฺยาปาทวิตกฺกํ
 นาธฺวาเสติ, ปชฺหติ วิโนเทติ, พฺยนฺตักโรติ อนภาวํ
 คเมติ, อฺปฺปนฺนํ วิหีสาวิตกฺกํ นาธฺวาเสติ, ปชฺหติ
 วิโนเทติ, พฺยนฺตักโรติ อนภาวํ คเมติ, อฺปฺปนฺนฺปฺปนฺเน
 ปาปเก อกฺุสเส ชฺมเม นาธฺวาเสติ, ปชฺหติ วิโนเทติ,
 พฺยนฺตักโรติ อนภาวํ คเมติ. อัยํ วุจฺจตานนฺท ปหฺน-
 สฺสฺวา.

กตฺมา จานนฺท วิรํคสฺสฺวา. อิทานนฺท ภิกฺขุ
 อรณฺญคโต วา รุกฺขมฺลคโต วา สฺสฺวาการคโต วา,
 อิติ ปฏฺฐิสฺสฺจิกฺขติ, เอตํ สนฺตํ เอตํ ปณฺตํ, ยทึทึ
 สพฺพสฺงฺขารสมฺโถ, สพฺพปฺธิปฏฺฐินิสฺสฺสฺโค, ตณฺหกฺขโย
 วิรํโค นินฺพฺพานนฺติ. อัยํ วุจฺจตานนฺท วิรํคสฺสฺวา.

กตมา จานนุท นิโรธสญญา. อิทานนุท ภิกขุ
 อรณฺณคโต วา รุกขมุลคโต วา สญญาการคโต วา อิติ
 ปฏิสลฺยจิกฺขติ, เอตํ สนฺตํ เอตํ ปณฺตี, ยทิตํ สพฺพ-
 สงฺขารสมฺโถ, สพฺพุปฺธิปฏินิสฺสคฺโค, ตณฺหกฺขโย
 นิโรโธ นิพฺพานนฺติ. อयํ วุจฺจตานนุท นิโรธสญญา.

กตมา จานนุท สพฺพโลเก อนภิตฺตสญญา.
 อิทานนุท ภิกขุ, เย โลเก อุปายุปาทานา, เจตโส
 อธิฏฺฐานาภินิเวसानุสยา, เต ปชหนฺโต วิรมฺติ น อุปาทิ-
 ยนฺโต. อयํ วุจฺจตานนุท สพฺพโลเก อนภิตฺตสญญา.

กตมา จานนุท สพฺพสงฺขารेषु อนิจฺจสญญา.
 อิทานนุท ภิกขุ สพฺพสงฺขารेषุ อฏฺฏยิตฺติ หรายิตฺติ
 ชิกฺขจฺจติ. อยํ วุจฺจตานนุท สพฺพสงฺขารेषु อนิจฺจ-
 สญญา.

กตมา จานนุท อานาปานสฺสตี. อิทานนุท ภิกขุ
 อรณฺณคโต วา รุกขมุลคโต วา สญญาการคโต วา,
 นิสีหิตฺติ ปลลฺงกํ อากุชิตฺวา อหฺมํ กายํ ปณฺธิชาย, ปริมุขํ
 สตี อุปฺปชฺชเปตฺวา. โส สโตว อสฺสสตี สโต ปสฺสสตี.
 ทึฆํ วา อสฺสสนฺโต ทึฆํ อสฺสสามิตฺติ ปชานาติ, ทึฆํ
 วา ปสฺสสนฺโต ทึฆํ ปสฺสสามิตฺติ ปชานาติ, รัสสํ วา

อสฺสสนฺโต รตฺสํ อสฺสสามีติ ปชานาติ, รตฺสํ วา
 ปสฺสสนฺโต รตฺสํ ปสฺสสามีติ ปชานาติ, สพฺพกาย-
 ปฏิบัติสฺวเอหิ อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, สพฺพกายปฏิบัติสฺวเอหิ
 ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, ปสฺสมภฺยํ กายสงฺขารํ อสฺสสิสฺ-
 สามีติ สิกฺขติ, ปสฺสมภฺยํ กายสงฺขารํ ปสฺสสิสฺสามีติ
 สิกฺขติ, ปติปฏิบัติสฺวเอหิ อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, ปติปฏิบัติสฺวเอหิ
 ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ. สุขปฏิบัติสฺวเอหิ อสฺสสิสฺสามีติ
 สิกฺขติ, สุขปฏิบัติสฺวเอหิ ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, จิตฺตสงฺขาร-
 ปฏิบัติสฺวเอหิ อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, จิตฺตสงฺขารปฏิบัติสฺวเอหิ
 ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, ปสฺสมภฺยํ จิตฺตสงฺขารํ อสฺสสิสฺ-
 สามีติ สิกฺขติ, ปสฺสมภฺยํ จิตฺตสงฺขารํ ปสฺสสิสฺสามีติ
 สิกฺขติ, จิตฺตปฏิบัติสฺวเอหิ อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, จิตฺตปฏิบัติ-
 สฺวเอหิ ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, อภิปปโมทญํ จิตฺตํ
 อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, อภิปปโมทญํ จิตฺตํ ปสฺสสิสฺสามีติ
 สิกฺขติ, สมาทหนํ จิตฺตํ อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, สมาทหนํ
 จิตฺตํ ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, วิโมจยํ จิตฺตํ อสฺสสิสฺ-
 สามีติ สิกฺขติ, วิโมจยํ จิตฺตํ ปสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ,
 อนิจฺจานุปสฺสํ อสฺสสิสฺสามีติ สิกฺขติ, อนิจฺจานุปสฺสํ

ปสฺสสึสฺสามิตฺติ สิกฺขติ, วิจารณ์ุปสฺสึ อสฺสสึสฺสามิตฺติ
 สิกฺขติ, วิจารณ์ุปสฺสึ ปสฺสสึสฺสามิตฺติ สิกฺขติ, นิโรธา-
 ฌุปสฺสึ อสฺสสึสฺสามิตฺติ สิกฺขติ, นิโรธานุปสฺสึ ปสฺสสึสฺ-
 สามิตฺติ สิกฺขติ, ปณฺนิสฺสคฺคานุปสฺสึ อสฺสสึสฺสามิตฺติ สิกฺขติ,
 ปณฺนิสฺสคฺคานุปสฺสึ ปสฺสสึสฺสามิตฺติ สิกฺขติ. อยํ
 วุจฺจตฺตานนฺท อานาปานสฺสติ.

สเจ โข ตวํ อานนฺท, ภิริมานนฺทสฺส ภิกฺขุโน
 อุปสงฺกมิตฺวา อีมา ทส สลฺลวฺวา ภาเสยฺยาสี, ฌานํ โข
 ปเนตฺติ วิชฺชติ ยํ, ภิริมานนฺทสฺส ภิกฺขุโน อีมา ทส
 สลฺลวฺวา สุตฺวา, โส อาพาโธ ฌานโส ปฏิปฺปสฺสม-
 เกยฺยาคี.

อถ โข อายสฺมา อานนฺโท, ภควโต สนฺติเก อีมา
 ทส สลฺลวฺวา อุกฺคเหตฺวา, เยนายสฺมา ภิริมานนฺโท
 เตนฺอุปสงฺกมิตฺวา อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมโต ภิริมานนฺทสฺส
 อีมา ทส สลฺลวฺวา อภาสี. อถ โข อายสฺมโต ภิริ-
 มานนฺทสฺส อีมา ทส สลฺลวฺวา สุตฺวา, โส อาพาโธ
 ฌานโส ปฏิปฺปสฺสมภิ. วุจฺจหิ ฌายสฺมา ภิริมานนฺโท

ตมฺหา อาพาธา, ตถาปทีโน จ ปนายสมโต คิริ-
 มานนฺทสฺส, โส อาพาโธ อโหสํตี.

คิริมานนฺทสฺสคฺคปาโจ นิฏฺจิติ.

โกชนทานานุโมทนาคถา

อายุโท พลโท ธีโร	วณฺณโท ปฏฺิภาณโท,
สุขสฺส ทาทา เมธาวิ	สุขํ โส อธิคฺจฺฉติ.
อายุ ทตฺวา พลํ วณฺณํ	สุขญฺจ ปฏฺิภาณโท,
ทํมายุ ยสฺวา โหติ	ยตฺถ ยตฺถุปปชฺชตํตี.

๒ คถา อนุโมทนา ในโกชนทาน ภัคฺคทาน.

อดีตปัจจุเวกขณะปาง

อชฺช มยา อปัจจุเวกขิตฺวา ยํ จีวรํ ปริภุตํ, ตํ
 ยาวเทว สัตตสฺส ปฏิมาย, อุตฺตสฺส ปฏิมาย
 ฅํสมกสวาทาตปสฺริสปสมฺพสฺसानํ ปฏิมาย, ยาวเทว
 หิริโกปีนปฏิจฺฉนาทนตฺถิ.

อชฺช มยา อปัจจุเวกขิตฺวา โย ปีนฺทปาโต
 ปริภุตโต, โส เนว ทฺวาย น มทาย น มลฺลทนาย น
 วิภฺสนาย, ยาวเทว อิมสฺส กายสฺส จิตฺติยา ยาปนาย
 วิหฺสิปฺรติยา พุทฺทมจฺรียานุกฺกหาย, อิติ ปฺราณญฺจ เวทนี
 ปฏิจฺฉามิ นวญฺจ เวทนี น อฺปฺปาเทสฺสามิ ยาทฺรา จ
 เม ภวิสฺสตี อนวชฺชตา จ ฆาสฺวิหาโร จาติ.

อชฺช มยา อปัจจุเวกขิตฺวา ยํ เสนาสนํ ปริภุตํ,
 ตํ ยาวเทว สัตตสฺส ปฏิมาย, อุตฺตสฺส ปฏิมาย,
 ฅํสมกสวาทาตปสฺริสปสมฺพสฺसानํ ปฏิมาย, ยาวเทว
 อุตฺตปฺริสฺสยวิโนทนี ปฏิสฺลฺลานารามตฺถิ.

อชฺช มยา อปัจจุเวกขิตฺวา โย กิลานปัจจุช-
 เภสชฺชปฺริกฺขาโร ปริภุตโต, โส ยาวเทว อฺปฺปนฺนํ
 เวยฺยาพาธิกานํ เวทนํ ปฏิมาย อพฺยาปชฺฌ-
 ปรมตฺยาติ.

ปตฺติทานคาถา

ยา เทวตา สนฺติ วิหารวาสินี,
 ญฺเป ชฺเร โพชฺชเร ตฺหิ ตฺหิ,
 ตา ชฺมฺมทานเนน ภวนฺตุ ปุชฺชิตา,
 โสตฺถิ กโรนฺเตชฺช วิหารมณฺฑลเณ.
 เถรา จ มชฺฌมา นวกา จ ภิกฺขโว,
 สारามิกา ทานปตฺติ อุปาสกา,
 คามา จ เทสา นิคมา จ อิสฺสุสรา,
 สปฺปาณญฺเฐตา สุขิตา ภวนฺตุ เต.
 ชลาพฺุชา เยปฺปี จ อณฺุทสมภฺวา,
 สํเสทชาตา อถโวปปาตिका,
 นียฺยานิกิ ชฺมฺมวรี ปญฺ्ञิจฺจ เต,
 สพฺเพปฺปี ทฺุภฺขสฺสุส กโรนฺตุ สงฺขยฺม.

ชาตุ จิริ สติ ชฺมโม	ชฺมฺมทฺุชฺชรา จ ปุคฺคฺลา,
สงฺโม โหตุ สมคฺโค ว	อตุถาย จ หิตาย จ.
อมฺเห รกฺขตุ สทฺุชฺมโม	สพฺเพปฺปี ชฺมฺมจาริโน,
วุฑฺฒตี สมปาปุณฺเญยฺยาม	ชฺมฺเม อริยปฺปเวทิตเ.

ปณฺจกถิกญฺหปจฺจเวกฺขณปาธ (แปล)

๑. ชราธมฺโมมฺหิ ชรี อนตฺตโต.
เรามึความแก่เป็นธรรมดา จักล่วงพ้นความแก่
ไปไม่ได้.
๒. พฺยาธมฺโมมฺหิ พฺยาธึ อนตฺตโต.
เรามึความเจ็บไข้เป็นธรรมดา จักล่วงพ้นความ
เจ็บไข้ไปไม่ได้.
๓. มรตธมฺโมมฺหิ มรตํ อนตฺตโต.
เรามึความตายเป็นธรรมดา จักล่วงพ้นความตาย
ไปไม่ได้.
๔. สพฺเพหิ เม ปึเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว
วินาภาโว.
เราจักละเว้นเป็นต่าง ๆ ก็ว่าจักต้องพลัดพราก
จากของรักของชอบใจทั้งสิ้นไป.
๕. กมฺมสฺสโกมฺหิ กมฺมทายาทอ กมฺมโยนิ กมฺม-
พณฺธุ กมฺมปฏิสสรโณ,
เรามึกรรมเป็นของของตน เป็นผู้ได้รับผลของ
กรรม มีกรรมเป็นแดนเกิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์

มีกรรมเป็นที่พึงอาศัย.

ยี่ กมฺมํ ภริสฺสามิ กลฺยาณํ วา ปาปกํ วา
ตสฺส ทายาโท ภวิสฺสามิ.

เราจักทำกรรมอันใดไว้ ดีหรือชั่ว เราจักต้องเป็น
ผู้ได้รับผลของกรรมนั้น.

เอวํ อมฺเหติ อภินฺทํ ปจฺจเวกฺขิตพฺพํ.

เราทั้งหลายควรพิจารณาอย่างนั้นทุกวัน ๆ.

ทสชมฺมสฺสุตฺต (แปล)

ทส อิเม ภิกฺขเว ชมฺมา ปพฺพชิตฺเตน อภินฺทํ
ปจฺจเวกฺขิตพฺพา.

ธรรมของผู้บวชในพระศาสนา ควรพิจารณา
ทุกวัน ๆ ๑๐ อย่างนี้ คือ :-

๑. เวณฺณนิยฺมํหิ อชฺฌนฺนุปกโตติ.

บัดนี้ เรามิเพศต่างจากคฤหัสถ์แล้ว อาการกิริยา
ใด ๆ ของสมณะ เราต้องทำอาการกิริยานั้น ๆ.

๒. ปฺรปฺปฏฺฐิตฺวา เม ชฺวีกาทิ.

การเลียงชวตของเราเนืองด้วยผู้น เราควรรทำ
ตัวให้เขาเลียงง่าย.

๓. อญโณ เม อากปโป กรณโยติ.
อาการกายวาจาอย่างอื่น ที่เรাজักต้องทำให้ดีขึ้น
ไปกว่านี้ ยังมีอยู่อีก มิใช่เพียงเท่านั้น.
๔. กจฺจि นุ โข เม อตฺตํ สลฺลโถ น อปฺวทตฺติ.
ตัวเราเองดีเทียบตัวเราเองโดยสลได้หรือไม่.
๕. กจฺจि นุ โข มํ อนฺวิจฺจ วิญญู สพฺรหฺมจาร์
สลฺลโถ น อปฺวทนฺตฺติ.
ท่านผู้ใคร่ครวญแล้ว ดีเทียบเราโดยสลได้
หรือไม่.
๖. สพฺเพหิ เม ปิเยหิ มนาเปหิ นานาภาโว
วินาภาโวติ.
เรাজักละเว้นเป็นต่าง ๆ ก็ว่าจักต้องพลัดพราก
จากของรักของชอบใจทั้งสิ้นไป.
๗. กมฺมสฺสโกมฺหิ กมฺมทายาทิ กมฺมโยนิ กมฺมพฺนฺช
กมฺมปฺภิสฺสรโณ ยํ กมฺมํ กริสฺสามิ กลฺยาณํ
วา ปาปกํ วา ตสฺส ทายาทิ ภวิสฺสามิ.
เรามีกรรมเป็นของของตน เป็นผู้ได้รับผลของ

กรรม มีกรรมเป็นแดนเกิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์
 มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย เราจักทำกรรมอันใดไว้ ดี
 หรือชั่ว เราจักต้องเป็นผู้ได้รับผลของกรรมนั้น.

๘. กถมภูตสุส เม รตตินุทิวา วัตตปทนต์ตี.
 วันคนล่วงไป ๆ บัดนี้เราทำอะไรอยู่.
๙. กจจิ นุ โขหิ สญญาคาเร อภิมามัตติ.
 เรายินดีในที่สุดหรือไม่.
๑๐. อตฺถิ นุ โข เม อุตฺตริมนุสฺสชฺมมา, อลมริย-
 ฌาณทสฺสนวิเสโส อธิคโต, โสหิ ปจฺฉิเม
 กाले สพฺรหฺมจารีหิ ปญฺโญ, น มงฺกุ ภวิสฺสามัตติ.
 คุณธรรมอันวิเศษ โลกุตตรกุศล เกิดมีในตน
 หรือไม่ ที่จะทำให้เราเป็นผู้ไม่เก้อเขิน ในเวลา
 เพื่อนบรรพชิตถามในกาลภายหลัง.
- อิเม โข ภิกฺขเว ทส ชฺมมา,
 ธรรม ๑๐ ประการนี้,
 - ปพฺพชิตฺเตน,
 อันบรรพชิต,
 - อภินฺหิ ปจฺจเวกฺขิตพฺพาทิ.
 ควรพิจารณาทุกวัน ๆ อย่าได้ประมาท.

กายคตาสติกมมฏฐานปาฐ (แปล)

อัย โข เม กาโย	กายของเรา ^๕ แล
อุทุธิ ปาทตลา	เบองบนแต่ ^๕ พน ^๕ เท้า ^๕ ขึ้นมา
อโธ เกสมตุดกา	เบองต่ำแต่ ^๕ ปลาย ^๕ ผม ^๕ ลงไป
ตจปริยมนโต	มี ^๕ หนัง ^๕ หุ้ม ^๕ อยู่ ^๕ เป็น ^๕ ที่ ^๕ ส ^๕ ตร ^๕ อบ
ปฺุโร นานปการสฺส อสุจิโน	เต็ม ^๕ ไป ^๕ ด้วย ^๕ ของ ^๕ ไม่ ^๕ สะอาด ^๕ มี ^๕

ประการต่าง ๆ

อตุถิ อิมสมิ กายเ

มี^๕อยู่^๕ใน^๕กาย^๕นี้

(๑) เกสา คือ ผม ^๕ ทั้งหลาย	(๒) โลมา คือ ขน ^๕ ทั้งหลาย
(๓) นขา คือ เล็บ ^๕ ทั้งหลาย	(๔) ทนตา คือ ฟัน ^๕ ทั้งหลาย
(๕) ตโจ คือ หนัง	(๖) มิสฺ คือ เนื้อ
(๗) นหารู คือ เอ็น ^๕ ทั้งหลาย	(๘) อฏฺฐิ คือ กระดูก ^๕ ทั้งหลาย
(๙) อฏฺฐิมิลฺลฺหิ เยอในกระดูก	(๑๐) วุกฺกิ ม้าม
(๑๑) ททฺยิ หัวใจ	(๑๒) ยกนํ ตับ
(๑๓) กิโลมกํ พังผืด	(๑๔) ปิหกํ ไต
(๑๕) ปปฺผาสํ ปอด	(๑๖) อนตฺติ ไส้ใหญ่
(๑๗) อนตฺตคฺคฺณิ ใสน้อย	(๑๘) อุทุธิยิ อาหารใหม่
(๑๙) กริสฺสิ อาหารเก่า	(๒๐) มตฺตลฺลฺลฺกํ มันทมอง*

* บางแห่งไม่ใส่วก

(๒๑) ปัตติ น้ำดี	(๒๒) เสมหะ น้ำเสลด
(๒๓) ปุพฺพโพ น้ำเหลือง	(๒๔) โลหิต น้ำเลือด
(๒๕) เสโท น้ำเหงื่อ	(๒๖) เมโท น้ำมันข้น
(๒๗) อสุสุ น้ำตา	(๒๘) วสา น้ำมันเหลว
(๒๙) เขโพ น้ำลาย	(๓๐) สิงฆาณิกา น้ำมูก
(๓๑) ลลิกา น้ำไขข้อ	(๓๒) มุตติ น้ำมูตร

เอวมยัม เม กาโย

อุทฺธิ ปาทตลา

อโร เกสมตฺตกา

ตจปริยนฺโต

ปุโร นานปฺปการสฺส อสุจโน เตมไปตฺวฺยของไม้สะอาด มี
ประการต่าง ๆ อย่างนี้แล.

อิมินา ปุณฺณกมฺเมนาติอาทิกาปตฺติทานคาจา

อิมินา ปุณฺณกมฺเมน	อุปชฺฌายา	คุณุตฺตรา
อาจริยูปการา จ	มาตาปิตา	จ ฌาตกา
สุริโย จนฺทิมมา	ราชา	คุณวฺนฺตา
		นราปปี จ

พฺรหฺมมารา จ อินฺทา จ	โลกปาลา จ เทวตา
ยโม มิตฺตา มนุสฺสา จ	มชฺฌตฺตา เวริกานี จ
สพฺเพ สตฺตา สุขี โหนตุ	ปฺลฺลณานิ ปกตานิ เม
สุขี จ ติวริ เทนฺตุ	จิปฺปํ ปาเปถ โว มตํ
อิมินา ปฺลฺลณกมฺเมน	อิมินา อุตฺติเสน จ
จิปฺปาหิ สุลเภ เจว	ตณฺหุปาทาน เณนํ
เย สนฺตานเณ หินา ชมฺมา	ยว นีพฺพานโต มมํ
นสฺสนฺตุ สพฺพทา เยว	ยตฺถ ชาโต ภเว ภเว
อฺชฺชิตฺตํ สติปฺลฺลณา	สลฺเลโข วิริยมฺหิณา
มารา ลภนฺตุ โนกาสิ	กาคฺคฺจ วิริเยสุ เม
พฺพุธาทีปฺวโร นาโถ	ชฺมโม นาโถ วรฺตฺตโม
นาโถ ปจฺเจกพฺพุโร จ	สงฺโฆ นาโถตฺตโร มมํ
เตโสฺตฺตมานุภาเวน	มาโรกาสิ ลภนฺตุ มา.

บทเจริญพรหมวิหาร

อหํ สุขีโต โหมิ, นิทฺทุกฺโข โหมิ, อเวโร โหมิ,
 อพฺยาปชฺฌโณ โหมิ, อนฺโฆ โหมิ, สุขี อตฺตานิ ปฺริหรามิ.

สพฺเพ สตฺตา สุขีตา โหณฺตุ.

สพฺเพ สตฺตา อเวรา โหณฺตุ.

สพฺเพ สตฺตา อพฺยาปชฺฌา โหณฺตุ.

สพฺเพ สตฺตา อนีมา โหณฺตุ.

สพฺเพ สตฺตา สุขี อตฺตานิ ปฺริหรณฺตุ.

สพฺเพ สตฺตา สพฺพทฺถุขา ปมฺลจณฺตุ.

สพฺเพ สตฺตา ลทฺธสมปฺตติโต มา วิคฺจณฺตุ.

สพฺเพ สตฺตา กมฺมสุสกา กมฺมทายาทา กมฺมโยนี
 กมฺมพนฺธุ กมฺมปฏฺิสรณา, ยํ กมฺมํ กวิสฺสนฺติ กลฺยาณํ वा
 ปาปกํ वा ตสฺส ทายาทา ภาวิสฺสนฺติ.

ปตฺติทานคาถา (ย่อ)

ปฺลฺลสฺสิทานิ กตสฺส ยานณฺณานิ กตานิ เม,
 เตสฺสจ ภาคิโน โหณฺตุ สตฺตानนฺตาปฺปมาณกา.
 เย ปิยา कुณวณฺตา จ มยฺหิ มาตาปิตาทโย,
 ทิฏฺฐา เม จาปฺยทิฏฺฐา वा อณฺเณ มชฺฌตฺตเวรีโน.

สตฺตา ติฏฺฐนฺติ โลกสฺมี
 ปฺลฺยเจกจตุโวการรา
 ฌาตฺติ เย ปตฺติทานมฺเม
 เย จิมฺ นปฺปชานนฺติ
 มยา ทินฺนान ปุณฺณานํ
 สพฺเพ สตฺตา สทา โหนตุ
 เขมปฺปทฺลฺยจ ปปฺโปนฺตุ
 ยนฺทานิ เม กตฺติ ปุณฺณํ
 จิปปิ สจฺฉนิกเรยฺยาหํ
 สเจ ตาว อภพฺโพหํ
 นียโต โพรฺชิสฺสโต ว
 นาฏฺฐารสฺสี อภพฺพ-
 มนุสฺสสฺตฺตฺลฺยจ ลิงฺคฺลฺยจ
 ลภิตฺวา เปสฺโส สฺลี
 สุขาปฺปฏิปฺโท จิปปา-
 อรหฺตฺตผลํ อคฺคํ
 ยทิ นปฺปชฺชติ พุทฺโธ
 เอวํ สนฺเต ลภฺยฺยาหํ

เตภุมฺมา จตุโยนิกา,
 สํสรฺนฺตา ภวากเว.
 อนุโมทนฺตุ เต สยํ,
 เทวา เตสํ นิเวทฺยํ.
 อนุโมทนฺเหตุณา,
 อเวรา สุขขีวินฺ,
 เตสาสา สีฆฺรตฺตํ สุภา.
 เตนาเนนฺทุทฺติเสน จ,
 ฌมฺเม โลกุตฺตเร นว.
 สํสारे ปน สํสรํ,
 สมพฺพุทฺเธน วิวากโต.
 จานานิ ปาปฺปณฺเยยฺหํ,
 ปพฺพชฺชชฺลฺยจฺปสมปฺทํ.
 ฐาเรยฺยํ สตฺถุ สาสนํ,
 ภิลฺโย สจฺฉนิกเรยฺยาหํ.
 วิชฺชาทิกฺคณฺลจฺกตฺ,
 กมฺมํ ปรีปฺปฺรฺลฺยจ เม,
 ปจฺเจกโพรฺชิมฺตฺตมนฺติ.

สมุจฺจลคคาถา

โหตุ สพฺพํ สมุจฺจลํ	รกฺขณตุ สพฺพเทวตา,
สพฺพพุทฺธานุภาเวน	โสตุถิ โหนตุ นิรุตฺรํ.
โหตุ สพฺพํ สมุจฺจลํ	รกฺขณตุ สพฺพเทวตา,
สพฺพชฺฌมานุภาเวน	โสตุถิ โหนตุ นิรุตฺรํ.
โหตุ สพฺพํ สมุจฺจลํ	รกฺขณตุ สพฺพเทวตา,
สพฺพสงฺฆมานุภาเวน	โสตุถิ โหนตุ นิรุตฺรํ.

อนุโมทนาวิธี

ยถา วาริวหา ปุรา	ปรีปฺปนฺตํ สาครี,
เอวเมว อิตฺถิ ทินฺนํ	เปตานิ อุกกปฺปติ.
อิจฺฉิตํ ปตฺถิตํ ตุมฺหํ	ชิปฺปเมว สมฺมิชฺฌตฺ,
สพฺเพ ปุเรนฺตุ สงฺกปฺปา	จันฺโท ปณฺณโรโส ยถา,
	มณฺนิ โชติโรโส ยถา.

รับพร้อมกัน

สพฺพัตติโย วิวชฺชนตุ	สพฺพโรโค วินสฺสตุ,
มา เต ภวตฺวานฺตรายो	สฺจึ ทิฆายุกุ ภว.

สพพิติโย วิวชชนตุ	สพพรโรโค วินสฺสตุ,
มา เต ภวตฺวณฺตราย	สฺขี ทิฆายโก ภว.
สพพิติโย วิวชชนตุ	สพพรโรโค วินสฺสตุ,
มา เต ภวตฺวณฺตราย	สฺขี ทิฆายโก ภว.
อภิวาทนสฺลีสฺส	นิจฺฉิ วุฑฺฒนาปจายิโน,
จตฺตารโ ธมฺมา วฑฺฒนติ	อายุ วณฺโณ สฺขี พลั.

เกษียนุโมทนาคาถา

อภฺคิหฺตฺตํ มุขํ ยลฺลภา สาวิตฺติ ฉนฺทโส มุขํ,	
ราชา มุขํ มนุสฺसानํ	นทินํ สาคโร มุขํ.
นกฺขตฺตานํ มุขํ จนฺโท	อาทิจฺโจ ตปฺตํ มุขํ,
ปฺลฺลวมากงฺขมานานํ	สงฺโฆ เว ยชตํ มุขํ.
ภณฺิสฺสาม มยํ คาถา	กาลทานปฺปทีปิกา,
เอตา สฺถนฺนตุ สกฺกจฺฉิ	ทายกา ปฺลฺลวคามิโน.

ฉววยอติเรก

จิรนุชรตุ ทิฆมายุ	นิรามโย นริสฺสโร
ยถา สุขิ มนุสฺสินโท	โรคุปททววจฺชิต
คํ คํ ราชกรณेषุ	สทา ภทรานิ ทกฺขติ
สมิทฺธิ กุสลาสา	สมุปาเปนฺตุ ยถิจฺฉิตํ
ชมนฺน สุกตารกฺโข	เทเวหิ จานุกมฺบิโต
สฺยามินุโท โส มหาราชา	ภทรานิ ปสฺสตี สทา.

คาถาคราถพรตใช้สวดรับเทศน์

ในงานพระราชพิธีเยาศพิ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. ภาสิตา โข เตน ภควตา ชานตา ปสฺสตา
 อรหตา สมฺมาสมฺพุทฺธเชน, อัยํ ปจฺฉินฺมา วาจา, หนุททานิ
 ภิกฺขเว อามนฺตยามิ โว, วยชฺชมา สงฺขารา, อปฺปมาเทน
 สมุปาเทถาคิ.

๒. สพุเพ สงฺขารา อนิจฺจาติ ยทา ปญฺญา ย ปสฺสตี
 อถ นิพฺพินฺนตติ ทกฺขเ เอส มคฺโค วิสฺสุทฺธิยา.

๑. ในบักนี้ แม้พระเถระผู้ใหญ่ ใช้กันบ้างก็มี.

๓. สพฺเพ สงฺขารา ทุกฺขาติ ยทา ปญฺญา ย ปสฺสตี
 อถ นีพฺพินฺทตี ทุกฺเข เอส มคฺโค วิสฺสุทฺธิยา.
๔. สพฺเพ ฌมฺมา อนตฺตาติ ยทา ปญฺญา ย ปสฺสตี
 อถ นีพฺพินฺทตี ทุกฺเข เอส มคฺโค วิสฺสุทฺธิยา.
๕. วิสฺสุทฺธิ สพฺพเกฺลเสหิ โหตี ทุกฺเขหิ นีพฺพตี
 เจตโส โหตี สา สนฺตี นีพฺพานมฺตี วุจฺจตี.
๖. เย จ โข สมฺมทกฺขาเต ฌมฺเม ฌมฺมานวตฺตีโน
 เต ชนา ปารเมสฺสนฺตี มจฺจุเชยฺยํ สุตฺตตรํ.
๗. อปฺปมาโท อมตํ ปทํ ปมาโท มจฺจุโน ปทํ
 อปฺปมตฺตา น มียนฺตี เย ปมตฺตา ยถา มตา
๘. อปฺปมตฺโต อุกฺโก อตฺเต อธิคณฺหาตี ปณฺหีโต
 ทิฏฺฐเช ฌมฺเม จ โย อตฺโต โย จตฺโต สมฺปฺรายโก
 อตฺถาภิสฺมยา ฐโร ปณฺหีโตตี ปวฺจฺจตี.
๙. เอตฺตกานมฺปิ ปาชาณํ อตฺถํ อญฺญา ย สาธุกํ
 ปฏฺิปชฺเชถ เมธาวิ อโมฆํ ชฺวีตํ ยถาตี.

บังสุกุล

บังสุกุลเป็น

อจิรั วตย์ กาโย ปจวี อธิเสสสุตติ
 นุชโท อเปตวิญญาโน นีรตุถิว กลิงคริ.

บังสุกุลตาย

อนิจจา วต สงขารา อุปฺปาทวยธมฺมิโน
 อุปฺปชฺชิตฺวา นีรุชฺฌนฺติ เตสํ วุปฺสโม สุโข.
 สพฺเพ สตฺตา มรฺนฺติ จ มริสฺสุ จ มริสฺสเร
 ตเถวาทํ มริสฺสามิ นตฺถิ เม เอตฺถ สํสโย.

ศาสนพิธี

๑. พิธีวิสาขปูณณมี

วิธีวิสาขบูชา, ถวายพระเพลิง, มาฆบูชา ตามวัด
 ต่าง ๆ ที่ได้ทำกัน สูตรที่ใช้สวดมนต์ไม่สู้เหมือนกันนัก
 บางวัดสวดน้อย บางวัดสวดมาก. ทำกันเดี๋ยวก็มี ๒ คน

กิม ๓ กนกิม ต่างกัน ในต้นจกนำมาแสดงไว้เฉพาะที่
ใช้อยู่ในวัดบวรนิเวศวิหาร ในบัดนี้. เพื่อท่านผู้ต้องการจก
ได้เลือกใช้ตามสมควร.

สวดมนต์แบ่งเป็น ๒ ก็น วัน ๑๔ คำ (วันโกน)
วัน ๑๕ คำ (วันพระ)

วัน ๑๔ คำ (วันโกน):

ตั้งนามนต์. วงด้ายสายสิญจน์. ทำวัตรคำ. กล่าว
อัญเชิญเทวดา, สวดมนต์.

สูตรทสวด:

ต้นสวดมนต์ตามสมควร เจ็ดตำนานเต็มและขัด
ตำนานด้วย เฉพาะ อังกุลีมาลปริตต์ ใช้ในสิบสอง
ตำนาน คือสวด ๓ จบ เมื่อสวดจบแล้ว ยังไม่ต้อง
สวด เทวดาอุโยชนคาถา.

วัน ๑๕ คำ (วันพระ) ภาคเช้า

ทำวัตรเช้า แสดงธรรม.

แสดงธรรมตอนเช้าวันวิสาขปุณณมี ท่านนิยมแสดง
เรื่องไตรสิกขา.

วัน ๑๕ คำ (วันพระ) ภาคค่ำ:

ทำวัตรค่ำ. กล่าวอัญเชิญเทวดา, สวดมนต์.

สูตรที่สวด :

บุพพภาคนมการ, สรณคมนาปาช, นมการสีหุชิตาธา,
 รตนตุดยปณามคาธา [พุทฺโธ สุสฺสฺโธ], โย สนฺนิสินฺโนติ-
 อาทิกาคาธา, สจฺจกิริยาคาธา, มหาการุณฺโโก นาโถติอาทิกาคา-
 คาธา, นโมการอฏฺฐกคาธา, อคฺคปฺปสาทสุตฺต, โอวาท-
 ปาฏิโมกฺขคาธา, พลสุตฺต, สติปฏฺฐานปาช, มคฺควิภฺงคสุตฺต,
 อนตฺตริยสุตฺต, สุปฺพพณฺหสุตฺตคาธา, รตนตุดยภาวากิยาจน-
 คาธา, สุขากิยาจนคาธา, สุมงฺคคคาธา [โทตฺถ สพุพฺ].

สวดมนต์จบแล้ว พระสงฆ์ออกไปว่าคำบูชาพระสัพฺพ,
 แล้วเดินเวียนเทียนประทักษิณพระสัพฺพ, เสร็จแล้ว คฤหัสถ์
 ประชุมพร้อมกันที่พระสัพฺพ ว่าคำบูชาแล้วเดินเวียนเทียน
 ประทักษิณ, เสร็จแล้ว คฤหัสถ์เข้าทำวัตรสวดมนต์ในพระ-
 อุโบสถ, จบแล้ว พระสวดวิสาขคาธาบทต้น แล้วหัวหน้า
 อุบาสกว่าคำอาราธนาธรรม, พระขึ้นเทศน์.

ธรรมเทศนา

เรื่องที่แสดง ใจ ปฐมสมโพธิ. เมื่อแสดง ธรรมจักร,
 อนัตต, อาทิตต, พระสวดรับเทศน์ด้วย ธรรมจกฺกปฺปวตฺตน-
 สุตฺต. อนตฺตคฺคกฺขณสุตฺต, อาทิตฺตปฺริยายสุตฺต. สวดจบ
 แล้วเทศน์อธิบายความเป็นกัณฑ์ ๆ ไป.

อนึ่ง ในระหว่างเทศน์จบกัณฑ์หนึ่ง ๆ, สวดวิสาข-
 ภาดาสลับกันไปกับเทศน์กว่าจะจบ.

เวลาใกล้รุ่ง :

เทศน์ เอตฺตาวตฺตา จบแล้ว สวดมนต์ทำนํามนต์.

สูตรที่สวด :

ปุพฺพภากนฺมการ, สจฺจกิริยคาถา, ปริตฺตกรณปาจ,
 สพฺพโรควินิมฺุตโต [บาทที่ ๔ ว่า ยถา ที่ไป จ นิพฺพุโต],
 สุมฺภคคาถา, ปตฺติทานคาถา [ยา เทวตา], เทวตา-
 อวยโยชนคาถา.

เมื่อเสร็จจากทำนํามนต์แล้ว

อุบาสก อุบาสิกา พร้อมกันกล่าวคำขอขมาพระ-
 รัตนตรัยจบแล้วพร้อมกันอาราธนาและรับศีล ๕ เป็นนิจศีล.

ให้ศีล (นิจศีลทั้งบาลีและแปล) แจกนํามนต์,
 ทำวัตรเช้า.

๒. พิธีวิสาขอภฺยูหิ (ถวายพระเพลิง)

ภาคเช้า :

ทำวัตรเช้า แสดงธรรม.

แสดงธรรมในวันถวายพระเพลิงตอนเช้า ท่านนิยม
 แสดงเรื่อง ไตรลักษณ์

ภาคคำ :

ทำวัตรคำ, กล่าวอัญเชิญเทวดา, สวดมนต์.

สูตรทสวด :

บุพพภาคนมการ, สรณคมนปาช, ปุพพิโตปมคาคา,
สัเวควตตุปริกิตตนปาช [อิธ ตถาคโต], ฐมนิยามสตุต,
คิลกษณาทีกาคา, อภินหฺปจฺจเวกฺขณปาช, วิปสฺสนาภุมิปาช,
โมกฺขุปายคาคา.

ต่อจากนี้ ว่าคำบูชาเป็นต้น จนถึงขั้นเทศน์ เช่นเดียวกับในวันวิสาขปุณณมี.

พระธรรมเทศนา :

ชาตวิภชฺชนกถา, นอกจากนี้ แล้วแต่จะกะแสดง.

เวลาใกล้รุ่ง :

เทศน์ เอตฺตาวตฺตา จบแล้วสวด

ปตฺติทานคาคา [ยา เทวตา], เทวตาอุโยชนคาคา,
สุมงฺคคคาคา, ทำวัตรเช้า.

๓. พิธีอาสาฬหบูชา (วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘)

ภาคเช้าและบ่าย :

เป็นไปตามปกติวันธรรมัสสวณะ.

ภาคค่ำ : พระภิกษุสามเณรประชุม ณ พระอุโบสถ.

ทำวัตรคำ, กล่าวอัญเชิญเทวดา, สวดมนต์.

สูตรที่สวด:

ปุพฺพภาคนมการ, สรณคมนปาช, ต้นสวดมนต์ตาม
สมควร, ชมฺมจกฺกปฺปวัตตฺนสฺสฺต. ถ้ามีเวลาพอ ก็เลือก
สวดในเจ็ดตำนานตามสมควร และ สมุจฺจลคคาถา [โหตุ
สพฺพ].

จบแล้ว ออกทำการบูชา เวียนเทียนประทักษิณพระ-
สถูป หรือเรือนพระปฏิมา เสร็จแล้ว อุบาสก อุบาสิกาทำ
การบูชาเวียนเทียน แล้วกลับเข้าประชุม ทำวัตรสวดมนต์
ณ พระอุโบสถ เสร็จแล้วอาราธนาธรรม พระสงฆ์แสดง
ธรรม.

ธรรมเทศนา:

เรื่องที่แสดง แสดงธรรมจกักปวัตตฺนสฺสฺต

จบแล้ว พระสงฆ์สวด ปตฺติทานคคาถา [ยา เทวดา],
เทวดาอุยฺโยชนคคาถา.

๔. พิธีอธิษฐานพรรษา

เข้าพรรษา:

ทำการบูชา, ทำวัตรคำ, เทศน์วสฺสฺสฺปนายิกากถา,
อธิษฐานพรรษา, เสร็จแล้วสวดมนต์.

สูตรที่สวด :

ปุพฺพภากนฺนการ, สรณคฺคณปาส, นมการสิทฺธิคคาถา,
 สจฺจกิริยคคาถา, มหาการุณิโก นาโถติอาทิกคคาถา, มงฺกล-
 คคาถา, รตนปริตฺตคคาถา, เมตฺตปริตฺต, ขนฺธปริตฺต, สารา-
 ณียธมฺมสฺสฺต, ภิกฺขุอุปฺริหานิยธมฺมสฺสฺต, โพชฺฌนฺจปริตฺต,
 สุปฺพพฺพณฺหสฺสฺตคคาถา สุมงฺกลคคาถา.

๕. พิธีปวารณาออกพรรษา

ออกพรรษา :

ทำวัตรค่ำ, ตั้งญัตติปวารณา, ปวารณา, เสร็จแล้ว
 สวดมนต์.

สูตรที่สวด :

ปุพฺพภากนฺนการ, สจฺจกิริยคคาถา, โอวาทปาฏิโมกฺข-
 คคาถา, สัตฺตทฺทฺสปาส, ตายนคคาถา, สาราณียธมฺมสฺสฺต.

นอกจากนี้ ให้เลือกสวดเจ็ดตำนานตามสมควร.

สุมงฺกลคคาถา ต่อท้าย. จบแล้ว อ่าน มหามกฺก-
 ราชวรสฺส ปตฺติทานคคาถา (ทั้งบาลีทั้งแปล).

๖. พิธีมาฆบูชา

ภาคเช้า :

ทำวัตรเช้า, แสดงธรรม.

แสดงธรรมตอนเช้าวันมาฆปุณณมี ท่านมกฺยกคคาถา

ปุชารเห ปุชยโต	พทุเช ยทิจ สวเก
ปปลุจสมตักกนเต	ติณณโสภปริทเทเว
เต ตาทิเส ปุชยโต	นิพพุเต อุกุโตภเย
น สกกา ปุณฺณิ สงฺขาคฺติ	อิเมตตมปี เกนจติ.

เมื่อบุคคลบูชาท่านผู้ควรบูชาทั้งหลาย คือ พระพุทธเจ้า หรือพระสาวก ผู้กล่าวธรรมเป็นเครื่องเน้นซ้ำข้ามโสภะและปริทเวะได้แล้ว, ใคร ๆ ไม่อาจเพื่อนับบุญของบุคคลผู้บูชาท่านผู้เช่นนั้น ผู้ดับกิเลสและกองทุกข์ ไม่มีภัยจากที่ทรงปวงเหล่านั้นว่า บุญมีประมาณเท่านี้ ๆ ได้.

ภาคคำ:

ทำวัตรคำ, กล่าวอัญเชิญเทวดา, เสร็จแล้วสวดมนต์.

สูตรที่สวด:

ปุพฺพภากนมการ, สรณคมนปฺชาจ, สึลฺลุตฺตสฺปาจ,
 สัมเวควตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต, [อิธ ตถาคโต], โคตมกเจตีย-
 ฆมฺมปริยาย, ฆมฺมจกฺกปฺปวตฺตฺตฺตฺตฺต, โอวาทปาฏิโมกฺข-
 กถา, สุปฺพพฺพณฺหสฺสฺสฺสฺสฺส, สุขากฺขิยาจกถา, สุมฺกค-
 กถา.

สวดมนต์จบแล้ว พระสงฆ์ออกไปว่าคำบูชาที่พระสฤปล เสร็จแล้วคฤหัสถ์ว่า, แล้วเข้าไปทำวัตรสวดมนต์ในพระ-

อุโบสถ, แล้วอาราธนาธรรม พระขึ้นเทศน์.

ธรรมเทศนา:

เรื่องที่แสดง ใช้ โอวาทปาฏิโมกข์คาถา แสดงเป็น
กัณฑ์ ๆ ถ้าไม่พอ ใช้เรื่องอื่นต่อตามแต่จะกะแสดง.

เวลาใกล้รุ่ง:

เทศน์ เอตฺตาวตฺตา จบแล้วสวด

ปฐิตทานคาถา, เทวตาอุโยชนคาถา, สุมงคลคาถา,
ทำวัตรเช้า.

คำถวายเครื่องสักการะในวันวิสาขบูชา

และวันวิสาขอัฐมีบูชา

(นำ) ทนฺท มยํ พุทฺธสฺส ภควโต ปุพฺพภาคณมการํ
กโรมฺ เส.

ว่านโม ๓ จบ แล้วนำ

ยมมฺห โข มยํ, ภควนฺตํ สรณํ คตา, โย โน ภควา
สตฺถา, ยสฺส จ มยํ ภควโต ฐมฺมํ โรเจม. อโหสิ โข
โส ภควา มชฺฌิเมสฺสุ ชนปฺเทสฺสุ อริยเกสฺสุ มนุสฺเสสฺสุ
อุปฺปนฺโน, ขตฺติโย ชาตียา, โคตโม โคตฺเตน, สกฺยปฺตฺโต

สกุยกุลา ปพพชิต, สเทเวเก โลเก สมารเก สพรหมเก,
 สสสมณพราหมณียา ปชาย สเทวมนุสฺสาย, อนุตฺตร
 สมฺมาสมโพธิ อภิสมฺพุทฺโธ, นิสฺสํสยฺ โข โส ภควา,
 อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ, วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สฺคโต โลกวิทู,
 อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺसानํ พุทฺโธ
 ภควา. สุวากฺขาโต โข ปน, เตน ภควตา ฐมฺโม,
 สนฺทิกฺขิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก, โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ
 เวทิตพฺโพ วิถฺยุนฺหิ. สุปฺปฏิปนฺโน โข ปนสฺส, ภควโต
 สาวกสงฺฆเ, อชฺฐปนฺโน ภควโต สาวกสงฺฆเ, ฃาย-
 ปฺปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺฆเ, สามจิปฺปฏิปนฺโน ภควโต
 สาวกสงฺฆเ, ยถิทํ จตฺตาริ ปุริสยฺคานิ อญฺช ปุริสปฺกคฺคา.

อัย โข ปน { ญโป
 ปฏฺมา, ตํ ภควนฺตํ อุตฺทิสฺส
 { กโต ปตฺติฏฺชาปฺปีโต,
 { กตา ปตฺติฏฺชาปฺปีตา,

ยาวเทว ทสฺสเนน, ตํ ภควนฺตํ อนุสฺสริตฺวา, ปสาทสํเวค-

๑. ถ้าประชุมที่พระสถูป ฟังว่า อัย โข ปน ญโป... อุตฺทิสฺส กโต ถ้าประชุม
 ที่พระปฏิมา ฟังว่า อัย โข ปน ปฏฺมา... อุตฺทิสฺส กตา.

ปฏิลาภาย, มยฺ โข เอตริหิ, [อิมิ วิสาขปุณณเมกาลี,
 ตสฺส ภควโต ชาตีสุมโพธินิพฺพานกาลสมมตํ ปตฺวา] อิมิ
 จานํ สมฺปตฺตา, อิเม ทนฺทที่ปฺรชฺฐาทีสฺสกาเร คเหตฺวา,
 อตฺตโน กายํ สกฺกาเรปฺชานํ กริตฺวา, ตสฺส ภควโต
 ยถากุจฺเจ कुณเ อนฺนสฺสรนฺตา อิมิ } ^{๑๒}
 ปฏิมามริ

ติภฺขตฺตํ ปทกฺขิณํ กริสฺสาม, ยถาคหิตฺธี สกฺกาเรหิ ปุชฺชํ
 กุรฺมานา. สาธุ โน ภนฺเต ภควา, สจฺจิปฺรนิพฺพุโตปฺปี,
 ฌาตพฺเพหิ कुณเหิ อตฺตารมฺมตตาย ปญฺญาयมาโน, อิเม
 อมฺเหหิ คหิตฺเต สกฺกาเร, ปฏิกฺคณฺหาตุ. อมฺหากํ ทิฆมฺรตฺตํ
 ทิตาย สุขาย.

คำแปล

เราทั้งหลายถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใดแล ว่า

๑. ในวงเล็บนี้ [] ใช้สำหรับวันวิสาขปุณณมี ถ้าเป็นวันวิสาขอัฐมี (วันถวาย
 พระเพลิง) เปลี่ยนว่า อิมิ วิสาขปุณณมีโต ปรี อัญจมีกาลี,
 ตสฺส ภควโต สรรุชฺฌาปนกาลสมมตํ ปตฺวา.

๒. ถ้าจะทำประทักษิณพระสถูป ฟังว่า อิมิ ปฏี ถ้าจะทำประทักษิณเรือนพระ
 ปฏิมา ฟังว่า อิมิ ปฏิมามริ.

เป็นทพง, พระผู้พระภาคเจ้าพระองค์ใด เป็นพระศาสดา
 ของเราทั้งหลาย, และเราทั้งหลายขอบใจพระธรรมของ
 พระผู้พระภาคเจ้าพระองค์ใด, พระผู้พระภาคเจ้าพระองค์
 นั้นแล ได้ทรงอุปติแล้วในหมู่มนุษย์ชาวอริยกะ มัชฌิม-
 ชนบท เป็นกษัตริย์โดยพระชาติ มีพระนามว่าโคตมะโดย
 พระโคตร เป็นโอรสแห่งเจ้าศากยะ เสด็จออกบรพพา
 จากศากยสกุล, พระองค์ได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิ-
 ญาณ ในโลก กับด้วยเทวดา มาร พรหม ในประชาชน
 กับด้วยสมณะและพราหมณ์ กับด้วยเทวดาและมนุษย์,
 ขอนไม่ต้องสงสัยเลย, พระผู้พระภาคเจ้าพระองค์นั้น
 เป็นพระอรหันตตรัสรู้ชอบเอง ทรงถึงพร้อมด้วยวิชาและ
 จรณะ เสด็จไปได้แล้ว ทรงรู้แจ้งซึ่งโลก เป็นสารถผู้ฝึก
 บุคคลที่ควรฝึกได้ ไม่มีผู้น้อยกว่า เป็นพระศาสดาของ
 เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้ตนแล้ว (หรือเบิกบาน
 แล้ว) เป็นผู้โชค. อนึ่ง พระธรรมอันพระผู้พระภาคเจ้า
 พระองค์นั้นแล ตรัสดีแล้ว เป็นคุณอันผู้ใดบรรลุพึงเห็นเอง
 ไม่ประกอบด้วยกาล ควรเรียกให้มาดู ควรน้อมเข้ามาในตน
 อำนวยปัญญาชนพึงรู้เฉพาะตัว. อนึ่ง พระสงฆ์สาวกของพระ-
 ผู้พระภาคเจ้าพระองค์นั้นแล เป็นผู้ปฏิบัติ ปฏิบัติตรง

ปฏิบัติเป็นธรรมเนียม ปฏิบัติชอบยิ่ง นี้คือสีกุแห่งบรม (จัดเป็น)
แปดบุคคล. (พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า เป็น
ผู้ควรของค้ำับ, ควรของต้อนรับ ควรของทำบุญ ควร
กระทำอัญชลี (ประณมมือไหว้) เป็นนาบุญของโลก ไม่มี

นาบุญอื่นยิ่งกว่า) ก็ { พระสฤษดิ์แล
พระปฏิมาน์แล อันพุทธ-

ศาสนิกชนสร้างประดิษฐานเจาชงพระผู้มีพระภาคเจ้าพระ-
องค์นั้น เพียงเพอระลกกถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น
ด้วยทศสนกัจแล้ว จึงกลับได้ซึ่งความเลื่อมใสและความสลด
จิต. บัดนี้ เราทั้งหลาย (มาถึงกาลวิสาขปุณณมณี ซึ่ง
ทราบกันดีแล้วว่า กาลเป็นที่ประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน
ของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น) ต่างประชุมกันยังสถาน
ท้น ถอเอาเครื่องสักการะมีเทียนและรูปเป็นต้นเหล่านี้ กระ-
ทำกายของตนให้เป็นเครื่องรองรับเครื่องสักการะ ระลกกถึง
พระคุณอันเป็นจริงอย่างไร ของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์

๑. ถ้าวันทวารเพลึงเปลี่ยนว่า มาถึงกาลอัฐมื เบื้องหน้าแต่วัน
วิสาขปุณณมณี ซึ่งทราบกันดีแล้วว่า กาลเป็นทถวายพระ-
เพลึงพระพุทธรัระของพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น.

นั้นอยู่ จักกระทำประทัภณิน { พระสถูป^๕น^๕ ส^๕น ๓ รอบ
พระปฐม^๕มาน

กระทำอยู่ซึ่งการบูชาด้วยสักการะทั้งหลายตามที่พวกเราถือ
ไว้แล้ว. สาธุ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ตั้งข้าพระองค์ขอ
โอกาส ขอพระผู้มพระภาคเจ้าของข้าพเจ้าทั้งหลาย แม้
เสด็จปรินิพพานไปนานแล้วด้วยดี (แต่ยัง) ปรากฏอยู่
ด้วยพระคุณทั้งหลาย อันข้าพเจ้าทั้งหลายพึงรู้ได้โดยความ
เป็นอัครมณเฑียร (ขอพระองค์) จงรับเครื่องสักการะทั้งหลาย
อันข้าพเจ้าทั้งหลายถือไว้แล้วเหล่านี้ เพื่อประโยชน์ เพื่อ
ความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.

คำขอมาโทษพระรัตนตรัย

อจฺจโย โน ภนฺเต อจฺจมา, ยถา { พาเล^๑
พาลา^๒ ยถา

{ มุเพหิ^๑ ยถา { อุกฺสเล^๑ ยะ^๑
มุพฺหา^๒ { อุกฺสลา^๒ ยา^๒ มยฺ ภนฺเต, ชาตฺโต ปฏฺจาย,

ปมาทํ วา อาคมฺม, อโยนิโสมนสึการํ วา อาคมฺม,

พทุเช วา ฐมุเม วา สงฺฆเม วา, อคารวิ อกริมุหา,
 กาเยน วา วาจา ย วา มนสา วา, { เตสํ
 ๒ ตาสํ โน ภนฺเต,
 อจฺจยํ อจฺจยโต, ปฏิคฺคณฺหาตุ อายตี สํวราย.

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ โทษเป็นไปล่วงเกินอันใด ได้
 ถึงทัฬหแล้วซึ่งข้าพเจ้าทั้งหลาย ผู้เป็นคนพาล เป็นคนหลง
 เป็นคนไม่ฉลาดด้วยประการไร ข้าพเจ้าทั้งหลายเหล่านี้
 จำเดิมแต่เกิดมา อาศัยความประมาทบ้าง อาศัยความทำ
 ในใจโดยอุบายไม่แยบคายบ้าง จึงได้ทำความไม่เคารพใน
 พระพุทธเจ้าบ้าง ในพระธรรมเจ้าบ้าง ในพระสงฆ์เจ้าบ้าง
 ด้วยกายหรือ หรือด้วยวาจา หรือด้วยใจ ต่อหน้าก็คิด
 ถ้อยหลังก็คิด ขอพระสงฆ์จงรับซึ่งโทษอันเป็นไปล่วงเกินนั้น
 โดยความเป็นโทษอันล่วงเกินของข้าพเจ้าทั้งหลายเหล่านั้น
 เพื่อข้าพเจ้าทั้งหลายจะสำรวมระวังต่อไป.

พระตอบรับขมา

ตคฺขม โว อจฺจโย อจฺจคฺมา, ยถาพาลे ยถามุเพห

ยถากุสเล, เย ตุมฺเห, กทาจิ กรหจิ, ปมาทํ วา
 อากมฺม, อโยนิโสมนสิการํ วา อากมฺม, พุทฺเธ วา ชมฺเม
 วา สงฺฆे วา, อการวํ อกตฺต, อนเนกวิหิตานํ อญฺญานํปิ,
 ปาปกานํ อกุสลาณํ กมฺมานํ, อกตฺต, กาเยน วา วาจา
 วา มนสา วา, ยโต จ โข ตุมฺเห อจฺจยํ อจฺจยโต,
 ทิสฺวา ยถาชมฺมํ ปฏิกฺกโรถ. आयตํ สํวรํ อาปชฺชติ. ตํ
 โว ปฏิกฺกณฺหามิ, วุฑฺฒิํ เหา อริยสฺส ชมฺมวินเย. โย
 อจฺจยํ อจฺจยโต, ทิสฺวา ยถาชมฺมํ ปฏิกฺกโรติ. आयตํ
 สํวรํ อาปชฺชติ.

คำแปล

ดูก่อนท่านทั้งหลาย, โทษความผิดได้เป็นไปล่วง,
 ในเพราะความเป็นผู้เขลาด้วยประการใด, ในเพราะความ
 เป็นผู้หลงด้วยประการใด, ในเพราะความเป็นผู้ไม่ฉลาด
 ด้วยประการใด, มาอาศัยความประมาทบ้าง, อาศัยความ
 ทำในใจโดยไม่แยบคายบ้าง, ได้ทำความไม่เคารพในพระ-
 พุทธเจ้าบ้าง, ในพระสงฆ์บ้าง, อนึ่ง ได้ทำบาปอกุศลกรรม
 ทั้งหลายอื่น ๆ เป็นอันมาก, ด้วยกายบ้าง, ด้วยวาจาบ้าง,
 ด้วยใจบ้าง, ก็ในกาลใด, ท่านทั้งหลายได้เห็นโทษโดย
 ความผิดแล้ว, กระทำคืนตามธรรม, ถึงความสำรวมต่อไป,

อาตมภาพผู้ได้รับสมมติจากสงฆ์, ขอรับอภัยโทษของท่านทั้งหลาย, ผู้ใดเห็นโทษโดยเป็นความผิด ผู้นั้นกระทำคืนตามธรรมเนียม, ถึงซึ่งความสำรวมต่อไป, ท่านทั้งหลายนั้นแหละ, เป็นผู้เจริญในพระธรรมวินัยของพระอรีย์เจ้า.

พระตอบแล้ว รับพร้อมกันว่า “สาธุ ภาณุเต” บางแห่งพระไม่ได้กล่าวคำตอบ เพียงแต่รับ สาธุ เท่านั้น.

คำถวายเครื่องสักการะในวันอาสาฬหบูชา

(นำ) หนุต มยํ พุทฺธสฺส ภควโต ปุพฺพภากนณการํ กโรมฺ เส.

ว่า นโม ๓ จบ แล้วนำ

ยมมฺห โข มยํ ภควนฺตํ สรณํ คตา, โย โน
ภควา สตุถา, ยสฺส จ มยํ ภควโต ชมฺมํ โรเจม.
อโหสิ โข โส ภควา, อรหํ สมนฺนาสมฺพุทฺโธ, สตุเตสุ
การุณฺณํ ปฏิจฺจ การุณาเยโก หิตสฺสํ อนุกมฺปํ อูปาทาย,
อาสาฬฺหปุณฺณมยํ พาราณสียํ อีสิปตเน มิคทาเย,
ปลฺลวคฺคิยานํ ภิกฺขุณฺํ, อนุตฺตรํ ชมฺมจกฺกํ ปจฺมํ ปวตฺเตตฺวา,
จตฺตารี อริยสจฺจานิ ปกาเสสิ.

ตสฺมิมฺลฺลจ โข สมเย, ปลฺลวคฺคิยานํ ภิกฺขุณฺํ ปมฺุโข,
อายุสฺมา อลฺลวโกณฺทลฺลโล, ภควโต ชมฺมํ สุตฺวา, วิรชํ

วัตมลิ ฌมมจกขุ ปฏิลภิตวา, “ยงฺกิลฺลิจิ สมุทฺยธมฺมํ
สพฺพพฺนตํ นิโรธธมฺมนฺตํ” ภควนฺตํ อุปสมฺบรฺทํ ยาจิตฺวา,
ภควโตเยว สนฺติกา, เอหิภิกขุอุปสมฺบรฺทํ ปฏิลภิตฺวา, ภควโต
ฌมฺมวินฺเย อริยสวากสงฺโฆ, โลเก ปจฺมํ อุปฺปนฺโน อโหสิ.

ตสฺมึญฺจาปี โข สมเย, สงฺฆมรตฺนํ โลเก ปจฺมํ
อุปฺปนฺนํ อโหสิ. พุทฺธมรตฺนํ ฌมฺมมรตฺนํ สงฺฆมรตฺนนฺตํ, ติรตฺนํ
สมฺปฺปนฺนํ อโหสิ.

มยฺ โข เอตฺรหิ, อิมํ อาสาพฺพฺนฺนฺนํเมกํ, ตสฺส
ภควโต ฌมฺมจกฺกปฺปวตฺตตฺนกาลสมฺมตํ, อริยสวากสงฺฆอุป-
ปตฺตีกาลสมฺมตญฺจ, รตฺนตฺตยสมฺปฺปฺรณกาลสมฺมตญฺจ ปตฺวา,
อิมํ ฌานํ สมฺปตฺตฺวา, อิเม สกฺกาเร คเหตุว, อตฺตโน
กายํ สกฺการูปฺชานํ กริตฺวา, ตสฺส ภควโต ยถาภุจฺเจ

คฺเณ อนุสฺสรนฺตา, อิมํ

{	ญี พุทฺธปฺปมฺมิมํ	ติภฺขตฺตํ ปทกฺกจิณฺ ติภฺขตฺตํ ปทกฺกจิณฺ
---	----------------------	--

กริสฺสาม, ยถาคหิตฺเทหิ สกฺกาเรหิ ปุชฺชํ กุรฺมานา.

สาธุ โน ภนฺเต ภควา, สฺจิริปฺรินิพฺพุโตปี,
ภวตฺตพฺเพหิ คฺเณหิ อตฺตารมฺมตตาย ปญฺญาเยมาโน, อิเม

๑. ถ้าประชุมที่พระสถูปว่า อิมํ ญี. ถ้าที่พระปฏิมาว่า อิมํ พุทฺธปฺปมฺมิมํ.

อมุเหหิ คหิตะ สกกาเร ปฏิกคณหาตุ, อุมหากัม ทิมรตุตฺ
หิตาย สุขาย.

คำแปล

เราทั้งหลายถึงซึ่งพระผู้มีพระภาคพระองค์ใดแล ว่า
เป็นที่พึง พระผู้มีพระภาคพระองค์ใด เป็นพระศาสดาของ
เราทั้งหลาย, อนึ่ง เราทั้งหลายชอบใจซึ่งธรรมของพระผู้มี-
พระภาคพระองค์ใด พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็น
พระอรหันต์ตรัสรู้ชอบเอง ทรงอาศัยความการุญในสัตว์
ทั้งหลาย ทรงพระกรุณาแสวงหาประโยชน์เกื้อกูล ทรง
อาศัยความเอ็นดู ได้ยังพระธรรมจักรอันยอดเยี่ยมให้
ไป ทรงประกาศอริยสัจ ๔ เป็นครั้งแรก แก่พระภิกษุ
ปัญจวัคคีย์ที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ใกล้กรุงพาราณสี ใน
วันอาสาฬหปุณณมี.

อนึ่ง ในสมัยนั้นแล ท่านพระอัญญาโกณฑัญญะผู้
เป็นหัวหน้าของพระภิกษุปัญจวัคคีย์ พึงธรรมของพระผู้มี-
พระภาคเจ้าแล้ว ได้ธรรมจักรอันบริสุทธิ์ปราศจากมลทิน ว่า
“สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งปวงนั้น
มีความดับเป็นธรรมดา” จึงทูลขออุปสมบทกะพระผู้มีพระ-

ภาคเจ้าแล้ว ได้เป็นพระอริยสงฆ์สาวกในธรรมวินัยของ
พระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นองค์แรกในโลก.

อนึ่ง ในสมัยนั้นแล พระสังฆรัตนะได้บังเกิดขึ้นเป็น
ครั้งแรก พระรัตนตรัย คือ พระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ
พระสังฆรัตนะ ได้สมบูรณ์แล้วในโลก.

บัดนี้ เราทั้งหลายแล มาประจวบมงคลสมัยอาสาพาหุ-
ปุลณมี วันเพ็ญอาสาฬหมาส ทิวพร้อมกันว่า เป็นวันที่
พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น ทรงประกาศพระธรรมจักร
เป็นวันที่เกิดขึ้นแห่งพระอริยสงฆ์สาวก และเป็นวันที่
พระรัตนตรัยสมบูรณ์ คือครบ ๓ รัตนะ จึงมาประชุมกัน
แล้ว ณ ที่นี้ ถอสักการะเหล่านี้ ทำกายของตนให้เป็นตั้ง
ภาชนะรับเครื่องสักการะ ระลึกถึงพระคุณตามเป็นจริง
ทั้งหลายของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น จักทำประทักษิณเส้น
วาระ ๓ รอบซึ่ง { พระสถูป นี้ บูชาด้วยสักการะ
 พระพุทธรูปปฏิมา

อันถือไว้แล้วอย่างไร.

ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้า แม้
เสด็จปรินิพพานานมาแล้ว ยังปรากฏอยู่ด้วยพระคุณสมบัติ
อันข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายจะพึงรู้โดยความเป็นอติदारมณ

จงทรงรับเครื่องสักการะ อันข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายถือไว้
แล้วนี้ เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย
สิ้นกาลนาน เทอญ.

คำถวายเครื่องสักการะในวันมาฆบูชา

(นำ) ทนฺท มยํ ๑ ล ๑ นโม ๓ จบ แล้วนำ

อชฺชชํ มาฆปุณฺณมี สมฺปตฺตา, มาฆนกฺขตฺเตน
ปุณฺณจฺนโท ยุตฺโต, ยตฺถ ตถาคโธ อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ,
จาตฺรจฺกเก สวากฺสนฺนิปาเต, โยวาทปาณฺณิโมกฺขํ อุตฺทิสฺส.

ตทา หิ อชฺชมเตรฺसानิ ภิกฺขุสฺตานิ, สพฺเพสํเยว
ขีณาสวานํ, สพฺเพเต เอหิภิกฺขุกา, สพฺเพปิ เต
อนามนฺติตาว, ภควโธ สนฺตํ อาคตา, เวพฺพเน
กลนฺทกนฺนิวาเป, มาฆปุณฺณมยํ วชฺชมมานกฺจฺฉายาย,
ตสฺมิญฺจ สนฺนิปาเต, ภควา วิสฺสุทฺตฺตมฺโปสํ อกาสิ,
โยวาทปาณฺณิโมกฺขํ อุตฺทิสฺส.

อัย อมฺหากํ ภควโธ, เอโกเยว สวากฺสนฺนิปาโต
อโหสิ จาตฺรจฺกโก, อชฺชมเตรฺसानิ, ภิกฺขุสฺตานิ, สพฺเพสํ-
เยว ขีณาสวานํ, มยฺนทานิ, อิมิ มาฆปุณฺณเมวันกฺขตฺต-

สมยํ, ตกกาลสทิสํ สมปตฺตา, สุจิริปฺริณิพฺพตมฺปปี ตํ
 ภควนฺตํ สมฺนุสฺสรมานา. อิมํสุมี ตสฺส ภควโต, สกฺขิภฺต
 เจตฺติเย, [อิมํหิ ทณฺฑทํปฺรชฺฐปฺปฺผาติสฺสกาเรหิ ตํ ภควนฺตํ
 ตานิ จ อทฺตมฺเตรसानิ ภิกฺขุสฺตานิ อภิปุชฺยามิ].

สาธุ โน ภนฺเต ภควา, สสาวกสงฺโฆ สุจิริปฺริณิพฺพโตปฺป,
 कुณฺเหหิ ชรฺมาโน, อิมํ สกฺกาเร ปฏฺิภฺคณฺหาตุ, อมฺหากํ
 ทิฆมฺรตฺตํ หิตาย สุขาย.

ที่ในวงเล็บ [๑] หมายเลข ๑ นั้น ถ้ามักการเวียน
 เทียนด้วย ให้เปลี่ยน อิมํ ทณฺฑทํปฺรชฺฐปฺปฺผาติสฺสกาเร
 คเหตุวา อตฺตโน กายํ สกฺการุปรชานํ กริตฺวา ตสฺส
 ภควโต เตสฺสจ อทฺตมฺเตรसानํ ภิกฺขุสฺตานํ ยถาภุจฺเจ
 कुณฺเ อนุสฺสรนฺตา [อิมํ ญฺพลฺยเจว ปฏฺิมาฆรฺลฺยจ] ติกฺขตฺตํ
 ปทกฺขิณํ กริสฺสาม ยถาคหิตฺเทหิ สกฺกาเรหิ ปุชฺชํ ญฺรฺมานา.
 ถ้าวียนเทียนเฉพาะพระสถูปว่า อิมํ ญฺปฺ. เฉพาะอุโบสถ
 หรือศาลาว่า อิมํ ปฏฺิมาฆรฺ. ถ้างี้ ๒ จึงว่า อิมํ ญฺพลฺยเจว
 ปฏฺิมาฆรฺลฺยจ.

คำแปล

วันถึงวันมาฆบูชา มี พระจันทร์เต็มดวง ประกอบ
ด้วยมาฆนักษัตรฤกษ์ ซึ่งในวันพระตถาคตอรหันตสัมมา-
สัมพุทธเจ้า ทรงสดโอวาทปาฏิโมกข์ในสาวกสันนิบาต
อันประกอบด้วยองค์ ๔. ก็ครั้งนั้นพระขีณาสพรวมทั้งหมด
๑,๒๕๐ องค์ด้วยกัน ท่านเหล่านั้นล้วนเป็นเอหิภิกขุ. ทั้ง
ใคร ๆ ไม่ได้นิมนต์มาสู่สำนักพระผู้มีพระภาคเจ้า. ในสาวก-
สันนิบาตนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ทรงทำวิสุทธอุโบสถ
อันอุดม เวลาตะวันบ่ายในวันมาฆบูชา ณ พระวิหาร
เวฬุวันกลันทกนิวาปสถาน (และ) ได้ทรงแสดงโอวาท-
ปาฏิโมกข์. สาวกสันนิบาตของพระผู้มีพระภาคเจ้าของเรา
ทั้งหลายประกอบด้วยองค์ ๔ มีภิกษุ ๑,๒๕๐ ล้วนพระขีณา-
สพทั้งสิ้น นี้ได้มีคราวเดียวเท่านั้น. บัดนี้ เราทั้งหลายมา
ถึงมาฆบูชาอันกษัตติสมัย เช่นกับกาลดังกล่าวมานั้น ระลึก
ถึงอยู่ซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น แม้เสด็จปรินิพพาน
ไปนานแล้ว (จึงพากันบูชาพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น
และพระภิกษุ ๑,๒๕๐ รูปเหล่านั้น ด้วยเครื่องสักการะ มี
เทียนธูปและดอกไม้เหล่านั้น ณ เจดีย์สถานอันเป็นพยานของ

พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น) สาธุ ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ดั่งข้าพเจ้าทั้งหลายขอโอกาส ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมด้วยพระสงฆ์สาวก แม้เสด็จปรินิพพานไปนานแล้วด้วยดี (แต่) ยังดำรงอยู่ด้วยพระคุณทั้งหลาย จงทรงรับเครื่องสักการะเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.

๑. ในวงเล็บถ้ามีการเวียนเทียนด้วย เปลี่ยนว่า ถือเครื่องสักการะทั้งหลาย มีประทัดดอกไม้ เป็นต้น กระทำกายของตนให้เป็นเชิงรองสักการะ ระลึกถึงคุณที่แท้จริงของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น และภิกษุสงฆ์ ๑,๒๕๐ นั้น ด้วยทำประทักษิณพระสถูปและเรือนปฐมมา ตลอด ๓ ครั้ง ทำการบูชาด้วยเครื่องสักการะตามท่อน.

ถ้าเวียนเทียนเฉพาะพระสถูป ฟังตัดคำว่า และเรือนปฐมมาออก ถ้าเวียนเทียนเฉพาะเรือนปฐมมา ฟังตัดคำว่า พระสถูปออก ถ้าทั้ง ๒ คงว่าตามแบบ.

อาราธนาศีล

ศีล ๕

มยํ ภนฺเต วิสฺสุ วิสฺสุ รกฺขณฺตุถาย ติสฺรณฺเน สห
 ปญฺจ สํลानิ ยาจาม.

หุติยมฺปิ มยํ ภนฺเต วิสฺสุ วิสฺสุ รกฺขณฺตุถาย ติสฺรณฺเน
 สห ปญฺจ สํลानิ ยาจาม.

ตติยมฺปิ มยํ ภนฺเต วิสฺสุ วิสฺสุ รกฺขณฺตุถาย ติสฺรณฺเน
 สห ปญฺจ สํลानิ ยาจาม.

อีกนัยหนึ่ง อาราธนาศีล ๕ เป็นนิจจศีล

มยํ ภนฺเต ติสฺรณฺเน สห ปญฺจจกฺสมนฺนาคตํ
 นิจฺจสํลํ ยาจาม.

หุติยมฺปิ มยํ ภนฺเต ติสฺรณฺเน สห ปญฺจจกฺสมนฺนาคตํ
 นิจฺจสํลํ ยาจาม.

ตติยมฺปิ มยํ ภนฺเต ติสฺรณฺเน สห ปญฺจจกฺสมนฺนาคตํ
 นิจฺจสํลํ ยาจาม.

ศีล ๘

มยํ ภนฺเต วิสฺสุ วิสฺสุ รกฺขณฺตุถาย ติสฺรณฺเน สห อฏฺฐ
 สํลानิ ยาจาม.

ทุติยมับ มย ภาเต วิสุ วิสุ รกฺขณตฺถาย ติสฺรณน
สท อฏฺฐ สลانی ยาจาม.

ตติยมับ มย ภาเต วิสุ วิสุ รกฺขณตฺถาย ติสฺรณน
สท อฏฺฐ สลانی ยาจาม.

อุโปสถศีล

มย ภาเต ติสฺรณน สท อฏฺฐจฺกสมนฺนาคคํ อุโปสถํ
ยาจาม. (๑ หน)

คำอาราธนาศีลเหล่านี้ นิยมใช้ในเวลาสมาทานมาก
คน ถ้าคนเดียวพึงเปลี่ยนคำว่า มย เป็น อหิ. คำว่า ยาจาม
เป็น ยาจามิ.

อนึ่ง คำอาราธนา บางท่านใช้ตัดคำว่า วิสุ วิสุ
รกฺขณตฺถาย ออก เช่นนิกฺไชได้ เมื่อเป็นเช่นนั้น พึง
ทราบความต่างกัน ทมิคำว่า วิสุ วิสุ รกฺขณตฺถาย นั้น
หมายความว่า ต่างคนต่างรักษาอย่างหนึ่ง ต่างคนต่างขอ
อย่างหนึ่ง ขอให้ให้ทีละสักขาบท อย่างรวม เทียบบ้างเจก-
สมาทาน เมอล่วงสักขาบทไหน ขาดเฉพาะสักขาบทนั้น
สักขาบทอื่นไม่ขาด ถ้าสมาทานรวม สักขาบทใดบทหนึ่ง
ขาดไป ก็ขาดทั้งหมด แต่บางสำนักนิยมตัดคำว่า วิสุ วิสุ
รกฺขณตฺถาย ออก.

อาราธนาธรรม

พुरुหมา จ โลกาศิปตี สหมปติ,
 กตฺถลฺล^๒ อนุชิวริ อยาจถ,
 สนฺตึช สตฺตาปฺปรชกฺขชาติกา,
 เทเสตฺ ฐมฺมิ อนุกมฺปิํ ปรํ.

อาราธนาธรรม (พิศการ)

พुरुหมา จ โลกาศิปตี สหมปติ,
 กตฺถลฺล^๒ อนุชิวริ อยาจถ,
 สนฺตึช สตฺตาปฺปรชกฺขชาติกา,
 เทเสตฺ ฐมฺมิ อนุกมฺปิํ ปรํ.
 เหวลฺลหิ โลกากิมเตน พुरुหมฺนา,
 อชฺเชสิโต โส ภควา อนุตฺตโร,
 สตฺเตสฺ การุณฺณตโมกฺกมนฺตโต,
 โวลกยิ โลกมิมิ สฺจกฺขฺนา.
 อทกฺขิ เวเนยฺยชเน อนปฺเปเก,

๑. สำหรับในกาลธรรมคา ก็องานต่าง ๆ ที่ไม่ใช่กาลพิเศษ. ๒. บางฉบับ

กตฺถลฺล^๒.

๓. ว่าเป็นพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สำหรับใช้ใน
 กาลพิเศษ เช่น มารมบุชา วิสาขบุชา วิสาขอัฐรมีบุชา อาสาฬหบุชา ฯลฯ.

สนฺเต ว โลกุตฺตรโพชนารเห,
 วิญญาปเย อปฺปรชกฺขชาติเก,
 อถวมชฺฌสนมาธิวาสยิ.

อปารุตา เต อมตสฺส ทวารา,
 เย โสทวนฺโต ปมฺลฺยจฺนตฺ สทฺธํ,
 วิหีสสณฺณํ ปคฺคณํ น ภาสี,
 ชมฺมํ ปณฺตีตํ มนุเชสฺสุ พุทฺธเม.
 ตโต มหาการุณิโก มเหสี,
 สมพุทฺธกิจฺจํ ภควา อภาสี,
 สทฺธมฺมจกฺกสฺส ปวตฺตนาถิ,
 ชเปสิ โส สาสนชฺมมเสฏฺฐิ.
 ทมฺเม ทมฺโม โมจยิ ภพฺพสฺสเต,
 สํสาร์ทุกฺขา พหุเกปปี เตน,
 สทฺธมฺมทึปปี ติวิชฺมปปี โลเก,
 หิตาย สมฺมาว ปวตฺตยิตฺถาติ.

จาทุทฺทสึ ปณฺณเรสึ ยาจ ปกฺขสฺส อฏฺฐมฺมิ,
 กาลา พุทฺธเชน ปณฺณตฺตา สทฺธมฺมสฺสวณฺสฺสิเม,

จาทุทสี่ อยนทานิ	สมปตฺตา อภิลกฺขิตา,
เตนายิ ปริสา ฌมฺมิ	โสตุ อีธ สมากตา,
สาธฺ อยโย ภิกฺขุสงฺโฆ	กโรตุ ฌมฺมเทสนิ,
อยณฺจ ปริสา สพฺพา	อฏฺฐิกตฺวา สุณาทฺ ติ.

อาราธนาปริตร

วิปตฺติปฏิพาหาย	สพฺพสมปตฺติสีทฺธิยา,
สพฺพทกฺขวินาสาย	ปริตฺตํ พุรฺธ มงฺคลํ.
วิปตฺติปฏิพาหาย	สพฺพสมปตฺติสีทฺธิยา,
สพฺพภยวินาสาย	ปริตฺตํ พุรฺธ มงฺคลํ.
วิปตฺติปฏิพาหาย	สพฺพสมปตฺติสีทฺธิยา,
สพฺพโรควินาสาย	ปริตฺตํ พุรฺธ มงฺคลํ.

๑. นี้สำหรับวัน ๑๔ ค่ำ ถ้าเป็นวัน ๘ ค่ำ จงเปลี่ยนว่า อฏฺฐิมิ โข, ถ้า ๑๔ ค่ำ
 จงเปลี่ยนว่า ปณฺณเรสี, ถ้า ๑ ค่ำ เปลี่ยนว่า อมาวสี หรือ ปาฏิปโท.

สรณคมน์ แลระศีล

เบญจศีล (ศีล ๕)

นมัสการ :

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ

ชมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ

สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ

ทฺตฺติยมฺปิ พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ

ทฺตฺติยมฺปิ ชมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ

ทฺตฺติยมฺปิ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ

ตฺตฺติยมฺปิ พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ

ตฺตฺติยมฺปิ ชมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ

ตฺตฺติยมฺปิ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ.

สิกขาบท ๕ :

ปาณาติปาตา เวรมณี สิกฺขาปทํ สมาธิยามิ

อทินฺนาทานา เวรมณี สิกฺขาปทํ สมาธิยามิ

กาเมสุ มิจฺฉาจารา เวมณัํ สิกฺขาปทํ สมาธิยามิ
 มุสาวาทา เวมณัํ สิกฺขาปทํ สมาธิยามิ
 สุรา เมรย มชฺช ปมาทญฺชานา เวมณัํ สิกฺขาปทํ
 สมาธิยามิ.

ท้ายศีล :

ก. ปกติ :

อิมานิ ปญฺจ สิกฺขาปทานิ, สัเลน สุกตํ ยนฺติ,
 สัเลน โภคสมฺปทา, สัเลน นิพฺพุตํ ยนฺติ, ตสฺมา สัลํ
 วิโสชเย.

ข. นิจฺจศีล :

อิมานิ ปญฺจ สิกฺขาปทานิ, นิจฺจสัลวเสน สาธุกั
 รกฺขิตพฺพานิ, (รับว่า อาม ภนฺเต) สัเลน สุกตํ ยนฺติ,
 สัเลน โภคสมฺปทา, สัเลน นิพฺพุตํ ยนฺติ, ตสฺมา สัลํ
 วิโสชเย.

อีกอย่างหนึ่ง นำให้สมาทานรวมว่า อิมานิ ปญฺจ
 สิกฺขาปทานิ สมาธิยามิ มีที่ใช้ในบางโอกาส เช่นในเวลา
 แสดงตนเป็นพุทธมามกะ แต่ไม่ต้องว่าคำลงท้ายศีลดังกล่าว
 แล้ว.

ศีล ๘ และอุโบสถศีล

นมัสการและสรรณคมน์ เหมือนศีล ๕

สิกขาบท ๘ :

ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขาปทํ สมာதியามิ

อทินฺนาทานา เวรมณี สิกขาปทํ สมาதியามิ

อปฺพรหมจฺริยา เวรมณี สิกขาปทํ สมาதியามิ

มฺุสาวาทา เวรมณี สิกขาปทํ สมาதியามิ

สุรา เมรย มชฺช ปมาทญฺชานา เวรมณี สิกขาปทํ
สมาதியามิ

วิกาลโกชนา เวรมณี สิกขาปทํ สมาதியามิ.

นจฺจ คีต วาทิต วิสฺสุท สฺสสน มาลาคนฺธ วิเลปน
ธารณ มนฺุชฺชนวิภูสนญฺชานา เวรมณี สิกขาปทํ
สมาதியามิ.

อุจฺจาสยน มหาสยนา เวรมณี สิกขาปทํ สมาதியามิ.

ท้ายศีล ๘ :

ก. ปกติ.

อิมานิ อญฺช สิกขาปทานิ. สีเลน สุกฺคิ ยนฺติ, สีเลน
โกคสมฺปทา, สีเลน นิพฺพุติ ยนฺติ, ตสฺมา สีลํ วิโสชเช.

ข. อุโบสถศีล :

เมื่อเวลาจบสิกขาบทแล้ว ฟังนำให้ว่าคำสมาทานดังนี้ :

อิมิ อฏฺฐงฺกสมนฺนาคตฺ, พุทฺธปฺลฺลตฺตํ อุโปสถํ,
อิมฺลฺลจ รตฺตํ อิมฺลฺลจ ทิวสํ, สมฺมเทว อภิรฺกฺขิตฺตํ สมาทียามิ.

(แปลว่า) ข้าพเจ้าสมาทานอุโบสถ, ทพระพุทธรเจ้า
ทรงบัญญัติไว้, ประกอบไปด้วยองค์ ๘ ประการนี้, เพื่อจะ
รักษาไว้ให้ดี ไม่ให้ขาด ไม่ให้ทำลาย, วันหนึ่งคนหนึ่ง
ณ เวลานั้น.

ท้ายศีลอุโบสถ :

อิมานิ อฏฺฐ สิกฺขาปทานิ, อชฺเชกํ รตฺตินทิว
อุโปสทวเสน สาธุกํ รกฺขิตพฺพานิ (ผู้สมาทานรับว่า อาม
ภนฺเต) สีเลน สุกฺคิ ยนฺติ, สีเลน โภคสมฺปทา, สีเลน
นินฺนพฺพุติ ยนฺติ, ตสฺมา สีลํ วิโสชฺเช.

๑. คำท้ายศีล ศีล ๕ นิจฺจศีล, ศีล ๘ อุโบสถศีล, ที่กล่าวไว้นี้ ที่ไร้อยู่ใน
วัดบวรนิเวศวิหาร.

คำอธิบายวิธีสวดมนต์ในงานต่าง ๆ

คำนำหรือคำชวน

การสวดมนต์ ตามแบบที่นิยมใช้กันมาแต่ครั้งโบราณ ก่อนที่จะสวด ได้มีการกล่าวสรรเสริญคุณและชกัชวณชั้นก่อน แล้วจึงสวดชั้นพร้อมกัน อย่างที่เรียกกันว่า ชกัชกัชานัน จึงจะเห็นได้ตามต้นพระสุทร และพระปริตรต่าง ๆ เช่นเมกตปริตร ชนธปริตร มงคลสุทร รตนสุทร เป็นต้น ต่อมาการนิยมเปลี่ยนแปลงไป บางแห่งได้นำเอาคำชกัชวณนั้นมาสวดเสียด้วย แต่บางแห่งคงใช้อยู่ตามแบบเดิม. ที่ยังใช้อยู่ตามแบบเดิม ในส่วนคำชกัชวณหรือที่เรียกกันว่า บทชกัชกัชานัน ก็ยกให้เป็นหน้าที่ของพระเถระที่ ๒ หรือที่ ๓ ฟังกล่าวชั้นก่อน เมื่อจบแล้วจึงสวดชั้นพร้อมกัน.

การสวดมนต์ในสมัยนี้ ตามที่นิยมเป็น ๒ วิธีด้วยกัน วิธีสวดแบบสังโยค ๑ วิธีสวดแบบมคธ ๑.

วิธีสวดแบบสังโยคนั้น ที่นิยมกันอยู่ ถ้าไม่มีการชกั

ตำนาน ท่านผู้เป็นหัวหน้าประสงค์จะสวดบทไหน ก็กล่าวคำ
ต้นบทนั้นนำขึ้นก่อน แล้วรับสวดพร้อมกันไป.

วิธีสวดแบบมคธนั้น ท่านนิยมให้ท่านผู้เป็นหัวหน้า
กล่าวเป็นคำนำ คือ หนุท มยิ ฯ ขึ้นก่อน แล้วรับสวด
พร้อมกันไป แต่เมื่อบทไหนได้กล่าวคำชักชวน คือชักตำนาน
แล้ว ไม่ต้องกล่าวคำนำ คือ หนุท มยิ ฯ ซ้ำอีก ถ้าไม่กล่าว
คำชักชวนคือชักตำนาน ก็กล่าวคำนำ คือ หนุท มยิ ฯ
แทน. การกล่าวคำนำ ก็ได้แก่การบอกหัวข้อแห่งบทที่จะสวด
นั่นเอง.

วิธีกล่าวคำนำ ที่ท่านนิยมใช้ คือออกชื่อบทที่จะสวด
นำเอาชื่อแห่งบทที่จะสวดมาต่อเข้ากับคำว่า หนุท มยิ ฯ แล้ว
ลงท้ายว่า ภณาม เส ดังนี้เป็นพื้น ใช้คำท้ายว่า กโรม เส
เฉพาะบางบท เช่น ปุพพภาคนมการ กับ บัณฑิตทานคาถา
ในที่นี้จักนำมากล่าวไว้พอเป็นตัวอย่างดังต่อไปนี้ :-

มีหลักซึ่งเป็นข้อควรกำหนดไว้ให้แม่นยำก่อน คือบท
นั้นเป็น ปาฐ, หรือ สุตต, ปริตต, คาถา, ถ้าเป็น ปาฐ
พึงกล่าวคำนำว่า....ปาฐิ, สุตต.... สุตติ, ปริตต....ปริตติ,
คาถา ให้เติม โย ไว้ข้างท้าย ก็เป็น คาถาโย แล้วลง
ท้ายว่า ภณาม เส. ทุกบทไป.

ปาจิ เช่น สรณคณนปาจิ : หนุท มยฺ สรณคณน-
ปาจิ ภณาม เส.

สุตฺต เช่น มงฺคฺลสุตฺต : หนุท มยฺ มงฺคฺลสุตฺตํ
ภณาม เส.

ปริตฺต เช่น ขนฺธปริตฺต : หนุท มยฺ ขนฺธปริตฺตํ
ภณาม เส.

คทา เช่น นมการสัทฺธิคทา : หนุท มยฺ นมการ-
สัทฺธิคทาโย ภณาม เส.

ที่กล่าวมานี้เฉพาะที่เป็นหลัก เมื่อจะใช้บทไหนพึงเปลี่ยน
ตามความต้องการ ส่วนที่จะกล่าวต่อไปนี้เป็นพิเศษ คือมีนิยม
ต่างออกไปจากชื่อเดิมบ้าง ยังไม่มีชื่อปรากฏชัดบ้าง ดังนี้ :-

ปฺพุพฺพภาคนมการ : หนุท มยฺ พุทฺธสุส ภควโต
ปฺพุพฺพภาคนมการํ กโรม เส.

สจฺจกิริยาคทา : หนุท มยฺ นตฺถิ เม สรณํ
อณฺณนฺตือาทิกาสจฺจกิริยาคทาโย ภณาม เส. หรือ
หนุท มยฺ สจฺจกิริยาคทาโย ภณาม เส.

สมฺพุทฺธเช : หนุท มยฺ สมฺพุทฺธเชตือาทิกานมการ-
คทาโย ภณาม เส.

มงคลสูตร : ถ้าจะสวดเฉพาะคาถา ถึงกล่าวคำนี้ว่า
หนุท มยฺ มงคลคาถาโย ภณาม เส.

รัตนสูตร : ถ้าจะสวดเฉพาะ ๖ คาถา ฟังกล่าวคำนี้
ว่า หนุท มยฺ รัตนปริตฺตคาถาโย ภณาม เส.

กรรมเมตฺตสูตร : ถ้าสวดย่อตั้งแต่ เมตฺตญฺจ ๑ เป็น
ต้นไป ฟังกล่าวคำนี้ว่า หนุท มยฺ เมตฺตญฺจ สัพพ-
โลกสมินฺตืออาทิกิ เมตฺตปริตฺตํ ภณาม เส.

ขนฺธปริตฺต : ถ้าสวดย่อตั้งแต่ อปฺปมาโน พุทฺโธ ๖
เป็นต้นไป ฟังกล่าวคำนี้ว่า หนุท มยฺ อปฺปมาโน
พุทฺโธติอาทิกิ ขนฺธปริตฺตํ ภณาม เส.

ชชคฺคสูตร : ถ้าสวดเฉพาะ อนุสฺสรณปาจ ฟัง
กล่าวคำนี้ว่า หนุท มยฺ อิติปี โส ภควาติอาทิกิ อนุส-
สรณปาจํ ภณาม เส.

องฺคุลิมาลปริตฺต : นิยมใช้สวดคึกคักอกันกับ โพชฺฌนฺค-
ปริตฺต ฟังกล่าวคำนี้ว่า หนุท มยฺ องฺคุลิมาลปริตฺตปฺพุทฺทิกิ
โพชฺฌนฺคปริตฺตํ ภณาม เส.

ถ้าสวดเฉพาะ โพชฺฌนฺคปริตฺต ฟังกล่าวว่า หนุท
มยฺ โพชฺฌนฺคปริตฺตํ ภณาม เส.

ยบทุนุณิมิตต์ : หนุท มยฺ ยบทุนุณิมิตฺตุนฺติอาทิกกา
คาลาโย ภณาม เส. หรือ หนุท มยฺ อภยปริตฺตํ
ภณาม เส.

ทุกุขปฺปตฺตา : หนุท มยฺ ทเวตาอุยฺโยชนคาลาโย
ภณาม เส.

ชยปริตฺต : [มหาการุณิโก นาโถฯ] ถ้าสวดเพียง
ตอนท้าย คือ สุนกฺขตฺตํ ฟังกล่าวกันว่า หนุท มยฺ
สุปฺพพณฺหสฺสุตฺตคาลาโย ภณาม เส. สวดแนวเดียวกันกับ
สุปฺพพณฺหสฺสุตฺตคาลา ในสุปฺพพณฺหสฺสุตฺตร.

วิปฺสฺสนาภุมิปาจ : ถ้าสวดเฉพาะตั้งแต่ อวิชฺชาปจฺจยา
เป็นต้นไป ฟังกล่าวกันว่า หนุท มยฺ ปฏิจฺจสมุปฺปาทปาจํ
ภณาม เส.

โอวาทปาฏิโมกฺษาธิปาจ : ถ้าสวดเฉพาะคาลา ฟัง
กล่าวกันว่า หนุท มยฺ โอวาทปาฏิโมกฺษคาลาโย
ภณาม เส.

สีลฺลทฺเทสปาจ : หนุท มยฺ สีลฺลทฺเทสปาจํ ภณาม เส.

ปตฺติทานคาลา [ยา ทเวตาฯ] ท่านนิยมกล่าว
กันว่า หนุท มยฺ ทเวตาทฺนํ ปตฺติทานํ กโรม เส.

ถ้าจะกล่าวกันว่า ปตุติทานคาถาโย ก็ได้. ถ้าเป็น
 คาถาโย ต้องลงท้ายว่า ภณาม เส. แต่กล่าวกันว่าเช่นนั้น
 มักจะพ้องกับ ปตุติทานคาถา [ปญฺญสฺสสิทานิ ฯ].

นอกจากที่กล่าวมานี้ พึงพิจารณาเทียบเคียงคุณเกิด.

สวดมนต์ในงานพิธีต่าง ๆ

๑. งานมงคลทั่วไป

งานมงคลมีมากอย่าง เช่นงานกัตजूก แต่งงาน ทำบุญ
เวียนเป็นต้น ท่านนิยมสวดเจ็ดตำนาน ดังนี้ :-

ก. สวดสังโยค

เบื้องต้น ให้ศีล ชุมนุมเทวดาเสร็จแล้ว เริ่มสวด
ดังต่อไปนี้

บุพพภาคนมการ, สรณคมนปาส, นมการสีทุชิตาธา,
นโมการภูจกคาธา, มงฺคลสุตฺตี, รตนสุตฺตี, กรณียเมตฺต-
สุตฺตี, ขนฺธปริตฺตี, ธชคฺคสุตฺตี, อาฏานาฎิยปริตฺตี,

๑. ถ้าสวดย่อ ฟังสวดแต่กาธา. ๒. มักสวดแต่รัตนปริตร ๖ กาธา คือ
ยงฺกิลฺลิจิ ๆ ขยิ วิราคิ ๆ ยมพุทฺธเสฏฺโฐ ๆ เย ปุคฺคลา ๆ
เย สุปฺปยุตฺตา ๆ จินฺนิ ปุราณิ ๆ. ๓. ถ้าสวดย่อ ฟังสวดทั้งแก่
เมตฺตลฺลย ๆ เป็นต้นไป. ๔. ถ้าสวดย่อ ฟังสวดทั้งแก่ อปฺปมาโน ๆ
เป็นต้นไป. ๕. นิยมสวดเฉพาะ อนุสฺสรณปาส คือ พุทธคุณ
ธรรมคุณ สังฆคุณ. ๖. สวดลงเพียง พุทฺธิ วนฺทาม โศตมนฺติ.

องฺกุลีมาลปริตฺติ, โปษฺณงฺคปริตฺต, ชยปริตฺต^๒, [มหา-
การุณีโก ฯ], เทวตาอฺยุโยชนคาคา [ทุกฺขปฺปตฺตา ฯ],
สพฺพมงฺคคาคา [ภวตฺตฺ สพฺพมงฺคลํ ฯ], ปาปคฺคห-
นินวารณคาคา [นฺกฺขตฺตยทุกฺขภูตานิ].

ข. สวตมคธ

เบ็องกันให้ศีล ชุมนุมเทวคา เสร็จแล้ว ฟังสวด
ตั้งต่อไป^๓

ปฺพุพฺพาคณมการ, สรณคณปาส, นมการสิทฺธิคาคา,
สจฺจกิริยคาคา, มหาการุณีโก นาโถติอาทิกาคา,
นโมการภูชคาคา, ต่อจากนี้ เจ็ดตำนาน แนวเดียวกันกับ
แบบสังโยค ชยปริตฺต แบบมคธใช้ สุปฺพพฺพณฺหสฺสตฺตคาคา
[สฺนทุกฺขตฺตํ ฯ] (ไม่ต้องสวด นตฺถิ เม ฯ ยงฺกิลฺลิจิ ฯ ต่อ)
เทวตาอฺยุโยชนคาคา, สพฺพมงฺคคาคา, จบ ส่วน
ปาปคฺคหนินวารณคาคา บางคราวก็มีใช้อยู่บ้าง แต่ไม่สฺนุณิมนัก.

๑. องฺกุลีมาลปริตฺต มักนิยมสวดกติกต่อกับ โปษฺณงฺคปริตฺต
ถ้าเป็นงานผ้าพระ งก องฺกุลีมาลปริตฺต. ๒. มักนิยมสวด นตฺถิ
เม ฯ ยงฺกิลฺลิจิ ฯ ต่อท้าย.

๒. งานทำบุญวันเกิด

ก. สวดสังโยค

วิธีต่าง ๆ ตั้งแต่เบื้องต้นจนจบ สวดแนวเดียวกันกับ
งานมงคลทั่วไป แต่พึงเพิ่มธัมมจักกัปปวัตตนสูตรอีก ๑ สูตร
ต่อจาก นโมการุญชกคาถา เมื่อสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร
จบแล้ว พึงสวดเจ็ดตำนานย่อตั้งแต่ มงคลสูตร จนจบ.

ข. สวดมกร

มีวิธีเดียวกันกับสวดในงานมงคลทั่วไป แต่พึงเพิ่ม
ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ต่อจาก นโมการุญชกคาถา เมื่อ
จบแล้ว สวดเจ็ดตำนานย่อ ตั้งแต่ มงคลสูตร ตามแบบ
งานมงคลทั่วไป.

๓. งานทำบุญศพ

ก. ทำบุญ ๗ วัน.

เบื้องต้นให้ศีล ชุมนุมเทวดา เสร็จแล้ว พึงสวด
ดังต่อไปนี้

ปัพพภาคนมการ, สรณคณปาช, ปัพพโตปมคาถา,^๒

๑. ถ้าพิธีนั้น สวดมนต์แล้วจักมีเทศน์ต่อ การสวดมนต์ ไม่ต้องขอศีลและให้ศีล
เมื่อพระเทศน์ จึงขอศีล ให้พระเทศน์ให้ศีล. ๒. ท่านนิยมสวดติดต่อกันกับ
อริยชนกาถา.

อริยชนคณา, อนตฺตลกฺขณสฺสุตฺต, ปฏิจฺจสมุปฺปาทปาช
[อวิชา ปจฺจยา สงฺขารา ฯ] ติวฺทานคณา, ภทฺเทก-
รตฺตคณา, เทวตาอฺยุโยชนคณา, สพฺพมฺกคณา.

ข. ทำบุญ ๕๐ - ๑๐๐ วัน

มีการสวดแนวเดียวกันกับทำบุญ ๗ วัน ต่างแต่พระสูตร
ที่สวด คือถ้า ๕๐ วัน ท่านนิยมสวด อาทิตฺตปริยายสฺสุตฺต.
ถ้า ๑๐๐ วัน มักใช้ ฌมฺมนิยามสฺสุตฺต เป็นพื้น บางคราว
เปลี่ยนเป็นสูตรอื่นบ้าง เช่น สติปฏฺฐานปาช เป็นต้น.

พระสูตร และปาฐะที่นิยมสวดในการทำบุญ ๑๐๐ วัน
หรือสัปดาห์ในระหว่าง หรือทำบุญตรงกับวันตายนั้น มีมาก
ด้วยกัน เช่น สติปฏฺฐานปาช, ฌมฺมนิยามสฺสุตฺต, อภินฺท-
ปจฺจเวกฺขณปาช, มคฺควิภฺงก เป็นต้น จะเลือกสวดสูตรใด
สูตรหนึ่งก็ได้ หรือนอกจากสูตรเหล่านี้แล้ว พระสูตรใดที่
เกี่ยวแก่สังเวชก็ใช้ได้ ตามความสะดวกของผู้สวด.

อนึ่ง ถ้าสวด ฌมฺมนิยามสฺสุตฺต ท่านนิยมสวด
ติลกฺขณาทิกานา ท่อค้ำย. ถ้าสวด มคฺควิภฺงกสฺสุตฺต ท่าน
นิยมสวด อฏฺฐจฺงกิกมคฺคคานา ท่อค้ำย.

การสวดมนต์ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานศพ ตามที่กล่าวมานี้ เป็นไปตามแบบเก่าที่ท่านนิยมกันมา แต่ในบัดนี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง คือสวดมนต์ที่เกี่ยวกับการศพ ไม่ต้องกล่าวคำชมนุมเทวดา และไม่ต้องสวด ทุกขุปุตตา ๆ สูตรที่สวด ถ้าเป็นพระราชพิธีมักใช้ ธรรมนิยามสูตร เป็นพื้น ส่วนงานราษฎร์ สูตรอื่น ๆ ก็ยังใช้อยู่บ้าง พระราชพิธีที่เป็นทักษิณานุประทานมีภัยย้ายใช้สูตรอื่น ๆ บ้าง.

ถ้าจะสวดสูตรใด ต้องช้คําทำนานนั้นด้วย.

ค. ทำบุญอุทิศ.

ศพที่เผาแล้วเก็บอัฐมาตั้งบำเพ็ญกุศล ไม่ต้องทำนํ้ามนต์ และไม่ต้องวงกัวยสายสิญจน์ เพราะท่านถือว่าอัฐนั้นเป็นมงคลอยู่แล้ว การสวดมีแนวเดียวกันกับมงคลทั่วไป เรียกว่าสวดเจ็ดตำนานย่อ.

พิธีฉันและอนุโมทนาในงานพิธีต่าง ๆ

การฉันในงานต่าง ๆ ที่ทำเป็นพิธี ก่อนจากฉัน มีให้
 ที่ล และถวายพรพระประจำทุก ๆ งาน เมื่อฉันเสร็จแล้ว
 อนุโมทนา ยถา, สพุพี, ภาตตุ สพุพมจฺคลิ, สิ่งเหล่านี้
 ใช้ประจำไม่ขาด ส่วนอนุโมทนานอกจากนี้ จักใช้อะไรเพื่อ
 ให้เหมาะสมแก่งาน พึงนำมาสวดต่อจาก สพุพี จบแล้วจึง
 สวด ภาตตุ สพุพมจฺคลิ, ในที่นี้ ก็จะมีประจำอยู่แล้วจักไม่
 กล่าวอีก จักกล่าวเฉพาะอนุโมทนา ที่จะพึงนำมาใช้ให้เหมาะ
 แก่งานนั้น ๆ ตามที่ท่านนิยมกันมา.

๑. งานมงคลทั่วไป

ทำบุญเรือน ตามปกติ ใช้ มงคลจักรวาฬน้อย เป็น
 พัน บางคราวใช้ อคฺคบุปฺปสาทสุตฺตคาถา บ้าง โภชน-
 ทานานุโมทนาคาถา บ้าง.

ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ใช้ เทวตาทีสุสทกฺขิณานุโมทนา-
 คาถา, เทวตาสุมฺมนุตฺนคาถา, มงคลจักรวาฬน้อย.

ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ใช้ อคฺคบุปฺปสาทสุตฺตคาถา,

โกชนทานานุโมทนาคาถา, อาทิสุตตคาถา, มงคล-
จักรวาฬน้อย.

งานตัดจุก, โคนผมไฟ, ไร่ อคฺคปฺปสาทสุตตคาถา,
ถ้าผู้หญิง สา อตฺถลทฺธา, ผู้ชาย โส อตฺถลทฺโธ, หลายน
เต อตฺถลทฺธา, มงคลจักรวาฬน้อย ต่อท้าย.

งานสมรส ไร่ เทวตาทิสฺสทกฺขินานุโมทนาคาถา,
เต อตฺถลทฺธา, มงคลจักรวาฬน้อย หรือจะใช้ เทวตาทิ-
สฺสมมฺนตฺนคาถา ค้ำยันก็ได้.

ฉลองพระพุทธรูป หรือพระบวชใหม่ ไร่ อคฺคปฺป-
ปสาทสุตตคาถา, โส อตฺถลทฺโธ หรือ เต อตฺถลทฺธา
ถ้าไม่มีการสวดมนต์ ไร่ ฐมฺมคารวาทิคาคาถา ค้ำยัน.

ทำบุญอายุ หรือ ทำบุญวันเกิด ไร่ อคฺคปฺปสาท-
สุตตคาถา, โกชนทานานุโมทนาคาถา, โส อตฺถลทฺโธ
หรือ สา อตฺถลทฺธา หรือ เต อตฺถลทฺธา, เทวตาทิ-
สฺสทกฺขินานุโมทนาคาถา, เทวตาทิสฺสมมฺนตฺนคาถา,
ปริตฺตกรณปาฐ, มงคลจักรวาฬน้อย.

๒. งานศพ

งานศพ หรืองานเกี่ยวด้วยเรื่องตาย ไร่ ติโรกฺขทฺ-

กณฺหสุตฺต แต่่มักใช้ตั้งแต่ อทาสี เม เป็นต้นไปเป็นพื้น
ถ้าทำบุญอุ้มักใช้ อาทิสฺสุตฺตคาถา บ้าง ติโรกฺขุทกณฺหสุตฺต
ใช้แต่ อยลฺจ โข ทกฺขิณา ทินฺนา เป็นต้นไปบ้าง.

๓. งานเบ็ดเตล็ด

ทายกถวายอสังหาริมทรัพย์ เช่นที่ดิน เป็นต้น ใช้
นិธิกณฺหสุตฺต ทั้งสูตรบ้าง ขึ้นตั้งแต่ ยสฺส ทาเนน ฯ
เป็นต้นไปบ้าง และใช้ มงคลจักรวาฬน้อย ต่อท้าย.

ทายกถวายเสนาสนะมีกุฎวิหาร เป็นต้น ใช้ วิหาร-
ทานคาถา, อคฺคปฺปสาทสุตฺตคาถา, มงคลจักรวาฬน้อย
ต่อท้าย.

ทายกถวายทานตามกาล เช่นคราวผลไม้ หรือ กฐิน
เป็นต้น ใช้ กาลทานคาถา, นิธิกณฺหสุตฺต ตั้งแต่ ยสฺส
ทาเนน ฯ เป็นต้นไป หรือ มงคลจักรวาฬน้อย.

๔. สังฆทาน

สังฆทานเนื่องด้วยการมงคล ใช้ อคฺคปฺปสาทสุตฺต-
คาถา บ้าง, โภชนทานานุโมทนาคาถา บ้าง, หรือ มงคล-
จักรวาฬน้อย บ้างก็ได้.

สังฆทานเนื่องด้วยเปตพลี ใช้ อาทิสฺสุตฺตคาถา บ้าง

ติโรกฺขทุททกณฺทสุตฺต ตั้งแต่ อทาสี เม เป็นต้นไปบ้าง
ตั้งแต่ อยญฺจ โข ทกฺขินฺดา ทินฺนา เป็นต้นไปบ้าง.

การอนุโมทนาในพิธีต่าง ๆ เท่าที่กล่าวมานี้ ยังหาสิ้นเชิง
ไม่ เพราะมีงานมีมาก กล่าวไว้พอเป็นแนวทางของท่านผู้จะใช้
เมื่อมีงานพิเศษออกไปอีก ก็พึงพิจารณาเทียบเคียงคุณูปการ อนึ่ง
อนุโมทนาเท่าที่กล่าวไว้นั้น มิใช่ว่าจะต้องใช้ทั้งหมด พึงเลือก
ใช้มากและน้อยตามสมควรแก่รูปงานนั้น ๆ.

อธิบายข้อความเบ็ดเตล็ด

๑. ทำวัตรเช้าแล้ว ในวันปกติจะสวดอะไรต่ออีกตาม
สมควรก็ได้

(วัดบวรนิเวศวิหาร บัดนี้ใช้ ตงฺขณิกปจฺจุเวกฺขณ,
อภิณหปจฺจุเวกฺขณ แปล ต่อ).

๒. ทำวัตรค่ำแล้ว ในวันปกตินิยมสวดมนต์ต่อ เปลี่ยน
ตามหลักสูตรที่วัดกำหนดไว้ ท้ายสวดมนต์จะสวดอะไรต่ออีก
ตามสมควรก็ได้

(วัดบวรนิเวศวิหาร ได้สวด อตีตปจฺจุเวกฺขณ, ปกฺข-
คณนาวิธาน, พุรฺหมุวิหาร แปล. ปตฺติทานคาถา [กรวดน้ำ
ปุลฺลสุสฺสีทานิ ๆ] แปล ต่อ).

๓. ให้ศีล ๕ - ๘ ตามปกติ เมื่อจบสวดมนต์ ถ้าใช้ตามแบบไทย ไม่นิยมว่า สวดมนต์ นิภูจิตต์. ถ้าใช้ตามแบบมจร ท่านนิยมว่า สวดมนต์ นิภูจิตต์ แต่ถ้าให้เป็น นิจศีล หรืออุโบสถศีล เมื่อจบสวดมนต์มีนิยามว่าค้ำย (ผู้สมาทานรับว่า อาม ภนฺเต) แล้วจึงนำให้สมาทานสิกขาบทต่อไป.

๔. กล่าวคำอัญเชิญ (ชุมนุมเทวดา) เป็นหน้าที่ของพระโคตมเจดีย์ เป็นหน้าที่ของพระสังฆเถระกล่าว หรือให้รูปอื่นกล่าวก็ได้ ถ้าให้รูปอื่นกล่าว โดยมากนิยมให้รูปที่นั่งในลำดับที่ ๓ เป็นผู้กล่าว แม้บทซัดตำนานอื่น ๆ ก็นิยมอย่างนั้น.

อัญเชิญเทวดา ถ้าเป็นพระราชพิธี ขึ้นตั้งแต่ สรรพสุสเสนี เป็นต้นไป ถ้าสวดสังโยคในพิธีสามัญ มักขึ้นตั้งแต่ ตรีตุวาน เมตตุํ สเมตฺตา เป็นต้นไป บางคราวขึ้นตั้งแต่ สกฺเค กามะ เป็นต้นไปก็มี ถ้าสวดมจร ขึ้น สมณฺดา จกฺกฺวาเพสฺสุ เป็นต้นไป ถ้าเป็นงานพิธีของพระโคตมเจดีย์ เช่น พิธี เข้าพรรษา ออกพรรษา วิสาขบูชา มาฆบูชา หรือ แม้พิธีหล่อพระ เป็นต้น ท่านนิยมเปลี่ยนตอนท้าย คือตอนที่ว่า ธรรมสฺสวณกาโล อยมฺภทฺตา ๓ หน เปลี่ยนเป็น

พุทธทศสุณกาโล อยมุททนต์ตา, ธรรมสุสวนกาโล
 อยมุททนต์ตา, สงฺฆปยิริปาสนกาโล อยมุททนต์ตา.

๕. บทคันธวคมนตรีที่กล่าวไว้ในหมวดอธิบายวิธีสวดนั้น
 กล่าวเฉพาะที่เป็นไปส่วนมาก ย่อมเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมได้บ้าง
 ตามสมควร เช่นงานฉลองพระ หล่อพระ มักใช้ เขมา-
 เขมสรณคมนตรีที่ปักกาธา, และ ธรรมคารวาทิกาธา เพิ่ม
 อีก หรือจะเปลี่ยนบทอื่นออกเสียบ้างก็ได้.

๖. สวดเจ็ดตำนาน ถ้าเป็นงานพิธีใหญ่ กล่าวอัญเชิญ
 เทวดาแล้ว ต้องขั้ตำนานด้วย ถ้าธรรมดาไม่ขั้ก็ได้ เมื่อ
 ไม่ขั้ก็ไม่ต้งนำบทขั้มาสวดอีก.

๗. สวดสูตรต่าง ๆ ก่อนเจ็ดตำนาน เช่นสวดธัม-
 จักกัปปวัตตนสูตร ในงานทำบุญวันเกิดหรือทำบุญอายุ ท่าน
 นิยมขั้ตำนานสูตรนั้นด้วย ขึ้นต้น เย สมนฺตา ถึง สห
 สพุเพหิ ภาตึภิ แล้วเอาบทขั้ตำนานแห่งสูตรนั้นต่อ เช่น
 ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ก็เอา อนุตฺตติ อภิสมุโพธิ์ ต่อ
 หรือสูตรอื่น ๆ ก็มีนัยเช่นเดียวกัน ส่วนเจ็ดตำนาน จะขั้
 ต่อไปอีกหรือไม่ก็ได้ แม้การสวดสูตรในการศพ ก็พึงขั้โดย
 นัยเดียวกัน.

๘. ถิ่นสวคมนต์. เมื่อสวด นมการสิทุธิคาถา แล้ว
ไม่ต้องสวด สมพุทุเช อีก.

๙. ในงานพิธีที่ไม่มีการทำนํ้ามนต์ ไม่ต้องสวด นโม-
การภูชก. (นโม ๘ บท).

๑๐. รตนสูตร ถ้าสวดทั้งสูตร จะช้คํ่านาน ต้องช้คํ่า
ตั้งแต่ ปถิธานโต ปรุจาย เป็นคํ่าไป ถ้าจะสวดแค่
๖ คาถา ฟังช้คํ่าตั้งแต่ โกฎิสตสหัสเสสุ เป็นคํ่าไป การ
สวกรตนสูตร ถ้ากล่าวคํ่านี้ว่า.... รตนสูตรดี.... ฟังทราบว่
สวภูพิสคาร ก็คือสวดหมคทั้งสูตร ถ้ากล่าวคํ่านี้ว่า....จรตน-
ปริตุตคาถาโย.... ฟังทราบว่ สวคย่อเฉพาะ ๖ คาถา.

๑๑. ปริตุตกรณปาช มักใช้สวดทำนํ้ามนต์ ทำนอง
เดียวกันกับรตนสูตรหรือรตนปริตร เช่นทำนํ้ามนต์วิสาชะหรือ
หล่อพระเป็นคํ่า หรือจะใช้ในงานอื่นบ้างก็ได้ บางคราวสวด
ปริตุตกรณปาช จบแล้วทำนํ้าสวด

สพพโรควินิมุทุโต

สพพสนุดาปวชุชิตโต

สพพเวรมติกุกนุโต

ยถา ทีโป จ นิพพุโต

ต่อท้าย.

อนึ่ง สวด รตนสูตร, รตนปริตุต, หรือ ปริตุต-

กรณปราช, อย่างใดอย่างหนึ่งในการทำนํ้ามนต์ เวลาขับเทียน
นํ้ามนต์ ทำนํ้ามนต์ในบท จีณํ ปุราณํ. ตรงบทว่า
นิพพนฺติ.

เวลาจุดเทียนนํ้ามนต์ ทำนํ้ามนต์ให้จุด เมื่อเริ่มต้นสวด
มงคลคาถา ผู้ใดเป็นเจ้าของงานพิธี ให้ผู้นั้นจุด.

๑๒. ธชกุกสุตฺต สวดพิศการมักใช้ในงานพิธีใหญ่ ๆ
ตามปกติมักใช้สวดแต่ อนุสุสรณปราช จะชักตำนานด้วยก็ได้
บางคราวสวดนิคมคาถา [อรุณฺเว ๑] ด้วย.

๑๓. อาฏานาฎิยปริตฺต ถ้าสวดย่อ สวดตั้งแต่ต้นจน
ถึง พุทฺธิ วนุทาม โคตมนฺติ ตามปกติมักใช้สวดย่อเป็นพื้น.

๑๔. องฺคุลิมาลปริตฺต กับ โพชฺฌนฺคปริตฺต ถ้าชัก
ตำนานจะชักแต่ องฺคุลิมาลปริตฺต แล้วสวดติดต่อกันไปกับ
โพชฺฌนฺคปริตฺต ก็ได้ หรือจะชักตำนานทั้ง ๒ อย่างก็ได้ แล้ว
แต่จะตกลงกัน.

๑๕. รตนตฺตยปฺปภาวาทิยาจนคาถา และ สุขาทิ-
ยาจนคาถา มักใช้ในพระราชพิธีและพิธีทางศาสนา เช่น
มาฆะ วิสาขะ เป็นต้น.

๑๖. บทชักตำนานต่าง ๆ ถ้าชักเป็นนครลงท้ายว่า
ภณาม เส.

๑๗. มาติกา ตามปกติ ใช้สวดทั้งหมด คือ ธรรม-
สงฺคณัมาติกา, วิปัสสนาภูมิปาจ. ปฏฺฐานมาติกา, ถ้าเวลา
น้อย เว้น วิปัสสนาภูมิปาจ. ก็ได้.

ถ้าในงานนั้นมีสวดมนต์ก่อน สดับปกรณ์หรือบังสุกุล
ภายหลัง เมื่อสวด มาติกา ให้เว้น ปฏิจฺจสมุปฺปาทปาจ.
(อวิชฺชาปจฺจยา สงฺขาราฯ) เพราะสวดในเวลาสวดมนต์
แล้ว.

อนึ่ง สดับปกรณ์หรือบังสุกุล เวลาจับผ้ากุษาโยง หรือ
ผ้าที่เขาทอด ให้จับด้วยมือขวาและหงายมือ.

๑๘. สวดมนต์แล้วฉันเพลติดต่อกันในวันเดียวกัน สวด-
มนต์ก็มีแนวเดียวกันกับสวดในงานต่าง ๆ เมื่อสวดมนต์จบ
แล้ว ยังไม่ต้องว่า ภวตุ สัพฺพมฺงฺคฺลึฯ ให้สวดถวายพร
พระต่อ ไม่ต้องตั้ง นโม อีก เสร็จแล้วว่า ภวตุ สัพฺพ-
มฺงฺคฺลึ. จบ.

๑๙. ถวายพรพระ ถ้าสวดมจร ในที่ที่ว่า ชย-
มฺงฺคฺลฺานึ ท่านเปลี่ยนว่า ชยมฺงฺคฺลฺคฺคฺิ.

๒๐. ชยมฺงฺคฺลฺคฺาถา ใช้ในเวลาทำพิธี เช่น ตัดจุก,
รดน้ำมนต์, สรงน้ำ, เปิดบ้าย, ยกบ้าย, เททองหล่อพระ

เป็นต้น สวด ชยมงฺคลกคาถา ขึ้นตั้งแต่ ชยมนุโต เป็นต้น ไป จบแล้วกลับต้นใหม่ จนกว่าจะเสร็จพิธี แล้วสวด สัพพมงฺคลกคาถา ท่อ.

ถ้าพิธีนั้น มีฤกษ์อยู่ใกล้กันกับเวลาฉัน เข้า หรือ เพล ทานนิยมสวดถวายพรพระไปก่อน พอถึง ชยมงฺคลกคาถา ตอน โหตุ เต ชยมงฺคลี หยตุ พอถึงเวลาฤกษ์ทำพิธี จึงขึ้น ชยมนุโต ท่อไปจนกว่าจะเสร็จพิธี.

๒๑. สุมงฺคลกคาถา [โหตุ สัพพหิ สุมงฺคลี ฯ] ใช้ ในพิธีเกี่ยวกับพระ เช่น มาฆะ วิสาขะ หล่อพระ เป็นต้น.

๒๒. ท้ายปาฏิโมกข์ : เมื่อสวดปาฏิโมกข์จบแล้ว สวด ปุพฺพภากนมการ, สจฺจกิริยาคาถา, สีลุตฺเทศปาซ, ตายน-คาคาถา.

อนุโมทนา

๒๓. ยถา ฯ นิยมว่าแต่ผู้เดียว และเป็นหน้าที่ของ ท่านผู้เป็นหัวหน้า.

๒๔. คำที่ว่า ตฺยฺหิ และ ตฺมฺหิ นั้น มีนิยมใช้ต่าง กัน ในที่เกี่ยวกับความเคารพ ฟังว่า ตฺมฺหิ อีกอย่างหนึ่ง

ถ้าท่านเจ้าภาพคนเดียว ฟังว่า ตูยหิ ถ้าเจ้าภาพมีหลายคน
ด้วยกัน ฟังว่า ตุมหิ.

๒๕. มงคลจักรวาลน้อย บางคราวท่านใช้ตั้งแต่
อายุขุฑมโก เป็นต้นไป. ในบัดนี้ท่านมักใช้ รตนตุดยานุ-
ภาเวน ๆ เป ๆ ชิวสิทธิ ภาวนตุ เต.

๒๖. เกณียานุโมทนาคาถา ท่านผู้เป็นหัวหน้าว่าแต่
ผู้เดียว ในการรับผ้ากฐิน ภิกษุสงฆ์ฟังรับด้วย กาลทาน-
สุตตคาถา ในการรับกุฏิวิหารเป็นต้น ฟังเปลี่ยนคำว่า กาล-
ทานปุปที่ปกา เป็น วิหารทานปุปที่ปกา ภิกษุสงฆ์ฟังรับ
ด้วย วิหารทานคาถา.

๒๗. เทวตาสุสทกขิณานุโมทนาคาถา กับ เทวตา-
ภิสมนุตตคาถา มักนิยมสวดติดต่อกัน.

๒๘. ในงานต่าง ๆ ที่อนุโมทนาด้วย โส - สา - เต
อตุลลทุธา ๆ นั้น ท่านนิยมเปลี่ยนไปตามบุคคลผู้รับพร คือ
ผู้ชายคนเดียว ใช้ โส อตุลลทุโธ ๆ หลายคนใช้ เต
อตุลลทุธา ๆ ผู้หญิงผู้ชายรวมกัน ใช้ เต อตุลลทุธา ๆ

ที่อนุโมทนาด้วยมงคลจักรวาลน้อย ถ้าผู้รับพรเป็นหญิง
ท่านเปลี่ยนในตอนที่ว่า อายุขุฑมโก เป็นต้น เปลี่ยนเป็น
อายุขุฑมกา ธนขุฑมกา สิริขุฑมกา ยสขุฑมกา

พลวฑฒกา วัฒนเวฑฒกา สุขวฑฒกา โทตุ สพุพทา
ถ้ามากคน คำว่า โทตุ เปลี่ยนเป็น โทหนตุ นอกนั้นคง
ตามแบบ.

๒๙. เวลาทำอนุโมทนา ถ้าท่านเจ้าของงานเป็นผู้ใหญ่
รูปที่ไม่มีพักหรือไม่ได้ใช้พัก ควรประณมมือ.

การนำสวคมนต์ก็ดี นำอนุโมทนาจีดี ท่านให้แล้วแต่
ผู้เป็นหัวหน้าจะพึงพิจารณาเห็นสมควร.

วิธีอ่านสำเนียงมคอ

๑.	ค ออกเสียง	ก	กล่า ^๕	ง = กง	ตรงกับ	g
๒.	ช ออกเสียง	จ	กล่า ^๕	ย = จย	ตรงกับ	j
๓.	ฃ ออกเสียง	ฃ	กล่า ^๕	ห = ฃห	ตรงกับ	gh
๔.	ฅ ออกเสียง	ฅ	กล่า ^๕	ห = ฅห	ตรงกับ	jh
๕.	ฆ ออกเสียง	ฆ	กล่า ^๕	ห = ฆห	ตรงกับ	dh
๖.	ฐ ออกเสียง	ฐ	กล่า ^๕	ห = ฐห	ตรงกับ	dh
๗.	ภ ออกเสียง	ภ	กล่า ^๕	ห = ภห	ตรงกับ	bh
๘.	ฌ ออกเสียง	ฌ			ตรงกับ	d
๙.	ท ออกเสียง	ด			ตรงกับ	d
๑๐.	พ ออกเสียง	บ			ตรงนับ	b

นอกจากนี้ ออกเสียงตรงตัว เหมือนภาษาไทย
แต่ ฌ, ฌ, ฌ, ฌ, ออกเสียงเป็นพิเศษ ให้ชนนาสิก
หรือเพดาน

(ก) ฌ = ḥ (ค) ฌ - ṭh

(ข) ฌ = ṭ (ฃ) ฃ = ṇ

อุปสมบทวิधि

แบบคณะธรรมยุต

กุลบุตรผู้มีศรัทธาและเลื่อมใส เกิดฉันทะจะบรรพชา และอุปสมบท พึงทำตนให้พ้นจากอุปสรรค คือข้อติดขัด เป็นต้นว่า มีโรคต้องห้าม มีหนี้สิน มีคดีเกี่ยวในศาล ไม่ได้แห่งมุลนาย ไม่ได้รับอนุญาตแห่งมุลนาย ไม่ได้ อนุญาตแห่งเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่น และพึงทำตนให้พ้นจาก ปลิโพธ คือข้อกังวล เป็นต้นว่า ครอบครั้ว การงาน บ้านเรือน และทรัพย์สินสมบัติ เตรียมตัวเสร็จแล้ว ถึงวันกำหนด พึงไปสู่อาราม เข้าในอุโบสถ บุษาพระรัตนตรัย เมื่อ พระสงฆ์สนับิภาตแล้ว พึงเข้าขอบรรพชา เพื่อสำเร็จเป็น สามเณรในเบื้องต้นตามธรรมเนียมก่อน. พึงรับผ้าไตรอุ้ม ประณมมือเข้าไปในสงฆสนับิภาต วางผ้าไตรไว้ข้างตัวด้าน ซ้าย รับเครื่องสักการะถวายพระอุปัชฌายะแล้ว กราบด้วย เบญจางคประคิษฐ์ คือจกหน้าผาก ผ้ามือทั้ง ๒ เข้าทั้ง ๒ ลงที่พื้น ๓ ครั้งแล้ว นั่งคุกเข่าอุ้มผ้าไตรประณมมือ เปล่งวาจา

ถึงสระณะ และขอบรรพชาด้วยคำมคธ ดังนี้ :-

เอสาหัม ภนฺเต, สุจิรปริณีพฺพุตมฺปิ, ตํ ภควนฺตํ สรณํ
คจฺฉามิ, ชมฺมณฺจ ภิกฺขุสงฺฆณฺจ.

ลภฺยยาหัม ภนฺเต, ตสฺส ภควโต, ชมฺมวินฺเย
ปพฺพชฺชํ, ลภฺยยํ อุปสมฺบปฺทํ.

ทุตฺติยมฺปฺปํ ภนฺเต, สุจิรปริณีพฺพุตมฺปิ, ตํ ภควนฺตํ
สรณํ คจฺฉามิ, ชมฺมณฺจ ภิกฺขุสงฺฆณฺจ.

ลภฺยยาหัม ภนฺเต. ตสฺส ภควโต, ชมฺมวินฺเย
ปพฺพชฺชํ, ลภฺยยํ อุปสมฺบปฺทํ.

ตุตฺติยมฺปฺปํ ภนฺเต, สุจิรปริณีพฺพุตมฺปิ, ตํ ภควนฺตํ
สรณํ คจฺฉามิ, ชมฺมณฺจ ภิกฺขุสงฺฆณฺจ.

ลภฺยยาหัม ภนฺเต, ตสฺส ภควโต, ชมฺมวินฺเย
ปพฺพชฺชํ, ลภฺยยํ อุปสมฺบปฺทํ.

อหัม ภนฺเต, ปพฺพชฺชํ ยาจามิ.

อิมานิ กาสายานิ วตฺถานิ คเหตุวา, ปพฺพชาเชถ
มํ ภนฺเต, อนุกมฺปิ อุปาทาย.

ทุตฺติยมฺปิ อหัม ภนฺเต, ปพฺพชฺชํ ยาจามิ.

อิมานิ กาสายานิ วตฺถานิ คเหตุวา, ปพฺพชาเชถ
มํ ภนฺเต, อนุกมฺปิ อุปาทาย.

ศตียมุขี อหิ ภนุเต, ปพุพชฺหิ ยาจามิ.

อิมานิ กาสายานิ วตฺถานิ กเหตุวา, ปพุพชาเขต
มํ ภนุเต, อนุกมฺบิ อุปาทาย.

ถ้าจับบวชเป็นเพียงสามเณรเท่านั้น ยกคำว่า “ลภยฺย
อุปสมฺปทํ” ออกเสีย.

ในลำดับนั้น พระอุปัชฌายะพึงรับผ้าไตรจากบัพพิชชา-
เปกษะ คือผู้มุ่งบรรพชามาวางไว้ตรงหน้าตัก แล้วพึงสอน
บัพพิชชาเปกษะ กล่าวถึงพระรัตนตรัยอันเป็นหลักสำคัญแห่ง
พระธรรมวินัย แนะนำให้น้อมใจด้วยศรัทธาเลื่อมใสถือเอา
เป็นสรณะ แสดงให้รู้จักประโยชน์แห่งการบวช และบอก
ทจบัญญัติจากัมมฎฐานให้ไว้ค้ำนึ่งเป็นจิตตภาวนา อธิบายให้รู้
ความพึงว่าน่าให้บัพพิชชาเปกษะว่าตามที่ละบท โดยอนุโลม
คือตามลำดับ และโดยปฏิโลมคือทวนลำดับ ดังนี้ :-

เกสา, โลมา, นขา, ทนฺตา, ตโจ.

ตโจ, ทนฺตา, นขา, โลมา, เกสา.

ครั้นสอนแล้ว พระอุปัชฌายะพึงชักอังสะออกจากไตร
ห่มให้บัพพิชชาเปกษะแล้ว พึงมอบผ้ากาสายะให้ วางไว้

บนมือ ฟิงบอกวิธีครองผ้าครบไตรจีวรแล้ว ส่งบัพพัชชา-
เปกชะออกไปครองผ้า ถ้าสังฆิกษุรูปหนึ่งช่วยครองให้ จักเป็น
การสะดวก.

ฝ่ายบัพพัชชาเปกชะอันพระอุปัชฌายะส่งกลับออกไป ฟิง
อุ้มผ้ากาสาเยอันท่านมอบให้นั้น ประณมมือถอยหลังออกมาพอ
ควรแล้ว หันหน้ากลับออกไป ยืนครองผ้าในที่ควรส่วนหนึ่ง
ตามวิธีอันพระอุปัชฌายะสั่งนั้น. ครั้นเสร็จแล้ว ฟิงเข้าไปหา
พระอาจารย์ผู้นั่งคอยทำอยู่ข้างท้ายสงฆสนนิบาต รับเครื่อง
สักการะถวายท่านแล้ว กราบลง ๓ หน นั่งคุกเข่าประณม
มือ เปล่งวาจาสวดและศีลว่าดังนี้ :-

อหิ ภนฺเต สรณสํลํ ยาจามิ.

ทุติยมฺปิ อหิ ภนฺเต สรณสํลํ ยาจามิ.

ตติยมฺปิ อหิ ภนฺเต สรณสํลํ ยาจามิ.

พระอาจารย์ฟิงกล่าวคำนมัสการนำ ให้บัพพัชชาเปกชะ
ว่าตามไปดังนี้ :-

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

๓ จบ.

แต่นั้น พระอาจารย์ฟิงสั่งด้วยคำว่า “เอวิ วเทหิ”
เจ้าจงว่าอย่างนั้น” หรือ “ยมหิ วทามิ ตํ วเทหิ”

“เจ้าจงว่าตามเรา” คำใดคำหนึ่ง อย่าว่าควบกัน. บัณฑิตพา-
เปกชะพึงรับว่า “อาม ภนฺเต” “ชอรับ เจ้าข้า.”

พระอาจารย์พึงบอกแก่บัณฑิตพาเปกชะ ให้อธิษฐานใจ
ถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะแล้ว พึงนำไปเปล่งวาจาว่าสรณคมน์
ตามไปที่สะพานกัณฑ์ :-

พุทฺธํ สรณํ กจฺณามิ.

ชมฺมํ สรณํ กจฺณามิ.

สงฺฆํ สรณํ กจฺณามิ.

ทตฺติยมฺปิ พุทฺธํ สรณํ กจฺณามิ.

ทตฺติยมฺปิ ชมฺมํ สรณํ กจฺณามิ.

ทตฺติยมฺปิ สงฺฆํ สรณํ กจฺณามิ.

ตตฺติยมฺปิ พุทฺธํ สรณํ กจฺณามิ.

ตตฺติยมฺปิ ชมฺมํ สรณํ กจฺณามิ.

ตตฺติยมฺปิ สงฺฆํ สรณํ กจฺณามิ.

เมื่อจบสรณคมน์แล้ว พระอาจารย์พึงบอกว่า “สรณ-
คมน์ นิฏฺฐิตํ” “ถึงสรณะเสร็จแล้ว.”

บัณฑิตพาเปกชะพึงรับว่า “อาม ภนฺเต” เท่านั้น
พระอาจารย์พึงบอกให้รู้ว่า บรรพชาเป็นสามเณรสำเร็จด้วย
สรณคมน์เพียงเท่านั้น สามเณรนั้นมีสิกขาบทอันพึงศึกษาตาม

พระบัญญัติ ๑๐ ประการ ฟังศึกษาตามบาลีไปก่อน แล้วฟัง
กล่าวนำให้สามเณรว่าตามไปที่ละสิกขาบท ดังนี้ :-

ปาณาติปาตา เวรมณี.

อทินนาทานา เวรมณี.

อปฺรหฺมจฺริยา เวรมณี.

มฺสาวาทา เวรมณี.

สุรา เมรย มชฺช ปมาทญฺชานา เวรมณี.

วิกาลโกชนา เวรมณี.

นจฺจ กิตฺ วาทิต วิสูก ทสฺสุนา เวรมณี.

มาลา คนฺธ วิเลปน ธารณ มนุสฺสน วิภูสณญฺชานา เวรมณี.

อุจฺจาสยน มหาสยนา เวรมณี.

ชาตฺรุปรชต ปฏิกฺคหฺณา เวรมณี.

อิมานิ ทส สิกฺขาปทานิ สมาทियามิ.

เสร็จแล้วฟังกราบลง ๓ ทน.

ในลำดับนั้น สามเณรฟังรับบาตรอุ้มเข้าไปหาพระ-
อุปัชฌายะในสงฆสถานนิบาต วางไว้ข้างตัวค้ำซ้าย รับเครื่อง
สักการะถวายท่านแล้วกราบลง ๓ ทน นั่งคุกเข่าประณมมือ
กล่าวคำขอนิสัย ว่าดังนี้ :-

อหิ ภนฺเต นิสฺสยฺ ยาจามิ.

หุติยมฺปิ อหิ ภนฺเต นิสฺสยฺ ยาจามิ.

ตติยมฺปิ อหิ ภนฺเต นิสฺสยฺ ยาจามิ.

อุปชฺฌาโย เม ภนฺเต โหหิ. ๓ หน.

พระอุปัชฌายะพึงกล่าวบทว่า “สาธุ” “ทีละ” หรือ “ลหุ” “เบาใจ” หรือ “โอปายิกิ” “ชอบด้วยอุบาย” หรือ “ปฏิรูป” “สมควร” หรือ “ปาสาทิเกน สมฺปาทะหิ” “จงให้ถึงพร้อมด้วยอาการให้เกิดเสื่อมใส” บทโคบทหนึ่ง ๓ ครั้ง เว้นระยะให้สามเณรตอบรับว่า “สาธุ ภนฺเต” “ทีละ เจ้าข้า” ทุกบทไป.

อชฺชตคฺคทานิ เถโร มยฺหิ ภาโร, อหฺมฺปิ เถรสฺส ภาโร ๓ หน.

เสร็จแล้วกราบลง ๓ หน.

ในลำดับนั้น พระอุปัชฌายะพึงบอกแก่สามเณรผู้เป็นอุปสัมปทาเปกษะคือผู้มุ่งอุปสมบทว่า เป็นเวลาที่สงฆ์จะทำอุปสมบทกรรมยกเธอให้เป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา และในกรรมวาจาที่จะสวดประกาศในสงฆ์สนันนิบาต จะต้องออกชื่ออุปสัมปทาเปกษะและชื่ออุปัชฌายะ แล้วฟังชานช่ออุปสัมปทาเปกษะ ในมคธภาษา และพึงบอกชื่อของตนให้จำไว้ ฟังสั่ง

คำขวัญว่าเมื่อท่านถามถึงชื่อของคนทีชานาวันั้น เมื่อท่านถามถึงชื่ออุปัชฌายะ ให้บอกตามชื่อ เมื่อได้รับบอกบาตรจีวรว่าสิ่งนั้นชื่อนั้น ๆ ให้รับคำแล้วจำชื่อนั้น ๆ ไว้ใช้ในอธิษฐานกิจ.

ในลำดับนั้น พระอาจารย์ผู้จะสวดกรรมวาจา ฟังเอาบาตรมีสายโยกคล้องตัวอุปสัมปทาเปกชะ สะพายแล่งทางบ่าซ้าย ยังตัวบาตรให้อยู่ตรงหลัง แล้วบอกบาตร จีวร และอุปสัมปทาเปกชะฟังรับคำว่าดังนี้ :-

อยนุเต ปคุโต. รับว่า อาม ภนุเต.

อยิ สงฺฆาญฺญิ. รับว่า อาม ภนุเต.

อยิ อุตฺตฺราสฺสฺสโก. รับว่า อาม ภนุเต.

อยิ อนฺตรวาสโก. รับว่า อาม ภนุเต.

แต่นั้นพระอาจารย์ฟังสั่งอุปสัมปทาเปกชะให้ออกไปยืนข้างนอกด้วยคำว่า “คจฺฉ อมฺมุหิ โอกาเส ติจฺฉาหิ”
“เจ้าจงไปยืน ณ โอกาสโน้น.”

อุปสัมปทาเปกชะฟังถอยหลังออกไปพอควรแล้ว ตกยืน

หันหน้าเดินออกไป ยืนห่างจากหัตถบาตรสงฆ์ตั้งแต่ ๑๒ ศอก
 ออกไป หันหน้าเข้ามาทางสงฆ์ประณมมือ. ยืนที่ไหน ห่าง
 เท่าไรพอดี อาจรูด้ายด้วยเขาปฐพีไว้สำหรับพระอาจารย์ออกไป
 สอน ยืนทำผ้าไว้ข้างหน้า ภาระยะว่าเมื่อพระอาจารย์ออกไป
 ยืนบนผ้าแล้ว จักได้หัตถบาตรกัน คือห่างกันระยะ ๑ ศอก ฟัง
 ระวังอย่าเดินเหยียบผ้าไป ฟังหลักอ้อมไป อ้ายยืนบนผ้า.

ในลำดับนั้น พระอาจารย์ฟังกราบพระรัตนตรัย ๓ ทน
 แล้วนั่งคุกเข่าประณมมือเปล่งคำนมัสการ ทั้งนโม ๓ จบแล้ว
 นั่งราบ ประณมมือสวดกรรมวาจา สมมติตนเป็นผู้สอนซ้อม
 อุปสัมปทาเปกชะว่าดังนี้ :-

สุณาตุ เม ภนุเต สงุโฆ.

อิตฺถนฺนาโม อายสฺมโต อิตฺถนฺนามสฺส อุปสมฺปทา-
 เปกฺโข.

ยทิ สงฺฆสฺส ปตฺตกฺกลิ,

อหิ อิตฺถนฺนามิ อนุสาเสยฺยิ.

บทว่า “อิตฺถนฺนาโม” “ผู้มีชื่อนั้น” นั้น ฟังเปลี่ยน
 ตามชื่อของอุปสัมปทาเปกชะ. บทว่า “อิตฺถนฺนามสฺส”
 ของ (ท่าน) “ผู้มีชื่อนั้น” นั้น ฟังเปลี่ยนตามชื่อของพระ
 อุปัชฌายะ. ตัวอย่างอุปสัมปทาเปกชะ ชื่อสุภัททะ พระ

อุปัชฌายะ ชื่อมนุสสนาคะ ฟังเปลี่ยนว่า “สุภทุโท อายสมโต มนุสสุสนาคสุส อุปสมุปทาเปกฺโข” แปลว่า “สุภัททะ เป็นอุปสัมปทาเปกษะของท่านมนุสสนาคะ.” และ บทว่า “อิตุณฺนามิ” ก็ฟังเปลี่ยนตามชื่ออุปสัมปทาเปกษะ. ตัวอย่าง “อหิ สุภทุทึ อนุสาเสยฺยิ” แปลว่า “ข้าพระเจ้าจะฟัง สอนซ่อมสุภัททะ.” ในกรรมวาจาต่อไป ฟังรู้จักเปลี่ยนให้ถูกต้อง โดยนัยนี้.

อนึ่ง ฟังรู้ว่า ในแบบบาลีวางบท “อายสมโต” ไว้ข้างหลังบท “อิตุณฺนามสุส” ในที่นี้วางไว้ข้างหน้า ตามวิธีที่ใช้กันมาเพื่อทรงจำสะดวก. จะอธิบายในที่นี้จักเผื่อ เกินต้องการ เพราะเป็นแต่แบบ จักอธิบายในวินัยมุขเล่ม ๓.

แต่นั้น พระอาจารย์ฟังออกจากสงฆสนธิบาทไปยืนหน้า อาสนะที่ปูไว้สำหรับนั้น ฟังสอนซ่อมอุปสัมปทาเปกษะ ว่าดังนี้ :-

สุณสึ อิตุณฺนาม,
อยนฺเต สจฺจกาโล ภูตกาโล.

ยี่ ชาติ ตี่ สงฆมชฺเณ ปุจฺจนเต,

สนฺตํ อตฺถิติ วัตตพฺพํ.

อสฺนฺตํ นตฺถิติ วัตตพฺพํ.

มา โข วิตฺถาสี.

มา โข มงฺกุ อโหสี.

เอวฺนตฺตํ ปุจฺฉิสฺสสนฺติ.

สนฺตํ เต เอวรฺุปา อาพาธา ?

กุกฺกัจจ ? รั่วว่า นตฺถิ ภาณเต.

คณฺโฑ ? รั่วว่า นตฺถิ ภาณเต.

กิลาสฺส ? รั่วว่า นตฺถิ ภาณเต.

โสโส ? รั่วว่า นตฺถิ ภาณเต.

อปฺมาโร ? รั่วว่า นตฺถิ ภาณเต.

มนุสฺสโสสฺส ? รั่วว่า อาม ภาณเต.

ปุริโสสฺส ? รั่วว่า อาม ภาณเต.

ภุชิสฺสโสสฺส ? อาม ภาณเต.

อนโณสึ? รับว่า อาม ภนฺเต.

นสึ ราชภโณ รับว่า อาม ภนฺเต.

อนุญญาโตสึ มาตาปิตุหิ? รับว่า อาม ภนฺเต.

ปริปุณณวัสตีวสุโสสึ? รับว่า อาม ภนฺเต.

ปริปุณณนฺเต ปตฺตจิวริ? รับว่า อาม ภนฺเต.

กิญฺนาโมสึ? รับว่า อหิ ภนฺเต --- นาม.

โก นาม เต อุปชฺฌาโย?

รับว่า อุปชฺฌาโย เม ภนฺเต อายสฺมา --- นาม

ในคำบอกชื่อตัวและชื่อพระอุปัชฌายะ ลงจุดไว้ั้นเพื่อ
กรอกชื่อ ตัวอย่าง “อหิ ภนฺเต สุภทฺโท นาม” “ข้า-
พระเจ้าชื่อ สุภทฺทะ เจ้าข้า” “อุปชฺฌาโย เม ภนฺเต
อายสฺมา มนุสฺสนาคโค นาม” “พระอุปัชฌายะของข้าพระเจ้า
ชื่อท่านมนุสสนาคะ เจ้าข้า”

ครั้นสอนซ้อมแล้ว พระอาจารย์พึงกลับเข้ามาในสงฆ-
สนธิบาต กราบลงหนหนึ่ง นั่งราบ ประณมมือ สวด
กรรมวาจาขอเรียกอุปสัมปทาเปกษะเข้ามา ว่าดังนี้ :-

สุณาทุ เม ภนฺเต สงฺโฆ.

อิตฺถนฺนาโม อายสฺมโต อิตฺถนฺนามสฺส อุปสฺมปทา-
เปกฺโข.

อนุสฺสิฏฺโฆ โส มยา.

ยถิ สงฺฆสฺส ปตฺตกฺกลํ,

อิตฺถนฺนาโม อากฺขฺเจยฺย.

พระอาจารย์พึงหันหน้าออกไปทางอุปสัมปทาเปกษะ
เรียกมาด้วยคำว่า “อากฺขฺณาหิ” “เจ้าจงมา.”

ในลำดับนั้น อุปสัมปทาเปกษะพึงเข้าไปในสงฆสนธิบาท
กราบสงฆ์ ๓ หน ตรงพระอุปัชฌายะ พระอาจารย์หรือภิกษุ
อื่นพึงจับสายโยคบาตรไว้ เพื่อบาตรไม่โขกอุปสัมปทาเปกษะ
แล้วพึงนั่งคุกเข่าประณมมือ เปล่งวาจาขออุปสมบท ว่าดังนี้ :-

สงฺฆมฺภนฺเต อุปสฺมปทํ ยาจามิ.

อุลฺลุมฺปตุ มํ ภนฺเต, สงฺโฆ อนุกฺมฺปิ อุปาทาย.

ตฺติยมฺปิ ภนฺเต, สงฺฆํ อุปสฺมปทํ ยาจามิ.

อุลฺลุมฺปตุ มํ ภนฺเต, สงฺโฆ อนุกฺมฺปิ อุปาทาย.

ตฺติยมฺปิ ภนฺเต, สงฺฆํ อุปสฺมปทํ ยาจามิ.

(บวชคู่ เปลี่ยน นี เป็น มะ มํ เป็น โน)

อุลลุมฺปตุ มํ ภาเต, สงฺโฆ อนุกุมฺปี อุปาทาย.

ว่าจบแล้ว พระกู่สวกจะสวกเผด็จสงฆ์เพื่อซักถาม

อันตรายิกธรรมกับอุปสัมปทาเปกขณะนั้นอีกครั้ง (ถาม “กุกฺขิ”
ไปจนถึง “โก นาม เต อุปุชฺฌาโย” เช่นเดียวกับครั้ง
แรก) ครั้นสอบถามอันตรายิกธรรมแล้ว พระกู่สวกจะสวก
กรรมวาจาอุปสมบท เมื่อสวกจบ อุปสัมปทาเปกขณะนั้นเป็น
อุปสัมบัน ก็เป็นภิกษุ มีสังวาสด้วยสงฆ์ (อยู่รวมกันได้)
ท่านอาจารย์ปลดบาตรออกแล้ว ภิกษุใหม่กราบลง ๓ หน ใน
ลำดับต่อไป พระอุปัชฌาย์ฟังบอกอนุศาสน์แก่พระภิกษุใหม่
ตามธรรมเนียม (จะสวกเป็นภาษาบาลี) เมื่อจบอนุศาสน์ ภิกษุ
ใหม่ รับว่า “อาม ภนฺเต” กราบ ๓ หน.

ต่อจากนั้นภิกษุใหม่ฟังรับเครื่องไทยธรรมจากญาติโยม
นำมาถวายพระอุปัชฌาย์ พระอาจารย์ และพระภิกษุนอกนั้นโดย
ทั่วกัน (การรับของ ถ้าเป็นผู้ชายถวาย ฟังรับด้วยมือ ถ้าเป็น
ผู้หญิงถวาย ฟังรับด้วยผ้ากราบ) เสร็จแล้ว เข้านั่งเตรียม
รับคำอนุโมทนาและให้พรจากพระสงฆ์ ฟังกรวดน้ำอุทิศส่วน
กุศลในการอุปสมบทแก่บิดามารดาและญาติมิตรหรือผู้มีอุปการ-
คุณอื่น ๆ กรวดน้ำอยู่เพียงยถาจบ เท่านั้นฟังประณมมีหรือรับพรกว่า
จะสวกจบ กราบอุปัชฌาย์อาจารย์ ฟังถือบริวารออกจากอุโบสถ

กลับที่พัก เป็นเสร็จพิธีอุปสมบทเพียงเท่านั้น.

คำพินทุกัปปะ

เป็นธรรมเนียมของภิกษุจะนุ่งผ้าใหม่ ต้องทำจุทหรือ
แววกลมที่เอกเทศแห่งผ้า (โดยมากที่มุมของผ้า) ขนาดไม่
เล็กกว่าหลังตัวเรือก ไม่ใหญ่กว่าแววตานกยูง ทั่วของ ๓
อย่าง คือ เขี้ยวคราม ตม ของค้ำกล้า อย่างใดอย่างหนึ่ง
เพื่อหมายให้จำได้ เรียกว่าทำพินทุกัปปะ เมื่อทำพินทุกัปปะของ
๓ อย่าง เป็นต้นว่า ปากกาหมึกดำ วาดเป็นจุทหรือแววกลม
ที่ผ้า พินเปล่งวาจาหรือผูกใจในขณะที่ทำอยู่ว่า “ อิมิ พินทุกัปปะ
กโรมิ ” ผ้าผืนหนึ่ง ทำคราวเดียวใช้นุ่งห่มแล้วชักย้อม
แม้จุทเลื่อนหายไป ไม่ต้องทำอีก.

คำอธิษฐานบิหาร

บิหารบางอย่างที่ทรงอนุญาตให้มีสำหรับตัวภิกษุ และ
ห้ามไม่ให้เกินวันที่กำหนดไว้ บิหารเช่นนี้ภิกษุจะเอาไว้สำหรับ
ตัวต้องอธิษฐาน ไม่ทำเช่นนั้นมิสีกขาบทปรับอาบัติปาจิตตีย์
คำอธิษฐานต้องออกชื่อบิหารนั้น ๆ ดังนี้

ผ้าสังฆาฏิ	ว่า	“อิมิ สงฆาฏิ อธิฏฐามิ”
ผ้าห่ม (จีวร)	„	“อิมิ อุตฺตฺราสงฺกํ อธิฏฐามิ”
ผ้าถุง (สบง)	„	“อิมิ อนฺตฺรวาสกํ อธิฏฐามิ”
บาตร	„	“อิมิ ปตฺตํ อธิฏฐามิ”
ผ้าในสี่ทนะ	„	“อิมิ นิสีทนํ อธิฏฐามิ”
ผ้าปิดฝี	„	“อิมิ กณฺหุปฺปฏิจฺฉาที่ อธิฏฐามิ”
ผ้าอาบหน้าฝน	„	“อิมิ วสุตฺติกสาฎิกํ อธิฏฐามิ”
ผ้าปูนอน	„	“อิมิ ปจฺจตฺตฺรณํ อธิฏฐามิ”
ผ้าเช็ดหน้าเช็ดปาก	„	“อิมิ มุขปฺลฺยณฺโฉลํ อธิฏฐามิ”
ผ้าเป็นบริวาร	„	“อิมิ ปริกฺขารโฉลํ อธิฏฐามิ”
รัดประคด	„	กายพนฺธนํ อธิฏฐามิ

คำอธิษฐานผ้าหลายผืนควมกั้น เช่นผ้าปูนอนว่า “อิมานิ ปจฺจตฺตฺรณานิ อธิฏฐามิ” แปลว่า “เราตั้งเอาไว้ซึ่งผ้าปูนอนเหล่านี้” หรือว่า “เราตั้งเอาไว้ซึ่งผ้าเหล่านี้เป็นผ้าปูนอน”

อธิษฐานผ้าชื้ออื่นยกบทว่า “ปจฺจตฺตฺรณานิ” เปลี่ยนไปตามชื้อผ้านั้น ๆ เช่นผ้าเช็ดหน้าเช็ดปากว่า “อิมานิ

มุขปุณณโจลานิ อธิฐามิ” ฝ่าเป็นบริวารว่า “อิมานิ
ปรักขารโจลานิ อธิฐามิ.”

อธิษฐานมี ๒

อธิษฐานด้วยกาย ๑

อธิษฐานด้วยวาจา ๑

อธิษฐานด้วยกายนั้น เขามีอัมบหรือลูบบริวารที่อธิษฐาน
นั้น ทำความผูกใจตามคำอธิษฐานข้างต้น

อธิษฐานด้วยวาจานั้น คือถันคำอธิษฐานนั้น ไม่ถูกของ
ด้วยกายก็ได้ แบ่งออกเป็น ๒ คือ

อธิษฐานในหัตถบาต (๑ ศอก) ๑

อธิษฐานนอกหัตถบาต ๑

อธิษฐานภายในหัตถบาตเหมือนที่กล่าวมาแล้วในเรื่อง
อธิษฐาน คำอธิษฐานนอกหัตถบาตให้เปลี่ยน “อิมิ” เป็น
“เอติ” เปลี่ยน “อิมานิ” เป็น “เอตานิ.”

ปัจจัยุทธธน์หรือถอนอธิษฐาน

บริวารใด ๆ เช่นสังฆาฏิ ทรงอนุญาติให้มีผืนเดียว
เมื่อจะอธิษฐานใหม่ ต้องถอนของเก่าเสียก่อน การถอนนี้

เรียกว่า บัจจุทรรณ คือถอนอธิษฐาน ว่าดังนี้

“แสดงสังฆาฏิเป็นตัวอย่าง”

“ถอนสังฆาฏิว่า “อิมิ สงฆาฏิ ปัจจุทรรามิ”

ถ่าถอนบริวารอื่น ๆ ก็ออกชื่อบริวารนั้น ๆ.

วิกัปป

ผ้านอกจากของอธิษฐานมีประมาณเพียงยาว ๘ นิ้ว กว้าง ๔ นิ้ว พอจะทำเป็นจีวรได้ เรียกว่า อติเรกจีวร ภิกษุ มีไว้เป็นสิทธิของตนได้เพียง ๑๐ วัน เว้นแต่ได้อาณิสสอยู่ จำพรรษาและกรฐิน ก็ยี่ดออกไปตามที่กำหนดไว้ในพระวินัย ภิกษุมีความประสงค์จะเก็บอติเรกจีวรไว้ในครอบครองเกิน ๑๐ วัน ต้องวิกัปป คือทำให้เป็นสองเจ้าของ (ระหว่างตนกับภิกษุ รูปอื่นหรือสามเณรก็ได้)

วิกัปปมี ๒ อย่าง คือ วิกัปปต่อหน้า และ วิกัปปลับหลัง

วิกัปปต่อหน้านั้น คือวิกัปปต่อหน้าผู้รับซึ่งอยู่ในหัตถบาธ

คังตัวอย่างต่อไปนี้

วิกัปปต่อหน้าและผู้รับวิกัปปมีพรรษาอ่อนกว่าตนและเป็นของสิ่งเดียวกัน เช่น

วิกัปจัวร์ว่า “อิมิ จัวร์ ตุษหิ วิกปเปมิ”

วิกัปบาตราว่า “อิมิ ปตติ ตุษหิ วิกปเปมิ”

ถ้าวิกัปรวมกันหลายผืน ฯลฯ ว่าดังนี้

วิกัปจัวร์ว่า “อิมานิ จัวร์านิ ตุษหิ วิกปเปมิ”

วิกัปบาตราว่า “อิเม ปตเต ตุษหิ วิกปเปมิ”

นอกหัตถบาตราว่า “เอติ” แทน “อิมิ”

“เอตานิ” แทน “อิมานิ”

“เอเต” แทน “อิเม”

ถ้าวิกัปกับผู้มีพรรษามากกว่า ใช้บทว่า “อายุสมโต”

แทน “ตุษหิ” ดังนี้

“อิมิ จัวร์ อายุสมโต วิกปเปมิ” หรือ

“อิมานิ จัวร์านิ อายุสมโต วิกปเปมิ.”

วิกัปลับหลัง

วิกัปลับหลังนั้น คือ วิกัปให้สหธรรมิกรูปใดรูปหนึ่ง
ผู้ไม่ได้อยู่เฉพาะหน้า ล้นวาจาท่อน้ำสหธรรมิกรูปอื่น

ตัวอย่าง พระ ก. ฉายา กลุยาโณ มีพรรษา ๒
จะวิกัปจัวร์ผืนหนึ่งกับพระ ข. ฉายา เขมิโย ซึ่งมีพรรษา
๑ ว่า “อิมิ จัวร์ เขมียสฺส ภิกขุโน วิกปเปมิ” ถ้าหลาย

ฉันว่า “อิมานี จีวรานี เขมียสุส ภิกขุโน วิกปเปมิ”
ถ้าผู้รับวิกัปปธรรมามากกว่าผู้วิกัปปว่าดังนี้ “อิมิ จีวรํ อายสุมโต
กल्याณสุส วิกปเปมิ.”

คำถอนวิกัปป

ผ้าจีวรที่วิกัปปไว้แล้ว จะใช้สอย ต้องขอให้ผู้รับถอนก่อน
จึงจะนำมาใช้ได้ คำถอนในหัตถบาสจีวรฉันเดี่ยว ผู้ถอนแก้
กว่าวว่า

“อิมิ จีวรํ มยฺหิ สนฺตกํ ปริกฺขุชฺช วา วิสขฺเขหิ
วา ยถาปจฺจยํ วา กโรหิ”

คำถอนในหัตถบาสจีวรฉันเดี่ยว ผู้ถอนอ่อนกว่าวว่า

“อิมิ จีวรํ มยฺหิ สนฺตกํ ปริกฺขุชฺชถ วา วิสขฺเขถ
วา ยถาปจฺจยํ วา กโรถ” ถ้าหลายฉันว่า “อิมานี
จีวรานี” แทน “อิมิ จีวรํ” ว่า “สนฺตกานี” แทน
“สนฺตกํ”

ถอนนอกหัตถบาสว่า “เอตํ” แทน “อิมิ”
“เอตานิ” แทน “อิมานี.”

วิธีแสดงอาบัติ

ลหุกาบัติหรืออาบัติเบา ที่พึงแสดงมีอยู่ ๕ ประเภท คือ
 ฤๅลัจฉัย, นิสสัคคีย์-ปาจิตคีย์ (ปาจิตคีย์ที่ให้สละของ),
 ปาจิตคีย์, ทุกกฏ และ ทุพภาสิต

ภิกษุผู้ที่จะแสดงอาบัติ พึงเข้าไปหาภิกษุรูปหนึ่ง ห่มผ้า
 เหวี่ยงบ้านั่งคุกเข่า ประณมมือ ในการแสดงอาบัติ “ฤๅลัจฉัย”
 ผู้อย่อนกว่ากล่าวว่า

“อหิ ฃนเต สมุพหุลา นานาวตตุกาโย ฤๅลัจฉยาโย
 อาปตติโย อาปนุโน ตา ปฏิตเสมิ”

ผู้รับฟังว่า “ปสุสสิ อาวุโส”

ผู้แสดงฟังว่า “อาม ฃนเต ปสุสามี”

ผู้รับฟังว่า “อายติ อาวุโส สัวเรยยาสิ”

ผู้แสดงฟังว่า “สาธุ สุกฺขุ ฃนเต สัวริสุสามี” (๓ ครั้ง)

ในการแสดงอาบัติประเภทอื่น ให้เปลี่ยนชื่ออาบัติไป
 ตามประเภทนั้น ๆ (ที่ขีดเส้นใต้ไว้)

อาบัติปาจิตคีย์ ใช้คำว่า ปาจิตติยาโย

อาบัติทุกกฏ ใช้คำว่า ทุกกฏาโย

อาบัติทุพภาสิต ใช้คำว่า ทุพภาสิตาโย (ข้อนี้ไม่ต้องกล่าวคำ “นानาวตฺตกาโย”)

อาบัตินิสสัคคีย์ - ปาจิตถีย์ ใช้คำว่า นิสฺสคฺคิยาโย ปาจิตฺติยาโย (ต้องทำพิธีสละของก่อนจึงแสดง)

สำหรับคำที่ผู้รับและผู้แสดงฟังว่า คงใช้เหมือนกัน ส่วนการแสดงอาบัติที่ผู้แก้กว่าฟังกล่าวมีการเปลี่ยนถ้อยคำ ดังนี้

ใช้ “อาวุโส” แทน “ภนฺเต”

ผู้รับอ่อนกว่าฟังว่า “ปฺสฺสถิ ภนฺเต” และ “อายุติ ภนฺเต สิวเรยฺยาถ.”

การเข้าพรรษา

เป็นธรรมเนียมของภิกษุ เมื่อถึงฤดูฝนหยุดอยู่ที่เดียว ไม่เที่ยวไปที่ไหน ๓ เดือน ต้นฤดู เรียกว่าจำพรรษา เมื่อจะเข้าจำพรรษา ฟังซ่อมแซมบังกวาคเสนาสนะที่อยู่ให้เป็นปกติ และสะอาด ตลอดจนถึงบริวารในเสนาสนะ ให้เป็นระเบียบ ให้เสร็จก่อนวันเข้าพรรษา เมื่อถึงวันนั้น ฟังเข้าไปประชุม

อธิษฐานพรพร้อมด้วยสงฆ์ในอุโบสถ หรือในวิหาร คำ
อธิษฐานพร้อมกันว่า “อิมสฺมี อาวาเส, อิมิ เตมาสี,
วสฺสึ อุเปม.”

(เมื่ออธิษฐานพึงผูกใจว่า จักอยู่ค้างคืนในเขตอาวาส
ตลอด ๓ เดือน)

ถ้าภิกษุทำกุฏิจำพรรษาในป่าเฉพาะรูป หรืออธิษฐาน
เฉพาะกุฏิกับบริเวณ คำอธิษฐานว่า “อิมสฺมี วิหารเ, อิมิ
เตมาสี, วสฺสึ อุเปมิ.”

คำขอขมา

ถ้าจะขอขมา ต้องมีดอกไม้รูปเทียน (ปัจจุบันนิยมใช้
เทียนแพและดอกไม้สด) เมื่อจะขอขมาพึงนั่งคุกเข่าประณมมือ
กราบท่าน ๓ ครั้ง แล้วว่า

“อุปัชฌาย์” “อุปชฺฎาเย ปมาเทน, ทวารตฺตเยน กตฺ,
สพฺพํ อปฺราธํ ขมตฺ เม ภนฺเต.”

(ถ้าเป็นอาจารย์ ใช้ “อาจารย์เย” แทน “อุปชฺฎาเย”
หรือถ้าเป็นพระพรษาท่าน ๒ - ๓ ใช้ “อายสฺมนฺเต”
แทน “อุปชฺฎาเย”)

ท่านรับว่า “อหิ ขมามิ, ตยาบิ เม ขมิตพพิ.”

ผู้ขอฟังว่า “ขมามิ ภานเต.”

(ถ้าขอขมาหลายรูปฟังเปลี่ยน “เม” เป็น “โน”
“ขมามิ” เป็น “ขมาม”

ท่านผู้รับเปลี่ยนบท “ตยาบิ” เป็น “ตุมฺเหหิปี”)

ในการขอขมามากันจริง ๆ ผู้ใหญ่ขอต่อผู้น้อยก็ควร.

คำขอนิสัย

นิสัย แปลว่า กิริยาที่ฟังฟัง คือภิกษุมิพรรษาไม่ถึง ๕ หรือพ้น ๕ แต่ไม่สามารถรักษาตนได้ ต้องมีที่ฟังฟัง มี
อุปัชฌาย์กับอาจารย์ เป็นต้น

คำขอนิสัยจากอุปัชฌาย์ว่า “อุปฺชฌาโย เม ภานเต
โหหิ, อายสุมโต นิสฺสาย วจฺจามิ” (๓ ทน)

(ถ้าเป็นอาจารย์ใช้ “อาจารย์โย” แทน “อุปฺชฌาโย”)

ท่านผู้เป็นอุปัชฌาย์อาจารย์ฟังรับว่า “ปฏฺฐึปี” หรือ
“โอปายิกิ” หรือ “ปาสาทิเกน สมฺปาเทหิ”

พระนวกะรับว่า “สาธุ ภานเต”

แล้วฟังว่า “อชฺชตคฺเคทานิ เถโร มยฺหิ ภาโร,
อหฺมปี เถรสฺส ภาโร.” (๓ ทน)

ปวารณา

ธรรมเนียมของสงฆ์ ชุมนุมกันทุกกึ่งเดือน ในวันเพ็ญ
 ครั้ง ๑ ในวันดับครั้ง ๑ โดยปกติสวดพระปาฏิโมกข์ เรียกว่า
 ทำอุโบสถ ภิกษุตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไป เข้าทำอุโบสถเป็นการสงฆ์
 ได้ แต่ในวันเพ็ญเดือน ๑๑ มีพระพุทธานุญาตให้ต่างรูปต่าง
 กล่าวคำขอให้ช่วยทักษ์เดือนกัน เรียกว่าปวารณา ภิกษุตั้งแต่
 ๕ รูปขึ้นไป เข้าทำปวารณาเป็นการสงฆ์ ฟังประชุมกันใน
 โรงอุโบสถ ภิกษุรูปหนึ่งฟังตั้งอุทกคือกล่าวคำนำตั้งขึ้นก่อนแล้ว
 ภิกษุที่นั่งนั้นนั่งคุกเข่าประณมมือ กล่าวคำปวารณาที่ละรูปตาม
 ลำดับพรรษาว่า

“สงฆมภนฺเต ปวาเรมิ, ทิฏฺฐิเจเน วา สุเตเน วา
 ปรีสํกาย วา, วทนฺตุ มํ อายสฺมนฺโต อนุกมฺปิ อูปาทาย
 ปสฺสนฺโต ปฏฺฐิกริสฺสามิ.

ทุติยम्ปิ ภนฺเต สงฺฆํ ปวาเรมิ, ทิฏฺฐิเจเน วา สุเตเน
 วา ปรีสํกาย วา, วทนฺตุ มํ อายสฺมนฺโต อนุกมฺปิ
 อูปาทาย, ปสฺสนฺโต ปฏฺฐิกริสฺสามิ.

ตติยम्ปิ ภนฺเต สงฺฆํ ปวาเรมิ, ทิฏฺฐิเจเน วา สุเตเน
 วา ปรีสํกาย วา, วทนฺตุ มํ อายสฺมนฺโต อนุกมฺปิ
 อูปาทาย, ปสฺสนฺโต ปฏฺฐิกริสฺสามิ.”

พระเถระฟังว่า “อาวุโส” แทน “ภนฺเต” และว่า
บทกันว่า “สงฺฆิ”

เมื่อพิจารณาจบลงบทหนึ่ง ๆ ภิกษุทั้งหลายนอกจากผู้
พิจารณาแล้วพึงรับ “สาธุ” พร้อม ๆ กัน.

กฐิน

เดือนหนึ่งท้ายฤดูฝน ตั้งแต่แรมค่ำ ๑ เดือน ๑๑ ถึง
วันเพ็ญเดือน ๑๒ เป็นคราวที่ภิกษุทั้งหลายหาผ้าทำจีวรเปลี่ยน
ของเดิม มีพุทธานุญาตเป็นพิเศษไว้ และเป็นคราวที่ทายก
ถวายผ้าแก่สงฆ์เพื่อประโยชน์นี้ เมื่อทายกกล่าวคำถวายผ้ากฐิน
จบลง สงฆ์รับ “สาธุ” พร้อมกัน ภิกษุรูปหนึ่งพึงนั่งคุกเข่า
ประณมมือ กล่าวประโยชน์แห่งการกรานกฐินแล้ว หรือต่อ
สงฆ์ว่า ปวารณาจะกรานกฐินหรือไม่ ภิกษุทั้งหลายพึงรับว่า
“อากุขาม ภนฺเต”

รูปที่ ๒ พึงกล่าวชี้แจงว่า ภิกษุเช่นไรควรได้รับผ้ากฐิน ไม่มี
คำรับ

รูปที่ ๓ พึงกล่าวชื่อภิกษุที่ตนเห็นควรจะได้รับผ้ากฐิน มีคำรับ
ว่า “รฺจุจติ ภนฺเต”

รูปที่ ๔ ฟิงกล่าวอุปโลภณ์ ขอยกจีวรบริวารของผ้ากฐินให้
แก่ภิกษุหนึ่ง รับว่า “สาธุ ภาณุเต”

ภิกษุผู้รับผ้ากฐินนั้น ฟิงทำจีวรให้เสร็จในวันนั้น เมื่อ
ทำเสร็จแล้วฟิงถือไปที่ชุมนุมสงฆ์ เพื่อทำพิธีกราน คืออธิษฐาน
เป็นผ้ากฐิน บอกแก่ภิกษุทั้งหลายเพื่ออนุโมทนาว่า

“อตฺถตฺติ ภาณุเต สจฺจสฺส กจฺฉินิ ฌมฺมิโก กจฺฉินตุถาโร
อนุโมทล”

ถ้าเป็นผู้แก่กว่าทั้งหมด ฟิงว่า “อาวุโส” แทน
“ภาณุเต”

ภิกษุทั้งหลายฟิงกล่าวอนุโมทนาที่ละรูปตามลำดับพรรษาว่า
“อตฺถตฺติ ภาณุเต สจฺจสฺส กจฺฉินิ ฌมฺมิโก กจฺฉินตุถาโร
อนุโมทามิ”

เมื่อว่าพร้อมกันว่า “อนุโมทาม” แทน “อนุโมทามิ”
ผู้อนุโมทนาแก่กว่าผู้กรานฟิงว่า “อาวุโส” แทน “ภาณุเต”
เมื่อว่าพร้อมกันถึงว่า “ภาณุเต” ฟิงนั่งเสียด.

วิธีลาสิกขา

ธรรมเนียมก่อนจะลาสิกขา นิยมให้ผู้ลาได้ไปทำวัตรขอ
ขมาต่ออุปัชฌาย์, พระอาจารย์, และพระพี่เลี้ยง ที่เคารพ
นับถือ โดยมีคอกไม้รูปเทียนเครื่องสักการะนำไปถวายด้วย
(วิธีขอขมาให้คู่ที่หัวข้อ “คำขอขมา”)

เมื่อถึงกำหนดลาสิกขา พระสงฆ์ผู้จะนั่งเป็นพยานเข้า
ประชุมพร้อมกัน ภิกษุผู้ต้องการลาสิกขาแสดงอาบัติหมดจด
คดีแล้ว พากผ้าสังฆาฏินั่งคุกเข่าขึ้น หันหน้าตรงต่อพระพุทธรูป
กราบลงด้วยเบญจางคประดิษฐ์ ๓ หน ประณมมือ เปล่งวาจา
“นโม” ๑ เป่ ๑ ๓ จบแล้ว กล่าวอติตบัจจเวกขณะทั้ง ๔ บัจจัย
พอให้สงฆ์ได้ยิน (ถ้าสึกหลายรูป ว่าพร้อมกันได้) เมื่อจบ
แล้วกราบลง ๓ หน เปล่งวาจา ทั้งอรรตทั้งแปลพร้อมด้วย
เจตนาที่จะลาเพศออกเป็นคฤหัสถ์ (เรียงทีละรูป) ว่า

“สิกขิ ปจฺจกฺขามิ” “ข้าพเจ้าลาสิกขา”

“คิหิติ มิ ธาเรถ” “ขอท่านทั้งหลายจงจำข้าพเจ้าไว้
ว่าเป็นคฤหัสถ์” (๓ จบ) แล้วโน้มตัวไปให้ผู้เป็นประธาน
สงฆ์ชักผ้าสังฆาฏีออก กราบสงฆ์ ๓ หน ออกไปเปลี่ยนเครื่อง

แต่งกายเป็นคฤหัสถ์ เสร็จแล้วเข้ามาราบสงฆ์อีก ๓ คน กล่าว
 ยำการลาสิกขาว่า

“สิกขิ ปจฺจกฺขาสี” “ข้าพเจ้าลาสิกขาแล้ว”

“กิหิ อโหสิ” “ข้าพเจ้าได้เป็นคฤหัสถ์แล้ว”

(๓ จบ) จากนั้นกล่าวคำแสดงตนเป็นอุบาสกว่า

“เอสาหิ ภนฺเต สุจิรปริณิพฺพุตมฺปิ, ตํ ภควนฺตํ
 สรณิ คจฺฉามิ ชมฺมมฺนฺจ ภิกฺขุสงฺฆมฺนฺจ, อุปาสกํ มํ สจฺจโฆ
 ชาเรตฺถ, อชฺชตคฺเค ปาณเปตฺติ สรณิ กตฺติ.”

เมื่อว่าจบแล้ว พระเถระให้ศีล ๕ รับศีลจบลงแล้ว
 กราบพระสงฆ์ ๓ คน หมอบรับน้ำพระพุทธมนต์ พระสงฆ์
 สวดชัยมงคลคาถา จบลงอุบาสกใหม่ถวายเครื่องจตุปัจจัยไทย-
 ธรรม พระสงฆ์ให้พร รับพรพระ (กรวดน้ำ) เป็นเสร็จพิธี.

คำถวายทานต่าง ๆ

คำถวายสังฆทานเพื่อความสุกความเจริญ

ผู้ถวายพึงรับศีล ๕ ตั้งนโมฯ ๑ จบ แล้วกล่าว
คำถวายว่า

“อิมานิ มยฺ ภนฺเต, ภตฺตานิ, สปฺริวารานิ,
ภิกฺขุสงฺฆมฺสุส โอโณชยาม, สาธุ โน ภนฺเต, ภิกฺขุสงฺโฆ,
อิมานิ, ภตฺตานิ, สปฺริวารานิ, ปฏฺิคฺคณฺหาตุ, อมฺหากํ,
ทฺมฺรตฺตํ, หิตาย, สุขาย.”

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวาย
ภัตตาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ แต่พระสงฆ์ ขอ
พระสงฆ์จงรับภัตตาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ ของ
ข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้า
ทั้งหลาย ตลอดกาลนาน เทอญ.

คำถวายสังฆทานอุทิศ

“อิมานิ มยฺ ภนฺเต, ภตฺตานิ, สปฺริวารานิ,
ภิกฺขุสงฺฆมฺสุส, โอโณชยาม, สาธุ โน ภนฺเต, ภิกฺขุสงฺโฆ,
อิมานิ ภตฺตานิ, สปฺริวารานิ, ปฏฺิคฺคณฺหาตุ, อมฺหากณฺเจะว,
มาตาปิตุอาทึนญจ, ฃาตกานํ, ทฺมฺรตฺตํ, หิตาย, สุขาย.”

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวาย
ภัตตาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ แต่พระสงฆ์ ขอ
พระสงฆ์จงรับภัตตาหาร กับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ ของ
ข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้า
ทั้งหลาย แก่ญาติทั้งหลาย มีมารดาบิดาเป็นต้น ตลอด
กาลนาน เทอญ.

คำถวายผ้ากฐิน

“อิมิ ภนฺเต, สปริวาริ กฉินทุสฺสํ, สงฺฆสฺส
โธโณชยาม, สาธุ โน ภนฺเต สงฺโฆ, อิมิ สปริวาริ
กฉินทุสฺสํ ปฏิกุคฺคหตฺถุ, ปฏิกุคฺคเหตุวา จ, อิมินา ทุสฺสเสน
กฉินิ อตุตฺตรตฺถุ, อมฺหากิ ทิฆมฺมตฺถิ หิตาย สุขาย.”

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวาย
ผ้ากฐิน กับทั้งบริวารนี้ แต่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับผ้ากฐิน
กับทั้งบริวารนี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย รับแล้วจงกรานกฐิน
ด้วยผ้า เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย
สนกาลนาน เทอญ.

คำถวายผ้าป่า

“อิมานิ มยฺ ภนฺเต, ปิสุกฺกุลจิวฺรานิ, สปริวารานิ,
ภิกขุสงฺฆสฺส, โธโณชยาม, สาธุ โน ภนฺเต, ภิกขุสงฺโฆ,

อิมานี, บีสุกุลจิวรานี, สปริวารานี, ปฏิคุณฺหาคฺ, อมหากั,
ทิมฺรตฺตํ, หิตาย, สุขาย.”

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวาย
ผ้าบังสุกุลจิวร กับทั้งบริวารเหล่านั้น แต่ภิกษุสงฆ์ ขอพระ-
ภิกษุสงฆ์จงรับผ้าบังสุกุลจิวร กับทั้งบริวารเหล่านั้น ของ
ข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้า
ทั้งหลาย สันกาลนาน เทอญ.

คำถวายผ้าอาบน้ำฝน

อิมานี มยํ ภนฺเต วสฺสีกสาฎฺฐิกจิวรานี สงฺฆสฺส
โธโณชยาม. สาธุ โน ภนฺเต สงฺโฆ อิมานี วสฺสีก-
สาฎฺฐิกจิวรานี ปฏิคุณฺหาคฺ อมหากณฺเฑว มาตาบิตุอาทิตฺตเญจ
ฅาตกานํ ทิมฺรตฺตํ หิตาย สุขาย.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ผ้าอาบน้ำฝนทั้งหลายเหล่านี้
ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวาย แต่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์
จงรับซึ่งผ้าอาบน้ำฝนทั้งหลายเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย
เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายด้วย แก่
ญาติทั้งหลายมีมารดาบิดาเป็นต้นด้วย สันกาลนาน เทอญ.

กำถวายเสนาสนะ พร้อมด้วยบริวาร

อิมิ ภนฺเต สปฺริวาริ เสนาสนํ อมฺเหติ การาบตี
 อากตนาคตสฺส สงฺฆสฺส โอโณชยาม. สาธุ โน ภนฺเต
 สงฺโฆ อิมิ สปฺริวาริ เสนาสนํ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากิ
 ทิฆมรตฺติ หิตาย สุขาย.

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ที่อยู่ กับทั้งบริวารเครื่องใช้
 สอยในเสนาสนะนี้ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ได้สร้างประดิษฐาน
 เสร็จแล้ว ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายที่อยู่ กับทั้งบริวาร
 เครื่องใช้สอยในเสนาสนะนี้ แต่พระสงฆ์จากทิศซึ่งมาแล้ว
 และยังมีได้มา สาธุ ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระสงฆ์จงรับที่อยู่
 กับทั้งบริวารเครื่องใช้สอยในเสนาสนะนี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย
 เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สันกาล-
 นาน เทอญ.

อานิสงส์ของการสวดมนต์

๑. ไล่ความขี้เกียจ ขณะสวดมนต์ อารมณ์เบื่อ เซื่องซึม
ง่วงนอน เกียจคร้านจะหมดไป เกิดความเข้มข้น
กระฉับกระเฉงขึ้น
 ๒. ตัดความเห็นแก่ตัว เพราะขณะนั้นอารมณ์ของเราไป
ห่วงอยู่ที่การสวด ไม่ได้คิดถึงตัวเอง ความโลภ โกรธ
หลง จึงมิได้กล่าวร้ายเข้าสู่วาระจิต
 ๓. จิตเป็นสมาธิ เพราะขณะนั้นผู้สวดต้องสำรวมใจแน่ว
แน่ มิฉะนั้นจะสวดผิด ได้หน้าลมหลง เมื่อจิตเป็น
สมาธิ ความสงบเยือกเย็นในจิตจะเกิดขึ้น
 ๔. ได้เฝ้าพระพุทธเจ้า เพราะขณะนั้นผู้สวดมีกาย วาจา
ปกติ (มีศีล) มีใจแน่วแน่ (มีสมาธิ) มีความรู้ระลึก
ถึงความดีของพระพุทธเจ้า (มีปัญญา) เท่ากับได้เฝ้า
พระพุทธองค์ด้วยการปฏิบัติบูชา ครบไตรสิกขาอย่าง
แท้จริง.
-

ทิพยมนต์

ของ

พระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์

(ท่านพ่อลี)

หนังสือ “ทิพยมนต์” นี้ได้เขียนขึ้นเป็นสายบรรทัด เครื่องจูงใจของผู้ปฏิบัติให้บรรลุถึงความบริสุทธิ์ เพราะมนต์หมวดนี้ย่อมให้ผลดีแก่ผู้ที่อบน เพราะเป็นเรื่องในตัวของตัวเอง ธรรมดาคนที่เกิดมามีอาศัยอยู่ในธาตุทั้ง ๖ ธาตุเหล่านั้นสะสมขึ้นด้วยการกระทำของตนเอง ดีบ้าง ชั่วบ้าง เมื่อเป็นเช่นนี้ ธาตุเหล่านั้นย่อมลงโทษแก่ผู้อาศัยอยู่เปรียบเหมือนกับเด็ก มันเป็นสิ่งที่คอยรบกวนใจอยู่เสมอ ฉะนั้นการสวดมนต์ ก็เท่ากับว่าเราเลี้ยงเด็กบำรุงเด็กให้ได้รับความสมบูรณ์ เมื่อเด็กได้รับความสมบูรณ์เช่นนั้นแล้ว ผู้ใหญ่ย่อมได้รับความสะดวกสบาย ฉะนั้นถ้าใครเสกบ่นเท่ากับว่า เราเลี้ยงเด็กแล้วด้วยอาหาร เรากล่อมเด็กแล้วด้วยเพลงอันไพเราะ คือ พุทธคุณ อำนวยพุทธคุณนี้อาจจะทำธาตุของคนให้บริสุทธิ์ขึ้นเป็นธาตุกายสิทธิ์ เหมือนแร่ธาตุที่มีอยู่ในโลก ย่อมเล่นหรือดึงดูดถึงกันได้ทุกวินาที หรือเปรียบเสมือนสายไฟฟ้า ส่วนมนต์คาถาที่สวดเปรียบเหมือนกระแสไฟ มุ่งไปทิศใดย่อมถึงที่นั้น ๆ อาจที่จะทำให้ดินฟ้าอากาศเป็นมงคล เพราะมนต์หมวดนี้เป็นมนต์กปิลฤาษีปนอยู่ด้วย ตามเรื่องเล่าไว้ดังนี้

ในอดีตกาล มีฤาษีคนหนึ่งไปเจริญทิพยมนต์อยู่ในป่าสัก ๓ ประเทศอินเดีย ตามตำนานเล่าว่า ในป่านั้นเป็นมหามงคล เช่น ต้นไม้ทั้งหลายสับเปลี่ยนกันเกิดดอกออกผลอยู่ตลอดทุกฤดูกาล มีน้ำใสสะอาด สัตว์ตัวไหนเจ็บป่วยวิ่งผ่านเข้าไปได้กินน้ำในที่นั้น อากาโรคป่วยนั้นจะสูญสิ้นไป ไบหญ้าและเถาวัลย์สดชื่นอยู่เป็นนิจ สัตว์ที่ดุร้ายและโหดร้ายเบียดเบียนกัน เมื่อเข้าไปผ่านในสถานที่นั้นก็ราวกับว่าเป็นเพื่อนเป็นมิตรกันเอง สัตว์ทั้งหลายก็อาศัยป่านั้นอยู่ด้วยความรื่นเริง กลิ่นไสโครกซากสัตว์ต่าง ๆ ที่ตายในที่นั้นไม่ปรากฏ ถ้าหากว่าความตายจะมาถึงตนก็ต้องคืนรนนหนีไปตายที่อื่น ในที่นี้พวกชาวศากยสกุลวงศ์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ไปตั้งเมืองหลวงในที่นั้นเรียกว่ากรุงกบิลพัสดุ์ซึ่งยังเป็นบ้านเมืองมาจนบัดนี้ (แคว้นเนปาล)

นี่เกิดจากความศักดิ์สิทธิ์ซึ่งกบิลฤาษีได้ไปเจริญทิพยมนต์อยู่ที่นั่น วิธีเจริญของฤาษีคนนั้น วาระแรกเขาได้หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ได้เจริญมนต์หมวดนี้อยู่ตลอด ๗ วัน วาระที่ ๒ เขาหันหน้าไปทางทิศอุดร วาระที่ ๓ เขาได้หันหน้าไปทางทิศใต้ วาระที่ ๔ เขาได้หันหน้าไปทางทิศตะวันตก วาระที่ ๕ เขาได้หันหน้าลงไปทางใต้พื้นปฐพี วาระที่ ๖ เขาได้ยกมือหงนหน้าขึ้นไปในอากาศ ทำจิตให้สะอาด เอารศมีของดวงดาวเป็นนิมิต วาระที่ ๗ เขาได้เจริญอานาปานี ปล่อยลมของเขาเองออกทุกทิศ โดยอำนาจแห่งกำลังจิตที่ประกอบด้วย

พรหมวิหารทั้ง ๔ ที่เรียกว่า “ทิพยมนต์” ดังนี้ เล่ามานี้ตามเรื่องของชาวอินเดียเล่าให้ฟัง ต่อจากนั้นก็ให้นึกถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้บริสุทธิ์ด้วยคุณธรรมอันเลิศ จนพระองค์สามารถจะเสกธาตุของพระองค์เองให้บริสุทธิ์ยิ่งกว่าธาตุใด ๆ ทั้งหมดในโลก เช่น พระบรมธาตุอันเป็นธาตุกายสิทธิ์ซึ่งมีปรากฏอยู่ในผู้เคารพนับถือ ได้ทราบข่าวว่าเสด็จมาบ้าง เสด็จหนีบ้าง ซึ่งเป็นสิ่งที่แปลกประหลาดอยู่มาก สิ่งเหล่านี้ก็สำเร็จมาจากดวงจิตอันบริสุทธิ์นั่นเอง เมื่อจิตบริสุทธิ์แล้วธาตุทั้ง ๖ ก็พลอยบริสุทธิ์ไปด้วย เมื่อธาตุเหล่านี้เนืองอยู่ด้วยโลก อาจจะทำโลกให้ได้รับความชุ่มเย็นไปด้วยก็ได้ เพราะธาตุทั้งหมดย่อมเนืองถึงกัน ถ้าพวกเราพุทธบริษัทตั้งใจประพฤติปฏิบัติเช่นนั้น เชื่อแน่ว่าต้องได้รับผลดีตามจำนวนของปริมาณ ถ้าหากว่าจิตมิได้ฝึกหัดในทางนี้ มัวเมาแต่สะสมความชั่วใส่ตนแล้ว จิตก็ต้องเดือดร้อน อำนาจแห่งความร้อนของดวงจิตก็จะทำให้ธาตุในตัวทุกส่วนร้อนเป็นไฟไปด้วย ไฟเหล่านี้ก็จะต้องระบายไปในที่ต่าง ๆ ทั่วโลก ความร้อนอันนี้เมื่อมีปริมาณมากขึ้นก็จะจับกลุ่มกันขึ้นเป็นเครื่องสนับสนุนช่วยแสงอาทิตย์ให้แรงกล้า แล้วก็ทำอากาศธาตุ ดิน น้ำ ไฟ ลม ให้วิบัติเปลี่ยนแปลงไปโดยอาการต่าง ๆ เช่น ฤดูทั้ง ๓ ก็จักไม่คงที่ เมื่อเป็นเช่นนั้นมนุษย์ที่อาศัยอยู่ก็ต้องวิบัติหรือเดือดร้อนไปตามกัน ขั้นที่สุดของความชั่ว ก็จะทำให้โลกที่เราอาศัยอยู่นี้แตกสลายไป ที่เขาเรียกว่าไฟประลัยกัลป์ไหม้โลก คนเราไม่ได้นึกคิด จึงเหมาะให้ธรรมชาติเป็นเอง

เสียโดยมาก เมื่อเป็นเช่นนี้ก็มิใช่หนักเหตุผล เพราะสิ่งทั้งหลาย
ต้องมีเหตุจึงมีผล โลกที่ปรากฏอยู่ย่อมสำเร็จมาจากดวงจิต
เป็นตัวเหตุ จิตดีโลกต้องดี จิตชั่วโลกต้องชั่ว

ฉะนั้นจึงได้เขียนแนวทางอบรมดวงจิตไว้ในหนังสือ
เล่มนี้เพื่อสร้างความร่มเย็นเป็นสุขต่อไป

พระอาจารย์ลี

หมวด ๑

ไหว้พระ

คำขอขมาโทษ และคำนมัสการพระบรมธาตุ พระ-
อรหันตธาตุ พระพุทธรูป พระสถูป พระเจดีย์ ตลอดจน
ต้นไม้มหาโพธิ์ซึ่งเป็นวัตถุที่พุทธบริษัทควรเคารพสักการะ
ทั่ว ๆ ไป เพื่อให้เป็นศิริมงคลแก่ตนเอง :-

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ ภะคะวา, พระผู้มีพระภาค
เป็นผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้เองชอบ,

ตั้ง ภะคะวันตัง อะภิวาเทมิ. ข้าพเจ้าอภิวาทกราบ
ไหว้พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น.

(กราบลงหนึ่งครั้ง)

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม, พระธรรมที่พระ
ผู้มีพระภาคตรัสดีแล้ว,

ตั้ง ธัมมัง นะมัสสามิ. ข้าพเจ้านมัสการกราบไหว้
พระธรรมนั้น.

(กราบลงหนึ่งครั้ง)

สุปะฏิบันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, พระสงฆ์

สาวกของพระผู้มีพระภาค ที่ท่านปฏิบัติดีแล้ว,

ตั้ง สังฆัง นะมามิ. ข้าพเจ้านอบน้อมกราบไหว้
พระสงฆ์นั้น

(กราบลงหนึ่งครั้ง)

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ
(สามจบ) อุกาสะ, ทวาระตะเยนะ กะตัง, สัพพัง อะปะราธัง
ขะมะถะ เม ภันเต. (ถ้าว่าพร้อมกัน เปลี่ยนตอนท้าย
เป็น ขะมะตุ โน ภันเต) วันทามิ ภันเต เจตียัง, สัพพัง
สัพพัตถะ ฐาเน, สุปะติฏฐิตัง สารีรังกะธาตุง, มะหาโพธิง
พุทธะรูปัง, สักการัตถัง, อะหัง วันทามิ ธาตุโย,
อะหัง วันทามิ สัพพะโส, อิจเจตัง ระตะนัตตะยัง, อะหัง
วันทามิ สัพพะทา. พุทธะปุชา มะหาเตชะวันโต, ัมมะปุชา
มะหัพปีณฺณ, สังฆะปุชา มะหาโภคาวะโห. พุทธัง ัมมัง
สังฆัง, ซีวิตัง ยาวะนิพพานัง สะระณัง คัจฉามิ. ปะริ-
สุทโธ อะหัง ภันเต, ปะริสุทโธติ มัง, พุทโธ ัมโม
สังโฆ ธาเรตุ.

สัพเพ สัตตา สทา โหนตุ, อะเวรา สุชะซีวิน
(ขอสัตว์ทั้งหลาย อย่าได้มีเวรแก่กันและกัน จงเป็นผู้ดำรงชีพ
อยู่เป็นสุขทุกเมื่อเทอญ)

กะตัง ปุญญะผะลัง มัยหัง, สัพเพ ภาคี ภะวันตุ
เต. (ขอสัตว์ทั้งหลาย จงได้เสวยผลบุญที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญ
ด้วยกาย วาจา ใจแล้วนั้นเทอญ)

(จบแล้วกราบสามครั้ง)

หมวด ๒

สวดมนต์

สวดมนต์ด้วยพระพุทธรูปตั้งธาตุทั้ง ๖

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัม-
พุทธัสสะ. (สามจบ) พุทธัง อายุวัชฌะนัง ซีวิตัง ยาวะ-
นิพพานัง สาระณัง คัจฉามิ. ธัมมัง อายุวัชฌะนัง ซีวิตัง
ยาวะนิพพานัง สาระณัง คัจฉามิ. สังฆัง อายุวัชฌะนัง
ซีวิตัง ยาวะนิพพานัง สาระณัง คัจฉามิ. (แล้วว่า ทุติยัมปิ
ฯลฯ ตะติยัมปิ ฯลฯ ให้ครบ ๓ รอบ)

หมวดธาตุลม ๓ ข้อ ดังนี้

๑. วาโย จะ พุทธะคุณัง อะระหัง พุทฺโธ อิติปิโส
ภะคะวา นะมามิหัง.

อะระหัง สัมมาสัมพุทฺโธ, วิชชาจะระณะสัมปันโน
สุคะโต โลกะวิทู, อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ สัตถา
เทวะมะนุสสานัง พุทฺโธ ภะคะวาติฯ

(ให้ระลึกถึงพระพุทธรูปเจ้าผู้บริสุทธ-อรหํ สมุมาสมุ-
พุทฺโธ พระบริสุทธิคุณ)

๒. วาโย จะ ธัมเมตัง อะระหัง พุทฺโธ อิติปิโส
ภะคะวา นะมามิหัง.

สวากขาโต ภะคะวะตา ธัมโม, สันทิฏฐิโก อะกา-
ลิโก เอหิปัสสิโก, โอปะนะยิโก ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ
วิญญูหิติฯ

(ให้ระลึกถึงพระสารีบุตรผู้มีปัญญา - วิชาจาจรณ-
สมุปนโน พระปัญญาคุณ)

๓. วาโย จะ สังฆานัง อะระหัง พุทโธ อิติปิโส
ภะคะวา นะมามิหัง.

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ อุชุปะฏิ-
ปันโน ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, ญาณะปะฏิปันโน
ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, สามีจีปะฏิปันโน ภะคะวะโต
สาวะกะสังโฆ, ยะทิทัง จัตตาริ ปุริสะยุคานิ อัญชะ
ปุริสะปุคคะลา, เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ, อา-
หุเนยโย ปาหุเนยโย ทักขิเนยโย อัญชะลิกะระณีโย
อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติฯ

(ให้ระลึกถึงพระโมคคัลลานะผู้มีฤทธิ์ - สดุดา เทว-
มนุสสถานัน พระกรณาคคุณ)

ธาดุปะริสุทธานุกาเวนะ, สัพพะทุกขา สัพพะภะยา
สัพพะโรคา วิมุจจันติ, อิติ อุททะมะโธ ติริยัง สัพพะธิ
สัพพัตตะตายะ สัพพะวันตัง โลกัง, เมตตา กะรุณา
มุกิตา อุเปกขา สะหะคะเตนะ เจตะสา, จะตฺถุทิสัง ณะริตวา
วิหะระติ, สุขัง สุปะติ สุขัง ปะฏิพุชฌะติ, นะ ปาปะกัง
สุปินัง ปัสสะติ, มะนุสสานัง ปิโย โหติ, อะมะนุสสานัง
ปิโย โหติ, เทวะตา รักษันติ, นาสสะ อัคติ วา วิสัง
วา สัตถัง วา กะมิติ, ตูวะฐัง จิตตัง สะมาธิยะติ, มุขะ-
วัณโณ วิปปะสีทะติ, อะสัมมุพโห กาลัง กะโรติ, อุตตะรัง
อัมปะฏิวิษมันโต พรหมะโลกุปะโค โหติ, อิติ อุททะมะโธ
ติริยัง อะเวรัง อะเวรา สุขะชีวิโน, กะตัง ปุญญะผะลัง

มัยหัง สัพเพ ภาคี ภะวันตุ เต. ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง
 รักขันตุ สัพพะเทวะตา, สัพพะพุทธานุภาเวนะ สัพพะ-
 ธรรมานุภาเวนะ สัพพะสังฆานุภาเวนะ โสตถิ โทนตุ
 นิรันตะรัง, อะระหัง พุทโธ อิติปิ โส ภะคะวา นะมา-
 มิหังฯ

วิธีเปลี่ยนธาตุ เหมือนข้อต้นทั้งหมด

คือ ข้อ ๑ พุทธคุณ ข้อ ๒ ธรรมคุณ และข้อ ๓
 สังฆคุณ แล้วต่อด้วยบท “ธาตุปะริสุทธานุภาเวนะ
 ฯลฯ” เป็นการเปลี่ยนแต่ชื่อธาตุเท่านั้น

หมวดธาตุไฟ

- (๑) เตโช จะ พุทธะคุณัง ฯลฯ
- (๒) เตโช จะ ธรรมเมตัง ฯลฯ
- (๓) เตโช จะ สังฆานัง ฯลฯ

หมวดธาตุน้ำ

- (๑) อาโป จะ พุทธะคุณัง ฯลฯ
- (๒) อาโป จะ ธรรมเมตัง ฯลฯ
- (๓) อาโป จะ สังฆานัง ฯลฯ

หมวดธาตุดิน

- (๑) ปะฐะวี จะ พุทธะคุณัง ฯลฯ
- (๒) ปะฐะวี จะ ธรรมเมตัง ฯลฯ
- (๓) ปะฐะวี จะ สังฆานัง ฯลฯ

หมวดอากาศธาตุ

- (๑) อากาศา จะ พุทชะकुณัง ฯลฯ
- (๒) อากาศา จะ ชัมเมตัง ฯลฯ
- (๓) อากาศา จะ สังฆานัง ฯลฯ

หมวดวิญญาณธาตุ

- (๑) วิญญาณัญจะ พุทชะकुณัง ฯลฯ
- (๒) วิญญาณัญจะ ชัมเมตัง ฯลฯ
- (๓) วิญญาณัญจะ สังฆานัง ฯลฯ

ให้สนใจท่องในหมวดต้นให้แม่นยำ ส่วนธาตุที่ต่อมานั้นจะเข้าใจและจำง่าย เพราะเป็นเรื่องเดียวกัน เพียงแต่เปลี่ยนธาตุเท่านั้น ธาตุทั้ง ๖ หมวดนี้ มีอยู่ในตัวของเรา ผู้สวดทุกคน เพราะฉะนั้นเวลาสวดให้นึกถึงธาตุนั้น ๆ ด้วย เช่น ลม-ส่วนที่พัดไปมา มีลมหายใจเป็นต้น ไฟ-ความอบอุ่น น้ำ-มีอาการเหลว ๆ ดิน-แข็ง อากาศ-ช่องว่าง วิญญาณ-ความรู้ ดังนี้เป็นต้น การสวดจึงจะเป็นประโยชน์มาก

อนึ่ง เมื่อจะสวดธาตุในพิธีอื่น เช่นการสวดธาตุเพื่อเป็นการเจริญอายุและจิตใจของผู้ป่วย หรือสวดสลัปในพิธี พุทธาภิเศก เป็นต้น นิยมสวดชั้นที่ ๕ आयตนะ ๑๒ และอาการ ๓๒ เพิ่มเติมด้วย การสวดทำนองเดียวกับ การสวดธาตุทุกอย่าง เปลี่ยนแต่ชื่อชั้นที่ आयตนะ และอาการ ๓๒ ไปด้วยลำดับเท่านั้น

หมวดดัชนี ๕

- (๑) รูปัญจะ
- (๒) เวทนา จะ
- (๓) สัญญา จะ
- (๔) สังขารา จะ
- (๕) วิญญาณัญจะ

หมวดอายตนะ ๑๒

(๑) จักขุ จะ	(๒) โสตัณจะ
(๓) ชานัญจะ	(๔) ชิวหา จะ
(๕) กายโย จะ	(๖) มะโน จะ
(๗) รูปัญจะ	(๘) สัทโท จะ
(๙) คันโธ จะ	(๑๐) ระโส จะ
(๑๑) โสภณัญจะ	(๑๒) ฐัมมารัมมะณัญจะ

หมวดอาการ ๓๒

(๑) เกสา จะ	(๒) โลมา จะ
(๓) นखा จะ	(๔) ทันตา จะ
(๕) ตะโจ จะ	(๖) มังสัญจะ
(๗) นะหารู จะ	(๘) อัญฐิ จะ
(๙) อัญฐิมิณชัญจะ	(๑๐) วักกัญจะ
(๑๑) หะทะยัญจะ	(๑๒) ยะกะณัญจะ
(๑๓) กิโสมะกัญจะ	(๑๔) ปิหะกัญจะ
(๑๕) บัปปาสัญจะ	(๑๖) อันตัญจะ

(๑๗) อันตะคุณัญจะ	(๑๘) อุทะริยัญจะ
(๑๙) กะวีรสังญจะ	(๒๐) มัตถะลุงคัมภจะ
(๒๑) ปิตตัญจะ	(๒๒) เสมหัญจะ
(๒๓) ปุพโพ จะ	(๒๔) โลहितัญจะ
(๒๕) เสโท จะ	(๒๖) เมโท จะ
(๒๗) อัสสุ จะ	(๒๘) วะสา จะ
(๒๙) เขโพ จะ	(๓๐) สิงฆาณิกา จะ
(๓๑) ละสิกา จะ	(๓๒) มุตตัญจะ

หมวด ๓

ภาวนา

มีข้อสำคัญอยู่ ๗ ข้อ คือ

๑. ให้ภาวนา พุท ลมเข้ายาว ๆ โธ ลมออกยาว ๆ ก่อน ๓ ครั้ง หรือ ๗ ครั้ง (คำภาวนากับลมให้ยาวเท่ากัน)

๒. ให้รู้จักลมเข้าลมออกโดยชัดเจน

๓. ให้รู้จักสังเกตลมในเวลาเข้าออกว่ามีลักษณะอย่างไร สบายหรือไม่สบาย กว้างหรือแคบ ชัดหรือสับสน ช้าหรือเร็ว สั้นหรือยาว ร้อนหรือเย็น ถ้าไม่สบายก็ให้เปลี่ยนแปลงแก้ไขจนได้รับความสะดวกสบาย เช่น เข้ายาวออกยาวไม่สบาย ให้เปลี่ยนเป็นเข้าสั้นออกสั้น เป็นต้น จนกว่าจะได้รับความสบาย เมื่อได้รับความสบายสะดวกดีแล้ว ให้กระจายลมที่สบายนั้นไปในส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น ลมเข้าไปที่ท้ายทอยปล่อยลงไปในกระดูกสันหลัง

ให้ตลอด ถ้าเป็นเพศชายปล่อยไปตามขาขวาทะลุถึงปลายเท้า แล้วกระจายไปในอากาศ แล้วก็กลับมาสูดใหม่ปล่อยเข้าไป ในซ้ายทอຍ ปล่อยลงไปใ้ในกระดูกสันหลัง ปล่อยไปตาม ขาซ้ายทะลุถึงปลายเท้า แล้วกระจายไปในอากาศ แล้วก็กลับมาปล่อยตั้งแต่ซ้ายทอຍผ่านไหล่ทั้งสองถึงข้อศอก ข้อมือทะลุถึงปลายนิ้ว กระจายไปในอากาศ แล้วก็ปล่อย ลงคอหอยกระจายไปที่ขั้วปอดขั้วตับ กระจายเรื่อยลงไป จนถึงกระเพาะเบา กระเพาะหนัก แล้วก็สูดลมหายใจเข้าไป ตรงกลางอกทะลุไปจนถึงลำไส้ กระจายลมสบายเหล่านี้ ให้ทั่วถึงกันได้ จะได้รับความสะดวกขึ้นมาก (ถ้าเป็น เพศหญิงให้กระจายลมทางซ้ายก่อน เพราะเพศหญิงและชาย เส้นประสาทต่างกัน)

๔. ให้รู้จักขยายลมออกเป็น ๔ แบบ คือ

- ๑) เข้ายาวออกยาว
- ๒) เข้าสั้นออกสั้น
- ๓) เข้าสั้นออกยาว
- ๔) เข้ายาวออกสั้น

แบบใดเป็นที่สบายให้เอาแบบนั้น หรือทำให้สบาย ได้ทุกแบบยิ่งดี เพราะสภาพของบุคคล ลมหายใจย่อม เปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา

๕. ให้รู้จักที่ตั้งของจิต ฐานไหนเป็นที่สบายของตัว ให้เลือกเอาฐานนั้น (คนที่เป็้โรคเส้นประสาทปวดศีรษะ ห้ามตั้งข้างบน ให้ตั้งอย่างสูงตั้งแต่คอหอยลงไป และห้าม

สะกตจิตสะกตลม ให้ปล่อยลมตามสบาย ปล่อยใจตามลม
 เข้าออกให้สบาย แต่อย่าให้หนีไปจากวงของลม) ฐาน
 เหล่านั้นได้แก่ ๑. ปลายจมูก ๒. กลางศีรษะ ๓. เพดาน
 ๔. คอหอย ๕. ลิ้นปี ๖. ศูนย์ (สะดือ) ฐานโดยย่อ
 คือที่พักของลม

๖. ให้รู้จักขยายจิตคือ ทำความรู้สึกให้กว้างขวาง
 ออกไปทั่วสรรพางค์กาย

๗. ให้รู้จักประสานลม และขยายจิตออกให้กว้างขวาง
 ให้รู้ส่วนต่าง ๆ ของลมซึ่งมีอยู่ในร่างกายนั้นก่อน แล้ว
 จะได้ว่าในส่วนอื่น ๆ ทั่วไปอีกมาก คือ ธรรมชาติลมมี
 หลายจำพวก ลมเดินในเส้นประสาท ลมเดินหุ้มเส้นประสาท
 ทั้ง ๆ ไป ลมกระจายออกจากเส้นประสาทแล่นแทรกแซง
 ไปทั่วทุกชุมชน ลมให้โทษและให้คุณย่อมมีปนกันอยู่โดย
 ธรรมชาติของมัน

สรุปแล้วก็คือ ๑. เพื่อช่วยให้พลังงานที่มีอยู่ในร่างกาย
 ทุกส่วนของคนเราทุกคนให้ดีขึ้น เพื่อต่อสู้สิ่งต่าง ๆ ในตัว
 เช่น ไม่สบายในร่างกาย เป็นต้น

๒. เพื่อช่วยความรู้ที่มีอยู่แล้วในตัวของคนทุกคนให้
 แจ่มใสขึ้น เพื่อเป็นหลักวิชา วิมุติ วิสุทธฺ์ ความหมดจด
 สะอาดในทางจิตใจ

หลักอานาปาย ทั้ง ๗ ข้อนี้ ควรถือไว้เป็นหลักสูตร
 เพราะเป็นเรื่องสำคัญของอานาปาย ทั้งสิ้น

ไหว้พระ สวดมนต์ ภาวนา ๓ อย่างนี้ ต้องควบกัน
 เสมอไป จึงจะเป็นหนทางชำระจิตใจของพุทธบริษัท ให้
 บริบูรณ์โดยธรรม สมกับคำที่ว่า “สพฺพปาปสฺส อภฺรณั”
 อย่าทำความชั่วให้ร่วไหลเข้ามาสู่กายวาจาใจ “กุสลสุสุป-
 สมฺปทา” จึงทำความดีให้สมบูรณ์บริบูรณ์เทอญ หมาย-
 ความว่ากายเราก็ได้ทำ คือ ไหว้พระในข้อต้น สวดมนต์
 ทางวาจาเราก็ได้พูด เช่นสวดพุทธคุณเข้าธาตุ ภาวนา
 ทางใจเราก็ได้นึก เช่น “พุทฺโธ” เมื่อเป็นเช่นนี้ เราจัก
 มีจิตผ่องใสเข้าถึงหัวใจของศาสนาดังนี้

ทุกสิ่งทุกอย่างในโลก ย่อมเป็นไปด้วยอำนาจจิตทั้งสิ้น
 ใจชั่วใช้อำนาจในทางที่ผิด จิตฝึกหัดแล้วด้วยดีย่อมมีอำนาจ
 ใช้ไปในทางที่ถูก ผูกใจคน ได้รับผลอันค่าๆ

